

Официален вестник L 211

на Европейския съюз

Издание
на български език

Законодателство

Година 52
14 август 2009 г.

Съдържание

I Актове, приети по силата на Договорите за ЕО/Евратом, чието публикуване е задължително

РЕГЛАМЕНТИ

- ★ Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия ⁽¹⁾ 1
- ★ Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003 ⁽¹⁾ 15
- ★ Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1775/2005 ⁽¹⁾ 36

ДИРЕКТИВИ

- ★ Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО ⁽¹⁾ 55
- ★ Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО ⁽¹⁾ 94

⁽¹⁾ Текст от значение за ЕИП

Цена: 26 EUR

BG

Актовете, чиито заглавия се отпечатват със светъл шрифт, са актове по текущо управление на селскостопанската политика и имат кратък срок на действие.

Заглавията на всички останали актове се отпечатват с получер шрифт и се предшества от звездичка.

I

(Актове, приети по силата на Договорите за ЕО/Евратом, чието публикуване е задължително)

РЕГЛАМЕНТИ

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 713/2009 на ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 юли 2009 година

за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) В съобщението на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавено „Енергийна политика за Европа“, се подчертава значението на завършването на вътрешния пазар на електроенергия и на природен газ. Подобрването на регулаторната рамка на общностно равнище е определено като ключова мярка за постигането на тази цел.
- (2) С Решение 2003/796/ЕО ⁽⁴⁾ на Комисията беше създадена независима консултативна група по въпросите на електроенергията и природния газ, наречена Европейска група на регулаторите по въпросите на електроенергията и природния газ („ERGEG“), която да улесни консултацията, координацията и сътрудничеството между регулаторните органи в държавите-членки и между тези органи и Комисията, с

цел да се консолидират вътрешните пазари на електроенергия и природен газ. Тази група се състои от представители на националните регулаторни органи, създадени съгласно Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽⁵⁾ и съгласно Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽⁶⁾.

- (3) Работата, извършена от ERGEG след нейното създаване, има положителен принос за вътрешните пазари на електроенергия и природен газ. При все това в сектора е общопризнато и е предложено от самата ERGEG да се премине от доброволно сътрудничество между националните регулаторни органи към сътрудничество в рамките на структура на Общността с ясна компетентност и правомощия да приема самостоятелни регулаторни решения в редица конкретни случаи.

- (4) Европейският съвет от 8 и 9 март 2007 г. прикани Комисията да предложи мерки за установяване на независим механизъм за сътрудничество между националните регулатори.

- (5) За да бъдат постигнати целите на енергийната политика на Общността, държавите-членки следва тясно да си сътрудничат, като премахват пречките пред трансграничния обмен на електроенергия и природен газ. Въз основа на оценка на въздействието във връзка с изискваните ресурси за функционирането на централен орган бе направено заключението, че един независим централен орган предлага редица дългосрочни преимущества в сравнение с други възможности. Следва да се създаде Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия („Агенцията“), за да запълни

⁽¹⁾ ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 23.

⁽²⁾ ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 55.

⁽³⁾ Становище на Европейския парламент от 18 юни 2008 г. (все още непубликувано в Официален вестник), Обща позиция на Съвета от 9 януари 2009 г. (ОВ С 75 Е, 31.3.2009 г., стр. 1) и Позиция на Европейския парламент от 22 април 2009 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Решение на Съвета от 25 юни 2009 г..

⁽⁴⁾ ОВ С 296, 14.11.2003 г., стр. 34.

⁽⁵⁾ ОВ С 176, 15.7.2003 г., стр. 37.

⁽⁶⁾ ОВ С 176, 15.7.2003 г., стр. 57.

- празнотите в регулирането на общностно равнище и да допринесе за ефективното функциониране на вътрешните пазари на електроенергия и природен газ. Агенцията следва също да предостави възможност на националните регулаторни органи да засилят своето сътрудничество на общностно равнище и да участват, на основата на взаимността, в упражняването на свързаните с Общността функции.
- (6) Агенцията следва да осигури правилното координиране и, когато е необходимо, извършване на общностно равнище на регулаторните функции, осъществявани от националните регулаторни органи в съответствие с Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽¹⁾ и Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽²⁾. За тази цел е необходимо да се гарантира независимостта на Агенцията от производителите на електроенергия и газ, операторите на преносни и разпределителни системи, публични или частни, и потребители и да се гарантира съответствието на нейните действия с правото на Общността, нейния технически и регулаторен капацитет, нейната прозрачност, податливост на демократичен контрол и ефикасност.
- (7) Агенцията следва да наблюдава регионалното сътрудничество между операторите на преносни системи в секторите на електроенергия и на газ, както и осъществяването на задачите на Европейската мрежа от оператори на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС за електроенергия) и тези на Европейските мрежи от оператори на преносни системи за газ (ЕМОПС за газ). Участието на Агенцията е ключово, за да се гарантира, че сътрудничеството между операторите на преносни системи се осъществява по ефикасен и прозрачен начин в полза на вътрешните пазари на електроенергия и природен газ.
- (8) В сътрудничество с Комисията, с държавите-членки и със съответните национални органи, Агенцията следва да наблюдава вътрешните пазари за електроенергия и природен газ и да информира Европейския парламент, Комисията и националните органи за своите констатации, когато това е уместно. Тези задачи по наблюдение на Агенцията не следва нито да дублират, нито да възпрепятстват наблюдението от Комисията или националните органи, по-специално от националните органи по конкуренция.
- (9) Агенцията играе важна роля за изработването на рамкови насоки, които имат необвързващ характер (рамкови насоки), с които мрежовите кодекси трябва да са в съответствие. Също така се счита за подходящо за Агенцията и в съответствие с целта и тя да участва в преразглеждането на мрежовите кодекси (както при тяхното създаване, така и при изменението им), с цел да гарантира, че те са в съответствие с рамковите насоки, преди да ги препоръча на Комисията за приемане.
- (10) Целесъобразно е да се създаде интегрирана рамка, в която националните регулаторни органи да могат да участват и да си сътрудничат. Тази рамка следва да улесни еднаквото прилагане на законодателството в областта на вътрешния пазар на електроенергия и природен газ в цялата Общност. На Агенцията следва да бъде предоставено правомощие да приема самостоятелни решения по отношение на ситуации, засягащи повече от една държава-членка. Това правомощие следва, при определени условия, да обхваща технически въпроси, регулаторния режим за инфраструктурата за електроенергия и природен газ, която свързва или която може да свърже поне две държави-членки и като краен случай освобождавания от правилата на вътрешния пазар на нови междусистемни електропроводи и нова инфраструктура за газ, разположени в повече от една държава-членка.
- (11) Доколкото Агенцията има цялостен поглед върху дейността на националните регулаторни органи, тя следва да има консултативна роля спрямо Комисията, останалите институции на Общността и националните регулаторни органи по всички въпроси, свързани с целта, за която е създадена. Тя следва също така да бъде задължена да докладва на Комисията, когато установи, че сътрудничеството между операторите на преносни системи не дава необходимите резултати или че даден национален регулаторен орган, чието решение не е в съответствие с насоките, не прилага правилно становището, препоръката или решението на Агенцията.
- (12) Агенцията следва също така да може да дава препоръки, които да подпомагат регулаторните органи и участниците на пазара при обмена на добри практики.
- (13) Агенцията следва да се консултира със заинтересованите страни, когато това е целесъобразно, и да им дава достатъчна възможност да коментират предлаганите мерки, като например мрежови кодекси и правилници.
- (14) Агенцията следва да допринася за изпълнението на насоките относно трансевропейските енергийни мрежи, установени с Решение № 1364/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 година за определяне на насоките за трансевропейските енергийни мрежи ⁽³⁾, по-специално когато дава становище относно необвързващите десетгодишни планове за развитие на мрежата в цялата Общност (планове за развитие на мрежата в цялата Общност) в съответствие с член 6, параграф 3 от настоящия регламент.
- (15) Агенцията следва да допринася за усилията за повишаване на енергийната сигурност.
- (16) Структурата на Агенцията следва да бъде адаптирана да посреща специфичните нужди на енергийното регулиране. По-конкретно, необходимо е изцяло да се вземе предвид специфичната роля на националните регулаторни органи, както и да се гарантира тяхната независимост.

⁽¹⁾ Вж. страница 55 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽²⁾ Вж. страница 94 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽³⁾ ОВ L 262, 22.9.2006 г., стр. 1.

- (17) Управителният съвет следва да има необходимите правомощия да изготвя бюджета, да проверява неговото изпълнение, да съставя вътрешни правила, да приема финансов правилник и да назначава директор. За подновяване на членовете на управителния съвет, назначавани от Съвета, следва да се използва ротационна система, която да осигурява балансирано участие във времето на държавите-членки. Управителният съвет следва да действа независимо и обективно в интерес на обществеността и следва да не търси или следва политически инструкции.
- (18) Агенцията следва да има необходимите правомощия да осъществява регулаторните си функции по ефикасен, прозрачен, обоснован и най-вече независим начин. Независимостта на Агенцията от производителите на електроенергия и газ и от операторите на преносни и разпределителни системи е не само ключов принцип на доброто управление, но също така основна предпоставка за осигуряване на доверието на пазара. Без това да засяга действията на неговите членове от името на съответните им национални органи, Съветът на регулаторите следва да действа независимо от каквито и да е пазарни интереси, следва да избягва конфликти на интереси и следва да не търси или приема инструкции или да не приема препоръки от което и да е правителство на държава-членка, от Комисията или от което и да е друго публично или частно образувание. Решенията на Съвета на регулаторите следва същевременно да са в съответствие с правото на Общността по отношение на енергията, като например вътрешния пазар на енергия, околната среда, и конкуренцията. Съветът на регулаторите следва да докладва на институциите на Общността относно своите становища, препоръки и решения.
- (19) С цел съкращаване на процедурата, когато Агенцията има правомощия да взема решения, на заинтересованите страни следва да се предостави право на обжалване пред Апелативен съвет, който следва да бъде част от Агенцията, но да бъде независим както от нейната административна, така и от нейната регулаторна структура. В интерес на приемствеността при назначаването или подновяването на членовете на Апелативния съвет следва да се дава възможност за частично подновяване на членовете на Апелативния съвет. Решенията на Апелативния съвет може да бъдат обжалвани пред Съда на Европейските общности.
- (20) Агенцията следва да се финансира главно от общия бюджет на Европейския съюз чрез такси и доброволни вноски. По-специално, ресурсите, които в момента са обединени от регулаторните органи за сътрудничеството им на общностно равнище, следва да продължат да бъдат на разположение на Агенцията. Бюджетната процедура на Общността следва да остане приложима по отношение на каквито и да било субсидии, платими от общия бюджет на Европейския съюз. Освен това одитът на отчетите следва да се осъществява от Сметната палата в съответствие с член 91 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2343/2002 на Комисията от 19 ноември 2002 г. относно рамковия Финансов регламент за органите, посочени в член 185 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета относно Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Европейските общности⁽¹⁾.
- (21) След създаването на Агенцията бюджетният орган следва редовно да извършва оценка на нейния бюджет, като взема предвид обема и качеството на работата ѝ. Бюджетният орган следва да гарантира съблюдаването на най-високи стандарти за ефикасност.
- (22) Агенцията следва да има персонал с високи професионални качества. По-специално, тя следва да се възползва от компетентността и опита на служители, командировани от националните регулаторни органи, Комисията и държавите-членки. За служителите на Агенцията следва да се прилагат Правилникът за длъжностните лица на Европейските общности („Правилник за длъжностните лица“) и Условията за работа на други служители на Европейските общности („Условия за работа“), установени в Регламент (ЕИО, Евратом, ЕОБС) № 259/68⁽²⁾, както и правилата, приети съвместно от институциите на Европейската общност за целите на тяхното прилагане. Управителният съвет, съгласувано с Комисията, следва да приема необходимите правила за прилагане.
- (23) Агенцията следва да прилага общите правила по отношение на публичния достъп до документи, съхранявани от органи на Общността. Управителният съвет следва да установи практическите мерки за защита на чувствителна търговска информация и лични данни.
- (24) Агенцията следва да се отчита пред Европейския парламент, Съвета и Комисията, когато е подходящо.
- (25) Държави, които не са членки на Общността, следва да могат да участват в работата на Агенцията в съответствие с подходящи споразумения, които ще бъдат сключени от Общността.
- (26) Мерките, необходими за прилагане на настоящия регламент, следва да се приемат в съответствие с Решение № 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията⁽³⁾.
- (27) По-специално, на Комисията следва да бъдат предоставени правомощия да приема насоките, необходими в ситуации, в които Агенцията придобива компетентност да взема решения относно условията и реда за достъпа до и оперативната сигурност на трансграничната инфраструктура. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент, чрез допълването му с нови несъществени елементи, те трябва да се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.

⁽¹⁾ ОВ L 357, 31.12.2002 г., стр. 72.

⁽²⁾ ОВ L 56, 4.3.1968 г., стр. 1.

⁽³⁾ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

(28) Комисията следва да представя на Европейския парламент и на Съвета най-късно три години от датата, на която първият директор е встъпил в длъжност, и на всеки четири години след това доклад относно специфичните задачи на Агенцията и постигнатите резултати, придружен от всякакви подходящи предложения. В този доклад Комисията следва да отправя предложения относно допълнителни задачи за Агенцията.

(29) Доколкото целите на настоящия регламент, а именно участие и сътрудничество на националните регулаторни органи на общностно равнище, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може да бъде по-добре постигната на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тези цели,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ГЛАВА I

СЪЗДАВАНЕ И ПРАВЕН СТАТУС

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия („Агенцията“).

2. Целта на Агенцията е да се подпомагат регулаторните органи, посочени в член 35 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽¹⁾ и член 39 от Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽²⁾ в изпълнението на общностно равнище на регулаторните задачи, осъществявани в държавите-членки и при необходимост да координира тяхната дейност.

3. Докато сградите на Агенцията бъдат подготвени, тя ще ползва сгради на Комисията.

Член 2

Правен статус

1. Агенцията е орган на Общността, който притежава правосубектност.

2. Във всяка държава-членка Агенцията се ползва с най-широката правоспособност, предоставяна на юридически лица съгласно националното законодателство. По-специално, тя може да придобива или да се разпорежда с движимо и недвижимо имущество и да е страна по съдебни производства.

⁽¹⁾ Вж. страница 55 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽²⁾ Вж. страница 94 от настоящия брой на Официален вестник.

3. Агенцията се представлява от директора ѝ.

Член 3

Състав

Агенцията се състои от:

- а) Управителен съвет, който изпълнява задачите, определени в член 13;
- б) Съвет на регулаторите, който изпълнява задачите, определени в член 15;
- в) Директор, който изпълнява задачите, определени в член 17; и
- г) Апелативен съвет, който изпълнява задачите, определени в член 19.

Член 4

Видове актове на Агенцията

Агенцията:

- а) издава становища и препоръки, адресирани до операторите на преносни системи;
- б) издава становища и препоръки, адресирани до регулаторните органи;
- в) издава становища и препоръки, адресирани до Европейския парламент, Съвета или Комисията;
- г) взема самостоятелни решения в специфични случаи, посочени в членове 7, 8 и 9; и
- д) представя на Комисията необвързващи рамкови насоки (рамкови насоки) в съответствие с член 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия ⁽³⁾ и член 6 от Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ ⁽⁴⁾.

ГЛАВА II

ЗАДАЧИ

Член 5

Общи задачи

Агенцията може, по искане на Европейския парламент, Съвета, Комисията или по своя собствена инициатива, да предоставя становища или препоръки на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията по всички въпроси, свързани с целта, за която тя е създадена.

⁽³⁾ Вж. страница 15 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽⁴⁾ Вж. страница 36 от настоящия брой на Официален вестник.

Член 6

Задачи по отношение на сътрудничеството между операторите на преносни системи

1. Агенцията дава на Комисията становища относно проекта на устав, списъка на членовете и проекта на процедурен правилник на ЕМОПС за електроенергия в съответствие с член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и тези на ЕМОПС за газ съгласно член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

2. Агенцията следи изпълнението на задачите на ЕМОПС за електроенергия, посочени в член 9 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и на ЕМОПС за газ, посочени в член 9 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

3. Агенцията дава становища:

а) на ЕМОПС за електроенергия, в съответствие с член 8, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и на ЕМОПС за газ в съответствие с член 8, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 715/2009 относно мрежовите кодекси, и

б) на ЕМОПС за електроенергия, в съответствие с член 9, параграф 2, първа алинея от Регламент (ЕО) № 714/2009 и на ЕМОПС за газ, в съответствие с член 9, параграф 2, първа алинея от Регламент (ЕО) № 715/2009 относно проекта на годишна работна програма, проекта на план за развитие на мрежата в цялата Общност, както и относно други съответни документи, посочени в член 8, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и в член 8, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009, като взема предвид целите за недискриминация, ефективна конкуренция и ефикасно и сигурно функциониране на вътрешните пазари на електроенергия и природен газ.

4. Агенцията, на основата на факти, дава надлежно мотивирани становища, както и препоръки, на ЕМОПС за електроенергия, ЕМОПС за газ, на Европейския парламент, Съвета и Комисията, когато прецени, че проектът на годишна работна програма или проектът на план за развитие на мрежата в цялата Общност, представени ѝ в съответствие с член 9, параграф 2, втора алинея от Регламент (ЕО) № 714/2009 и член 9, параграф 2, втора алинея от Регламент (ЕО) № 715/2009 не допринасят за недискриминация, ефективна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара или достатъчно равнище на трансгранични междусистемни връзки, отворени за достъп на трети страни, или не спазват съответните разпоредби на Директива 2009/72/ЕО и Регламент (ЕО) № 714/2009 или на Директива 2009/73/ЕО и на Регламент (ЕО) № 715/2009.

Агенцията участва в разработването на мрежовите кодекси в съответствие с член 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и член 6 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

Агенцията представя необвързваща рамкова насока на Комисията при поискване съгласно член 6, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 715/2009. Агенцията преразглежда необвързващата рамкова

насока и я представя отново на Комисията при поискване съгласно член 6, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

Агенцията предоставя мотивирано становище на ЕМОПС за електроенергия и ЕМОПС за газ относно мрежовите кодекси в съответствие с член 6, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и член 6, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

Агенцията представя мрежовия кодекс на Комисията и може да препоръча той да бъде приет съгласно член 6, параграф 9 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6, параграф 9 от Регламент (ЕО) № 715/2009. Агенцията подготвя и представя проект на мрежови кодекси на Комисията при поискване съгласно член 6, параграф 10 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6, параграф 10 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

5. Агенцията дава на Комисията надлежно мотивирано становище в съответствие с член 9, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 9, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 715/2009, в случай че ЕМОПС за електроенергия или ЕМОПС за газ не е успяла да приложи мрежови кодекси, изработени съгласно член 8, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 8, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 715/2009, или мрежови кодекси, който е бил разработен в съответствие с член 6, параграфи 1—10 от посочените регламенти, но не е бил приет от Комисията съгласно член 6, параграф 11 от посочените регламенти.

6. Агенцията наблюдава и анализира изпълнението на мрежовите кодекси и насоките, приети от Комисията, в съответствие с член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и в член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) № 715/2009 и тяхното въздействие върху хармонизирането на приложимите правила, целящи улесняване на интегрирането на пазара, както и върху недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара, и докладва на Комисията.

7. Агенцията наблюдава напредъка в изпълнението на проекти за създаване на нов междусистемен капацитет.

8. Агенцията наблюдава изпълнението на плановете за развитие на мрежата в цялата Общност. Ако Агенцията установи несъответствия между такъв план и неговото изпълнение, тя проучва причините за тези несъответствия и дава препоръки на съответните оператори на преносни системи, на националните регулаторни органи или други компетентни органи с оглед на извършване на инвестициите съгласно плановете за развитие на мрежата в цялата Общност.

9. Агенцията наблюдава регионалното сътрудничество между операторите на преносни системи по член 12 от Регламент (ЕО) № 714/2009 и член 12 от Регламент (ЕО) № 715/2009 и отчита надлежно резултата от това сътрудничество при изготвянето на своите становища, препоръки и решения.

Член 7

Задачи по отношение на националните регулаторни органи

1. Агенцията приема индивидуални решения по технически въпроси, когато тези решения са предвидени в Директива 2009/72/ЕО, Директива 2009/73/ЕО, Регламент (ЕО) № 714/2009 или Регламент (ЕО) № 715/2009.

2. В съответствие с работната си програма или по искане на Комисията Агенцията може да издава препоръки, за да подпомогне регулаторните органи и участниците на пазара при обмена на добри практики.

3. Агенцията предоставя рамка, в която националните регулатори могат да си сътрудничат. Тя насърчава сътрудничеството между националните регулаторни органи и между регулаторни органи на регионално и общностно равнище и отчита надлежно резултата от такова сътрудничество при изготвянето на своите становища, препоръки и решения. Когато Агенцията счита, че се изискват обвързващи правила за такова сътрудничество, тя отправя необходимите препоръки до Комисията.

4. По искане на регулаторен орган или на Комисията Агенцията предоставя основано на фактите становище относно съответствието на дадено решение на регулаторен орган с насоките, посочени в Директива 2009/72/ЕО, Директива 2009/73/ЕО, Регламент (ЕО) № 714/2009 или Регламент (ЕО) № 715/2009, или с други съответни разпоредби на посочените директиви или регламенти.

5. Когато национален регулаторен орган не се съобрази със становището на Агенцията, посочено в параграф 4, в рамките на четири месеца от деня на получаване, Агенцията уведомява Комисията и съответната държава-членка за това.

6. Когато в конкретен случай национален регулаторен орган срещне затруднения с прилагането на насоките, посочени в Директива 2009/72/ЕО, Директива 2009/73/ЕО, Регламент (ЕО) № 714/2009 или Регламент (ЕО) № 715/2009, той може да поиска становище от Агенцията. Агенцията предоставя становището си след консултация с Комисията в срок от три месеца от получаването на такова искане.

7. Агенцията взема решение относно реда и условията за достъп до и оперативна сигурност на инфраструктура за електроенергия и газ, която свързва или би могла да свърже поне две държави-членки (трансгранична инфраструктура) в съответствие с член 8.

Член 8

Задачи по отношение на реда и условията за достъп до оперативна сигурност на трансгранична инфраструктура

1. За трансгранична инфраструктура Агенцията взема решения относно тези регулаторни въпроси, които попадат в областите на компетентност на национални регулаторни органи, които могат да включват реда и условията за достъп и оперативна сигурност само:

- a) когато компетентните национални регулаторни органи не са постигнали споразумение в рамките на период от шест месеца от деня, на който случаят е бил предаден на последния от тези регулаторни органи; или
- b) въз основа на съвместно искане от компетентните национални регулаторни органи.

Компетентните национални регулаторни органи могат съвместно да поискат удължаване на срока, посочен в буква а), с до шест месеца.

При подготовката на решението си Агенцията се консултира с националните регулаторни органи и съответните оператори на преносни системи и се уведомява за предложенията и забележките на всички съответни оператори на преносни системи.

2. Редът и условията за достъп до трансгранична инфраструктура включват:

- a) процедура за разпределяне на капацитета;
- b) времева рамка за разпределението;
- в) поделение на приходите от претоварване; и
- г) налагане на такси на ползвателите на инфраструктурата, посочени в член 17, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 3б, параграф 1, буква г) от Директива 2009/73/ЕО.

3. Когато даден случай е отнесен до Агенцията по силата на параграф 1, Агенцията:

- a) предоставя решението си в рамките на период от шест месеца от деня на отнасяне на случая; и
- b) ако е необходимо, може да предостави временно решение, за да гарантира, че е защитена сигурността на доставките или оперативната сигурност на въпросната инфраструктура.

4. Комисията може да приеме насоки за случаите, при които Агенцията придобива компетентност да взема решения относно реда и условията за достъп до и оперативна сигурност на трансгранична инфраструктура. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 32, параграф 2 от настоящия регламент.

5. Когато регулаторните въпроси, посочени в параграф 1, обхващат също така изключения по смисъла на член 17 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или на член 36 от Директива 2009/73/ЕО, сроковете, определени в настоящия регламент и сроковете, предвидени от посочените разпоредби, не се кумулират.

Член 9

Други задачи

1. Агенцията може да взема решение за освобождаване съгласно предвиденото в член 17, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009. Агенцията може също така да взема решение за освобождаване съгласно член 36, параграф 4 от Директива 2009/73/ЕО, когато съответната инфраструктура се намира на територията на повече от една държава-членка.

2. По искане на Комисията, в съответствие с член 3, параграф 1, втора алинея от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 3, параграф 1, втора алинея от Регламент (ЕО) № 715/2009, Агенцията представя становище относно решения за сертифициране, взети от националните регулаторни органи.

При обстоятелства, ясно определени от Комисията в насоките, приети съгласно член 18 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 23 от Регламент (ЕО) № 715/2009, и по въпроси, свързани с целта на създаването ѝ, Агенцията може да бъде натоварена с допълнителни задачи, които не включват правомощия за вземане на решения.

Член 10

Консултации и прозрачност

1. При изпълнението на задачите си, и по-специално в процеса на разработване на рамковите насоки в съответствие с член 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6 от Регламент (ЕО) № 715/2009, както и в процеса на предлагане на изменения в кодексите съгласно член 7 от който и да е от посочените регламенти, Агенцията се консултира обстойно на ранен етап с участниците на пазара, операторите на преносни системи, потребителите, крайните ползватели, а когато това е уместно и с органите по конкуренция, без да се засяга съответната им компетентност, по открит и прозрачен начин, особено когато задачите ѝ засягат операторите на преносни системи.

2. Агенцията гарантира, че на обществеността и на заинтересованите страни се предоставя обективна, достоверна и леснодостъпна информация, по-специално по отношение на резултатите от нейната дейност, ако това е целесъобразно.

Всички документи и протоколи от консултацияните заседания, проведени по време на разработването на рамковите насоки съгласно член 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6 от Регламент (ЕО) № 715/2009 или по време на изменянето на кодекси съгласно член 7 от който и да е от посочените регламенти, се оповестяват публично.

3. Преди да се приемат рамковите насоки в съответствие с член 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 6 от Регламент (ЕО) № 715/2009 или да се предлагат изменения на мрежови кодекси съгласно член 7 от който и да е от посочените регламенти, Агенцията посочва как са били взети предвид забележките, получени по време на консултациите и предоставя мотивите, когато тези забележки не са били следвани.

4. Агенцията публикува на своя собствен интернет сайт поне дневния ред, справочните документи и, когато е уместно, протоколите от заседанията на Управителния съвет, на Съвета на регулаторите и на Апелативния съвет.

Член 11

Наблюдение и докладване относно секторитена електроенергията и природния газ

1. В тясно сътрудничество с Комисията, държавите-членки и съответните национални органи, включително националните регулаторни органи, и без да се засягат правомощията на органите по конкуренция, Агенцията наблюдава вътрешните пазари на електроенергия и природен газ, и по-специално цените на дребно на електроенергия и природен газ, достъпа до мрежата, включително достъпа до електроенергия от възобновяеми енергийни източници, и спазването на правата на потребителите, установени в Директива 2009/72/ЕО и Директива 2009/73/ЕО.

2. Агенцията публикува годишен доклад относно резултатите от дейността си по наблюдение в съответствие с параграф 1. В този доклад Агенцията посочва всички пречки пред завършването на вътрешните пазари на електроенергия и на природен газ.

3. Когато публикува своя годишен доклад, Агенцията може да представи на Европейския парламент и на Комисията становище относно мерките, които биха могли да бъдат предприети за премахване на пречките, посочени в параграф 2.

ГЛАВА III

ОРГАНИЗАЦИЯ

Член 12

Управителен съвет

1. Управителният съвет се състои от девет членове. Всеки член има по един заместник. Двама членове и техните заместници се назначават от Комисията, двама членове и техните заместници се назначават от Европейския парламент, а петима членове и техните заместници се назначават от Съвета. Член на Управителния съвет не може да бъде едновременно и член на Европейския парламент. Мандатът на членовете на Управителния съвет и техните заместници е четири години и може да бъде подновен еднократно. За първия мандат срокът е шест години за половината от членовете на Управителния съвет и техните заместници.

2. Управителният съвет избира своя председател и своя заместник-председател измежду членовете си. Заместник-председателят замества автоматично председателя в случай на невъзможност на последния да изпълнява функциите си. Мандатът на председателя и на заместник-председателя е две години и може да бъде подновен еднократно. При всички случаи обаче мандатът на председателя и на заместник-председателя изтича в момента, когато те престанат да бъдат членове на Управителния съвет.

3. Заседанията на Управителния съвет се свикват от неговия председател. Председателят на съвета на регулаторите или определен от тях представител от съвета на регулаторите, и директорът участват в разискванията без право на глас, освен ако Управителният съвет не реши друго по отношение на директора. Управителният съвет заседава поне два пъти в годината на редовни сесии. Допълнително той може да заседава по инициатива на неговия председател, по искане на Комисията или по искане на най-малко една трета от неговите членове. Управителният съвет може да покани да участва в заседанията му като наблюдател всяко лице, чието становище може да бъде от интерес. Членовете на Управителния съвет могат да бъдат подпомагани от съветници или експерти при условията на неговия процедурен правилник. Секретариатът на Управителния съвет се осигурява от Агенцията.

4. Решенията на Управителния съвет се приемат с мнозинство от две трети от присъстващите членове, освен ако в настоящия регламент не е предвидено друго. Всеки член на Управителния съвет или заместник има право на един глас.

5. В процедурния правилник по-подробно се определят:

- a) редът относно гласуването и по-специално условията, въз основа на които един член може да действа от името на друг член, както и изискванията за кворум, когато е необходимо; и
- b) редът относно принципа на ротация, приложим за подновяване на членовете на Управителния съвет, които се назначават от Съвета, така че да се осигури балансирано участие на държавите-членки във времето.

6. Член на Управителния съвет не е член на Съвета на регулаторите.

7. Членовете на Управителния съвет се ангажират да действат независимо и обективно в обществен интерес, без да търсят или да следват политически инструкции. За целта всеки член прави писмена декларация за обвързване и декларация за интереси, като посочва или отсъствието на интереси, за които би могло да се счита, че накърняват независимостта му, или за наличието на преки или косвени интереси, за които би могло да се счита, че накърняват независимостта му. Тези декларации се оповестяват публично всяка година.

Член 13

Задачи на Управителния съвет

1. След като се консултира със Съвета на регулаторите и след като е получил положителното му становище в съответствие с член 15, параграф 2, Управителният съвет назначава директор в съответствие с член 16, параграф 2.

2. Управителният съвет официално назначава членовете на Съвета на регулаторите в съответствие с член 14, параграф 1.

3. Управителният съвет официално назначава членовете на Апелативния съвет в съответствие с член 18, параграфи 1 и 2.

4. Управителният съвет гарантира, че Агенцията осъществява мисията си и изпълнява поставените ѝ в съответствие с настоящия регламент задачи.

5. Всяка година преди 30 септември, след консултация на Комисията и след като е получил одобрение от Съвета на регулаторите съгласно член 15, параграф 3, Управителният съвет приема работната програма на Агенцията за следващата година и я предава на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията. Работната програма се приема, без това да противоречи на ежегодната бюджетна процедура, и се оповестява публично.

6. Управителният съвет приема и, ако е необходимо, преразглежда многогодишна програма. Това преразглеждане става въз основа на доклад за оценка, изготвен от независим външен експерт по искане на управителния съвет. Тези документи се оповестяват публично.

7. Управителният съвет упражнява бюджетните си правомощия в съответствие с членове 21—24.

8. Управителният съвет решава, след като е получил съгласието на Комисията, дали да приема завещания, дарения или безвъзмездни средства от други източници от Общността, или доброволни вноски от държавите-членки или от регулаторните органи. В становището, което Управителният съвет предоставя в съответствие с член 24, параграф 5, изрично се разглеждат източниците на финансиране, уредени в настоящия параграф.

9. Управителният съвет упражнява дисциплинарен контрол над директора, като се консултира със Съвета на регулаторите.

10. При необходимост Управителният съвет изготвя правила на Агенцията за прилагане на Правилника за длъжностните лица в съответствие с член 28, параграф 2.

11. Управителният съвет предприема практически мерки по отношение на правото на достъп до документи на Агенцията в съответствие с член 30.

12. Управителният съвет приема и публикува годишния доклад за дейността на Агенцията въз основа на проекта на годишен доклад, посочен в член 17, параграф 8, и представя този доклад на Европейския парламент, Съвета, Комисията, Сметната палата, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите най-късно до 15 юни на всяка година. Годишният доклад за дейността на Агенцията съдържа независима част, одобрена от Съвета на регулаторите, относно регулаторните дейности на Агенцията през разглежданата година.

13. Управителният съвет приема и публикува свой процедурен правилник.

Член 14

Съвет на регулаторите

1. Съветът на регулаторите се състои от:

а) висши представители на регулаторните органи, както е посочено в член 35, параграф 1 от Директива 2009/72/ЕО и член 39, параграф 1 от Директива 2009/73/ЕО и по един заместник от държава-членка от настоящите висши служители на тези органи;

б) един представител на Комисията без право на глас.

В Съвета на регулаторите може да бъде допуснат само по един представител на държава-членка от националния регулаторен орган.

Всеки национален регулаторен орган отговаря за определянето на заместника измежду настоящите служители на националния регулаторен орган към момента.

2. Съветът на регулаторите избира председател и заместник-председател измежду членовете си. Заместник-председателят замества председателя при невъзможност на последния да изпълнява функциите си. Мандатът на председателя и заместник-председателя е две и половина години и е подновяем. При всички случаи обаче мандатът на председателя и заместник-председателя изтича, когато се прекратява тяхното членство в Съвета на регулаторите.

3. Съветът на регулаторите действа с мнозинство от две трети от присъстващите членове. Всеки член има право на един глас.

4. Съветът на регулаторите приема и публикува свой процедурен правилник, в който са установени по-подробни разпоредби относно гласуването, по-специално условията, въз основа на които един член може да действа от името на друг член, както и изискванията за кворум, когато е уместно. Процедурният правилник може да предвиди конкретни методи на работа за разглеждането на въпроси, възникващи в контекста на инициативите за регионално сътрудничество.

5. При изпълнението на предоставените му с настоящия регламент задачи и без това да засяга членовете му, действащи от името на съответния им регулаторен орган, Съветът на регулаторите действа независимо и нито търси, нито приема указания от което и да е правителство на държава-членка, от Комисията или от друго публично или частно образувание.

6. Секретариатът на Съвета на регулаторите се осигурява от Агенцията.

Член 15

Задачи на Съвета на регулаторите

1. Съветът на регулаторите предоставя становище на Директора относно становищата, препоръките и решенията, посочени в членовете 5, 6, 7, 8 и 9, които се разглеждат с оглед да бъдат приети. Освен това, Съветът на регулаторите предоставя ръководни насоки на директора, в рамките на своята компетентност, относно изпълнението на задачите му.

2. Съветът на регулаторите дава становище на Управителния съвет относно кандидата за директор в съответствие с член 13, параграф 1 и член 16, параграф 2. Съветът на регулаторите взема това решение с мнозинство от три четвърти от своите членове.

3. Съветът на регулаторите, в съответствие с член 13, параграф 5 и член 17, параграф 6 и съгласно предварителния проект на бюджет, изготвен в съответствие с член 23, параграф 1, одобрява работната програма на Агенцията за следващата година и я представя до 1 септември на всяка година с оглед приемането ѝ от Управителния съвет.

4. Съветът на регулаторите приема независимата част на годишния доклад относно регулаторните дейности в съответствие с член 13, параграф 12 и член 17, параграф 8.

5. Европейският парламент може да покани председателя на Съвета на регулаторите или неговия заместник, като изцяло защита независимостта им, да направят изявление пред негова компетентна комисия и да отговорят на въпросите, зададени от членовете на тази комисия.

Член 16

Директор

1. Агенцията се управлява от нейния директор, който действа в съответствие с ръководните насоки, посочени в член 15, параграф 1, второ изречение и — когато това е предвидено в настоящия регламент — в съответствие със становищата на Съвета на регулаторите. Без да се засягат съответните роли на Управителния съвет и на Съвета на регулаторите във връзка със задачите на директора, директорът нито търси, нито приема указания от правителство, от Комисията или от друго публично или частно образувание.

2. Директорът се назначава от Управителния съвет след получаване на положително становище от Съвета на регулаторите, въз основа на неговите качества, умения и опит, свързан със сектора на енергетиката, от списък с поне трима кандидати, предложени от Комисията, след публична покана за изразяване на интерес. Преди назначаването избраният от Управителния съвет кандидат може да бъде поканен да направи изявление пред компетентната комисия на Европейския парламент и да отговори на въпроси, поставени от неговите членове.

3. Мандатът на директора е пет години. В хода на деветте месеца преди изтичането на този срок Комисията предприема оценка. При оценката Комисията разглежда по-специално:

- a) резултатите от дейността на директора;
- b) задълженията и потребностите на Агенцията през следващите години.

Оценката относно буква б) се изготвя с помощта на независим външен експерт.

4. Управителният съвет, като действа по предложение на Комисията и след като се е запознал с доклада за оценка и със становището на Съвета на регулаторите за тази оценка, и ги е разгледал изключително внимателно, и само в случаите, когато това може да се обоснове със задълженията и изискванията на Агенцията, може да удължи еднократно мандата на директора с не повече от три години.

5. Управителният съвет информира Европейския парламент за намерението си да удължи мандата на директора. В едномесечен срок преди удължаването на неговия мандат директорът може да бъде поканен да направи изявление пред компетентната комисия на Европейския парламент и да отговори на въпроси, поставени от членовете на тази комисия.

6. Ако мандатът не бъде удължен, директорът остава на поста си до назначаването на следващия директор.

7. Директорът може да бъде отстранен от поста си единствено с решение на управителния съвет, след като е получил положително становище от Съвета на регулаторите. Управителният съвет взема това решение с мнозинство от три-четвърти от своите членове.

8. Европейският парламент и Съветът може да поискат директорът на Агенцията да представи доклад за изпълнението на своите задължения. Европейският парламент може също така да покани директора да направи изложение пред негова компетентна комисия и да отговори на въпросите, поставени от членовете на тази комисия.

Член 17

Задачи на директора

1. Директорът отговаря за представяването на Агенцията и нейното управление.

2. Директорът подготвя дейността на Управителния съвет. Директорът участва в работата на Управителния съвет без право на глас.

3. Директорът приема и публикува становищата, препоръките и решенията по членове 5, 6, 7, 8 и 9, за които е получено положително становище от Съвета на регулаторите.

4. Директорът отговаря за изпълнението на годишната работна програма на Агенцията под ръководството на Съвета на регулаторите и под административния контрол на Управителния съвет.

5. Директорът предприема всички необходими мерки, по-специално по отношение на приемането на вътрешни административни инструкции и публикуването на уведомления, за да осигури функционирането на Агенцията в съответствие с настоящия регламент.

6. Всяка година директорът подготвя проект на работна програма на Агенцията за следващата година и я представя на Съвета на регулаторите, на Европейския парламент и на Комисията до 30 юни на текущата година.

7. Директорът съставя предварителен проект на бюджет на Агенцията в съответствие с член 23, параграф 1 и изпълнява нейния бюджет в съответствие с член 24.

8. Всяка година директорът подготвя проект на годишен доклад с независима част относно регулаторните дейности на Агенцията и част относно финансовите и административните въпроси.

9. По отношение на персонала на Агенцията директорът упражнява правомощията по член 28, параграф 3.

Член 18

Апелативен съвет

1. Апелативният съвет се състои от шестима членове и шестима заместници, избрани измежду настоящи и бивши висши служители на националните регулаторни органи, органите по конкуренция или други национални или общностни институции, които имат съответен опит в енергийния сектор. Апелативният съвет избира свой председател. Решенията на Апелативния съвет се приемат с квалифицирано мнозинство от поне четирима от неговите шестима членове. Апелативният съвет се свиква, когато е необходимо.

2. Членовете на Апелативния съвет официално се назначават от Управителния съвет по предложение на Комисията, след публична покана за изразяване на интерес и след консултация със Съвета на регулаторите.

3. Мандатът на членовете на Апелативния съвет е пет години. Този мандат е подновяем. Членовете на Апелативния съвет са независими при вземането на решенията си. Те не се обвързват с инструкции. Те не изпълняват никакви други функции в Агенцията, в нейния Управителен съвет или в нейния Съвет на регулаторите. Член на Апелативния съвет не се отстранява по време на мандата си, освен ако не е установено виновно извършване на сериозно нарушение, и Управителният съвет взема решение за това след консултация със Съвета на регулаторите.

4. Членовете на Апелативния съвет не вземат участие в никакви производства по обжалване, ако имат какъвто и да е личен интерес или ако преди това са участвали като представители на една от страните в производството, или ако са участвали при вземането на решението, което се обжалва.

5. Ако по една от причините, посочени в параграф 4, или на всякакво друго основание член на Апелативния съвет счеде, че негов колега не следва да участва в производство по обжалване, той уведомява за това Апелативния съвет. Всяка от страните в производството по обжалване може да направи искане за отвод на член на Апелативния съвет на всяко от основанията, посочени в параграф 4, или при съмнение за пристрастност. Искането за отвод ще е недопустимо, ако се основава на националността на члена или ако страната в производството по обжалване, въпреки че ѝ е било известно основание за искане на отвод, е предприела процесуални действия в производството по обжалване, различни от искане за отвод на член от състава на Апелативния съвет.

6. Апелативният съвет решава какво действие да бъде предприето в случаите, посочени в параграфи 4 и 5 без участието на съответния член. За да се вземе такова решение, мястото на въпросния член се заема от неговия заместник в Апелативния съвет. Ако заместникът се намира в сходна ситуация като съответния член, то председателят посочва заместник измежду наличните заместници.

7. Членовете на Апелативния съвет се ангажират да действат независимо в обществен интерес. За целта те правят писмена декларация за обвързване и писмена декларация за интереси, като посочват или отсъствието на интереси, за които би могло да се счита, че накърняват тяхната независимост, или наличието на преки или косвени интереси, за които би могло да се счита, че накърняват тяхната независимост. Тези декларации се оповестяват публично всяка година.

Член 19

Жалби

1. Всяко физическо или юридическо лице, включително националните регулаторни органи, може да обжалва решение, посочено в членове 7, 8 или 9, на което то е адресат, както и всяко решение, което, макар и под формата на адресирано към друго лице решение, го засяга пряко и лично.

2. Жалбата, заедно с изложението на основанията за нея, се подава писмено в Агенцията в срок от два месеца от деня на уведомяване за взетото решение на въпросното лице или, при липса на такова уведомяване, от деня на публикуване на решението от Агенцията. Апелативният съвет взема решение по жалбата в срок от два месеца от подаването на жалбата.

3. Жалба, подадена по реда на параграф 1, няма суспензивен ефект. Апелативният съвет обаче може да спре изпълнението на оспорваното решение, ако прецени, че обстоятелствата го налагат.

4. Ако жалбата е допустима, Апелативният съвет проверява дали тя е основателна. Той приканва толкова често, колкото е необходимо, страните в производството по обжалване да представят в определен срок забележки по направените от него уведомления или по съобщения от другите страни в процедурата по обжалване. Страните в производството по обжалване имат право на устни изказвания.

5. В съответствие с настоящия член Апелативният съвет може да упражнява всяко от правомощията, които са от компетентността на Агенцията или да отнесе случая до компетентния орган на Агенцията. Последната е обвързана от решението на Апелативния съвет.

6. Апелативният съвет приема и публикува свой процедурен правилник.

7. Решенията на Апелативния съвет се публикуват от Агенцията.

Член 20

Искове пред Първоинстанционния съд и Съда на Европейските общности

1. Решение, което е взето от Апелативния съвет или — когато той няма право да се произнася — от Агенцията, може да бъде оспорено пред Първоинстанционния съд или пред Съда на Европейските общности в съответствие с член 230 от Договора.

2. Ако Агенцията не съумее да вземе решение, може да бъде заведен иск за бездействие пред Първоинстанционния съд или Съда на Европейските общности, в съответствие с член 232 от Договора.

3. Агенцията се задължава да предприеме необходимите мерки, за да се съобрази с решението на Първоинстанционния съд или Съда на Европейските общности.

ГЛАВА IV

ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ

Член 21

Бюджет на Агенцията

1. Приходите на Агенцията се състоят по-специално от:

а) субсидия от Общността, включена в общия бюджет на Европейския съюз (раздел Комисия);

- б) такси, заплащани на Агенцията съгласно член 22;
 - в) доброволни вноски от държавите-членки или от регулаторните органи, посочени член 13, параграф 8; и
 - г) завещания, дарения или безвъзмездни средства съгласно член 13, параграф 8.
2. Разходите на Агенцията обхващат разходи за персонал, административни и оперативни разходи.
3. Приходите и разходите на Агенцията са балансирани.
4. Всички приходи и разходи на Агенцията са предмет на прогнози за всяка финансова година, която съпада с календарната година, и се включват в бюджета на Агенцията.

Член 22

Такси

1. На Агенцията е дължима такса при искане за вземане на решение за освобождаване съгласно член 9, параграф 1.
2. Таксите, посочени в параграф 1, се определят от Комисията.

Член 23

Изготвяне на бюджета

1. До 15 февруари всяка година директорът съставя предварителен проект на бюджета, покриващ оперативните разходи и работната програма, очаквани за следващата финансова година, и го внася в Управителния съвет, заедно с неокончателно шатно разписание. Всяка година, въз основа на изготвения от директора предварителен проект на бюджет, Управителният съвет прави прогноза за приходите и разходите на Агенцията за следващата финансова година. Тази прогноза, която включва проект на шатно разписание, се предоставя от Управителния съвет на Комисията до 31 март. Преди приемането на прогнозата проектът, изготвен от директора, се изпраща на Съвета на регулаторите, който може да даде обосновано становище по него.
2. Комисията изпраща прогнозата, посочена в параграф 1, на Европейския парламент и на Съвета („бюджетен орган“), заедно с предварителния проект на общ бюджет на Европейския съюз.
3. Въз основа на прогнозата Комисията включва в предварителния проект на общ бюджет на Европейския съюз предвижданията, които тя счита за необходими за шатното разписание и за размера на средствата, които ще се предоставят от общия бюджет на Европейския съюз, в съответствие с член 272 от Договора.
4. Бюджетният орган приема шатното разписание на Агенцията.

5. Бюджетът на Агенцията се приема от Управителния съвет. Той става окончателен след последното одобрение на общия бюджет на Европейския съюз. Когато е необходимо, той се коригира съответно.

6. Управителният съвет съобщава в най-кратък срок на бюджетния орган намерението си да изпълни всеки проект, който може да има значителни финансови последици за финансирането на бюджета на Агенцията, по-специално всеки проект, свързан със собственост, като наемането или закупуването на сгради. Управителният съвет уведомява Комисията за намерението си. Когато клон на бюджетния орган възнамерява да предостави становище, той уведомява Агенцията за намерението си в срок от две седмици от получаването на информация за проекта. При липса на отговор Агенцията може да пристъпи към планирания проект.

Член 24

Изпълнение и контрол на бюджета

1. Директорът действа като разпоредител с бюджетни кредити и изпълнява бюджета на Агенцията.
2. До 1 март след приключването на всяка финансова година счетоводителят на Агенцията изпраща на счетоводителя на Комисията и на Сметната палата предварителни отчети, придружени от доклада за управлението на бюджета и финансите за предходната финансова година. Счетоводителят на Агенцията също така изпраща отчета за управлението на бюджета и финансите на Европейския парламент и на Съвета до 31 март на следващата година. Счетоводителят на Комисията консолидира временните отчети на институциите и децентрализираните органи в съответствие с член 128 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 от 25 юни 2002 г. относно Финансовия регламент, приложим към общия бюджет на Европейските общности ⁽¹⁾ (Финансов регламент).
3. До 31 март след приключването на всяка финансова година счетоводителят на Комисията изпраща на Сметната палата временните отчети на Агенцията, придружени от отчет за управлението на бюджета и финансите за предходната финансова година. Докладът за управлението на бюджета и финансите за съответната финансова година се изпраща също така и на Европейския парламент и на Съвета.
4. След получаване на забележките на Сметната палата относно временните отчети на Агенцията в съответствие с член 129 от Финансовия регламент директорът, действащ на своя собствена отговорност, изготвя окончателния отчет на Агенцията и го предава за становище на Управителния съвет.
5. Управителният съвет предоставя становище по окончателните отчети на Агенцията.
6. Директорът предава окончателните отчети, придружени от становището на Управителния съвет, до 1 юли след приключването на финансовата година, на Европейския парламент, Съвета, Комисията и Сметната палата.
7. Окончателните отчети се публикуват.

⁽¹⁾ ОВ L 248, 16.9.2002 г., стр. 1.

8. До 15 октомври директорът изпраща на Сметната палата отговор на нейните забележки. Той изпраща копие от този отговор на Управителния съвет и на Комисията.

9. Директорът предоставя на Европейския парламент, по искане на последния и по начина, предвиден в член 146, параграф 3 от Финансовия регламент, цялата необходима информация за безпрепятственото прилагане на процедурата по освобождаване от отговорност за съответната финансова година.

10. До 15 май на година N + 2 Европейският парламент, по препоръка на Съвета, действайки с квалифицирано мнозинство, освобождава от отговорност директора за изпълнението на бюджета за финансова година N.

Член 25

Финансови правила

Финансовите правила, приложими за Агенцията, се съставят от Управителния съвет след консултация с Комисията. Тези правила могат да се отклоняват от предвиденото в Регламент (ЕО, Евратом) № 2343/2002, ако конкретните оперативни нужди за функционирането на Агенцията налагат това и само с предварителното съгласие на Комисията.

Член 26

Мерки за борба с измамите

1. За целите на борбата с измамите, корупцията и други незаконни дейности се прилагат без никакви ограничения разпоредбите на Регламент (ЕО, Евратом) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 1999 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF) ⁽¹⁾.

2. Агенцията се присъединява към Междунституционалното споразумение от 25 май 1999 г. между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Комисията на Европейските общности относно вътрешните разследвания от Европейската служба за борба с измамите (OLAF) ⁽²⁾ и незабавно приема подходящите разпоредби, приложими по отношение на всички служители на Агенцията.

3. Решенията относно финансирането и споразуменията, както и инструментите за прилагане, произтичащи от тях, изрично предвиждат, че при необходимост Сметната палата и OLAF може да извършват проверки на място на бенефициерите на финансиране от Агенцията и на служителите, които отговарят за разпределението на тези парични средства.

ГЛАВА V

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 27

Привилегии и имунитети

Протоколът за привилегиите и имунитета на Европейските общности се прилага по отношение на Агенцията.

⁽¹⁾ ОВ L 136, 31.5.1999 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ L 136, 31.5.1999 г., стр. 15.

Член 28

Персонал

1. За персонала на Агенцията, включително нейния директор, се прилагат Правилникът за длъжностните лица, Условията за работа и правилата, приети съвместно от институциите на Европейската общност за целите на прилагането на Правилника за длъжностните лица и Условията за работа.

2. Управителният съвет, съгласувано с Комисията, приема подходящи правила за прилагане в съответствие с предвиденото в член 110 от Правилника за длъжностните лица.

3. По отношение на своя персонал Агенцията упражнява правомощията, които са предоставени на назначаващия орган съгласно Правилника за длъжностните лица и на органа, упълномощен да сключва трудови договори съгласно Условията за работа.

4. Управителният съвет може да приема разпоредби, позволяващи командироването в Агенцията на национални експерти от държавите-членки.

Член 29

Отговорност на Агенцията

1. В случай на недоговорна отговорност Агенцията, в съответствие с основните принципи, общи за законите на държавите-членки, следва да обезщети всяка вреда, причинена от нея или от нейните служители при изпълнение на техните задължения. Спорове с предмет обезщетяването на такива вреди са от компетентността на Съда на Европейските общности.

2. Личната финансова и дисциплинарна отговорност на персонала на Агенцията по отношение на Агенцията се урежда от съответните разпоредби, които се прилагат за нейния персонал.

Член 30

Достъп до документи

1. По отношение на документи, съхранявани от Агенцията, се прилага Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 г. относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията ⁽³⁾.

2. Управителният съвет приема практически мерки за прилагане на Регламент (ЕО) № 1049/2001 до 3 март 2010 г.

3. Решения, взети от Агенцията съгласно член 8 от Регламент (ЕО) № 1049/2001, може да бъдат предмет на жалба до Омбудсман или на производство пред Съда на Европейските общности съгласно условията, установени съответно в членове 195 и 230 от Договора.

⁽³⁾ ОВ L 145, 31.5.2001 г., стр. 43.

Член 31

Участие на трети държави

1. Агенцията е отворена за участие на трети държави, сключили споразумения с Общността, съгласно които са приели и прилагат правото на Общността в областта на енергетиката, а когато това е уместно — в областите на околната среда и на конкуренцията.

2. Съгласно съответните разпоредби на тези споразумения следва да бъдат направени договорености, в които се определят по-специално характерът, обхватът и процедурните аспекти на участието на тези държави в работата на Агенцията, включително разпоредби за финансовите вноски и персонала.

Член 32

Комитет

1. Комисията се подпомага от комитет.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1—4 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО, като се вземат предвид разпоредбите на член 8 от него.

Член 33

Езиков режим

1. Разпоредбите на Регламент № 1 на Съвета от 15 април 1958 г. за определяне на езиковия режим на Европейската икономическа общност ⁽¹⁾ се прилагат за Агенцията.

2. Управителният съвет взема решения относно вътрешния езиков режим на Агенцията.

3. Преводческите услуги, необходими за функционирането на Агенцията, се извършват от Центъра за преводи на органите на Европейския съюз.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки.

Съставено в Брюксел на 13 юли 2009 година.

За Европейския парламент
Председател
H.-G. PÖTTERING

ГЛАВА VI

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 34

Оценка

1. Комисията, с помощта на независим външен експерт, извършва оценка на дейността на Агенцията. Тази оценка обхваща постигнатите от Агенцията резултати и нейните методи на работа по отношение на целта, мандата и задачите, определени с настоящия регламент и нейната годишна работна програма. Тази оценка се основава на обстойни консултации в съответствие с член 10.

2. Комисията изпраща оценката, посочена в параграф 1, на Агенцията и на Съвета на регулаторите. Съветът на регулаторите издава препоръки във връзка с промени в настоящия регламент, Агенцията и нейните методи на работа до Комисията, която може да изпрати тези препоръки, заедно със своето собствено становище, както и с подходящи предложения, на Европейския парламент и на Съвета.

3. Първият доклад за оценка се представя от Комисията на Европейския парламент и на Съвета до три години след като първият директор е встъпил в длъжност. След това Комисията представя оценка поне веднъж на всеки четири години.

Член 35

Влизане в сила и преходни разпоредби

1. Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

2. Членове 5—11 се прилагат от 3 март 2011 година.

За Съвета
Председател
E. ERLANDSSON

⁽¹⁾ ОВ L 17, 6.10.1958 г., стр. 385.

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 714/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 13 юли 2009 година****относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003****(текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Вътрешният пазар на електроенергия, който постепенно се създава от 1999 г. насам, е предназначен да предоставя реален избор за всички потребители в Общността, били те граждани или предприятия, на нови бизнес възможности и по-интензивна трансгранична търговия, с цел да се постигне повишаване на ефикасността, конкурентни цени, по-високи стандарти на услугите, сигурност на доставките и устойчиво развитие.
- (2) Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽⁴⁾ и Регламент (ЕО) № 1228/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия ⁽⁵⁾ допринесоха значително за създаването на вътрешен пазар на електроенергия.
- (3) Въпреки това понастоящем съществуват препятствия пред продажбата на електроенергия в Общността при условия на равнопоставеност, без дискриминация и пречки. По-специално все още не съществуват недискриминационен достъп до мрежата и еднакво ефективно ниво на регулативен надзор във всяка държава-членка и продължават да съществуват изолирани пазари.

⁽¹⁾ ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 23.

⁽²⁾ ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 55.

⁽³⁾ Становище на Европейския парламент от 18 юни 2008 г. (все още не публикувано в Официален вестник), обща позиция на Съвета от 9 януари 2009 г. (ОВ С 75 Е, 31.3.2009 г., стр. 16) и позиция на Европейския парламент от 22 април 2009 г. (все още не публикувана в Официален вестник). Решение на Съвета от 25 юни 2009 г.

⁽⁴⁾ ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 37.

⁽⁵⁾ ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 1.

- (4) В съобщението на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавено „Енергийна политика за Европа“, се подчертава значението на завършването на вътрешния пазар на електроенергия и създаването на условия на равнопоставеност за всички предприятия за електроенергия в Общността. Съобщенията на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавени „Перспективи за вътрешния пазар на газ и електроенергия“ и „Разследване по силата на член 17 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на европейските сектори на газ и електроенергия (окончателен доклад)“, показват, че действащите правила и мерки нито осигуряват необходимата рамка, нито създават условия за изграждане на междусистемен капацитет за постигане на целта за добре функциониращ, ефикасен и отворен вътрешен пазар.

- (5) Освен изцяло да се прилага съществуващата регулаторна рамка, регулаторната рамка за вътрешния пазар на електроенергия, уредена в Регламент (ЕО) № 1228/2003, следва да се адаптира в съответствие с тези съобщения.

- (6) По-специално е необходимо да се увеличат сътрудничеството и координацията между операторите на преносни системи, за да се създадат мрежови кодекси за предоставяне и управление на ефективен и прозрачен достъп до трансграничните преносни системи, както и за да се осигурят координирано и в достатъчна степен ориентирано към бъдещето планиране и стабилно техническо развитие на преносната система в Общността, включително изграждане на междусистемен капацитет, при спазване на екологичните изисквания. Тези мрежови кодекси следва да съответстват на рамковите насоки, които са необвързващи по своя характер (рамкови насоки) и които са разработени от Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия, създадена с Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия ⁽⁶⁾ (Агенцията). Агенцията следва да участва в преразглеждането на основата на факти на проектите на мрежови кодекси, включително в съобразяването им с рамковите насоки, както и да има право да ги препоръчва за приемане от Комисията. Агенцията следва да прави оценка на предложените изменения на мрежовите кодекси, както и да има право да ги препоръчва за приемане от Комисията. Операторите на преносни системи следва да експлоатират своите мрежи в съответствие с тези мрежови кодекси.

- (7) За да се гарантира оптимално управление на преносната мрежа за електроенергия и да се направят възможни търговията и трансграничните доставки на електроенергия в

⁽⁶⁾ Вж. страница 1 от настоящия брой на Официален вестник.

- Общността, следва да бъде създадена Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС за електроенергия). Задачите на ЕМОПС за електроенергия следва да бъдат изпълнявани при спазване на общностните правила в областта на конкуренцията, които остават приложими към решенията на ЕМОПС за електроенергия. Задачите на ЕМОПС за електроенергия следва да бъдат ясно определени и методите ѝ на работа следва да са такива, че да гарантират ефикасност, прозрачност и представителен характер на ЕМОПС за електроенергия. Подготвените от ЕМОПС за електроенергия мрежови кодекси нямат за цел да заменят необходимите национални мрежови кодекси по въпроси, които не са трансгранични. Тъй като може да бъде постигнат по-ефективен напредък чрез подход на регионално равнище, операторите на преносни системи следва да изградят регионални структури в рамките на цялостната структура на сътрудничество, като същевременно осигурят съвместимост на резултатите на регионално равнище с мрежовите кодекси и с необвързващите десетгодишни планове за развитие на мрежата на общностно равнище. Държавите-членки следва да насърчават сътрудничеството и да наблюдават ефективността на мрежата на регионално равнище. Сътрудничеството на регионално равнище следва да бъде съвместимо с напредъка по посока на конкурентен и ефикасен вътрешен пазар на електроенергия.
- (8) Всички участници на пазара се интересуват от работата, която се очаква от ЕМОПС за електроенергия. Следователно процесът на ефективна консултация е от съществено значение и съществуващите структури, създадени, за да го улесняват и направляват, като Съюза за координация на преноса на електроенергия, националните регулатори или Агенцията, следва да играят важна роля.
- (9) За да се гарантира по-голяма прозрачност по отношение на цялата мрежа за пренос на електроенергия в Общността, ЕМОПС за електроенергия следва да изготви, публикува и редовно да актуализира необвързващ десетгодишен план за развитие на мрежата в цялата Общност (план за развитие на мрежата в цялата Общност). Този план за развитие на мрежата следва да включва жизнеспособни мрежи за пренос на електроенергия и необходимите регионални междусистемни електропроводи, подходящи от търговска гледна точка или от гледна точка на сигурността на доставките.
- (10) Настоящият регламент следва да установи основните принципи по отношение на определяне на тарифите и разпределение на капацитета, като същевременно предвиди приемането на насоки, които да уреждат подробно по-нататък релевантни принципи и методики, за да се даде възможност за бърза адаптация в случай на променени обстоятелства.
- (11) В един отворен, конкурентен пазар операторите на преносни системи следва да бъдат компенсирани за разходите, направени в резултат на преминаването на трансгранични потоци от електроенергия през техните мрежи, от операторите на преносните системи, от които произхождат трансграничните потоци и системите, където завършват тези потоци.
- (12) Плащането и получаването на средства в резултат на компенсациите между операторите на преносни системи следва да бъдат взети предвид при определянето на националните мрежови тарифи.
- (13) Действителната сума, дължима за трансграничен достъп до мрежата, може да варира значително в зависимост от участващите оператори на преносни системи и в резултат на разлики в структурата на системите за тарифите, прилагани в държавите-членки. Поради това е необходима известна степен на хармонизиране, за да се избегне нарушаване на търговията.
- (14) Необходима е подходяща система на дългосрочни локационни сигнали, основана на принципа, че нивото на таксите за достъп до мрежата следва да отразява баланса между производството и потреблението на съответния район на базата на диференциране на таксите за достъп до мрежата за производители и/или потребители.
- (15) Не би било уместно да се използват тарифи в зависимост от разстоянието или, при условие че има подходящи локационни сигнали, да бъде заплащана определена тарифа само от износителите или вносителите в допълнение към общата такса за достъп до националната мрежа.
- (16) Предварителното условие за ефективна конкуренция на вътрешния пазар на електроенергия е недискриминационни и прозрачни такси за използване на мрежата, включително междусистемните електропроводи в преносната система. Наличният капацитет на тези електропроводи следва да бъде настроен на максимални нива в съответствие със стандартите за безопасност за сигурна експлоатация на мрежата.
- (17) Важно е да се избягва нарушаването на конкуренцията, произтичащо от различните стандарти за безопасност, експлоатация и планиране, използвани от операторите на преносни системи в държавите-членки. Освен това следва да има прозрачност за участниците на пазара по отношение на наличния преносен капацитет и стандартите за безопасност, експлоатация и планиране, които засягат наличния преносен капацитет.
- (18) Наблюдението на пазара, предприето през последните години от националните регулаторни органи и от Комисията, показва, че действащите изисквания за прозрачност и правила за достъп до инфраструктурата не са достатъчни за осигуряване на истински, добре функциониращ, отворен и ефикасен вътрешен пазар на електроенергия.
- (19) Необходим е еднакъв достъп до информация за физическия статус и ефикасността на системата, така че всички участници на пазара да могат да преценят цялостното състояние на търсенето и предлагането и да открият причините за промените на цените на едро. Това включва по-точна информация за производството, търсенето и предлагането на електроенергия, включително прогнозиране, мрежови и междусистемен капацитет, потоци и поддръжка, балансиращ и резервен капацитет.

- (20) За да се увеличи доверието в пазара, неговите участници се нуждаят да бъдат сигурни, че извършителите на злоупотреби подлежат на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. Компетентните органи следва да бъдат оправомощени да разследват ефективно твърденията за злоупотреба с пазара. За тази цел е необходимо компетентните органи да имат достъп до данни, които дават информация за взетите от предприятията за доставка оперативни решения. На пазара за електроенергия много релевантни решения се вземат от производителите, които следва да предоставят на разположение на компетентните органи информация във връзка с решенията на компетентните органи, като тя бъде лесно достъпна за тях за определен период от време. Освен това компетентните органи следва редовно да следят за спазването на правилата от страна на операторите на преносни системи. Дребните производители, които нямат реална възможност да нарушават пазара, следва да бъдат освободени от това задължение.
- (21) Следва да има правила за използване на приходите от процедурите по управление на претоварването, освен ако специфичният характер на съответния междусистемен електропровод оправдава освобождаване от тези правила.
- (22) Управлението на проблемите по претоварване следва да предоставя на операторите на преносни системи и участниците на пазара правилни икономически сигнали, както и следва да е основано на пазарни механизми.
- (23) Инвестициите в нова важна инфраструктура следва да бъдат силно насърчавани, като едновременно с това се гарантира правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. За да се увеличи положителното въздействие на освободените междусистемни електропроводи за прав ток върху конкуренцията и сигурността на доставките, пазарните интереси следва да бъдат подлагани на проверка по време на фазата на планирането и следва да бъдат приети правила за управление на претоварването. Когато междусистемните електропроводи за прав ток са разположени върху територията на повече от една държава-членка, Агенцията следва да обработва като последна инстанция искането за освобождаване, за да може по-добре да се отчитат трансграничните последици и да се улесни административната му обработка. Освен това, предвид изключителния риск при изграждане на такива освободени големи инфраструктурни проекти, предприятията, които имат интереси в доставката и производството, следва да могат да се ползват от временна дерогация от правилата за пълно отделяне по отношение на тези проекти. Освобождаването, предоставено съгласно Регламент (ЕО) № 1228/2003, продължава да се прилага до определения срок, както постановява решението за освобождаване.
- (24) За осигуряване на гладкото функциониране на вътрешния пазар на електроенергия следва да се предвидят процедури, които да позволяват приемането на решения и насоки с оглед, *inter alia*, определяне на тарифите и разпределение на капацитета от Комисията, като същевременно се осигурява участието на регулаторните органи на държавите-членки в този процес, където е подходящо чрез тяхната европейска асоциация. Регулаторните органи, заедно с другите съответни органи на държавите-членки, имат важна роля в поддържането на правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия.
- (25) Националните регулаторни органи следва да осигурят съобразяване с правилата, съдържащи се в настоящия регламент, и с насоките, приети въз основа на тях.
- (26) От държавите-членки и компетентните национални органи следва да се изисква предоставянето на релевантна информация на Комисията. Такава информация следва да се третира като поверителна от Комисията. Когато е необходимо, Комисията следва да има възможност да изисква релевантната информация директно от съответните предприятия, при условие че са уведомени компетентните национални органи.
- (27) Държавите-членки следва да установят правила за санкции, приложими за нарушения на разпоредбите на настоящия регламент, и да гарантират тяхното изпълнение. Тези санкции следва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.
- (28) Мерките, необходими за прилагане на настоящия регламент, следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията ⁽¹⁾.
- (29) По-специално на Комисията следва да се предоставят правомощия за създаване и приемане на насоките, необходими за осигуряване на минималната степен на хармонизиране, която се изисква за постигане на целите на настоящия регламент. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му с нови несъществени елементи, те трябва да бъдат приети в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.
- (30) Доколкото целта на настоящия регламент, а именно осигуряването на хармонизирана рамка за трансграничен обмен на електроенергия, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може да бъде по-добре постигната на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (31) Предвид обхвата на измененията, които се правят с настоящия регламент в Регламент (ЕО) № 1228/2003, е желателно, от съображения за яснота и рационалност, въпросните разпоредби да бъдат преработени чрез организирането им в единен текст в нов регламент,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Предмет и приложно поле

Настоящият регламент цели да:

- а) определи справедливи правила за трансграничен обмен на електроенергия и следователно засилване на конкуренцията

⁽¹⁾ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

- на вътрешния пазар на електроенергия при отчитане на конкретните характеристики на националните и регионални пазари. Това включва създаването на компенсаторен механизъм по отношение на трансграничните потоци на електроенергия и създаването на хармонизирани принципи във връзка с таксите за трансграничен пренос и разпределението на наличния капацитет на междусистемните електропроводи между националните преносни системи;
- б) улесни възникването на добре работещ и прозрачен пазар на едро с висока степен на сигурност на доставките на електроенергия. Той предоставя механизми за хармонизиране на правилата за трансграничен обмен на електроенергия.

Член 2

Определения

1. За целите на настоящия регламент се прилагат определенията, съдържащи се в член 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила на вътрешния пазар на електроенергия ⁽¹⁾, с изключение на определенията за „междусистемен електропровод“, което се заменя със следното:

- „междусистемен електропровод“ означава преносна линия, която пресича или върви по протежението на граница между държавите-членки и която свързва националните преносни системи на държавите-членки.
2. Прилагат се следните определения:
- а) „регулаторни органи“ означава регулаторните органи, посочени в член 35, параграф 1 от Директива 2009/72/ЕО;
- б) „трансграничен поток“ означава физическия поток електроенергия в преносната мрежа на дадена държава-членка, който е резултат от въздействието на дейността на производители и/или потребители извън тази държава-членка върху нейната преносна мрежа;
- в) „претоварване“ означава ситуация, при която даден междусистемен електропровод, свързващ национални преносни мрежи, не може да поеме всички физически потоци, произтичащи от заявления от участници на пазара международен търговски обмен, поради липса на капацитет на междусистемните електропроводи и/или в съответните национални преносни системи;
- г) „деклариран износ“ означава диспечирание на електроенергия в една държава-членка на основата на основна договореност с действие едновременно съответстващ прием (деклариран внос) на електроенергия да се осъществи в друга държава-членка или трета държава;
- д) „деклариран транзит“ означава обстоятелство, при което се осъществява „деклариран износ“ на електроенергия и при което определената за сделката пътека включва държава, в която няма да се извърши нито диспечирането, нито съответният едновременно прием на електроенергия;

- е) „деклариран внос“ означава прием на електроенергия в държава-членка или трета държава едновременно с диспечирането на електроенергия („деклариран износ“) в друга държава-членка;
- ж) „нов междусистемен електропровод“ означава междусистемен електропровод, който не е завършен до 4 август 2003 г.

Само за целите на посочения в член 13 компенсаторен механизъм между операторите на преносни системи, когато преносните системи на две или повече държави-членки принадлежат отчасти или изцяло към един контролен блок, контролният блок като цяло се счита за принадлежащ към преносната мрежа на едната от съответните държави-членки, с цел да се избегне считането на потоците в рамките на контролните блокове като трансгранични потоци съгласно първа алинея, буква б) от настоящия параграф и да се инициират компенсационни плащания съгласно член 13. Регулаторните органи на съответните държави-членки може да решат към коя държава-членка се счита, че принадлежи контролният блок като цяло.

Член 3

Сертифициране на оператори на преносни системи

1. Комисията разглежда незабавно всяка нотификация на решение за сертифициране на оператор на преносна система съгласно член 10, параграф 6 от Директива 2009/72/ЕО. В срок от два месеца от деня на получаване на такава нотификация Комисията дава становището си на съответния национален регулаторен орган относно съответствието ѝ с член 10, параграф 2 или член 11, както и член 9 от Директива 2009/72/ЕО.

При изготвяне на посоченото в първа алинея становище Комисията може да поиска Агенцията да предостави становище относно решението на националния регулаторен орган. В такъв случай двумесечният срок, посочен в първа алинея, се удължава с два допълнителни месеца.

При отсъствието на становище от Комисията в рамките на срока, посочен в първа и втора алинея, се счита, че Комисията не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган.

2. В срок от два месеца от получаването на становище на Комисията националният регулаторен орган приема окончателното си решение относно сертифицирането на оператора на преносна система, като се съобразява в най-голяма степен с това становище. Решението на регулаторния орган и становището на Комисията се публикуват заедно.

3. Във всеки един момент по време на процедурата регулаторните органи и/или Комисията може да изискват от оператор на преносна система и/или от предприятие, извършващо някоя от функциите по производство или доставка, всяка релевантна информация за изпълнението на задачите им по настоящия член.

4. Регулаторните органи и Комисията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.

⁽¹⁾ Вж. страница 55 от настоящия брой на Официален вестник.

5. Комисията може да приема насоки, определящи в детайли процедурата, която да бъде следвана за прилагането на параграфи 1 и 2 от настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълване му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

6. Когато Комисията получи нотификация за сертифициране на оператор на преносна система съгласно член 9, параграф 10 от Директива 2009/72/ЕО, Комисията взема решение относно сертифицирането. Регулаторният орган се съобразява с решението на Комисията.

Член 4

Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия

Всички оператори на преносни системи си сътрудничат на общностно равнище посредством ЕМОПС за електроенергия, за да се съдейства за завършването и функционирането на вътрешния пазар на електроенергия, както и трансграничната търговия, и да се гарантират оптималното управление, координираната експлоатация и стабилната техническа еволюция на европейската мрежа за пренос на електроенергия.

Член 5

Създаване на ЕМОПС за електроенергия

1. До 3 март 2011 г. операторите на преносни системи за електроенергия внасят в Комисията и в Агенцията проект на устав, списък на членовете и проект на процедурен правилник, включително процедурен правилник относно консултирането с други заинтересовани страни, на ЕМОПС за електроенергия, която предстои да бъде създадена.

2. В срок от два месеца от деня на получаването, след официална консултация с организациите, които представляват всички заинтересовани страни, и по-специално с ползвателите на системата, включително клиентите, Агенцията предоставя на Комисията становище относно проекта на устав, списък на членовете и проекта на процедурен правилник.

3. Комисията дава становището си по проекта на устав, списък на членовете и проекта на процедурен правилник, като взема предвид становището на Агенцията, предвидено в параграф 2, и в срок от три месеца от деня на получаване на становището на Агенцията.

4. В срок от три месеца от деня на получаване на становището на Комисията операторите на преносни системи създават ЕМОПС за електроенергия, приемат и публикуват нейния устав и процедурен правилник.

Член 6

Създаване на мрежови кодекси

1. Комисията, след консултация с Агенцията, ЕМОПС за електроенергия и другите съответни заинтересовани страни, изготвя годишен списък на приоритетите, определящ областите, уредени в член 8, параграф 6, които следва да се включат при разработването на мрежовите кодекси.

2. Комисията изисква от Агенцията да ѝ представи в разумен срок, не по-дълъг от шест месеца, необвързваща рамкова насока (рамкова насока), в която да се установят ясни и обективни принципи в съответствие с член 8, параграф 7 за разработването на мрежови кодекси, свързани с установените области в списъка на приоритетите. Всяка рамкова насока допринася за недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара. При мотивирано искане от страна на Агенцията Комисията може да удължи този срок.

3. Агенцията се консултира официално с ЕМОПС за електроенергия и с другите съответни заинтересовани страни относно рамковата насока в продължение най-малко на два месеца по открит и прозрачен начин.

4. Ако Комисията счете, че рамковата насока не допринася за недискриминация, ефективна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара, тя може да поиска от Агенцията да преразгледа рамковата насока в разумен срок и да я представи повторно на Комисията.

5. Ако Агенцията не представи или не представи повторно рамковата насока в определения от Комисията срок по параграф 2 или 4, Комисията изготвя въпросната рамкова насока.

6. Комисията иска от ЕМОПС за електроенергия в разумен срок, който не надвишава 12 месеца, да представи на Агенцията мрежов кодекс, който да е съобразен със съответната рамкова насока.

7. В срок от три месеца от деня на получаването на мрежов кодекс, по време на които Агенцията може да се консултира официално със съответните заинтересовани страни, Агенцията предоставя на ЕМОПС за електроенергия мотивирано становище относно мрежовия кодекс.

8. ЕМОПС за електроенергия може да измени мрежовия кодекс в съответствие със становището на Агенцията и да го представи повторно на Агенцията.

9. Когато Агенцията е удовлетворена, че даден мрежов кодекс е съобразен със съответната рамкова насока, тя го внася в Комисията и може да препоръча неговото приемане в разумен срок. Ако Комисията не приеме мрежовия кодекс, тя посочва причините за това.

10. Когато ЕМОПС за електроенергия не успее да разработи мрежов кодекс в рамките на определения от Комисията срок по параграф 6, Комисията може да поиска от Агенцията да подготви проект на мрежов кодекс въз основа на съответната рамкова насока. Агенцията може да започне допълнителна консултация в хода на подготовката на проект на мрежов кодекс по настоящия параграф. Агенцията внася в Комисията проект на мрежов кодекс, подготвен по настоящия параграф, и може да препоръча неговото приемане.

11. Комисията може да приеме по собствена инициатива един или повече мрежови кодекси в областите, изброени в член 8, параграф 6, когато ЕМОПС за електроенергия не успее да разработи мрежов кодекс или Агенцията не успее да разработи проект на мрежов кодекс, както е посочено в параграф 10 от настоящия член, или по препоръка на Агенцията съгласно параграф 9 от настоящия член.

Когато Комисията предложи приемането на мрежов кодекс по своя собствена инициатива, Комисията се консултира с Агенцията, ЕМОПС за електроенергия и всички заинтересовани страни по отношение на проекта на мрежов кодекс в продължение на срок от не по-малко от два месеца. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

12. Настоящият член не засяга правото на Комисията да приема и изменя насоките съгласно член 18.

Член 7

Изменения на мрежови кодекси

1. Проекти за изменения на мрежов кодекс, приет по силата на член 6, може да бъдат предлагани на Агенцията от лица, които е вероятно да са заинтересовани от съответния мрежов кодекс, включително ЕМОПС за електроенергия, операторите на преносни системи, ползвателите на системата и потребителите. Агенцията може да предложи изменения по собствена инициатива.

2. Агенцията се консултира с всички заинтересовани страни в съответствие с член 10 от Регламент (ЕО) № 713/2009. Въз основа на тази процедура Агенцията може да представи на Комисията мотивирани предложения за изменения, като обясни по какъв начин тези предложения съответстват на целите на мрежовите кодекси, установени в член 6, параграф 2.

3. Като вземе предвид предложенията на Агенцията, Комисията може да приеме изменения в мрежов кодекс, приет съгласно член 6. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

4. Разглеждането на предложените изменения в съответствие с процедурата, предвидена в член 23, параграф 2, се ограничава до разглеждане на аспектите, свързани с предложеното изменение. Тези предложени изменения не засягат други изменения, които Комисията може да предложи.

Член 8

Задачи на ЕМОПС за електроенергия

1. ЕМОПС за електроенергия разработва мрежови кодекси в областите, посочени в параграф 6 от настоящия член, след отправено искане от Комисията в съответствие с член 6, параграф 6.

2. ЕМОПС за електроенергия може да разработи мрежови кодекси в областите, уредени в параграф 6, с оглед постигане на целите, посочени в член 4, когато тези кодекси не са свързани с областите, включени в обхвата на отправеното от Комисията искане. Тези мрежови кодекси се представят на Агенцията за становище. Това становище се взема надлежно предвид от ЕМОПС за електроенергия.

3. ЕМОПС за електроенергия приема:

- а) инструменти за съвместна експлоатация на мрежата с оглед осигуряване на координация при експлоатация на мрежата в нормални и извънредни условия, включително обща скала за класификация на аварията и планове за научноизследователска дейност;
- б) необвързващ десетгодишен план за развитие на мрежата в цялата Общност (план за развитие на мрежата в цялата Общност), включително европейска прогноза за адекватността на производството на всеки две години;
- в) препоръки относно координацията на техническото сътрудничество между оператори на преносни мрежи от Общността и оператори на преносни мрежи от трети държави;
- г) годишна работна програма;
- д) годишен доклад;
- е) годишна лятна и зимна прогноза за адекватността на производството.

4. Европейската прогноза за адекватността на производството, посочена в параграф 3, буква б), включва цялостната адекватност на електроенергийната система за задоволяване на текущото и планираното търсене на електроенергия за следващия петгодишен период, както и за периода между пет и 15 години, считано от датата на тази прогноза. Европейската прогноза за адекватността на производството се основава на прогнозите за адекватността на националното производство за всеки отделен оператор на преносна система.

5. Годишната работна програма по параграф 3, буква г) включва списък и описание на мрежовите кодекси, които да се подготвят, план за координиране на експлоатацията на мрежата и научноизследователски и развойни дейности, които да се осъществят през тази година, както и примерен график.

6. Мрежовите кодекси, посочени в параграфи 1 и 2, обхващат следните области, като при необходимост се вземат под внимание регионалните особености:

- а) правила за сигурност и надеждност на мрежата, включително правила за технически резервен преносен капацитет за оперативна сигурност на мрежата;
- б) правила за присъединяване към мрежата;
- в) правила за достъп на трета страна;
- г) правила за обмен на данни и разрешаване на спорове;
- д) правила за оперативна съвместимост;
- е) оперативни процедури при аварийни ситуации;
- ж) правила за разпределение на капацитета и за управление на претоварването;
- з) правила за търговия, свързани с техническото и оперативното предоставяне на услуги за достъп до мрежата и балансиране на системата;

- и) правила за прозрачност;
- й) правила за балансиране, включително свързаните с мрежата правила за резервна мощност;
- к) правила относно хармонизирани тарифни структури за пренос, включително локационни сигнали и правила за компенсация между операторите на преносни системи; и
- л) енергийна ефективност по отношение на електроенергийните мрежи.

7. Мрежовите кодекси се разработват за въпроси, свързани с трансграничната мрежа, и за въпроси, свързани с интегрирането на пазара, и не засягат правото на държавите-членки да създават национални мрежови кодекси по въпроси, които не засягат презграничната търговия.

8. ЕМОПС за електроенергия наблюдава и анализира прилагането на мрежовите кодекси и насоките, приети от Комисията в съответствие с член 6, параграф 11, и влиянието, което оказват върху хармонизирането на приложимите правила, целящи улесняване на интегрирането на пазара. ЕМОПС за електроенергия докладва за своите констатации на Агенцията и включва резултатите от анализа в годишния доклад, посочен в параграф 3, буква д) от настоящия член.

9. ЕМОПС за електроенергия предоставя цялата налична информация, искана от Агенцията за изпълнение на задачите ѝ по член 9, параграф 1.

10. ЕМОПС за електроенергия приема и публикува план за развитие на мрежата в цялата Общност на всеки две години. Този план за развитие на мрежата в цялата Общност включва моделиране на интегрираната мрежа, разработване на сценарии, европейска прогноза за адекватността на производството на енергия и оценка на устойчивостта на системата.

Планът за развитие на мрежата в цялата Общност, по-специално:

- а) се основава на националните инвестиционни планове, като взема предвид регионалните инвестиционни планове, посочени в член 12, параграф 1, и ако е целесъобразно, общностните аспекти на планирането на мрежата, включително насоките за трансевропейските енергийни мрежи в съответствие с Решение № 1364/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾;
- б) по отношение на трансграничните междусистемни електропроводи се основава също така на разумните потребности на различните ползватели на системата и включва дългосрочните задължения на инвеститорите, посочени в членове 8, 13 и 22 от Директива 2009/72/ЕО; и
- в) открива пропуски в инвестициите, най-вече по отношение на трансграничните капацитети.

По отношение на втора алинея, буква в), може да се добави преглед на пречките пред укрепването на трансграничния капацитет на мрежата, които произтичат от различните процедури или практики за одобрение, като приложение към плана за развитие на мрежата в цялата Общност.

⁽¹⁾ ОВ L 262, 22.9.2006 г., стр. 1.

11. Агенцията представя становище относно националните десетгодишни планове за развитие на мрежата с оглед извършване на оценка на съответствието им с плана за развитие на мрежата в цялата Общност. Ако Агенцията установи несъответствия между националния десетгодишен план за развитие на мрежата и плана за развитие на мрежата в цялата Общност, тя препоръчва да се измени националният десетгодишен план за развитие на мрежата или планът за развитие на мрежата в цялата Общност, според случая. Ако такъв национален десетгодишен план за развитие на мрежата е изготвен в съответствие с член 22 от Директива 2009/72/ЕО, Агенцията препоръчва на компетентните национални регулаторни органи да изменят националния десетгодишен план за развитие на мрежата в съответствие с член 22, параграф 7 от посочената директива и да уведомят Комисията за това.

12. По искане на Комисията ЕМОПС за електроенергия изразява пред Комисията своето мнение относно приемането на насоките, посочени в член 18.

Член 9

Наблюдение от Агенцията

1. Агенцията наблюдава изпълнението на задачите на ЕМОПС за електроенергия, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3, и докладва на Комисията.

Агенцията наблюдава прилагането от ЕМОПС за електроенергия на мрежовите кодекси, разработени съгласно член 8, параграф 2, и на мрежовите кодекси, разработени в съответствие с член 6, параграфи 1—10, които не са били приети от Комисията съгласно член 6, параграф 11. В случаите, когато ЕМОПС за електроенергия не е приложил такива мрежови кодекси, Агенцията изисква от ЕМОПС за електроенергия да представи надлежно мотивирано обяснение относно причините за това. Агенцията информира Комисията за това обяснение и представя своето становище по него.

Агенцията наблюдава и анализира прилагането на мрежовите кодекси и насоките, приети от Комисията в съответствие с член 6, параграф 11, и тяхното въздействие върху хармонизирането на приложимите правила, целящи улесняване на интегрирането на пазара, както и върху недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара, и докладва на Комисията.

2. ЕМОПС за електроенергия внася в Агенцията за становище проекта на плана за развитие на мрежата в цялата Общност и проекта на годишната работна програма, включително информацията относно процеса на консултация и другите документи, посочени в член 8, параграф 3.

В срок от два месеца от деня на получаване Агенцията предоставя надлежно мотивирано становище, както и препоръки до ЕМОПС за електроенергия и до Комисията, когато счита, че проектът на годишна работна програма или проектът на плана за развитие на мрежата в цялата Общност, предоставени от ЕМОПС за електроенергия, не допринасят за недискриминацията, ефективната конкуренция, ефикасното функциониране на пазара или за задоволителна степен на трансгранична свързаност на мрежите, отворени за достъп за трети страни.

Член 10

Консултации

1. Докато подготвя мрежовите кодекси, проекта на план за развитие на мрежата в цялата Общност и годишната работна програма, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3, ЕМОПС за електроенергия провежда обстоен процес на консултации, на ранен етап и по открит и прозрачен начин, в който участват всички съответни участници на пазара и особено организациите, в които са представени всички заинтересовани страни в съответствие с процедурния правилник, посочен в член 5, параграф 1. В тази консултация участват и националните регулаторни органи и други национални органи, предприятия за доставка и производство, ползватели на системата, включително клиенти, оператори на разпределителни системи, включително съответните промишлени асоциации, технически органи и платформи на заинтересованите страни. Те имат за цел определяне на възгледите и предложенията на всички заинтересовани страни по време на процеса на вземане на решения.

2. Всички документи и протоколи от заседанията, свързани с консултациите, посочени в параграф 1, са публично достояние.

3. Преди да приеме годишната работна програма и мрежовите кодекси, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3, ЕМОПС за електроенергия посочва как са били взети под внимание бележките, получени по време на консултацията. Когато бележките не са взети под внимание, тя излага основанията за това.

Член 11

Разходи

Разходите, свързани с дейностите на ЕМОПС за електроенергия, посочени в членове 4—12, се поемат от операторите на преносни системи и се вземат предвид при изчисляване на тарифите. Регулаторните органи одобряват тези разходи само в случай че те са обосновани и пропорционални.

Член 12

Регионално сътрудничество между операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи установяват регионално сътрудничество в рамките на ЕМОПС за електроенергия, за да допринасят за дейностите, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3. По-специално те публикуват регионален инвестиционен план на всеки две години и могат да вземат инвестиционни решения на основата на регионалния инвестиционен план.

2. Операторите на преносни системи насърчават постигането на оперативни договорености, за да бъде осигурено оптимално управление на мрежата, и насърчават развитието на енергийния обмен, координираното разпределяне на трансграничен капацитет чрез недискриминационни пазарно обусловени решения и като отдават дължимото внимание на специфичните предимства на имплицитните търгове за краткосрочно разпределяне, и насърчават интегрирането на механизмите за балансиране и за резервна мощност.

3. С оглед постигане на целите, установени в параграфи 1 и 2 от настоящия член, географската област, която всяка структура за регионално сътрудничество обхваща, може да бъде определена от Комисията, като се вземат предвид съществуващите структури за регионално сътрудничество. Всяка държава-членка има право да насърчава сътрудничество в повече от една географска област. Мярката, посочена в първо изречение, предназначена да измени несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приема в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

За тази цел Комисията се консултира с Агенцията и с ЕМОПС за електроенергия.

Член 13

Компенсаторен механизъм между операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи получават компенсации за разходите по приема на трансгранични потоци електроенергия в техните мрежи.

2. Компенсациите, посочени в параграф 1, се изплащат от операторите на националните преносни системи, от които произхождат трансграничните потоци, и от системите, в които завършват тези потоци.

3. Изплащането на компенсации се извършва редовно по отношение на определен минал период от време. Когато е необходимо да бъдат отразени действителните разходи, се изплащат корекции на компенсациите със задна дата.

Първият период, за който се изплащат компенсации, се определя в насоките, посочени в член 18.

4. Комисията определя сумите, дължими като компенсации. Тази мярка, предназначена да измени несъществени елементи от настоящия регламент чрез допълването му, се приема в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

5. Размерът на приетите трансгранични потоци и размерът на трансграничните потоци, посочени като произхождащи от и/или завършващи в национални преносни системи, се определя на базата на физическите потоци електроенергия, действително измерени през определен период от време.

6. Разходите, направени в резултат на приема на трансгранични потоци, се установяват на базата на прогнозните дългосрочни средни пределни разходи, като се вземат предвид загубите, инвестициите в нова инфраструктура и съответна част от стойността на съществуващата инфраструктура, доколкото тази инфраструктура се използва за преноса на трансгранични потоци, и по-специално като се вземе предвид необходимостта от гарантиране на сигурността на доставките. Когато се установяват направените разходи, се използват стандартни методики за определяне на разходите. Ползите за дадена мрежа от приема на трансгранични потоци се вземат предвид, за да бъдат намалени получените компенсации.

Член 14

Такси за достъп до мрежите

1. Таксите, прилагани от операторите на мрежите за достъп до мрежите, са прозрачни, отчитат необходимостта от сигурност на мрежата и отразяват действително направените разходи, доколкото те съответстват на тези, извършени от ефективен и сравним в структурно отношение оператор на мрежа и приложени без дискриминация. Тези такси не зависят от разстоянието.
2. Когато е подходящо, нивото на прилаганите към производителите и/или потребителите тарифи включва локационни сигнали на общностно равнище и отчита размера на загубите по мрежата и предизвиканото претоварване, както и инвестиционните разходи за инфраструктура.
3. При определяне на таксите за достъп до мрежата се вземат предвид:
 - а) плащанията и приходите от компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи;
 - б) действително извършените плащания и получените суми, както и очакваните плащания за бъдещи периоди от време, изчислени на базата на минали периоди.
4. Определянето на такси за достъп до мрежата съгласно настоящия член не засяга таксите за деклариран износ и деклариран внос в резултат на управлението на претоварването, посочени в член 16.
5. Не се прилага специална мрежова такса за индивидуалните сделки при деклариран транзит на електроенергия.

Член 15

Предоставяне на информация

1. Операторите на преносни системи въвеждат механизми за координация и информационен обмен с оглед гарантиране на сигурността на мрежите във връзка с управлението на претоварването.
2. Използваните от операторите на преносни системи стандарти за безопасност, експлоатация и планиране се огласяват. Публикуваната информация включва обща схема за изчисляване на общия преносен капацитет и маржа на надеждност на преноса, въз основа на електрическите и физическите характеристики на мрежата. Тези схеми подлежат на одобрение от страна на регулаторните органи.
3. Операторите на преносни системи публикуват прогнози за наличния преносен капацитет за всеки ден, като посочват дали определен наличен преносен капацитет вече е запазен. Тези публикации излизат на определени интервали преди деня на пренос и при всички случаи включват прогнози за седмица напред и за месец напред, както и количествени показания по отношение на очакваната надеждност на наличния капацитет.

4. Операторите на преносни системи публикуват релевантната информация за обобщената прогноза и фактическото търсене, за наличието и фактическото използване на активи за производство и натоварване, за наличността и използването на мрежите и междусистемните електропроводи и за балансиращата мощност и резервния капацитет. По отношение на наличието и фактическото използване на малки мощности за производство и натоварване може да се използват обобщени прогнозни данни.

5. Съответните участници на пазара предоставят на операторите на преносни системи релевантните данни.

6. Предприятия за производство, които притежават или експлоатират активи за производство, от които поне един актив за производство има инсталирана мощност от поне 250 MW, съхраняват на разположение на националния регулаторен орган, националния орган по конкуренция и Комисията в продължение на пет години данните за всеки час и за всяка централа, които са необходими, за да се проверят всички оперативни решения за диспечирание и поведението на борсите за енергиен обмен, търговете за междусистемни електропроводи, пазарите на резервни мощности и пазарите „на гише“. Информацията за всеки час и за всяка централа, която трябва да се съхранява, включва, но не се ограничава единствено до данни относно наличния производствен капацитет и предоставените резервни мощности, включително тяхното разпределение на ниво централа, по време на наддаването и по време на производството.

Член 16

Общи принципи на управлението на претоварването

1. Към проблемите, свързани с претоварване на мрежата, се подхожда с недискриминационни пазарно обусловени решения, които подават ефикасни икономически сигнали към участниците на пазара и операторите на преносни системи. Проблемите, свързани с претоварването, се решават преференциално чрез методи, които не са свързани със сделки, а именно методи, които не включват избор между договорите с индивидуалните участници на пазара.

2. Процедури за ограничаване на сделките се прилагат само при извънредни ситуации, при които операторът на преносна система трябва да действа експедитивно и повторното диспечирание или насрещната търговия не са възможни. Такива процедури се прилагат по недискриминационен начин.

Освен в случаи на *force-majeure* участниците на пазара, на които е разпределен капацитет, се компенсират за подобно ограничаване.

3. На участниците на пазара се предоставя максималният капацитет на междусистемните електропроводи и/или на преносните мрежи, влияещи върху трансграничните потоци, като се спазват стандартите за безопасност и сигурна експлоатация на мрежата.

4. Участниците на пазара информират съответните оператори на преносни системи достатъчно време преди съответния експлоатационен период дали възнамеряват да използват разпределения им капацитет. Разпределен капацитет, който няма да бъде използван, се подава обратно към пазара по открит, прозрачен и недискриминационен начин.

5. Операторите на преносни системи, доколкото е технически възможно, салдират изискванията за капацитет на който и да е енергиен поток в обратна посока по претоварени междусистемни електропроводи с цел използване на тези електропроводи до максималния им капацитет. При пълно отчитане на сигурността на мрежата никога не се отхвърлят сделки, които спомагат за облекчаване на претоварването.

6. Всички приходи от разпределението на междусистемните електропроводи се използват за следните цели:

- а) гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет; и/или
- б) поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез мрежови инвестиции, по-специално в нови междусистемни електропроводи.

Ако приходите не могат да бъдат използвани ефективно за целите, посочени в първа алинея, букви а) и/или б), те може да бъдат използвани при условие одобрението на регулаторните органи на съответните държави-членки до максимална сума, която се определя от тези регулаторни органи като приход, който се взема предвид от регулаторните органи при одобряване на методиката за изчисляване на мрежовите тарифи и/или фиксирането на мрежовите тарифи.

Остатъкът от приходите се слага на отделна линия по вътрешна сметка, докато стане възможно да бъде изразходван за целите, посочени в първа алинея, букви а) и/или б). Регулаторният орган уведомява Агенцията за одобрението, посочено във втора алинея.

Член 17

Нови междусистемни електропроводи

1. При поискване и за ограничен период от време новите междусистемни електропроводи за прав ток може да бъдат освободени от разпоредбите на член 16, параграф 6 от настоящия регламент и членове 9 и 32 и член 37, параграфи 6 и 10 от Директива 2009/72/ЕО при следните условия:

- а) инвестициите трябва да засилват конкуренцията при доставката на електроенергия;
- б) степента на риск, свързан с инвестициите, е такава, че инвестициите няма да бъдат осъществени, ако не бъде предоставено такова освобождаване;
- в) междусистемният електропровод трябва да бъде собственост на физическо или юридическо лице, което е отделно поне по отношение на правната си форма от системните оператори, в рамките на чиито системи ще бъде изграден междусистемният електропровод;
- г) таксите се начисляват на ползвателите на този междусистемен електропровод;

д) след частичното отваряне на пазара, посочено в член 19 от Директива 96/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 1996 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽¹⁾, нито една част от капиталовите или оперативните разходи за междусистемния електропровод не е възвръната от който и да било елемент от таксите за използване на преносните или разпределителните мрежи, свързани чрез междусистемния електропровод; и

е) освобождаването не трябва да е във вреда на конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия или на ефективното функциониране на регулираната система, към която е свързан междусистемният електропровод.

2. При изключителни случаи параграф 1 се прилага също така за междусистемните електропроводи на променлив ток, при условие че разходите и рисковете при въпросните инвестиции са особено високи в сравнение с разходите и рисковете, които обикновено съпътстват свързването на две съседни национални преносни системи чрез междусистемен електропровод на променлив ток.

3. Параграф 1 се прилага също и при значително нарастване на капацитета на съществуващите междусистемни електропроводи.

4. Решението за освобождаване съгласно параграфи 1, 2 и 3 се взема за всеки отделен случай от регулаторните органи на съответните държави-членки. Освобождаването може да покрива целия или част от капацитета на новия междусистемен електропровод или на съществуващия междусистемен електропровод със значително увеличен капацитет.

В срок от два месеца от датата, на която искането за освобождаване е получено от последния от съответните регулаторни органи, Агенцията може да даде консултативно становище на тези регулаторни органи, което може да служи като основа за вземането на тяхното решение.

При вземане на решение за предоставяне на освобождаване за всеки отделен случай се отчита нуждата от налагане на условия, свързани със срока на освобождаване и недискриминационния достъп до междусистемния електропровод. При вземането на решение за тези условия по-специално се обръща внимание на допълнителния капацитет, който ще бъде изграден, или на промяната на съществуващия капацитет, времевата рамка на проекта и националните обстоятелства.

Преди да предоставят освобождаване, регулаторните органи на съответните държави-членки определят правилата и механизмите за управление и разпределяне на капацитета. Правилата за управление на претоварването включват задължение за предлагане на неизползван капацитет на пазара, а лицата, използващи съоръженията, са оправомощени да търгуват с договорения си капацитет на вторичния пазар. При оценяването на критериите, посочени в параграф 1, букви а), б) и е), се вземат предвид резултатите от процедурата за разпределяне на капацитет.

Когато всички съответни регулаторни органи постигнат споразумение относно решението за освобождаване в шестмесечен срок, те информират Агенцията за това решение.

⁽¹⁾ ОВ L 27, 30.1.1997 г., стр. 20.

Решението за освобождаване, включително посочените във втората алинея от настоящия параграф условия, са надлежно обосновани и се публикуват.

5. Решението, посочено в параграф 4, се взема от Агенцията:

- a) когато всички съответни регулаторни органи не са постигнали споразумение в срок от шест месеца от датата, на която е поискано освобождаване от последния от тези регулаторни органи; или
- b) при съвместно искане от съответните регулаторни органи.

Преди да вземе такова решение, Агенцията се консултира със съответните регулаторни органи и кандидатите.

6. Независимо от параграфи 4 и 5 държавите-членки може да предвидят регулаторният орган или Агенцията, в зависимост от случая, да предостави за официално решение на съответния орган в държавата-членка своето становище по искането за освобождаване. Това становище се публикува заедно с решението.

7. При получаване на всяко искане за освобождаване регулаторните органи незабавно изпращат копие от него за информация на Агенцията и на Комисията. Съответните регулаторни органи или Агенцията (нотифициращи органи), според случая, незабавно нотифицират на Комисията решението за освобождаване, заедно с цялата релевантна информация във връзка с решението. Тази информация може да бъде предоставена на Комисията в обобщена форма, което да даде възможност на Комисията да постигне добро обосновано решение. По-специално информацията включва:

- a) подробно описание на причините, въз основа на които е предоставено или отказано освобождаването, включително финансова информация, обосноваваща необходимостта от освобождаване;
- b) извършения анализ на ефекта върху конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия в резултат на предоставянето на освобождаване;
- в) причините да се определи съответният период от време и дял от общия капацитет на междусистемния електропровод, за който е предоставено освобождаването; и
- г) резултатите от консултациите със съответните регулаторни органи.

8. В срок от два месеца от деня след получаването на нотификацията по параграф 7 Комисията може да вземе решение да изиска от нотифициращите органи да изменят или отменят решението за предоставяне на освобождаване. Този двумесечен срок може да бъде удължен с допълнителен срок от два месеца, в случай че Комисията има нужда от допълнителна информация. Този допълнителен срок започва да тече от деня след получаването на пълната информация. Първоначалният двумесечен срок може да бъде удължен и с едновременно съгласие на Комисията и на нотифициращите органи.

Когато поисканата информация не бъде предоставена в рамките на срока, предвиден в искането, нотификацията се счита за оттеглена, освен ако преди изтичането му този срок е удължен с едновременно съгласие на Комисията и на нотифициращите органи, или ако нотифициращите органи чрез надлежно мотивирано изявление уведомят Комисията, че считат нотификацията за пълна.

Нотифициращите органи се съобразяват с решението на Комисията за изменение или отмяна на решението за освобождаване в срок от един месец от приемането му и информират Комисията за това.

Комисията запазва поверителността на чувствителната търговска информация.

Одобрението на Комисията на решението за освобождаване изтича две години след датата на приемането му, в случай че изграждането на междусистемния електропровод все още не е започнало до тази дата, и пет години след датата на приемането му, ако междусистемният електропровод не е започнал да функционира до тази дата, освен ако Комисията реши, че забавянето се дължи на значителни пречки, които са извън контрола на лицето, на което е било предоставено освобождаването.

9. Комисията може да приеме насоки за прилагането на условията, посочени в параграф 1 от настоящия член, и да определи процедурата, която да бъде следвана за прилагането на параграфи 4, 7 и 8 от настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

Член 18

Насоки

1. Когато е подходящо, насоките, свързани с компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи, в съответствие с уредените в членове 13 и 14 принципи, предвиждат:

- a) подробности по отношение на процедурата за определяне кои оператори на преносни системи са длъжни да плащат компенсация за трансграничните потоци, включително разграничение между операторите на националните преносни системи, от които произхождат трансграничните потоци, и системите, в които те завършват, в съответствие с член 13, параграф 2;
- b) подробности по отношение на процедурата на плащане, която да се следва, включително определяне на първия период, за който следва да бъде изплатена компенсация, в съответствие с член 13, параграф 3, втора алинея;
- в) подробности по отношение на методиките за определяне на приетите трансгранични потоци, за които се дължи компенсация в съответствие с член 13, по отношение както на количество, така и на типа потоци, както и определяне на величините на тези потоци като произхождащи и/или завършващи в преносните системи на отделните държави-членки, в съответствие с член 13, параграф 5;

- г) подробности по отношение на методиката за определяне на разходите и ползите в резултат на приемане на трансгранични потоци, в съответствие с член 13, параграф 6;
- д) подробности относно третирането на потоци електроенергия, произхождащи или завършващи в държави извън Европейското икономическо пространство, в контекста на компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи; и
- е) участието на национални системи, които са свързани чрез електропроводи на прав ток, в съответствие с член 13.

2. Насоките може да определят също така и подходящи правила, които водят до постепенно хармонизиране на основните принципи за определяне на таксите, налагани на производителите и потребителите (натоварване) по националните тарифни системи, включително и отразяване на компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи в националните такси за достъп и осигуряване на подходящи и ефективни локационни сигнали в съответствие с принципите, посочени в член 14.

Насоките също така предвиждат мерки за подходящи и ефективни хармонизирани локационни сигнали на общностно равнище.

Всяко такова хармонизиране не пречи прилагането от държавите-членки на механизми, с които да гарантират, че таксите за достъп до мрежата, които плащат потребителите (натоварване), са съпоставими на цялата им територия.

3. Когато е целесъобразно, в насоките, в които се посочва минималната степен на необходима хармонизация за постигане целите на настоящия регламент, се предвиждат също така и:

- а) подробности, свързани с предоставянето на информация в съответствие с принципите, уредени в член 15;
- б) подробности относно правилата за търговия с електроенергия;
- в) подробности относно правилата за инвестиционните стимули за капацитет на междусистемен електропровод, в това число локационните сигнали;
- г) подробности относно областите, изброени в член 8, параграф 6.

За тази цел Комисията се консултира с Агенцията и с ЕМОПС за електроенергия.

4. Насоките за управление и разпределяне на наличния преносен капацитет на междусистемните електропроводи между националните мрежи са установени в приложение I.

5. Комисията може да приема насоки по въпросите, изброени в параграфи 1, 2 и 3 от настоящия член. Тя може да изменя насоките, посочени в параграф 4 от настоящия член, в съответствие с принципите, уредени в членове 15 и 16, по-специално за да включи подробни насоки относно всички прилагани на практика методики за разпределяне на капацитет и за да гарантира, че механизмите за управление на претоварването се развиват по начин, съвместим с целите на вътрешния пазар. Когато е целесъобразно, в хода на извършването на такива изменения се установяват общи правила за минимални стандарти за безопасност и експлоатация при използването и експлоатацията на мрежата, както е посочено

в член 15, параграф 2. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълване му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 23, параграф 2.

Когато приема или изменя насоки, Комисията:

- а) гарантира, че насоките осигуряват минималната степен на хармонизация, която се изисква за постигане на целите на настоящия регламент, и не надхвърлят необходимото за тази цел; и
- б) посочва какви действия е предприела по отношение на съответствието на правилата в трети държави, които представляват част от общностната електроенергийна система, с въпросните насоки.

Когато приема за първи път насоки съгласно настоящия член, Комисията гарантира, че те обхващат в един проект на мярка поне въпросите, посочени в параграф 1, букви а) и г) и в параграф 2.

Член 19

Регулаторни органи

При изпълнението на своите задължения регулаторните органи осигуряват съответствие с настоящия регламент и насоките, приети в съответствие с член 18. Когато е подходящо за постигане на целите на настоящия регламент, регулаторните органи си сътрудничат помежду си, с Комисията и с Агенцията в съответствие с глава IX от Директива 2009/72/ЕО.

Член 20

Предоставяне на информация и поверителност

1. При искане от страна на Комисията държавите-членки и регулаторните органи ѝ предоставят цялата информация, необходима за целите на член 13, параграф 4 и член 18.

По-специално за целите на член 13, параграфи 4 и 6 регулаторните органи редовно предоставят информация относно действително извършените разходи от националните оператори на преносни системи, както и данни и всяка релевантна информация, отнасяща се до физическите потоци през мрежите на операторите на преносни системи и разходите за мрежите.

Комисията определя разумни срокове, в рамките на които следва да бъде представена информацията, като взема под внимание сложността на изискваната информация и доколко е спешно нейното получаване.

2. Ако дадена държава-членка или съответен регулаторен орган не предостави тази информация в определения по параграф 1 срок, Комисията може да поиска пряко от съответните предприятия цялата информация, необходима за целите на член 13, параграф 4 и член 18.

Когато се изпраща искане за предоставяне на информация до предприятие, Комисията едновременно изпраща копие от него до регулаторните органи на държавата-членка, на чиято територия се намира седалището на предприятието.

3. В искането за предоставяне на информация по параграф 1 Комисията посочва правното основание за искането, срока, в рамките на който трябва да бъде предоставена исканата информация, целта на искането, както и предвидените в член 22, параграф 2 санкции при подаване на невярна, непълна или подвеждаща информация. Комисията определя разумни срокове, като взема под внимание сложността на исканата информация и доколко е спешно нейното получаване.

4. Исканата информация се предоставя от собствениците на предприятията или техни представители и — в случаите на юридически лица — от упълномощените представители по закон или по устав/дружествен акт. Когато надлежно упълномощени за целта адвокати предоставят информацията от името на техните клиенти, клиентите остават изцяло отговорни, в случай че подадената информация е невярна, непълна или подвеждаща.

5. Когато предприятие не предостави исканата информация в определения от Комисията срок или подадената информация е непълна, Комисията може с решение да изиска предоставянето на информацията. В решението се уточнява каква информация е необходима и се определя подходящ срок за нейното предоставяне. В него се отбелязват и санкциите, предвидени в член 22, параграф 2. В него се отбелязва и правото решението да бъде предмет на контрол от Съда на Европейските общности.

По същото време Комисията изпраща копие от решението си до регулаторните органи на държавата-членка, на чиято територия пребивава лицето или се намира седалището на предприятието.

6. Информацията, посочена в параграфи 1 и 2, се използва единствено за целите на член 13, параграф 4 и член 18.

Комисията не разкрива придобита по силата на настоящия регламент информация, която влиза в обхвата на задължението за професионална тайна.

Член 21

Право на държавите-членки да предвиждат по-подробни мерки

Настоящият регламент не засяга правото на държавите-членки да запазят или въведат мерки, които съдържат по-подробни разпоредби от тези, установени в настоящия регламент и в насоките, посочени в член 18.

Член 22

Санкции

1. Без да се засяга параграф 2, държавите-членки установяват правила за санкциите, приложими при нарушаване на разпоредбите на настоящия регламент, и предприемат всички необходими мерки за осигуряване на тяхното изпълнение. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи. Държавите-членки нотифицират на Комисията до 1 юли 2004 г.

тези правила, които съответстват на разпоредбите, установени в Регламент (ЕО) № 1228/2003, и нотифицират незабавно Комисията за всички последващи изменения, които ги засягат. Те нотифицират на Комисията всички правила, които не съответстват на разпоредбите, установени в Регламент (ЕО) № 1228/2003, до 3 март 2011 г. и нотифицират на Комисията незабавно всички последващи изменения, които ги засягат.

2. Комисията може с решение да наложи на предприятията глоби, които не надвишават 1 % от общия оборот от предходната финансова година, в случаите, когато умишлено или поради небрежност те предоставят неточна, непълна или подвеждаща информация в отговор на искане, направено съгласно член 20, параграф 3, или не успеят да осигурят исканата информация в срока, определен в решението, прието по силата на член 20, параграф 5, първа алинея.

При определяне на размера на глобата Комисията взема предвид доколко сериозно е неизпълнението на изискванията в първата алинея.

3. Предвидените в параграф 1 санкции и решенията, взети съгласно параграф 2, не са от наказателноправен характер.

Член 23

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитета, създаден съгласно член 46 от Директива 2009/72/ЕО.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1—4 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО, като се вземат предвид разпоредбите на член 8 от него.

Член 24

Доклад на Комисията

Комисията наблюдава прилагането на настоящия регламент. В доклада си по член 47, параграф 6 от Директива 2009/72/ЕО Комисията докладва относно опита, придобит при прилагането на настоящия регламент. По-специално в доклада се разглежда до каква степен настоящият регламент е успял да гарантира недискриминационни и съобразени с разходите условия за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия, за да допринесе за избора на клиентите в един добре функциониращ вътрешен пазар на електроенергия и за дългосрочната сигурност на доставките, както и разглежда до каква степен са въведени ефективни локационни сигнали. Ако е необходимо, докладът се придружава от подходящи предложения и/или препоръки.

Член 25

Отмяна

Регламент (ЕО) № 1228/2003 се отменя, считано от 3 март 2011 г. Позоваванията на отменения регламент се считат за позовавания на настоящия регламент и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение II.

Член 26

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Той се прилага от 3 март 2011 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки.

Съставено в Брюксел на 13 юли 2009 година.

За Европейския парламент
Председател
H.-G. RÖTTERING

За Съвета
Председател
E. ERLANDSSON

ПРИЛОЖЕНИЕ I

НАСОКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА НАЛИЧНИЯ ПРЕНОСЕН КАПАЦИТЕТ НА МЕЖДУСИСТЕМНИТЕ ЕЛЕКТРОПРОВОДИ МЕЖДУ НАЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ**1. Общи разпоредби**

- 1.1. Операторите на преносни системи (ОПС) полагат усилия да приемат всички търговски сделки, включително породените от презгранична търговия.
- 1.2. Когато не е налице претоварване, не се ограничава достъпът до междусистемните електропроводи. Там, където това е обичайно състояние, не е необходимо да има постоянна обща процедура за достъп до услугата за презграничен пренос.
- 1.3. Когато планираните търговски сделки са несъвместими със сигурната експлоатация на мрежата, ОПС намаляват претоварването в съответствие с изискванията за оперативна сигурност на мрежата, като в същото време полагат усилия да гарантират, че всички свързани разходи остават на икономически ефикасно ниво. В случай че не може да се приложат нискоразходни мерки, се провежда оздравително предиспачиране или насрещна търговия.
- 1.4. Ако се появи структурно претоварване, ОПС незабавно прилагат предварително определени и съгласувани подходящи методи и процедури за управление на претоварването. Методите за управление на претоварването осигуряват, че физическият енергиен поток, свързан с целия разпределен преносен капацитет, е в съответствие със стандартите за сигурност на мрежите.
- 1.5. Възприетите методи за управление на претоварването дават ефикасни икономически сигнали на участниците на пазара и ОПС, насърчават конкуренцията и са подходящи за регионално прилагане, както и за прилагане в цялата Общност.
- 1.6. При управление на претоварването не се прилага основано на сделките разграничаване. Конкретно искане за услуга за пренос се отказва единствено когато едновременно са изпълнени следните условия:
 - а) пределният физически енергиен поток, произтичащ от приемането на това искане, предполага, че не може да се гарантира по-нататъшната сигурна експлоатация на енергийната система; и
 - б) паричната стойност, която се придава на искането в процедурата за управление на претоварването, е по-ниска от тази на всички останали искания, които се възнамерява да бъдат удовлетворени за същата услуга и условия.
- 1.7. При определянето на подходящи зони от мрежата, във и между които следва да се управлява претоварването, ОПС се ръководят от принципите за разходна ефективност и минимизиране на отрицателните влияния върху вътрешния пазар на електроенергия. По-специално ОПС не ограничават междусистемния капацитет, за да преодолеят претоварването в тяхната контролна зона, освен с оглед на горепосочените причини и по причини на оперативна сигурност ⁽¹⁾. Ако възникне такава ситуация, ОПС описват и открито представят положението на всички ползватели на системата. Такава ситуация се допуска единствено до намиране на дългосрочно решение. ОПС описват и представят открито на всички ползватели на системата методиката и проектите за постигане на дългосрочно решение.
- 1.8. При балансиране на мрежата в своята контролна зона чрез оперативни мерки и чрез предиспачиране ОПС взема предвид въздействието на тези мерки върху съседните контролни зони.
- 1.9. До 1 януари 2008 г. се установят по координиран начин и при сигурни оперативни условия механизми за управление на претоварването в междусистемните електропроводи в рамките на текущия ден, за максимално оползотворяване на възможностите за търговия и обезпечаване на презгранично балансиране.

⁽¹⁾ „Оперативна сигурност“ означава поддържане на преносната система в рамките на съгласуваните граници на сигурност.

- 1.10. Националните регулаторни органи оценяват редовно методите за управление на претоварването, като обръщат специално внимание на съответствието с принципите и правилата, установени в настоящия регламент и в настоящите насоки, както и с условията и реда, определени от самите регулаторни органи в съответствие с тези принципи и правила. Такава оценка включва консултация с всички участници на пазара и посветени на това проучвания.

2. Методи за управление на претоварването

- 2.1. Методите за управление на претоварването са пазарно основани, за да се улесни ефикасната презгранична търговия. За тази цел капацитетът се разпределя само чрез експлицитни търгове (за капацитет) или имплицитни търгове (за капацитет и енергия). И двата метода може да се прилагат едновременно за един и същ междусистемен електропровод. При търговия в рамките на текущия ден може да се прилага непрекъсваща търговия.
- 2.2. В зависимост от условията на конкуренция механизмите за управление на претоварването може да имат нужда от позволяването на дългосрочно и краткосрочно разпределяне на преносен капацитет.
- 2.3. Всяка процедура за разпределяне на преносен капацитет разпределя определена част от наличния междусистемен капацитет плюс останалия, неразпределен преди капацитет, както и капацитетът, освободен от притежатели на капацитет от предишни разпределения.
- 2.4. ОПС оптимизират степента, до която капацитетът е гарантиран, вземайки предвид задълженията и правата на участващите ОПС, както и задълженията и правата на участниците на пазара, за да улеснят ефективната и ефикасна конкуренция. Разумна част от капацитета може да бъде предлагана на пазара с намалена степен на гарантираност, като участниците на пазара се информират по всяко време за точните условия за пренос по междусистемните електропроводи.
- 2.5. Правата на достъп при дългосрочно и средносрочно разпределяне са права за гарантиран капацитет за пренос. Те се подчиняват на принципите на „ползваш или губиш“ или „ползваш или продаваш“ по времето на заявката.
- 2.6. ОПС определят също така подходяща структура за разпределянето на капацитета между различните времеви периоди. Това може да включва възможност за резервиране на минимален процент междусистемен капацитет за ежедневно разпределение или разпределение в рамките на деня. Такава структура на разпределяне подлежи на преразглеждане от съответните регулаторни органи. При изготвяне на техните предложения ОПС вземат предвид:
- а) характеристиките на пазарите;
 - б) оперативните условия, като например последствията от салдиране на обявени гарантирани графици;
 - в) степента на хармонизиране на процентите и времевите периоди, приети за различните съществуващи механизми за разпределение на капацитет.
- 2.7. При разпределението на капацитет не може да се дискриминират участниците на пазара, които желаят да се възползват от правата си да сключват двустранни договори за доставка, или тези, които участват в търгове за енергиен обмен. Успешни са най-високите по стойност предложения, независимо дали се провежда експлицитен или имплицитен търг, за даден времеви период.
- 2.8. В региони, в които форуърдните финансови пазари на електроенергия са добре развити и са показали своята ефективност, целият междусистемен капацитет може да бъде разпределян чрез имплицитни търгове.
- 2.9. Освен в случаите на нови междусистемни електропроводи, които се ползват от изключение съгласно член 7 от Регламент (ЕО) № 1228/2003 или член 17 от настоящия регламент, при методите за разпределение на капацитет не се разрешава определянето на цени за резервиране.
- 2.10. По принцип на всички потенциални участници на пазара е разрешено неограничено участие в процеса на разпределение. За да се избегне създаване или задълбочаване на проблеми, свързани с потенциалното възползване от господстващо положение на участник на пазара, съответните регулаторни органи и/или органи по конкуренция, според случая, могат да налагат общи ограничения или ограничения на отделно дружество на основание господстващо положение на пазара.
- 2.11. Пазарните участници заявяват окончателно пред ОПС използването на техния капацитет до определен краен срок за всеки времеви период. Крайният срок се определя така, че да позволи на ОПС да предоставят неизползваната преносна способност за преразпределение през следващия съответен времеви период, включително в рамките на деня.

- 2.12. Капацитетът се търгува свободно на вторичния пазар, при условие че ОПС е информиран достатъчно време предварително. Там където ОПС откаже вторична търговия (сделка), това трябва да бъде ясно и открито съобщено и обяснено на всички участници на пазара и нотифицирано на регулаторния орган.
- 2.13. Финансовите последствия от неизпълнението на задълженията, свързани с разпределянето на капацитет, се покриват от тези, които са отговорни за това неизпълнение. Когато участниците на пазара не използват капацитет, който са ангажирали за използване, или в случай на капацитет от експлицитен търг, не продават на вторичния пазар или не върнат своевременно капацитет, те губят правото върху него и заплащат такса, която отразява разходите. Всички такси, които отразяват разходите за неизползване на капацитет, са обосновани и пропорционални. По същия начин ако ОПС не изпълни свое задължение, той носи отговорност за компенсирането на участника на пазара за загубата на права върху капацитет. За тази цел не се вземат предвид последващи загуби. Ключовите понятия и методи за определяне на отговорността при неизпълнение на задълженията се определят предварително по отношение на финансовите последствия и подлежат на преразглеждане от съответния(те) национален(ни) регулаторен(ни) орган(и).

3. Координация

- 3.1. Разпределянето на капацитет за междусистемен електропровод се координира и изпълнява, като се използват общи процедури за разпределяне на капацитет от участващите ОПС. В случаите, когато се очаква търговските обмени между две държави (ОПС) да оказват съществено влияние върху условията на физическия поток в която и да е трета държава (ОПС), методите за управление на претоварването се съгласуват между всички ОПС, върху които е оказано влияние, чрез обща процедура за управление на претоварването. Националните регулаторни органи и ОПС гарантират, че не се планира едностранно процедура за управление на претоварване със съществено влияние върху физическите електроенергийни потоци в други мрежи.
- 3.2. До 1 януари 2007 г. се прилага общ координиран метод за управление на претоварването и процедура за поне годишно, месечно и за ден напред разпределение на капацитета на пазара между държавите в следните региони:
- а) Северна Европа (а именно Дания, Швеция, Финландия, Германия и Полша),
 - б) Северозападна Европа (а именно Бенелюкс, Германия и Франция),
 - в) Италия (а именно Италия, Франция, Германия, Австрия, Словения и Гърция),
 - г) Централна Източна Европа (а именно Германия, Полша, Чешка република, Словакия, Унгария, Австрия и Словения),
 - д) Югозападна Европа (а именно Испания, Португалия и Франция),
 - е) Обединено кралство, Ирландия и Франция,
 - ж) Балтийски държави (а именно Естония, Латвия и Литва).

При междусистемни електропроводи, които свързват държави, принадлежащи към повече от един регион, прилаганият метод за управление на претоварването може да се различава, за да се гарантира съвместимост с методите, прилагани в другите региони, към които принадлежат тези държави. В този случай съответните ОПС предлагат метода, който подлежи на преразглеждане от съответните регулаторни органи.

- 3.3. Регионите, посочени в точка 2.8, може да разпределят целия междусистемен капацитет чрез разпределяне за ден напред.
- 3.4. Определят се съвместими процедури за управление на претоварването във всичките седем региона с оглед формиране на истински интегриран вътрешен пазар на електроенергия. Участниците на пазара не следва да бъдат затруднявани от несъвместими регионални системи.
- 3.5. С оглед насърчаване на справедлива и ефективна конкуренция и презгранична търговия координацията между ОПС в рамките на регионите, определени в точка 3.2, включва всички стъпки от изчисление и оптимизиране на капацитета до сигурна експлоатация на мрежата, с ясно възлагане на отговорности. Тази координация включва, по-специално:
- а) използването на общ преносен модел, който отчита ефикасно взаимосвързаните физически кръгови потоци и който взема предвид различията между физически и търговски потоци;

- б) разпределяне и заявяване на капацитет за ефективно справяне с взаимно зависими физически и търговски кръгови потоци;
 - в) идентични задължения на притежателите на капацитет за предоставяне на информация за планираното използване на капацитета, а именно за заявяване на капацитета (при експлицитни търгове);
 - г) идентични времеви периоди и крайни срокове;
 - д) идентична структура за разпределянето на капацитет между различните времеви периоди (например 1 ден, 3 часа, 1 седмица и т.н.) и по отношение на блоковете продаван капацитет (количество енергия в MW, MWh и т.н.);
 - е) съвместима договорна рамка с участници на пазара;
 - ж) проверка на съобразяването на потоците с изискванията за сигурност на мрежата при оперативното планиране и при експлоатация в реално време;
 - з) осчетоводяване и уреждане на действия по управление на претоварването.
- 3.6. Координацията също така включва обмен на информация между ОПС. Характерът, времето и честотата на обмена на информация са съвместими с дейностите, уредени в точка 3.5, и функционирането на електроенергийните пазари. В частност този обмен на информация дава възможност на ОПС да правят най-добрите възможни прогнози за цялостната ситуация на мрежата, за да оценяват потоците в тяхната мрежа и наличния капацитет на междусистемни електропроводи. Всеки ОПС, който събира информация от името на други ОПС, връща на участващия ОПС резултатите от събирането на данни.

4. График за пазарни операции

- 4.1. Разпределението на наличния преносен капацитет се извършва достатъчно време предварително. Преди всяко разпределяне участващите ОПС публикуват съвместно капацитета, който ще се разпределя, като вземат предвид, където е подходящо, капацитета, освободен от гарантирани права за пренос, и когато е приложимо, свързаните салдирани заявки, заедно с всички времеви периоди, по време на които капацитетът ще бъде намален или неналичен (например за целите на поддръжка).
- 4.2. Като се взема изцяло предвид сигурността на мрежата, заявяването на права за пренос се извършва достатъчно време преди сесиите за ден напред на всички съответни организирани пазари и преди публикуването на капацитета, който ще се разпределя съгласно механизмите за ден напред или за текущия ден. Заявяването на преносни права в обратната посока се салдира за ефективно използване на междусистемните електропроводи.
- 4.3. Последващите предоставяния през текущия ден на преносен капацитет на разположение за ден Д се извършват в дни Д — 1 и Д след издаване на предварителните или действителните графици за производство през ден напред.
- 4.4. При подготовка на функционирането на мрежата през следващия ден ОПС обменят информация със съседните ОПС, включително тяхната прогнозна мрежова топология, наличното и прогнозното производство от производствени единици, потока на натоварване с цел оптимизиране използването на цялостната мрежа чрез оперативни мерки в съответствие с правилата за сигурна работа на мрежата.

5. Прозрачност

- 5.1. ОПС публикуват всички съответни данни, свързани с наличността на мрежата, достъпа до мрежата и използването на мрежата, включително доклад за това, къде и защо съществува претоварване, методите, прилагани за управление на претоварването, и плановете за тяхното бъдещо управление.
- 5.2. ОПС публикуват общо описание на метода за управление на претоварването, прилаган при различни обстоятелства за максимизиране на капацитета, наличен на пазара, и обща схема за изчисляване на междусистемния капацитет за различните времеви периоди. Такава схема подлежи на преразглеждане от страна на регулаторните органи на съответните държави-членки.
- 5.3. Използваните процедури за управление на претоварването и разпределение на капацитетите, заедно с времето и процедурата за кандидатстване за капацитет, описание на предлаганите продукти и задълженията и правата на ОПС и на страната, която получава капацитета, включително отговорността, които произтича от неизпълнение на задължения, се описват подробно и се предоставят по прозрачен начин на всички потенциални ползватели на мрежата от ОПС.

- 5.4. Стандартите за сигурност при експлоатация и при планиране представляват неразделна част от информацията, която ОПС публикуват в открит и публичен документ. Този документ също така подлежи на преразглеждане от страна на националните регулаторни органи.
- 5.5. ОПС публикуват всички съответни данни във връзка с презграничната търговия въз основа на най-добрите възможни прогнози. С цел изпълнение на това задължение съответните участници на пазара предоставят на ОПС съответните данни. Начинът, по който се публикува такава информация, подлежи на преразглеждане от страна на регулаторните органи. ОПС публикуват най-малко:
- а) ежегодно: информация относно дългосрочното развитие на преносната инфраструктура и нейното влияние върху капацитета за трансграничен пренос;
 - б) ежемесечно: месечна прогноза и прогноза за година напред за наличния на пазара преносен капацитет, като се взема предвид цялата свързана информация, с която ОПС разполага по времето на изчисляване на прогнозата (например влияние на летните и зимните сезони върху капацитета на електропроводите, поддръжката на мрежата, наличност на производствените блокове и т.н.);
 - в) ежеседмично: прогнози за седмица напред за наличния на пазара преносен капацитет, като се взема предвид цялата съответна информация, с която ОПС разполагат по време на изчисляване на прогнозата, като например прогноза за времето, планирани работи по поддръжка на мрежата, наличност на производствените блокове и т.н.;
 - г) ежедневно: преносната способност, налична на пазара за ден напред или текущия ден за всеки единичен пазарен период, като се вземат предвид всички салдириания на заявки за ден напред, производствените графици за ден напред, прогнозите на потреблението и планираните работи по поддръжка на мрежата;
 - д) общ вече разпределен капацитет по единични пазарни периоди и всички съответни условия, при които може да се използва този капацитет (например тръжна клирингова цена, задължения относно начина на използване на капацитета и т.н.) с цел определяне на оставащия капацитет;
 - е) разпределен капацитет във възможно най-кратки срокове след всяко разпределяне, както и посочване на заплатените цени;
 - ж) общо използван капацитет в единични пазарни периоди, незабавно след заявяването;
 - з) възможно най-близо до реалното време: агрегирани освободени търговски и физически потоци по единични пазарни периоди, включително описание на влиянията на всички коригиращи мерки, взети от ОПС (като например ограничаване) за решаване на мрежови или системни проблеми;
 - и) предварителна информация относно планирани ремонти и последваща информация за предишния ден относно планирани и непланирани ремонти на производствени агрегати, по-големи от 100 MW.
- 5.6. Цялата съответна информация е на разположение за пазара своевременно за договарянето на всички сделки (като например времето за договаряне на годишните договори за доставка за промишлени клиенти или времето, когато офертите следва да се изпращат на организирания пазар).
- 5.7. ОПС публикува съответната информация относно прогнозното потребление и производство в съответствие с времевите периоди, посочени в точки 5.5 и 5.6. ОПС също така публикува съответната информация, необходима за трансграничния балансиращ пазар.
- 5.8. При публикуване на прогнозите последващите реализирани стойности за прогнозната информация се публикуват също така във времеви период, следващ периода, за който се отнася прогнозата, или най-късно на следващия ден ($D + 1$).
- 5.9. Цялата информация, публикувана от ОПС, се предоставя свободно в лесно достъпна форма. Всички данни са също така достъпни чрез подходящи и стандартизирани методи за обмен на информация, които следва да се определят в тясно сътрудничество с участниците на пазара. Данните включват информация за минали периоди от минимум две години, така че новите участници, които навлизат на пазара, да могат да имат достъп до такива данни.
- 5.10. ОПС редовно обменят набор от достатъчно точни данни за мрежите и потока на натоварване, за да се даде възможност за изчисляване на потока на натоварване за всеки ОПС в съответната зона. Същият набор от данни се предоставя на регулаторните органи и на Комисията при поискване. Регулаторните органи и Комисията гарантират поверителността при използването на този набор от данни от тях и от всеки консултант, който извършва аналитична работа в тяхна полза въз основа на тези данни.

6. Използване на приходи от претоварване

- 6.1. Процедурите за управление на претоварването, свързани с предварително определена времева рамка, могат да генерират приходи единствено в случай на претоварване, което възниква в тази времева рамка, освен в случай на нови междусистемни електропроводи, които се ползват от изключението по член 7 от Регламент (ЕО) № 1228/2003 или член 17 от настоящия регламент. Процедурата за разделяне на тези приходи подлежи на преразглеждане от страна на регулаторните органи и нито нарушава процеса на разпределяне в полза на участник, който кандидатства за капацитет или енергия, нито обезсърчава намаляването на претоварването.
- 6.2. Националните регулаторни органи са прозрачни по отношение на използването на приходите, произтичащи от разпределянето на междусистемен капацитет.
- 6.3. Приходите от претоварване се поделят между съответните ОПС в съответствие с критериите, съгласувани между съответните ОПС и преразглеждани от съответните регулаторни органи.
- 6.4. ОПС предварително ясно установяват начина, по който ще използват приходите от претоварване, които те могат да получат и докладват за действителното използване на тези доходи. Регулаторните органи удостоверяват, че това използване съответства на настоящия регламент и настоящите насоки, и че общата сума на дохода от претоварване, който произтича от разпределяне на междусистемен капацитет, е насочена към една или повече от трите цели, установени в член 16, параграф 6 от настоящия регламент.
- 6.5. Ежегодно до 31 юли всяка година регулаторните органи публикуват доклад, в който се посочват сумата на приходите, събрани за 12-месечния период до 30 юни на същата година, и начинът, по който са използвани въпросните приходи, заедно с проверка, че това използване съответства на настоящия регламент и настоящите насоки, и че общият размер на приходите от претоварване е насочен към една или повече от трите определени цели.
- 6.6. Използването на приходите от претоварване като инвестиции за поддръжка или увеличаване на междусистемния капацитет се възлага предимно на предварително определени проекти, които допринасят за облекчаване на съществуващото претоварване и които могат също да бъдат изпълнявани в разумни срокове, особено по отношение на процеса на одобряване.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТИЕТО

Регламент (ЕО) № 1228/2003	Настоящият регламент
Член 1	Член 1
Член 2	Член 2
—	Член 3
—	Член 4
—	Член 5
—	Член 6
—	Член 7
—	Член 8
—	Член 9
—	Член 10
—	Член 11
—	Член 12
Член 3	Член 13
Член 4	Член 14
Член 5	Член 15
Член 6	Член 16
Член 7	Член 17
Член 8	Член 18
Член 9	Член 19
Член 10	Член 20
Член 11	Член 21
Член 12	Член 22
Член 13	Член 23
Член 14	Член 24
—	Член 25
Член 15	Член 26
Приложение	Приложение I

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 715/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 юли 2009 година

относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1775/2005

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

(1) Вътрешният пазар на природен газ, който постепенно се изгражда от 1999 г. насам, е предназначен да предоставя действителен избор за всички потребители в Общността, били те граждани или предприятия, на нови стопански възможности и по-интензивна трансгранична търговия, с цел да се постигне повишаване на ефективността, конкурентни цени, по-високи стандарти на услугите, сигурност на доставките и устойчиво развитие.

(2) Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽⁴⁾ и Регламент (ЕО) № 1775/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 28 септември 2005 г. относно условията за достъп до газопреносни мрежи ⁽⁵⁾ имат значителен принос за създаването на вътрешен пазар на природен газ.

(3) Опитът, придобит при изпълнението и мониторинга на първия набор от Насоки за добра практика, приети от Европейския регулаторен форум за газ (Мадридски форум) през 2002 г. сочи, че за да се осигури цялостното изпълнение на правилата, предвидени в тези насоки във всички държави-членки и с оглед предоставяне на минимални гаранции за равни условия за достъп до пазара, е необходимо тези правила да станат правно обвързващи.

⁽¹⁾ ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 23.

⁽²⁾ ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 55.

⁽³⁾ Становище на Европейския парламент от 9 юли 2008 г. (все още непубликувано в Официален вестник), обща позиция на Съвета от 9 януари 2009 г. (ОВ С 75 Е, 31.3.2009 г., стр. 38) и позиция на Европейския парламент от 22 април 2009 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Решение на Съвета от 25 юни 2009 г.

⁽⁴⁾ ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 57.

⁽⁵⁾ ОВ L 289, 3.11.2005 г., стр. 1.

(4) Вторият набор от общи правила, озаглавени „Втори насоки за добра практика“ бяха приети на срещата на Мадридския форум на 24 и 25 септември 2003 г. и целта на настоящия регламент е да установи, въз основа на тези насоки, основните принципи и правила по отношение на достъпа до мрежата и до услугите за достъп на трети страни, управлението на претоварване, прозрачността, балансирането и търговията с права върху капацитет.

(5) Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽⁶⁾ предвижда възможността за съществуването на комбиниран оператор на преносна и разпределителна система. Следователно правилата, уредени в настоящия регламент, не изискват промени в организацията на националните преносни и разпределителни системи, които отговарят на съответните разпоредби на същата директива.

(6) Тръбопроводи с високо налягане, свързващи местни разпределителни компании с газовата мрежа и които не се използват предимно в контекста на местното разпределение, са включени в обхвата на настоящия регламент.

(7) Необходимо е да се предвидят критериите, съгласно които се определят тарифите за достъп до мрежата, за да се гарантира, че те напълно съответстват на принципа за недискриминация, на необходимостта от добре функциониращ вътрешен пазар, че те вземат изцяло предвид необходимостта от цялостност на системата, че отразяват действително направени разходи, доколкото такива разходи отговарят на тези на ефективно и структурно сравним мрежов оператор, че са прозрачни, като същевременно включват необходимата възвръщаемост на инвестициите и, когато е приложимо, се вземат предвид и сравнителните тарифи по дадени показатели на регулаторните органи.

(8) При изчисляване на тарифи за достъп до мрежи е от значение да се вземат предвид действително направените разходи, доколкото такива разходи отговарят на разходите на ефикасен и структурно сравним мрежов оператор и са прозрачни, като не по-малко важно е да се заложи подобаваща възвръщаемост на инвестициите и стимули за изграждане на нова инфраструктура, включително специално регулаторно третиране на новите инвестиции, както се предвижда в Директива 2009/73/ЕО. В това отношение и особено при наличието на ефективна конкуренция между отделните тръбопроводни, сравнението на тарифи по дадени показатели от регулаторните органи също ще трябва да се вземат под внимание.

(9) Използването на пазарно основани инструменти, като например търгове, за определяне на тарифите следва да е съвместимо с разпоредбите, предвидени в Директива 2009/73/ЕО.

⁽⁶⁾ Вж. страница 94 от настоящия брой на Официален вестник.

- (10) Необходимо е наличието на общ минимален пакет от услуги за достъп на трети страни, с което да се въведе в практиката общ минимален стандарт за достъп, валиден за цялата Общност, и да се гарантира, че услугите за достъп на трети страни са в удовлетворителна степен съвместими, както и да се позволи използване на ползите, произтичащи от добре функциониращ вътрешен пазар на природен газ.
- (11) Понастоящем съществуват препятствия пред продажбата на газ в Общността при условия на равнопоставеност, без дискриминация и пречки. По-специално, все още не съществуват недискриминационен достъп до мрежа и еднакво ефективно ниво на регулативен надзор във всяка държава-членка, и все още съществуват изолирани пазари.
- (12) Следва да се постигне достатъчно равнище на трансграничен междусистемен капацитет за газ и да се насърчава пазарната интеграция, с цел да се завърши изграждането на вътрешния пазар на природен газ.
- (13) В Съобщението на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавено „Енергийна политика за Европа“, се подчертава значението на завършването на вътрешния пазар на природен газ и създаването на условия на равнопоставеност за всички предприятия за природен газ в Общността. Съобщенията на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавени „Перспективи за вътрешния пазар на газ и електроенергия“ и „Разследване по силата на член 17 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на европейските сектори на газ и електроенергия (окончателен доклад)“, показват, че действащите правила и мерки нито осигуряват необходимата правна рамка, нито създават условия за изграждане на междусистемен капацитет за постигане на целта за добре функциониращ, ефикасен и отворен вътрешен пазар.
- (14) Освен изцяло да се прилага съществуващата регулаторна рамка, регулаторната рамка за вътрешния пазар на природен газ, уредена в Регламент (ЕО) № 1775/2005, следва да се адаптира в съответствие с тези съобщения.
- (15) По-специално е необходимо да се увеличи сътрудничеството и координацията между операторите на преносни системи, за да се създадат мрежови кодекси за предоставяне и управление на ефективен и прозрачен достъп до трансграничните преносни мрежи, както и за да се осигури координирано и в достатъчна степен ориентирано към бъдещето планиране и стабилно техническо развитие на преносната система в Общността, включително изграждане на междусистемен капацитет, при спазване на екологичните изисквания. Мрежовите кодекси следва да съответстват на рамкови насоки, които са с необвързващ характер (рамкови насоки) и които са разработени от Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия, създадена с Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия⁽¹⁾ (Агенцията). Агенцията следва да участва в преразглеждането въз основа на фактите на проектите на мрежови кодекси, включително в съобразяването им с рамковите насоки, както и да има право да ги препоръчва за приемане от Комисията. Агенцията следва да прави оценка на предложените изменения на мрежовите кодекси, както и да има право да ги препоръчва за приемане от Комисията. Операторите на газопреносни системи следва да експлоатират своите мрежи в съответствие с тези мрежови кодекси.
- (16) За да се гарантира оптимално управление на газопреносната мрежа в Общността, следва да бъде създадена Европейска мрежа на операторите на преносни системи за газ (ЕМОПС за газ). Нейните задачи следва да бъдат изпълнявани при спазване на общностните правила за конкуренция, които остават приложими към решенията на ЕМОПС за газ. Задачите на ЕМОПС за газ следва да бъдат ясно определени и методите ѝ на работа такива, че да гарантират ефикасност, прозрачност и представителен характер на ЕМОПС за газ. Изготвените от ЕМОПС за газ мрежови кодекси нямат за цел да заменят необходимите национални мрежови кодекси по въпроси, които не са трансгранични. Тъй като чрез подход на регионално равнище може да бъде постигнат по-ефективен напредък, операторите на преносни системи следва да изградят регионални структури в рамките на цялостната структура на сътрудничество, като същевременно се уверят, че резултатите на регионално равнище са съвместими с мрежовите кодекси и необвързващите десетгодишни планове за развитие на общностно ниво. Сътрудничеството в рамките на подобни регионални структури предполага ефективно отделяне на дейностите по мрежата от дейностите по производство и доставка. При липсата на такова отделяне регионалното сътрудничество между операторите на преносни системи създава риск от антиконкурентно поведение. Държавите-членки следва да насърчават сътрудничеството и да следят за ефективността при експлоатацията на мрежата на регионално равнище. Сътрудничеството на регионално равнище следва да е съвместимо с напредъка в посока конкурентен и ефективен вътрешен пазар на газ.
- (17) Всички участници на пазара се интересуват от работата, която се очаква от ЕМОПС за газ. Следователно процесът на ефективна консултация е от съществено значение и съществуващите структури, създадени, за да го улесняват и направляват, като Европейската асоциация за координация на обмена на енергия, националните регулатори или Агенцията, следва да играят важна роля.
- (18) За да се гарантира по-голяма прозрачност по отношение на развитието на газопреносната мрежа в Общността, ЕМОПС за газ следва да изготвя, да публикува и редовно да актуализира необвързващ десетгодишен план за развитие на мрежата в цялата Общност (план за развитие на мрежата в цялата Общност). Този план за развитие на мрежата следва да включва жизнеспособни газопреносни мрежи и необходимите регионални свързващи точки, подходящи от търговска гледна точка или от гледна точка на сигурността на доставките.

⁽¹⁾ Вж. страница 1 от настоящия брой на Официален вестник.

- (19) За да се засили конкуренцията чрез ликвидни пазари за газ на едро, е от особено значение газът да може да бъде търгуван независимо от местоположението му в системата. Единственият начин да се направи това е чрез предоставяне на свобода за ползвателите на мрежата да правят самостоятелно заявки за входящ и изходящ капацитет, като по този начин създават пренос на газ по зони, вместо по договорни пътеки. Предпочитанието към входни-изходни системи за улесняване на развитието на конкуренцията бе вече изразено от повечето заинтересовани страни по време на шестия Мадридски форум на 30 и 31 октомври 2002 г. Тарифите не следва да зависят от трасето. Следователно тарифата, определена за една или повече входящи точки, не следва да е обвързана с тарифата, определена за една или повече изходящи точки, и обратното.
- (20) Позоваването на хармонизирани договори за пренос в контекста на недискриминационен достъп до мрежата на операторите на преносни системи не означава, че условията на договорите за пренос на даден системен оператор в някоя държава-членка трябва да са идентични с договорите на друг оператор на преносна система в същата или в друга държава-членка, освен ако има минимални изисквания, които трябва да залегнат във всички договори за пренос.
- (21) В мрежите за газ има значително договорно претоварване. Ето защо принципите за управление на претоварването и разпределение на капацитет за нови или наскоро договорени договори се основават на освобождаване на неизползвания капацитет чрез предоставяне на възможност на потребителите на мрежата да дадат под наем или да препродадат капацитетите по своите договори, както и на задължение за операторите на преносни системи да предлагат неизползвания капацитет на пазара поне за един ден напред и без прекъсване. Като се има предвид големия дял на съществуващите договори и необходимостта от създаване на истински условия на равнопоставеност за ползвателите на нов и съществуващ капацитет, тези принципи следва да се прилагат към целия договорен капацитет, включително и към съществуващите договори.
- (22) Макар физическото претоварване на мрежите понастоящем да е рядко срещан проблем в Общността, той може да стане такъв в бъдеще. Следователно е от значение да се изработи основен принцип за разпределение на капацитет при претоварване в подобни обстоятелства.
- (23) Наблюдението на пазара, предприето през последните години от националните регулаторни органи и от Комисията, показва, че действащите изисквания за прозрачност и правила за достъп до инфраструктурата не са достатъчни за осигуряване на действителен, добре функциониращ, отворен и ефикасен вътрешен пазар на газ.
- (24) Необходим е равен достъп до информация по отношение на физическия статус и ефикасността на системата, така че всички участници на пазара да могат да преценят цялостното състояние на търсенето и предлагането и да открият причините за промените на цените на едро. Това включва по-прецизна информация за търсенето и предлагането, капацитета на мрежата, потоци и поддръжка, балансиране, наличност и използване на съоръжения за съхранение. Значението на тази информация за функционирането на пазара изисква да бъдат намалени действащите ограничения за публикуване от съображения за поверителност.
- (25) Изискванията за поверителност на чувствителната търговска информация обаче са особено важни, когато става дума за данни от стратегически търговски характер за съответното дружество, когато има само един ползвател на съоръжение за съхранение, или когато става дума за данни, които по отношение на изходящи точки в рамките на дадена система или подсистема, не са свързани с друга преносна или разпределителна система, а към един единствен краен промишлен клиент, и когато публикуването на такива данни би разкрило поверителна информация за производствения процес на този клиент.
- (26) За да се увеличи доверието в пазара, неговите участници трябва да бъдат сигурни, че върху извършителите на злоупотреби могат да се наложат ефективни и пропорционални и възпиращи санкции. Компетентните органи следва да бъдат оправомощени да разследват ефективно твърденията за злоупотреба с пазара. За тази цел компетентните органи се нуждаят от достъп до данни, които дават информация за оперативните решения, взети от предприятията за доставка. На пазара за газ всички тези решения се съобщават на системните оператори под формата на резервиране на капацитет, заявки и освободени потоци. Операторите на системи следва да съхраняват информацията затова, налична и лесно достъпна от компетентните органи за определен период от време. Освен това компетентните органи следва редовно да следят за спазването на правилата от операторите на преносни системи.
- (27) Достъпът до съоръжения за съхранение на газ и до съоръжения за втечен природен газ (ВПГ) не е достатъчен в някои държави-членки и следователно е необходимо да се усъвършенства прилагането на съществуващите правила. Наблюдение от Групата на европейските регулатори на електроенергия и газ стигна до заключението, че доброволните насоки за добра практика за предоставяне на достъп на трети страни от операторите на системи за съхранение, които са били одобрени от всички участници в Мадридския форум, не се прилагат в достатъчна степен и следователно е необходимо да станат задължителни.
- (28) Недискриминационните и прозрачни системи за балансиране на газа, използвани от оператори на преносни системи, са важни механизми, особено за новите участници на пазара, които вероятно биха изпитали по-големи затруднения при балансиране на общия си портфейл на продажби в сравнение с дружествата с установени позиции на даден пазар. Затова е необходимо да се създадат правила, които да гарантират, че операторите на преносни системи използват тези механизми в съответствие с условията за недискриминационен, прозрачен и ефективен достъп до мрежата.
- (29) Търговията с първични права на капацитет е важна част от създаването на конкурентен пазар и осигуряване на ликвидност. Ето защо настоящият регламент установява основните правила, свързани с такава търговия.

- (30) Националните регулаторни органи следва да гарантират спазване на правилата, съдържащи се в настоящия регламент, и на насоките, приети съгласно него.
- (31) В насоките, приложени към настоящия регламент, са определени специфични подробни правила за прилагане въз основа на втория набор от насоки за добра практика. Когато е необходимо, тези правила ще се развиват с течение на времето, като се вземат под внимание различията между националните газови системи.
- (32) Когато предлага да се изменят насоките, приложени към настоящия регламент, Комисията следва да осигури предварителна консултация с всички заинтересовани от насоките страни, представени от професионалните организации, и с държавите-членки в рамките на Мадридския форум.
- (33) От държавите-членки и компетентните национални органи следва да се изисква да предоставят на Комисията съответната информация. Такава информация следва да се третира като поверителна от Комисията.
- (34) Настоящият регламент и насоките, приети в съответствие с него, не засягат прилагането на правилата на Общността в областта на конкуренцията.
- (35) Мерките, необходими за прилагане на настоящия регламент, следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за определяне на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията ⁽¹⁾.
- (36) По-специално на Комисията следва да се предоставят правомощия за създаване и приемане на насоките, необходими за осигуряване на минималната степен на хармонизиране, която се изисква за постигане на целта на настоящия регламент. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент, включително чрез допълването му с нови несъществени елементи, те трябва да бъдат приети в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.
- (37) Доколкото целта на настоящия регламент, а именно установяване на справедливи правила за условията за достъп до газопреносните мрежи, до съоръженията за съхранение и за ВПП, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може да бъде по-добре постигната на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (38) Предвид обхвата на измененията, които се въвеждат с настоящия регламент в Регламент (ЕО) № 1775/2005 е желателно, от съображения за яснота и рационалност, въпросните разпоредби да бъдат преработени чрез организирането им в единен текст в нов регламент,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Предмет и приложно поле

Настоящият регламент цели:

- установява недискриминационни правила за условия за достъп до газопреносни системи, като се вземат предвид специалните характеристики на националните и регионалните пазари, с оглед обезпечаване на нормалното функциониране на вътрешния пазар на газ;
- установява недискриминационни правила за условията за достъп до съоръжения за ВПП и до съоръжения за съхранение, като се вземат предвид специалните характеристики на националните и регионалните пазари; и
- улеснява появата на добре функциониращ и прозрачен пазар на едро с високо равнище на сигурност на доставките на газ и предоставя механизми за хармонизиране на правилата за достъп до мрежата при трансграничен обмен на газ.

Целите, посочени в първа алинея, включват определяне на хармонизирани принципи относно тарифите — или методиките за тяхното изчисляване — за достъп до мрежата, но не и до съоръженията за съхранение, за установяване на услуги за достъп на трети страни и хармонизирани принципи за разпределение на капацитет, управление на претоварването, определяне на изисквания за прозрачност, правила за балансиране, такси при дисбаланс и улесняване на търговията с капацитет.

Настоящият регламент, с изключение на член 19, параграф 4, се прилага само за съоръжения за съхранение, които попадат в обхвата на член 33, параграф 3 или 4 от Директива 2009/73/ЕО.

Държавите-членки може да създадат образувание или орган, установени в съответствие с Директива 2009/73/ЕО, с цел осъществяването на една или повече от функциите, обикновено възлагани на оператора на преносната система, които се подчиняват на изискванията на настоящия регламент. Това образувание или орган подлежи на сертифициране в съответствие с член 3 от настоящия регламент и подлежи на определяне в съответствие с член 10 от Директива 2009/73/ЕО.

Член 2

Определения

1. За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- „пренос“ означава транспортиране на природен газ по мрежа, съставена предимно от тръбопроводи с високо налягане, различна от добивна тръбопроводна мрежа и различна от частта от тръбопроводите с високо налягане, използвана предимно в контекста на местно разпределение на природен газ, с оглед на доставката му на клиенти, но не включващо самата доставка;

⁽¹⁾ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

2. „договор за пренос“ означава договор, който операторът на преносна система е сключил с ползвател на мрежата с оглед извършване на пренос;
 3. „капацитет“ означава максималният поток, изразен в нормални кубически метри за единица време или в енергийна единица за единица време, на който ползвателят на мрежата има право съгласно разпоредбите на договора за пренос;
 4. „неизползван капацитет“ означава гарантиран капацитет, който ползвател на мрежата е добил по силата на договор за пренос, но който същият ползвател не е заявил в рамките на крайния срок, определен в договора;
 5. „управление на претоварване“ означава управление на капацитетите за пренос на оператора на преносна система с оглед оптимално и максимално използване на техническия капацитет и навременно откриване на точки на бъдещо претоварване и насищане;
 6. „вторичен пазар“ означава пазар на капацитет, търгуван по начин, различен от този на първичния пазар;
 7. „заявка“ означава предварително докладване от ползвател на мрежата на оператора на преносна система относно действителния поток, който ползвателят на мрежата възнамерява да подаде към или да изтегли от системата;
 8. „коригираща заявка“ означава последващо докладване, с което се коригира първоначалната заявка;
 9. „цялостност на системата“ означава всяка ситуация по отношение на преносна система, в това число необходимите съоръжения за пренос, в които налягането и качеството на природния газ се поддържа в рамките на минимални и максимални граници, установени от оператора на преносната система, така че преносът на природен газ да бъде гарантиран от техническа гледна точка;
 10. „период на балансиране“ означава период, в рамките на който изтеглянето на дадено количество природен газ, изразено в енергийни единици, трябва да бъде компенсирано от всеки ползвател на мрежата посредством подаване на същото количество природен газ към преносната мрежа в съответствие с договора за пренос или мрежовия кодекс;
 11. „ползвател на мрежа“ означава клиент или потенциален клиент на оператора на преносна система, както и самите оператори на преносни системи, доколкото това им е необходимо, за да изпълняват функциите си, свързани с пренос;
 12. „прекъсваеми услуги“ означава услуги, предлагани от оператора на преносната система въз основа на прекъсваем капацитет;
 13. „прекъсваем капацитет“ означава газов капацитет за пренос, който може да бъде прекъсван от оператора на преносна система в съответствие с условията, залегнали в договора за пренос;
 14. „дългосрочни услуги“ означава услуги, предлагани от оператора на преносна система, с продължителност една година или повече;
 15. „краткосрочни услуги“ означава услуги, предлагани от оператора на преносна система, с продължителност по-малка от една година;
 16. „гарантиран капацитет“ означава капацитет за пренос на газ, чиято непрекъсваемост е гарантирана от оператора на преносна система по силата на сключен договор;
 17. „гарантирани услуги“ означава услуги, предоставяни от оператора на преносна система във връзка с гарантиран капацитет на пренос;
 18. „технически капацитет“ означава максималния гарантиран капацитет, който операторът на преносна система може да предложи на ползвателите на мрежата, като вземе под внимание цялостността на системата и експлоатационните изисквания на преносната система;
 19. „договорен капацитет“ означава капацитет, който операторът на преносна система е разпределил на ползвател на мрежата съгласно договор за пренос;
 20. „наличен капацитет“ означава онази част от техническия капацитет, която операторът на преносна система не е разпределил и е все още налична за системата в дадения момент;
 21. „договорно претоварване“ означава ситуация, при която нивото на търсене на гарантиран капацитет надхвърля техническия капацитет;
 22. „първичен пазар“ означава пазара на капацитет, търгуван директно от оператора на преносната система;
 23. „физическо претоварване“ означава ситуация, при която нивото на търсене на реални доставки в определен момент надхвърля техническия капацитет;
 24. „капацитет на съоръжение за ВПП“ означава капацитет в терминал за ВПП, който се използва за втечняване на природен газ, или за внасяне, разтоварване, спомагателни услуги, временно съхранение и регазификация на ВПП;
 25. „пространство“ означава обем газ, който даден ползвател на съоръжение за съхранение може да използва за съхранение на газ;
 26. „подаваща способност“ означава скоростта на добив, с която ползвателят на съоръжение за съхранение има право да добива газ от съоръжението за съхранение;
 27. „нагнетателна способност“ означава скоростта на нагнетяване, с която ползвателят на съоръжение за съхранение има право да нагнети газ в съоръжението за съхранение;
 28. „капацитет за съхранение“ означава всяко съчетание от пространство, нагнетателна способност и подаваща способност.
2. Без да се засягат определенията в параграф 1 от настоящия член, определенията, съдържащи се в член 2 от Директива 2009/73/ЕО, които са относими към прилагането на настоящия регламент, също се прилагат, с изключение на определенията за пренос в точка 3 от същия член.
- Определенията в параграф 1, точки 3—23 от настоящия член във връзка с преноса се прилагат по аналогия и по отношение на съоръженията за съхранение и съоръженията за ВПП.

Член 3

Сертифициране на оператори на преносни системи

1. Комисията разглежда всяка нотификация за решение за сертифициране на оператор на преносна система, както е предвидено в член 10, параграф 6 от Директива 2009/73/ЕО, веднага щом я получи. В рамките на два месеца от деня на получаване на такава нотификация, Комисията дава становището си на съответния национален регулаторен орган относно съответствието ѝ с член 10, параграф 2 или член 11, както и член 9 от Директива 2009/73/ЕО.

При изготвяне на посоченото в първа алинея становище, Комисията може да поиска Агенцията да предостави становище относно решението на националния регулаторен орган. В такъв случай двумесечният срок, посочен в първа алинея, се удължава с два допълнителни месеца.

При отсъствието на становище от Комисията в рамките на срока, посочен в първа и втора алинея, се приема, че Комисията не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган.

2. При получаване на становище на Комисията, националният регулаторен орган, в срок от два месеца, приема окончателното си решение относно сертифицирането на оператора на преносна система, като се съобразява в най-голяма степен с това становище. Решението на регулаторния орган и становището на Комисията се публикуват заедно.

3. Във всеки един момент по време на процедурата регулаторните органи и/или Комисията могат да изискват от оператор на преносна система и/или от предприятие, извършващо някоя от функциите по производство или доставка, всяка информация, свързана с изпълнението на задачите им по настоящия член.

4. Регулаторните органи и Комисията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.

5. Комисията може да приема насоки, определящи в детайли процедурата, която да се следва за прилагането на параграфи 1 и 2 от настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 28, параграф 2.

6. Когато Комисията получи нотификация за сертифициране на оператор на преносна система съгласно член 9, параграф 10 от Директива 2009/73/ЕО, Комисията взема решение относно сертифицирането. Регулаторният орган се съобразява с решението на Комисията.

Член 4

Европейска мрежа на операторите на преносни системи за газ

Всички оператори на преносни системи си сътрудничат на общо ниво посредством ЕМОПС за газ, с цел да се насърчи окончателното изграждане и функционирането на вътрешния пазар на природен газ, както и трансграничната търговия, и да се гарантират оптималното управление, координираната експлоатация и стабилното техническо развитие на газопреносната мрежа.

Член 5

Създаване на ЕМОПС за газ

1. До 3 март 2011 г. операторите на газопреносни системи внасят в Комисията и в Агенцията проекта на устав, списък на членовете и проект на процедурен правилник, включително процедурен правилник относно консултирането с други заинтересовани страни, на ЕМОПС за газ, която предстои да бъде създадена.

2. В рамките на два месеца от деня на получаване, Агенцията, след официална консултация с организациите, които представят всички заинтересовани страни, и по-специално ползвателите на системата, в това число клиентите, предоставя на Комисията становище относно проекта на устав, списъка на членовете и проекта на процедурен правилник

3. Комисията дава становището си по проекта на устав, списъка на членовете и проекта на процедурен правилник, като взема предвид становището на Агенцията, предвидено в параграф 2, и в срок от три месеца от деня на получаване на становището на Агенцията.

4. В рамките на три месеца от деня на получаване на становището на Комисията операторите на преносни системи създават ЕМОПС за газ, приемат и публикуват нейния устав и процедурен правилник.

Член 6

Създаване на мрежови кодекси

1. Комисията, след консултация с Агенцията, с ЕМОПС за газ и другите съответни заинтересовани страни, изготвя годишен списък на приоритетите, определящ областите, уредени в член 8, параграф 6, които следва да се включат при разработването на мрежовите кодекси.

2. Комисията изисква от Агенцията да ѝ представи в разумен срок, не по-дълъг от шест месеца, необвързваща рамкова насока (рамкова насока), в която да се установят ясни и обективни принципи, в съответствие с член 8, параграф 7, за разработването на мрежови кодекси, свързани с установените области в списъка на приоритетите. Всяка необвързваща рамкова насока допринася за недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасно функциониране на пазара. При мотивирано искане от страна на Агенцията, Комисията може да удължи този срок.

3. Агенцията провежда официална консултация с ЕМОПС за газ и с другите съответни заинтересовани страни относно рамковата насока в рамките на срок, не по-кратък от два месеца, и по открит и прозрачен начин.

4. Ако Комисията счете, че рамковата насока не допринася за недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара, тя може да изиска от Агенцията да преразгледа рамковата насока в разумен срок и да я представи повторно на Комисията.

5. Ако Агенцията не представи или не представи повторно рамковата насока в определения от Комисията срок по параграфи 2 или 4, Комисията изготвя въпросната рамкова насока.

6. Комисията изисква от ЕМОПС за газ да представи на Агенцията в разумен срок, който не надвишава дванадесет месеца, мрежов кодекс, който да е съобразен със съответната рамкова насока.

7. В срок от три месеца от деня на получаване на мрежов кодекс, по време на който Агенцията може да се консултира официално със съответните заинтересовани страни, Агенцията предоставя на ЕМОПС за газ мотивирано становище относно мрежовия кодекс.

8. ЕМОПС за газ може да измени мрежовия кодекс предвид становището на Агенцията и да го представи повторно на Агенцията.

9. Ако Агенцията е удовлетворена, че даден мрежов кодекс е съобразен със съответните рамкови насоки, тя внася мрежовия кодекс в Комисията и може да препоръча неговото приемане в рамките на разумен срок. В случай че Комисията не приеме мрежовите кодекси, тя посочва причините за това.

10. Ако ЕМОПС за газ не успее да разработи мрежов кодекс в рамките на определения от Комисията срок по параграф 6, Комисията може да поиска Агенцията да изготви проект на мрежов кодекс въз основа на съответната рамкова насока. Агенцията може да започне допълнителна консултация в хода на подготовката на проект на мрежов кодекс по настоящия параграф. Агенцията внася в Комисията проекта на мрежов кодекс, изготвен в съответствие с настоящия параграф, и може да препоръча неговото приемане.

11. Комисията може да приеме по собствена инициатива един или повече мрежови кодекси в областите, изброени в член 8, параграф 6, ако ЕМОПС за газ не успее да разработи мрежов кодекс или Агенцията не успее да разработи проект на мрежов кодекс, както е посочено в параграф 10 от настоящия член, или по препоръка на Агенцията съгласно параграф 9 от настоящия член.

Когато Комисията предлага приемането на мрежов кодекс по своя собствена инициатива, тя се консултира с Агенцията, ЕМОПС за газ и всички съответни заинтересовани страни по отношение на проекта на мрежов кодекс в рамките на срок, не по-кратък от два месеца. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 28, параграф 2.

12. Настоящият член не засяга правото на Комисията да приема и изменя насоките съгласно предвиденото в член 23.

Член 7

Изменение на мрежови кодекси

1. Проекти за изменения на мрежов кодекс, приет по силата на член 6, може да бъдат предлагани на Агенцията от лица, които е вероятно да са заинтересовани от съответния мрежов кодекс, включително ЕМОПС за газ, операторите на преносни системи, потребителите на мрежи и потребителите. Агенцията може да предложи изменения и по собствена инициатива.

2. Агенцията се консултира с всички заинтересовани страни в съответствие с член 10 от Регламент (ЕО) № 713/2009. Въз основа на този процес Агенцията може да представи на Комисията мотивирани предложения за изменения, като обясни по какъв начин такива предложения съответстват на целите на мрежовите кодекси, установени в член 6, параграф 2 от настоящия регламент.

3. Като взема предвид предложенията на Агенцията, Комисията може да приема изменения на всеки мрежов кодекс, приет съгласно член 6. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 28, параграф 2.

4. Разглеждането на предложените изменения в съответствие с процедурата, посочена в член 28, параграф 2, се ограничава до разглеждане на аспектите във връзка с предложеното изменение. Тези предложени изменения не засягат други изменения, които Комисията може да предложи.

Член 8

Задачи на ЕМОПС за газ

1. ЕМОПС за газ разработва мрежови кодекси в областите, посочени в параграф 6 от настоящия член, след отправено искане от страна на Комисията в съответствие с член 6, параграф 6.

2. ЕМОПС за газ може да разработи мрежови кодекси в областите, уредени в параграф 6, с цел да постигне целите, определени в член 4, когато тези мрежови кодекси не са свързани с областите, включени в обхвата на отправеното от Комисията искане. Тези мрежови кодекси се представят на Агенцията за становище. Това становище се взема надлежно предвид от ЕМОПС за газ.

3. ЕМОПС за газ приема:

а) инструменти за съвместна експлоатация на мрежата с оглед на осигуряването на координация при експлоатация на мрежата в нормални и извънредни условия, включително обща скала за класификация на аварийите, и планове за научноизследователска дейност;

б) необвързващ десетгодишен план за развитието на мрежата в цялата Общност (план за развитие на мрежата в цялата Общност), включително европейска прогноза за адекватност на доставките на всеки две години;

в) препоръки относно координацията на техническото сътрудничество между оператори на преносни системи от Общността и от трети държави;

г) годишна работна програма;

д) годишен доклад;

е) годишна лятна и зимна прогноза за доставките.

4. Европейската прогноза за адекватност на доставките, посочена в параграф 3, буква б), включва цялостната адекватност на газовата система да доставя текущото и прогнозно търсене на газ през следващите пет години, както и за периода между пет и 10 години след датата на тази прогноза. Европейската прогноза за адекватност на доставките се основава на националните прогнози за доставките, изготвяни от всички отделни оператори на преносни системи.

5. Годишната работна програма по параграф 3, буква г) включва списък и описание на мрежовите кодекси, които да се изготвят, план за координиране на експлоатацията на мрежата и научноизследователски и развойни дейности, които да се осъществят през тази година, както и примерен график.

6. Мрежовите кодекси, посочени в параграфи 1 и 2, обхващат следните области, като при необходимост се вземат под внимание регионалните специални характеристики:

- а) правила за сигурност и надеждност на мрежата;
- б) правила за присъединяване към мрежата;
- в) правила за достъп на трета страна;
- г) правила за обмен на данни и разрешаване на спорове;
- д) правила за оперативна съвместимост;
- е) оперативни процедури при извънредни ситуации;
- ж) правила за разпределение на капацитета и за управление на претоварването;
- з) правила за търгуване, свързани с техническото и оперативно предоставяне на услуги за достъп до мрежата и балансиране на системата;
- и) правила за прозрачност;
- й) правила за балансиране, включително свързани с мрежата процедури за заявки, правила за такси при дисбаланс и правила за оперативно балансиране между системите на операторите на преносни системи;
- к) правила относно хармонизирани тарифни структури за пренос; и
- л) енергийна ефективност по отношение на мрежите на газ.

7. Мрежовите кодекси се разработват по въпроси свързани с трансграничната мрежа и въпроси, свързани с пазарната интеграция и не засягат правото на държавите-членки да създават национални мрежови кодекси, които не засягат трансграничната търговия.

8. ЕМОПС за газ наблюдава и анализира прилагането на мрежовите кодекси и насоките, приети от Комисията в съответствие с член 6, параграф 11, както и влиянието, което те оказват върху хармонизирането на приложимите правила, насочени към улесняване на пазарната интеграция. ЕМОПС за газ докладва констатациите си на Агенцията и включва резултатите от анализа в годишния доклад, посочен в параграф 3, буква д) от настоящия член.

9. ЕМОПС за газ предоставя цялата налична информация по искане на Агенцията за изпълнение на задачите си по член 9, параграф 1.

10. ЕМОПС за газ приема и публикува плана за развитие на мрежата в цялата Общност, посочен в параграф 3, буква б), веднъж на всеки две години. Планът за развитие на мрежата в цялата Общност включва моделиране на интегрираната мрежа, разработване на сценарии, европейска прогноза за адекватността на доставките и оценка на устойчивостта на системата.

Планът за развитие на мрежата в цялата Общност по-специално:

- а) се основава върху националните инвестиционни планове, като се вземат предвид регионалните инвестиционни планове, както е посочено в член 12, параграф 1, и ако е целесъобразно, върху общностни аспекти на планирането на мрежите, включително насоките за трансевропейските енергийни мрежи в съответствие с Решение № 1364/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾;
- б) по отношение на трансграничните междусистемни връзки се основава на разумните потребности на различните ползватели на мрежата и включва дългосрочните ангажменти на инвеститори, посочени в членове 14 и 22 от Директива 2009/73/ЕО; и
- в) открива пропуски в инвестициите, най-вече по отношение на трансграничните капацитети.

По отношение на втора алинея, буква в), към плана за развитие на мрежата в цялата Общност може да се добави преглед на пречките пред увеличаването на трансграничния капацитет на мрежата, които произтичат от различните процедури или практики за одобрение.

11. Агенцията преразглежда националните десетгодишни планове за развитие на мрежата, за да извърши оценка на тяхната съгласуваност с плана за развитие на мрежата в цялата Общност. Ако Агенцията установи несъответствия между национален десетгодишен план за развитие на мрежата и плана за развитие на мрежата за цялата Общност, тя препоръчва ако е целесъобразно да се измени националният десетгодишен план за развитие на мрежата или плана за развитие на мрежата за цялата Общност. Ако подобен национален десетгодишен план за развитие на мрежата е изготвен в съответствие с член 22 от Директива 2009/73/ЕО, Агенцията препоръчва на компетентния национален регулаторен орган да измени националният десетгодишен план за развитие на мрежата съгласно член 22, параграф 7 от същата директива и да информира Комисията за това.

12. По искане на Комисията, ЕМОПС за газ предоставя становището си на Комисията относно приемането на насоките, установени в член 23.

Член 9

Наблюдение от Агенцията

1. Агенцията наблюдава изпълнението на задачите на ЕМОПС за газ, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3 и докладва на Комисията.

⁽¹⁾ ОВ L 262, 22.9.2006 г., стр. 1.

Агенцията наблюдава прилагането от ЕМОПС за газ на мрежовите кодекси, разработени съгласно член 8, параграф 2, и на мрежовите кодекси, разработени в съответствие с член 6, параграфи 1—10, които не са били приети от Комисията съгласно член 6, параграф 11. В случаите, в които ЕМОПС за газ не е приложила подобни мрежови кодекси, Агенцията изисква от ЕМОПС за газ да представи надлежно мотивирано обяснение относно причините за това. Агенцията информира Комисията за обяснението и представя своето становище по него.

Агенцията наблюдава и анализира прилагането на мрежовите кодекси и насоките, приети от Комисията, както е предвидено в член 6, параграф 11, и тяхното въздействие върху хармонизирането на приложимите правила, целящи улесняване на интегрирането на пазара, както и върху недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара, и докладва на Комисията.

2. ЕМОПС за газ предава на Агенцията за становище проекта на плана за развитие на мрежата за цялата Общност, проекта на годишна работна програма, включително информацията относно процеса на консултация, и останалите документи по член 8, параграф 3.

В срок от два месеца от деня на получаване, Агенцията предоставя надлежно мотивирано становище, както и препоръки до ЕМОПС за газ и до Комисията, когато счита, че проектът на годишна работна програма или проектът на плана за развитие на мрежата за цялата Общност, предоставени от ЕМОПС за газ, не допринасят за недискриминацията, ефективната конкуренция, ефикасното функциониране на пазара или за задоволителна степен на трансгранична взаимосвързаност, отворена за достъп от трети страни.

Член 10

Консултации

1. При изготвянето на мрежовите кодекси, проекта на план за развитие на мрежата за цялата Общност и годишната работна програма, посочена в член 8, параграфи 1, 2 и 3, ЕМОПС за газ провежда обстоен процес на консултации, на ранен етап и по открит и прозрачен начин, в която участват всички съответни участници на пазара и особено организациите, представляващи всички заинтересовани страни в съответствие с процедурния правилник, посочен в член 5, параграф 1. В тези консултации участват и националните регулаторни органи и други национални органи, предприятия за доставка и производство, ползватели на мрежата включително клиенти, оператори на разпределителни системи, включително съответните промишлени асоциации, технически органи и платформи на заинтересованите страни. Тя има за цел определяне на възгледите и предложенията на всички заинтересовани страни по време на процеса на вземане на решения.

2. Всички документи и протоколи от заседанията, свързани с консултациите, посочени в параграф 1, са публично достояние.

3. Преди да приеме годишната работна програма и мрежовите кодекси, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3, ЕМОПС за газ посочва как забележките, отправени по време на консултациите, са били взети под внимание. Когато забележките не са взети под внимание, тя излага основанията за това.

Член 11

Разходи

Разходите, свързани с дейностите на ЕМОПС за газ, посочени в членове 4—12, се поемат от операторите на преносни системи и се вземат предвид при изчисляването на тарифите. Регулаторните органи одобряват тези разходи единствено ако те са обосновани и пропорционални.

Член 12

Регионално сътрудничество между операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи установяват регионално сътрудничество в рамките на ЕМОПС за газ, за да допринасят за дейностите, посочени в член 8, параграфи 1, 2 и 3. По-специално, те публикуват регионален инвестиционен план на всеки две години и може да вземат инвестиционни решения на основата на този регионален инвестиционен план.

2. Операторите на преносни системи насърчават постигането на оперативни договорености, за да бъде осигурено оптимално управление на мрежата, и насърчават развитието на енергийния обмен, координираното разпределение на трансграничен капацитет чрез недискриминиращи пазарно обусловени решения и като отдават дължимото внимание на специфичните предимства на имплицитните търгове за краткосрочно разпределение, и насърчават интегрирането на механизмите за балансиране.

3. С оглед постигане на целите, определени в параграфи 1 и 2, географската област, която всяка структура за регионално сътрудничество обхваща, може да бъде определена от Комисията, като се вземат предвид съществуващите структури за регионално сътрудничество. Всяка държава-членка има право да насърчава сътрудничество в повече от една географска област. Мярката, посочена в първото изречение, предназначена да измени несъществени елементи на настоящия регламент чрез допълването му, се приема в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 28, параграф 2.

За тази цел Комисията се консултира с Агенцията и с ЕМОПС за газ.

Член 13

Тарифи за достъп до мрежите

1. Тарифите или методиките, използвани за тяхното изчисление, които операторите на преносни системи прилагат и които се одобряват от регулаторните органи съгласно член 41, параграф 6 от Директива 2009/73/ЕО, както и тарифите, публикувани съгласно член 32, параграф 1 от същата директива, са прозрачни, отчитат необходимостта от цялостност на системата и нейните подобрения и отразяват реално направени разходи в степента, в която те съответстват на разходи, направени от ефикасен и структурно сравним оператор на мрежа, освен това са прозрачни, като същевременно включват подбавяща възвръщаемост на инвестициите и, когато е приложимо, отчитат сравнителните тарифи по дадени показатели на регулаторните органи. Тарифите или методиките, използвани за тяхното изчисление, се прилагат по недискриминационен начин.

Държавите-членки може да решат тарифите да се определят чрез пазарно обусловени договорености, например търгове, при условие че подобни договорености и приходите от тях са одобрени от регулаторния орган.

Тарифите или методиките, използвани за тяхното изчисление, подпомагат ефикасната търговия с газ и конкуренцията, като същевременно се предотвратява кръстосаното субсидиране между ползватели на мрежата и се осигуряват стимули за инвестиции, поддържа се или се създава оперативна съвместимост на преносните мрежи.

Тарифите за ползватели на мрежата са недискриминационни и се определят поотделно за всяка входяща или изходяща точка от преносната система. Механизмите за разпределение на разходите и методиката за определяне на тарифите по отношение на входящите и изходящите точки се одобряват от националните регулаторни органи. Държавите-членки гарантират, че след преходен период до 3 септември 2011 г. таксите за мрежата няма да се изчисляват на основата на договорни пътеки.

2. Тарифите за достъп до мрежата не ограничават пазарната ликвидност, нито нарушават трансграничната търговия между различните преносни системи. Когато различията в тарифните структури или механизми за балансиране биха възпрепятствали търговията между преносните системи, и независимо от член 41, параграф 6 от Директива 2009/73/ЕО, операторите на преносни системи, в тясно сътрудничество със съответните национални органи, работят активно за сближаване на тарифните структури и принципите за определяне на такси, в това число и по отношение на балансирането.

Член 14

Услуги за достъп на трети страни по отношение на операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи:

- a) гарантират, че предлагат услуги на всички ползватели на мрежата на недискриминационна основа;
- b) предоставят на трети страни услуги за достъп както за гарантирани доставки, така и за прекъсваеми доставки при условията на цената за прекъсваеми доставки на трети страни, като се отразява вероятността от прекъсване;
- в) предлагат на ползвателите на мрежата както дългосрочни, така и краткосрочни услуги.

По отношение на първа алинея, буква а), когато оператор на преносна система предлага една и съща услуга на различни клиенти, той я предлага при равностойни договорни условия, или като използва хармонизирани договори за пренос или общ мрежов кодекс, одобрен от компетентния орган в съответствие с процедурата, предвидена в член 41 от Директива 2009/73/ЕО.

2. Договорите за пренос, подписани с начални дати, различни от стандартните, или с по-кратка продължителност от стандартните годишни договори за пренос, не водят до произволно повишаване или понижаване на тарифите, което не отразява пазарната стойност на услугата в съответствие с принципите, установени в член 13, параграф 1.

3. Когато е уместно, услугите за достъп на трети страни може да се извършват при условията на подходящи гаранции от страна на ползватели на мрежите по отношение на тяхната кредитоспособност. Такива гаранции не представляват неоправдани бариери за навлизане на пазара и са недискриминационни, прозрачни и пропорционални.

Член 15

Услуги за достъп на трети страни по отношение на съоръжения за съхранение и за ВПГ

1. Оператори на система за ВПГ и на система за съхранение:

- a) предлагат на недискриминационна основа услуги на всички ползватели на мрежата, които отговарят на търсенето на пазара, по-специално, когато даден оператор на система за ВПГ или на система за съхранение предлага една и съща услуга на различни клиенти, той го прави при равностойни договорни условия;
- b) предлагат услуги, които са съвместими с използването на взаимосвързани газопреносни системи и улеснява достъпа чрез сътрудничество с оператора на преносна система; и
- в) правят публично достояние необходимата информация, по-специално данни за използването и наличието на услуги, в рамките на период, обоснован от разумните търговски нужди на ползвателите на съоръжения за ВПГ или за съхранение, при условие че националният регулаторен орган осъществява контрол върху подобно оповестяване.

2. Всеки оператор на система за съхранение:

- a) предоставят на трети страни услуги за достъп както за гарантирани доставки, така и за прекъсваеми доставки; цената за прекъсваеми доставки, отразява вероятността от прекъсване;
- b) предлага на ползвателите на съоръжението за съхранение както дългосрочни, така и краткосрочни услуги; и
- в) предлага на ползвателите на съоръжението за съхранение както поотделно, така и в пакет, услуги по предоставяне на пространство за съхранение, нагнетателна способност и добивна способност.

3. Договори за съоръжения за ВПГ и за съхранение не водят до неоправдано по-високи тарифи в случаите, когато са подписани:

- a) извън годината на природния газ с начални дати, различни от стандартните; или
- b) с по-кратка продължителност от стандартния годишен договор за съоръжения за ВПГ и за съхранение.

4. Когато е уместно, услугите за достъп на трети страни може да се извършват при условията на подходящи гаранции от страна на ползватели на мрежите по отношение на тяхната кредитоспособност. Такива гаранции не представляват неоправдана бариера за навлизане на пазара и са недискриминационни, прозрачни и пропорционални.

5. Договорните ограничения за изисквания минимален размер на капацитета на съоръжението за ВПГ и на капацитета за съхранение се основават на технически ограничения и позволяват на ползватели на по-малки съоръжения за съхранение да получават достъп до услуги по съхранение.

Член 16

Принципи на механизмите за разпределение на капацитет и на процедурите за управление на претоварването по отношение на операторите на преносни системи

1. Максималният капацитет във всички важни точки, посочени в член 18, параграф 3, се предоставя на всички участници на пазара, като се отчитат целостта на системата и ефикасната експлоатация на мрежата.
2. Оператор на преносна система прилага и публикува недискриминационни и прозрачни механизми за разпределение на капацитет, които:
 - a) подават подходящи икономически сигнали за ефикасното и максимално използване на техническия капацитет и улесняват инвестирането в нова инфраструктура и трансграничния обмен на природен газ;
 - б) са съвместими с пазарните механизми, включително спот пазари и борси, като същевременно са гъвкави и могат да се приспособяват към променящите се пазарни условия; и
 - в) са съвместими със системите за достъп до мрежите на държавите-членки.
3. Операторът на преносна система прилага и публикува недискриминационни и прозрачни процедури за управление на претоварването, които улесняват трансграничния обмен на природен газ на недискриминационна основа и които се основават на следните принципи:
 - a) в случай на договорно претоварване операторът на преносна система предлага неизползвания капацитет на първичния пазар поне ден напред и на база прекъсваемост на доставките; и
 - б) ползватели на мрежата, които желаят да препродадат или преотдадат под наем неизползван договорен капацитет на вторичния пазар, имат правото да го направят.

По отношение на първа алинея, буква б), държава-членка може да изиска от ползвателите на мрежата да уведомят или да информират оператора на преносна система.

4. В случай че е налице физическо претоварване, операторът на преносна система или, когато е уместно, регулаторните органи прилагат недискриминационни и прозрачни механизми за разпределение на капацитета.
5. Операторите на преносни системи правят редовно оценка на пазарното търсене на нови инвестиции. При планиране на нови инвестиции операторите на преносни системи правят оценка на търсенето на пазара и вземат предвид сигурността на доставките.

Член 17

Принципи на механизмите за разпределение на капацитет и на процедурите за управление на претоварване по отношение на съоръженията за съхранение и за ВПГ

1. На участниците на пазара се предлага максималният капацитет на съоръженията за съхранение и за ВПГ, като се отчита целостта и експлоатацията на системата.
2. Оператори на система за ВПГ и на система за съхранение прилагат и публикуват недискриминационни и прозрачни механизми за разпределение на капацитет, които:
 - a) подават подходящи икономически сигнали за ефикасното и максимално използване на капацитета и улесняват инвестирането в нова инфраструктура;
 - б) са съвместими с пазарните механизми, включително спот пазари и борси, като същевременно са гъвкави и способни за приспособяване към променящите се условия на пазара; и
 - в) са съвместими със свързаните системи за достъп до мрежата.
3. Договорите за съоръжения за ВПГ и за съхранение включват мерки за предотвратяване на презапаяването с капацитет, като се вземат предвид следните принципи, които се прилагат в случай на договорно претоварване:
 - a) операторът на система трябва своевременно да предлага неизползвания капацитет на съоръжението за ВПГ и за съхранение на първичния пазар; по отношение на съоръженията за съхранение това трябва да се прави поне ден напред и на база прекъсваемост на доставките;
 - б) ползватели на съоръжения за ВПГ и за съхранение, които желаят да препродадат договорния си капацитет на вторичния пазар, трябва да имат правото да го направят.

Член 18

Изисквания за прозрачност по отношение на операторите на преносни системи

1. Операторът на преносна система оповестява публично подробна информация относно услугите и условията, които предлага, заедно с техническата информация, необходима на ползвателите на мрежата, за да получат ефективен достъп до мрежата.
2. С цел гарантиране на прозрачни, обективни и недискриминационни тарифи и подпомагане на ефикасното използване на газовата мрежа, операторите на преносни системи или съответните национални органи публикуват разумно и достатъчно подробна информация за тарифите, тяхното образуване, методика и структура.
3. За предоставяните услуги всеки оператор на преносна система оповестява публично информация за техническия, договорения и наличния капацитет в числово изражение за всички важни точки, включително входни и изходни, редовно и периодично по стандартизиран и удобен за ползване начин.

4. Важните точки от преносната система, за които трябва да се оповестява публично информация, се одобряват от компетентните органи след консултация с ползвателите на мрежата.

5. Операторът на преносна система винаги разкрива информацията, която се изисква съгласно настоящия регламент, по смислен, количествено ясен и лесен за използване начин и на недискриминационна основа.

6. Операторът на преносна система оповестява публично предварителна и последваща информация за търсенето и предлагането, основаваща се на заявки, прогнози и реализирани потоци към и от системата. Националният регулаторен орган гарантира, че всяка подобна информация се оповестява. Нивото на предоставените подробности в публикуваната информация отразява информацията, която е била достъпна за оператора на преносна система.

Операторът на преносна система оповестява публично взетите мерки, както и направените разходи и генерираните приходи за балансиране на системата.

Съответните участници на пазара предоставят на оператора на преносна система данните, посочени в настоящия член.

Член 19

Изисквания за прозрачност по отношение на съоръженията за съхранение и съоръженията за ВПП

1. Операторите на системи за ВПП и на системи за съхранение оповестяват публично подробна информация относно услугите, които предлагат, и приложимите условия, заедно с техническата информация, необходима на ползвателите на съоръжения за съхранение и съоръжения за ВПП, за да получат ефективен достъп до тези съоръжения за ВПП и за съхранение.

2. За предоставените услуги операторите на системи за ВПП и на системи за съхранение оповестяват публично информация за договорения и наличния капацитет на съоръжението за съхранение и на съоръжението за ВПП в числово изражение, като това се прави редовно и периодично, по удобен за ползване и стандартизиран начин.

3. Операторите на системи за ВПП и на системи за съхранение винаги предоставят информацията, която се изисква съгласно настоящия регламент, по смислен, количествено ясен и лесен за използване начин и на недискриминационна основа.

4. Операторите на системи за ВПП и на системи за съхранение оповестяват публично количеството газ във всяко съоръжение за съхранение или съоръжение за ВПП — или в група съоръжения за съхранение, ако това съответства на начина, по който се осигурява достъпът на ползвателите на системата — входящите и изходящите потоци и наличния капацитет на съоръжението за съхранение и за ВПП, включително и за съоръжения, освободени от достъпа на трети страни. Тази информация се съобщава и на оператора на преносна система, който я оповестява публично, като я обобщава на ниво система или подсистема, определена за важните точки. Информацията се актуализира поне веднъж на ден.

В случаите, в които даден ползвател на система за съхранение е единственият ползвател на дадено съоръжение за съхранение, този ползвател на система за съхранение може да подаде мотивирано искане до националния регулаторен орган за поверително обработване на данните, посочени в първа алинея. Когато националният регулаторен орган стигне до заключението, че подобно искане е обосновано — като се има предвид по-конкретно необходимостта за баланс между правната защита на търговска тайна, разкриването на която би се отразило негативно на цялостната търговска стратегия на ползвателя на съоръжение за съхранение, и целта да се създаде конкурентен вътрешен пазар на газ — той може да разреши на оператора на система за съхранение да не оповестява посочените в първа алинея данни, в продължение на най-много една година.

Втора алинея се прилага, без да се засяга задължението за съобщаване и публикуване от оператора на преносна система, посочено в първа алинея, освен ако обобщените данни са идентични с индивидуалните данни за системата за съхранение, за които националният регулаторен орган е одобрил да не бъдат публикувани.

5. С цел гарантиране на прозрачни, обективни и недискриминационни тарифи и улесняване на ефикасното използване на инфраструктурите, операторите на съоръжения за ВПП и за съхранение или съответните регулаторни органи оповестяват достатъчно подробна информация относно образуването на тарифите, методиките и структурата на тарифите за инфраструктура при регулиран достъп на трети страни.

Член 20

Съхраняване на документацията от системните оператори

Операторите на преносни системи, операторите на системи за съхранение и операторите на системи за ВПП съхраняват на разположение на националните органи — включително националният регулаторен орган, националният орган по конкуренция и Комисията — в продължение на пет години цялата информация, посочена в членове 18 и 19 и в част 3 от приложение I.

Член 21

Правила за балансиране и такси при дисбаланс

1. Правилата за балансиране се определят по честен, недискриминационен и прозрачен начин и се основават на обективни критерии. Правилата за балансиране отразяват реалните потребности на системата, като се отчитат ресурсите, с които разполага операторът на преносна система. Правилата за балансиране са пазарно обусловени.

2. С цел да се даде възможност на ползвателите на мрежи да предприемат навременни коригиращи действия, операторите на преносни системи предоставят достатъчна, навременна и надеждна онлайн информация по отношение на балансовия статус на ползвателите на мрежата.

Предоставената информация отразява нивото на налична информация за оператора на преносна система, както и периода на плащане, за който се изчисляват такси при дисбаланс.

Предоставянето на информация по настоящия параграф е безплатно.

3. Таксите при дисбаланс отразяват възможно най-точно разходите, като същевременно осигуряват подходящи стимули за ползвателите на мрежата да балансират подаването и изтеглянето на газ. Таксите не допускат кръстосано субсидиране между ползватели на мрежата и не възпрепятстват навлизането на нови участници на пазара.

Методиката за изчисляване на такси при дисбаланс, както и окончателните тарифи, се обявяват от компетентните органи или от оператора на преносната система, според случая.

4. Държавите-членки гарантират, че операторите на преносни системи се стремят да хармонизират режимите на балансиране и да усъвършенстват структурите и нивата на таксите за балансиране, за да улеснят търговията с газ.

Член 22

Търговия с права върху капацитети

Всеки оператор на преносна система, на система за съхранение или на система за ВПП предприема разумни мерки, за да даде възможност правата върху капацитета да се търгуват свободно и да се улесни тази търговия по прозрачен и недискриминационен начин. Всеки такъв оператор разработва хармонизирани договори и процедури за пренос, за съоръжения за ВПП и за съхранение на първичния пазар, за да се улесни вторичната търговия с капацитет, и отчита прехвърлянето на първични права върху капацитет, когато получи уведомление от ползватели на мрежата.

Регулаторните органи се уведомяват за хармонизираните договори за пренос, за съоръжения за ВПП и за съхранение.

Член 23

Насоки

1. Когато е подходящо, насоките, предвиждащи минималната степен на необходима хармонизация за постигане целите на настоящия регламент, предвиждат:

- а) подробна информация относно услугите за достъп на трети страни, включително характера, продължителността и други изисквания за тези услуги, в съответствие с членове 14 и 15;
- б) подробна информация относно принципите, на които се основават механизмите за разпределение на капацитет, и относно прилагането на процедурите за управление на претоварване в случай на договорно претоварване, в съответствие с членове 16 и 17;
- в) подробна информация относно предоставянето на информация, определянето на техническата информация, необходима за ползвателите на мрежа, за да получат ефективен достъп до системата, и определянето на всички важни точки по отношение на изискванията за прозрачност, включително информацията, която трябва да се публикува във всички важни точки, и графика за публикация на тази информация, в съответствие с членове 18 и 19;
- г) подробности относно методиката за определяне на тарифите в областта на трансграничната търговия с природен газ, в съответствие с член 13;

- д) подробности относно областите, изброени в член 8, параграф 6.

За тази цел Комисията се консултира с Агенцията и ЕМОПС за газ.

2. Насоките по въпросите, изброени в параграф 1, букви а), б) и в), са установени в приложение I по отношение на операторите на преносни системи.

Комисията може да приема насоки по въпросите, изброени в параграф 1 от настоящия член, и да изменя насоките, посочени в букви а), б) и в) от него. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящия регламент, включително чрез допълването му, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 28, параграф 2.

3. Прилагането и изменението на насоките, приети по силата на настоящия регламент, отразяват различията между националните газови системи и поради това не изискват уеднаквени подробни условия на общностно ниво по отношение на достъпа на трети страни. Въпреки това насоките може да определят минимални изисквания, които следва да се спазват с цел установяване на недискриминационни и прозрачни условия за достъп до мрежата, необходими за вътрешния пазар на природен газ, които могат впоследствие да се прилагат с оглед на различията между националните газови системи.

Член 24

Регулаторни органи

При изпълнение на своите задължения по настоящия регламент, регулаторните органи гарантират спазването на настоящия регламент и на насоките, приети съгласно член 23.

Когато е уместно, регулаторните органи си сътрудничат един с друг, с Комисията и с Агенцията в съответствие с глава VIII от Директива 2009/73/ЕО.

Член 25

Предоставяне на информация

При поискване държавите-членки и регулаторните органи представят на Комисията цялата информация, необходима за целите на член 23.

Комисията определя разумни срокове, в рамките на които информацията да бъде представена, като взема под внимание сложността на изискваната информация и доколко нейното получаване е спешно.

Член 26

Право на държавите-членки да предвиждат по-подробни мерки

Настоящият регламент не засяга правото на държавите-членки да запазят или въвеждат мерки, които съдържат по-подробни разпоредби от тези, установени в настоящия регламент и насоките, посочени в член 23.

Член 27

Санкции

1. Държавите-членки установяват правила относно санкциите, приложими при нарушаване на разпоредбите на настоящия регламент, и предприемат всички необходими мерки, за да гарантират тяхното прилагане. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи. До 1 юли 2006 г. Държавите-членки нотифицират на Комисията тези правила, които съответстват на разпоредбите, установени в Регламент (ЕО) № 1775/2005 и нотифицират незабавно на Комисията всички последващи изменения, които ги засягат. Те нотифицират на Комисията тези правила, които не съответстват на разпоредбите, установени в Регламент (ЕО) № 1775/2005, до 3 септември 2009 г. и нотифицират на незабавно Комисията за всички последващи изменения, които ги засягат.

2. Санкциите, предвидени по силата на параграф 1, нямат наказателноправен характер.

Член 28

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитета, създаден по член 51 от Директива 2009/73/ЕО.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1—4 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО, като се вземат предвид разпоредбите на член 8 от него.

Член 29

Доклад на Комисията

Комисията наблюдава прилагането на настоящия регламент. В доклада си съгласно член 52, параграф 6 от Директива 2009/73/ЕО Комисията докладва относно опита, придобит при прилагането на настоящия регламент. По-специално в доклада се разглежда до каква степен настоящият регламент е успял да гарантира недискриминационни и съобразени с разходите условия за достъп до газопреносните мрежи, за да допринесе за избора на клиентите в един добре функциониращ вътрешен пазар и за дългосрочната сигурност на доставките. Ако е необходимо, докладът се придружава от подходящи предложения и/или препоръки.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки.

Съставено в Брюксел на 13 юли 2009 година.

За Европейския парламент
Председател
H.-G. PÖTTERING

Член 30

Дерогации и освобождаване

Настоящият регламент не се прилага по отношение на:

- газопреносните системи, разположени в държавите-членки за периода на дерогациите, предоставени съгласно член 49 от Директива 2009/73/ЕО;
- значима нова инфраструктура, а именно междусистемни връзки, съоръжения за ВПП и за съхранение, както и значителни увеличения на капацитета на съществуваща инфраструктура и промени на такава инфраструктура, които способстват за разработване на нови източници на доставка на газ, както е посочено в член 36, параграфи 1 и 2 от Директива 2009/73/ЕО, които са освободени от разпоредбите на членове 9, 14, 32, 33, 34 или член 41, параграфи 6, 8 и 10 от същата директива, доколкото те са освободени от разпоредбите, посочени в настоящата алинея, с изключение на член 19, параграф 4 от настоящия регламент; или
- газопреносни системи, на които са предоставени дерогации съгласно член 48 от Директива 2009/73/ЕО.

По отношение на първа алинея, буква а), държавите-членки, на които са предоставени дерогации съгласно член 49 от Директива 2009/73/ЕО, може да кандидатстват пред Комисията за временна дерогация от прилагането на настоящия регламент най-много за две години, считано от датата, на която изтича дерогацията, посочена в същата буква.

Член 31

Отмяна

Регламент (ЕО) № 1775/2005 се отменя от 3 март 2011 г. Позоваванията на отменения регламент се считат за позовавания на настоящия регламент и се четат съобразно таблицата на съответствие в приложение II.

Член 32

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз.

Той се прилага от 3 септември 2009 година.

За Съвета
Председател
E. ERLANDSSON

ПРИЛОЖЕНИЕ I

НАСОКИ ОТНОСНО

1. Услуги за достъп на трети страни по отношение на операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи предлагат услуги за пренос на гарантиран капацитет и на прекъсваемия капацитет за минимален срок от един ден.
2. Хармонизираните договори за пренос и общите мрежови кодекси се съставят така, че да улеснят търговията и повторното използване на капацитет, договорени от ползвателите на мрежата, без да се възпрепятства освобождаването на капацитет.
3. Операторите на преносни системи разработват мрежови кодекси и хармонизирани договори след подходяща консултация с ползвателите на мрежата.
4. Операторите на преносни системи прилагат стандартни процедури за заявки и коригиращи заявки. Те разработват информационни системи и средства за електронна комуникация, за да осигуряват адекватна информация на ползвателите на мрежата и да опростяват сделките, такива като заявки, договаряне на капацитет и прехвърляне на права върху капацитет между ползвателите на мрежата.
5. Операторите на преносни системи хармонизират процедурите за официални искания и сроковете за даване на отговор в съответствие с най-добрите практики в сектора с цел свеждане до минимум на времето за реагиране. След консултация със съответните ползватели на мрежа, операторите осигуряват не по-късно от 1 юли 2006 г. системи на екран за онлайн заявки на капацитет и потвърждение, както и процедури за заявки и коригиране на заявки.
6. Операторите на преносни системи не начисляват на ползвателите на мрежа допълнителни такси за искане на информация и за свързани с договорите им за пренос сделки, които се извършват съгласно стандартни правила и процедури.
7. Искания за информация, които изискват извънредни или прекомерни разходи, като например проучвания за осъществимост, могат да се таксуват отделно, при условие че такива такси могат да бъдат надлежно обосновани.
8. Операторите на преносни системи си сътрудничат с други оператори на преносни системи при координиране на поддръжката на съответните мрежи с цел да сведат до минимум прекъсванията в услугите по пренос, предоставяни на ползватели на мрежа и на оператори на преносни системи в други области, и с цел да се гарантират равни изгоди по отношение на сигурността на доставките, включително по отношение на транзита.
9. Поне веднъж годишно и в предварително определен краен срок операторите на преносни системи публикуват всички планирани периоди за профилактика, които могат да засегнат правата на ползвателите на мрежата, произтичащи от договори за пренос, както и съответната експлоатационна информация, като дават своевременно предизвестие. Това включва своевременно и недискриминационно публикуване на всички промени в планираните периоди на профилактика и известяване на непланираната профилактика, веднага щом операторът на преносна система разполага с подобна информация. По време на периодите на профилактика операторите на преносни системи редовно публикуват актуализирана информация с подробности, очаквана продължителност и ефекти от профилактиката.
10. Операторите на преносни системи поддържат и при поискване предоставят на компетентните органи ежедневен запис на дейностите по профилактика и на възникналите прекъсвания на подавания поток. При поискване информация се предоставя и на страните, засегнати от такива прекъсвания.

2. Принципи на механизмите за разпределение на капацитет и на процедурите за управление на претоварването по отношение на операторите на преносни системи и тяхното прилагане в случай на договорно претоварване

- 2.1. *Принципи на механизмите за разпределение на капацитет и на процедурите за управление на претоварването по отношение на операторите на преносни системи*
 1. Механизмите за разпределение на капацитет и процедурите за управление на претоварването улесняват развитието на конкуренция и ликвидна търговия с капацитет и са съвместими с пазарни механизми, в това число спот пазари и борси. Те са гъвкави и могат да се приспособяват към променящите се пазарни условия.
 2. Тези механизми и процедурите отчитат целостта на съответната система и сигурността на доставките.

3. Тези механизми и процедури не възпрепятстват навлизането на нови участници на пазара, нито създават бариери за навлизане на пазара. Те не пречат на ефективната конкуренция между пазарните участници, в това число нови участници на пазара и дружества с малък пазарен дял.
4. Тези механизми и процедури подават подходящи икономически сигнали за ефективно и оптимално използване на техническия капацитет и улесняват инвестирането в нова инфраструктура.
5. Ползвателите на мрежа биват информирани за обстоятелствата, които могат да повлияят върху наличността на договорения капацитет. Информацията за прекъсване следва да отразява нивото на информация, с която разполага операторът на преносната система.
6. Ако изпълнението на договорните задължения за доставка бъде затруднено поради причини, свързани с целостта на системата, операторите на преносни системи следва да уведомят ползвателите на мрежа и да потърсят незабавно недискриминационно решение.

Операторите на преносни системи се консултират с ползвателите на мрежа относно процедурите преди тяхното прилагане и ги съгласуват с регулаторния орган.

2.2. Процедури за управление на претоварването в случай на договорно претоварване

1. В случай че договорен капацитет остане неизползван, операторите на преносни системи предлагат капацитета на първичния пазар като прекъсваем капацитет чрез договори с различна продължителност, доколкото този капацитет не се предлага на вторичния пазар от съответния ползвател на мрежа на разумна цена.
 2. Приходите от освободен прекъсваем капацитет се разделят съгласно правила, определени или одобрени от съответния регулаторен орган. Тези правила са съвместими с изискването за ефективно и ефикасно използване на системата.
 3. Съответният регулаторен орган може да определи разумна цена за освободен прекъсваем капацитет, като вземе предвид възникналите специфични обстоятелства.
 4. Когато е подходящо, операторите на преносни системи полагат разумни усилия да предложат на пазара поне част от неизползвания капацитет като гарантиран капацитет.
3. **Определяне на техническата информация, необходима на ползвателите на мрежа, за да получат ефективен достъп до системата, определяне на всички важни точки във връзка с изискванията за прозрачност, на информацията, която да се оповестява във всички важни точки, и на графика, съгласно който да се публикува тази информация**
- 3.1. *Определяне на техническата информация, необходима на ползвателите на мрежа, за да получат ефективен достъп до системата*

Операторите на преносни системи публикуват най-малко следната информация относно своите системи и услуги:

- а) подробно и пълно описание на различните предлагани услуги и на техните цени;
- б) различните видове договори за пренос и, ако е приложимо, мрежовия кодекс и/или стандартните условия, определящи правата и задълженията на всички ползватели на мрежа, в това число хармонизирани договори за пренос и други приложими документи;
- в) приложимите хармонизирани процедури при използване на преносната система, включително определения на ключови термини;
- г) разпоредби относно разпределението на капацитет, управлението на претоварване, процедурите за предотвратяване на презапасяването и повторната употреба;
- д) приложимите правила при търгуване с капацитет на вторичния пазар, при които операторът на преносна система е насрещна страна по сделката;
- е) ако е приложимо, нивата на гъвкавост и толеранс, включени в услуги по пренос и в други услуги без допълнителни такси, както и всяка гъвкавост, предлагана в допълнение на това, и съответните такси за нея;

- ж) подробно описание на газовата система на оператора на преносната система, посочващо всички важни точки, които осигуряват връзката на системата с тази на други оператори на преносни системи и/или газовата инфраструктура, например за втечен природен газ (ВПГ) и инфраструктура, необходима за предоставяне на спомагателни услуги съгласно определенията по член 2, точка 14 от Директива 2009/73/ЕО;
- з) информация относно качеството на газ и изискванията за налягане;
- и) приложимите правила за присъединяване към системата, експлоатирана от оператора на преносната система;
- й) всяка информация, представена навреме, относно предложени и/или действителни промени в услугите и условията, в това число изброените по-горе в букви а) — и).

3.2. *Определяне на всички важни точки във връзка с изискванията за прозрачност*

Важните точки включват най-малко следното:

- а) всички входящи точки към мрежата, експлоатирана от оператора на преносната система;
- б) най-важните изходни точки и изходни зони, покриващи най-малко 50 % от общия изходен капацитет на мрежата на даден оператор на преносна система, включително всички изходни точки или изходни зони, покриващи повече от 2 % от общия изходен капацитет на мрежата;
- в) всички точки, свързващи различни мрежи на операторите на преносни системи;
- г) всички точки, свързващи мрежата на оператор на преносна система с терминал за ВПГ;
- д) всички съществени точки в границите на мрежата на даден оператор на преносна система, включително точките, които са свързващо звено с газова борса. Всички точки се считат за съществени, при които опитът показва, че е възможно да възникне физическо претоварване;
- е) всички точки, свързващи мрежата на даден оператор на преносна система с инфраструктура, необходима за предоставяне на спомагателни услуги съгласно определенията по член 2, точка 14 от Директива 2009/73/ЕО.

3.3. *Информация, която да се оповестява във всички важни точки, и график, съгласно който да се публикува тази информация*

1. Операторите на преносни системи публикуват в интернет следната информация относно статуса на капацитета във всички важни точки на база дневни периоди, като това се прави редовно и периодично и информацията се представя по стандартизиран, удобен за ползване начин:
 - а) максималния технически капацитет за газов поток в двете посоки;
 - б) общия обем на договорен капацитет и на прекъсваем капацитет, и
 - в) наличния капацитет.
2. За всички важни точки операторите на преносни системи публикуват наличния капацитет най-малко за 18 месеца предварително и актуализират информацията поне веднъж месечно или по-често, ако разполагат с допълнителна информация.
3. Операторите на преносни системи публикуват ежедневно актуализирана информация относно възможностите си да предлагат краткосрочни услуги (ден напред и седмица напред), въз основа, *inter alia*, на заявки, основни договорни ангажменти и редовни дългосрочни прогнози за наличен капацитет на годишна база за десетгодишен период относно всички важни точки.
4. Операторите на преносни системи периодично публикуват исторически данни по месеци за максималната и минималната степен на използване на капацитета и за средногодишните потоци във всички важни точки за последните три години.
5. Операторите на преносни системи поддържат всекидневни записи на действителните акумулирани потоци през последните три месеца.
6. Операторите на преносни системи поддържат архиви на всички договори за капацитет и всяка друга релевантна информация, свързана с изчисляване и предоставяне на достъп до наличен капацитет, до който съответните национални органи имат достъп при изпълнение на задълженията си.

7. Операторите на преносни системи предоставят лесни за използване инструменти за изчисляване на тарифи за предоставяните услуги и за онлайн проверки на наличния капацитет.
 8. Когато операторите на преносни системи не са в състояние да публикуват информация в съответствие с точки 1, 3 и 7, те се консултират със съответните национални органи и установяват план за действие, който трябва да се приложи възможно най-бързо, но не по-късно от 31 декември 2006 г.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

Регламент (ЕО) № 1775/2005	Настоящият регламент
Член 1	Член 1
Член 2	Член 2
—	Член 3
—	Член 4
—	Член 5
—	Член 6
—	Член 7
—	Член 8
—	Член 9
—	Член 10
—	Член 11
—	Член 12
Член 3	Член 13
Член 4	Член 14
—	Член 15
Член 5	Член 16
—	Член 17
Член 6	Член 18
—	Член 19
—	Член 20
Член 7	Член 21
Член 8	Член 22
Член 9	Член 23
Член 10	Член 24
Член 11	Член 25
Член 12	Член 26
Член 13	Член 27
Член 14	Член 28
Член 15	Член 29
Член 16	Член 30
—	Член 31
Член 17	Член 32
Приложение	Приложение I

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2009/72/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 юли 2009 година

относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 47, параграф 2 и членове 55 и 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Вътрешният пазар на електроенергия, който постепенно се създава в цялата Общност от 1999 г. насам, е предназначен да предоставя действителен избор за всички потребители в Европейския съюз, били те граждани или предприятия, на нови възможности за развиване на стопанска дейност и по-интензивна трансгранична търговия, за да се постигне повишаване на ефикасността, конкурентни цени, по-високи стандарти на услугите, сигурност на доставките и устойчиво развитие.
- (2) Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽⁴⁾ допринесе значително за създаването на вътрешен пазар на електроенергия.
- (3) Свободите, които Договорът гарантира на гражданите на Съюза, *inter alia*, свободното движение на стоки, свободата на установяване и свободата на предлагане на услуги — са възможни единствено в условията на напълно отворен пазар, който позволява на всички потребители да избират

свободно своя доставчик и на всички доставчици — да извършват свободно доставки на своите клиенти.

- (4) Въпреки това, понастоящем съществуват препятствия пред продажбата на електроенергия в Общността при условия на равнопоставеност, без дискриминация и пречки. По-специално, все още не съществува недискриминационен достъп до мрежата и еднакво ефективно ниво на регулаторен надзор във всяка държава-членка.
- (5) Сигурното снабдяване с електроенергия е от съществено значение за развитието на европейското общество, за прилагането на устойчива политика в областта на изменението на климата и за насърчаването на конкурентоспособността в рамките на вътрешния пазар. За тази цел трансграничните междусистемни връзки следва да бъдат развити допълнително с оглед да се гарантират доставките на всички енергийни източници на най-конкурентни цени както за потребителите, така и за промишлеността в рамките на Общността.
- (6) Един добре функциониращ вътрешен пазар на електроенергия следва да осигурява на производителите подходящи стимули за инвестиции в ново производство на електроенергия, включително електроенергия от възобновяеми енергийни източници, като се обръща особено внимание на най-изолираните държави и региони в енергийния пазар на Общността. Един добре функциониращ пазар следва също така да осигурява на потребителите адекватни мерки за насърчаване на по-ефикасно използване на енергията, предпоставка за което е сигурността на енергийните доставки.
- (7) Съобщението на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавено „Енергийна политика за Европа“ подчерта значението на завършването на вътрешния пазар на електроенергия и на създаването на условия на равнопоставеност за всички предприятия за електроенергия, установени в Общността. Съобщенията на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавени „Перспективи за вътрешния пазар на газ и електроенергия“ и „Разследване по силата на член 17 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на европейските сектори на газ и електроенергия (окончателен доклад)“ показват, че действащите правила и мерки не осигуряват необходимата рамка за постигане на целта — добре функциониращ вътрешен пазар.

⁽¹⁾ ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 23.

⁽²⁾ ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 55.

⁽³⁾ Становище на Европейския парламент от 18 юни 2008 г. (все още непубликувано в Официален вестник), обща позиция на Съвета от 9 януари 2009 г. (ОВ С 70 Е, 24.3.2009 г., стр. 1) и позиция на Европейския парламент от 22 април 2009 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Решение на Съвета от 25 юни 2009 г.

⁽⁴⁾ ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 37.

- (8) За да се гарантира конкуренцията и доставките на електроенергия на най-конкурентни цени, държавите-членки и националните регулаторни органи следва да улесняват трансграничния достъп за нови доставчици на електроенергия от различни енергийни източници, както и за нови производители на електроенергия.
- (9) Без ефективно отделяне на мрежите от дейностите по производство и доставка („ефективно отделяне“) съществува вътрешно присъщ риск от дискриминация не само в експлоатацията на мрежата, но и в стимулите на вертикално интегрираните предприятия да инвестират адекватно в мрежите си.
- (10) Предвидените в Директива 2003/54/ЕО правила за правно и функционално отделяне обаче не доведоха до ефективно отделяне на операторите на преносни системи. Ето защо на заседанието си в Брюксел на 8 и 9 март 2007 г. Европейският съвет прикани Комисията да разработи законодателни предложения за „ефективното отделяне на дейностите по доставка и производство от дейностите по експлоатация на мрежите“.
- (11) Единствено отстраняването на стимулите за вертикално интегрираните предприятия да дискриминират конкурентите си по отношение на достъпа до мрежата и инвестициите може да осигури ефективно отделяне. Отделянето на собствеността, което предполага определянето на собственика на мрежата за системен оператор и неговата независимост от свързаните с доставката и производството интереси, е ефективен и стабилен начин за разрешаване на вътрешно присъщия конфликт на интереси и за гарантиране сигурността на доставките. Поради тази причина в своята резолюция от 10 юли 2007 г. относно перспективите за вътрешния пазар на газ и електроенергия ⁽¹⁾, Европейският парламент посочи отделянето на собствеността на равнище пренос като най-ефективния инструмент, чрез който да се стимулират инвестициите в инфраструктура по недискриминационен начин, равнопоставения достъп на нови участници до мрежата и прозрачността на пазара. Ето защо във връзка с отделянето на собствеността, от държавите-членки следва да се изисква да гарантират, че едно и също лице или едни и същи лица нямат право да упражняват контрол върху предприятие за производство или доставка, ако едновременно с това упражняват контрол или каквито и да е права върху оператор на преносна система или върху преносна система. Обратно, правото на контрол над преносна система или оператор на преносна система следва да изключва възможността за упражняване на контрол или други права по отношение на предприятие за производство или доставка. В тези рамки, предприятие за производство или доставка следва да може да има миноритарно дялово участие в оператор на преносна система или в преносна система.
- (12) Всяка система за отделяне следва ефективно да отстранява какъвто и да е конфликт на интереси между производители, доставчици и оператори на преносни системи, за да се създадат стимули за необходимите инвестиции и да се гарантира достъпът на нови участници на пазара при условията на прозрачен и ефикасен регулаторен режим, както и следва да не създава прекалено тежък регулаторен режим за националните регулаторни органи.
- (13) Определението на понятието „контрол“ е заимствано от Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятия (Регламент за сливанията на ЕО) ⁽²⁾.
- (14) Поради факта, че отделянето на собствеността изисква в някои случаи реструктуриране на предприятия, на държавите-членки, които решат да извършат отделяне на собствеността, следва да бъде предоставено допълнително време за прилагането на съответните разпоредби. Освен това с оглед на вертикалните връзки между секторите на електроенергия и на природен газ, разпоредбите за отделяне следва да се прилагат и в двата сектора.
- (15) Във връзка с отделянето на собствеността, за да се гарантира пълната независимост на експлоатацията на мрежите от свързаните с доставката и производството интереси и за да се предотврати обменът на поверителна информация, едно и също лице не следва да бъде член на управителните съвети едновременно на оператор на преносна система или преносна система и на предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка. По същата причина едно и също лице не следва да има правото да назначава членове на управителните съвети на оператор на преносна система или преносна система и едновременно с това да упражнява контрол или някакви права върху предприятие за производство или доставка.
- (16) Създаването на системен оператор или на преносен оператор, независими от свързаните с доставката и производството интереси, следва да даде възможност на вертикално интегрирано предприятие да запази собствеността си върху свързаните с мрежите активи, като едновременно с това изпълнява изискването за ефективно отделяне на интересите, при условие че такъв независим системен оператор или такъв независим преносен оператор изпълнява всички функции на системен оператор, и при наличието на подробни нормативни разпоредби и засилен регулаторен надзор.
- (17) Когато на 3 септември 2009 г. предприятие, което притежава преносна система, е част от вертикално интегрирано предприятие, на държавите-членки следователно следва да бъде предоставен избор между отделяне на собствеността и създаване на системен оператор или преносен оператор, който е независим от свързаните с доставката и производството интереси.
- (18) За да се запазят изцяло интересите на акционерите/сдруженията във вертикално интегрираните предприятия, държавите-членки следва да могат да избират как да прилагат отделянето на собствеността — чрез пряко прехвърляне или чрез разделяне на акциите/дяловете на интегрираното предприятие на акции/дялове на предприятие на мрежата и акции на оставащото предприятие за доставка и производство, при условие че са спазени изискванията за отделяне на собствеността.

⁽¹⁾ ОВ С 175 Е, 10.7.2008 г., стр. 206.

⁽²⁾ ОВ L 24, 29.1.2004 г., стр. 1.

- (19) Пълната ефективност на възможните решения за създаването на независим системен оператор или независим преносен оператор следва да бъде гарантирана чрез конкретни допълнителни правила. Правилата за независим преносен оператор осигуряват подходяща регулаторна рамка за гарантиране на лоялна конкуренция, достатъчно инвестиции, достъп за нови участници на пазара и интегриране на пазарите на електроенергия. Ефективното отделяне чрез независим преносен оператор следва да се основава върху стълб от организационни мерки и мерки, свързани с управлението на операторите на преносни системи, и върху стълб от мерки, свързани с инвестициите, свързането в мрежата на нови производствени мощности и интеграцията на пазарите посредством регионално сътрудничество. Независимостта на преносния оператор следва също така, *inter alia*, да се гарантира чрез определени „периоди за анализ“, по време на които не се упражнява никаква управленска или друга подобна дейност, предоставяща достъп до същата информация, която е възможно да бъде придобита при упражняването на управленска дейност във вертикално интегрираното предприятие. Моделът на ефективно отделяне чрез независим преносен оператор е в съответствие с изискванията, определени от Европейския съвет на неговото заседание от 8 и 9 март 2007 г.
- (20) С цел развитие на конкуренцията на вътрешния пазар на електроенергия, големите небитови клиенти следва да могат да избират своите доставчици, както и да сключват договори с няколко доставчика, за задоволяване на нуждите си от електроенергия. Такива клиенти следва да бъдат защитени срещу клаузи за изключителност в договори, чиято цел е изключване на конкурентни и/или допълнителни оферти.
- (21) Държава-членка има право да избере пълно отделяне на собствеността на територията си. Когато държава-членка е упражнила това си право, предприятието няма право да създава независим системен оператор или независим преносен оператор. Освен това, предприятие, което изпълнява някоя от функциите по производство или доставка, не може да упражнява пряк или непряк контрол или каквото и да е право върху оператор на преносна система от държава-членка, която е избрала пълно отделяне на собствеността.
- (22) Съгласно настоящата директива ще съществуват различни видове организация на вътрешния пазар на електроенергия. Мерките, които държавите-членки биха могли да вземат за гарантиране на равнопоставени условия следва да се основават на първостепенните изисквания от обществен интерес. Комисията следва да бъде консултирана относно съвместимостта на мерките с Договора и правото на Общността.
- (23) Прилагането на ефективно отделяне следва да бъде съобразено с принципа на недискриминация между публичния и частния сектор. За тази цел едно и също лице не следва да има възможност да упражнява контрол или други права, в нарушение на правилата за отделяне на собствеността или на избора на независим системен оператор, поотделно или заедно с други лица, върху състава, гласуването или вземането на решения от органите както на операторите на преносни системи или преносните системи, така и на предприятията за производство или доставка. По отношение на отделянето на собствеността и избора на независим системен оператор, при условие че съответната държава-членка може да покаже, че изискването е спазено — два отделни публични органа следва да са в състояние да контролират дейностите по производство и доставка, от една страна, и дейностите по преноса, от друга страна.
- (24) Напълно ефективното отделяне на дейностите, свързани с мрежата от дейностите по доставка и производство следва да се прилага в цялата Общност както за предприятията от Общността, така и за предприятия извън нея. За да се гарантира, че дейностите по експлоатацията на мрежите и дейностите за доставка и производство остават независими едни от други в цялата Общност, регулаторните органи следва да имат правомощия да отказват сертифициране на оператори на преносни системи, които не спазват разпоредбите за отделяне. За да се осигури последователното прилагане на тези правила в цялата Общност, регулаторните органи следва в най-голяма степен да отчитат становището на Комисията, когато вземат решения във връзка със сертифицирането. В допълнение, за да се осигури изпълнението на международните задължения на Общността, като и солидарност и енергийна сигурност в рамките на Общността, Комисията следва да има правото да дава становища за сертифициране по отношение на собственик на преносна система или оператор на преносна система, който се контролира от лице или лица от трета държава или трети държави.
- (25) Сигурността на доставките на енергия е основен елемент от обществената сигурност и следователно е неразривно свързана с ефективното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия и с интегрирането на изолационните пазари на електроенергия на държави-членки. Електроенергията може да достигне до гражданите на Съюза единствено посредством мрежата. Функциониращите пазари на електроенергия, и по-специално мрежите и другите активи, свързани с доставката на електроенергия, са от основно значение за обществената сигурност, за конкурентоспособността на икономиката и за благосъстоянието на гражданите на Съюза. По тази причина лица от трети държави следва да имат възможността да контролират преносна система или оператор на преносна система единствено ако те отговарят на изискванията на ефективно отделяне, които се прилагат в рамките на Общността. Без да се засягат международните ѝ задължения, Общността счита, че секторът на преносните системи на електроенергия е от голямо значение за нея и затова са необходими допълнителни защитни мерки за опазване сигурността на доставките на енергия за Общността, за да бъдат избегнати всякакви заплахи за обществения ред и обществената сигурност в Общността и за благосъстоянието на гражданите на Съюза. Сигурността на доставката на енергия за Общността изисква, по-специално, оценка на независимостта

на експлоатацията на мрежите, нивото на зависимост на Общността и на отделните държави-членки от доставките на енергия от трети държави, както и на третирането на вътрешната и външната търговия и на инвестициите в областта на енергията в дадена трета държава. Поради това сигурността на доставките следва да бъде оценявана в контекста на фактическите обстоятелства при всеки отделен случай, както и на правата и задълженията, произтичащи от международното право, по-специално от международните споразумения между Общността и съответната трета държава. Когато е уместно, Комисията се насърчава да представя препоръки за договаряне на съответни споразумения с трети държави, които разглеждат въпроса за сигурността на доставките на енергия за Общността, или да включва необходимите въпроси в други преговори с тези трети държави.

- (26) Недискриминационният достъп до разпределителната мрежа определя достъпа надолу по веригата до клиенти на дребно. Възможностите за дискриминация по отношение на достъпа и инвестициите на трети страни все пак са от по-малко значение на равнище разпределение, отколкото на равнище пренос, където претоварването и влиянието на свързаните с производството или доставката интереси са обикновено по-значителни, отколкото на равнище разпределение. Освен това, съгласно Директива 2003/54/ЕО, правното и функционално отделяне на операторите на разпределителни системи се изисква едва от 1 юли 2007 г. и въздействието му върху вътрешния пазар на електроенергия тепърва следва да се оцени. Действащите правила за правно и функционално отделяне могат да доведат до ефективно отделяне, при условие че бъдат по-ясно определени и правилно прилагани, а спазването им — следено отблизо. За да бъдат създадени условия на равнопоставеност на пазара на дребно, дейностите на операторите на разпределителни системи следва да бъдат наблюдавани, за да не им се дава възможност да се възползват от вертикалната си интеграция с оглед на конкурентното си положение на пазара, особено по отношение на битовите и малките небитови клиенти.
- (27) Държавите-членки следва да насърчават модернизацията на разпределителните мрежи, например чрез въвеждането на интелигентни мрежи, които следва да се изграждат по начин, който насърчава децентрализираното производство и енергийната ефективност.
- (28) При малките системи може да бъде необходимо да се осигури предоставянето на допълнителни услуги от операторите на преносни системи, взаимосвързани с малки системи.
- (29) За да се избегне налагането на несъразмерна финансова и административна тежест върху малки оператори на разпределителни системи, държавите-членки следва да имат възможност, където е необходимо, да освобождават съответните предприятия от правните изисквания за отделяне на разпределението.
- (30) Когато затворена разпределителна система се използва за осигуряване на оптимална ефикасност на интегрирани доставки на енергия, изискващи специфични оперативни стандарти, или затворена разпределителна система се поддържа основно за използване от собственика на системата,

следва да е възможно освобождаване на оператора на разпределителната система от задължения, които биха представлявали прекомерна административна тежест поради специфичното естество на връзката между оператора на разпределителната система и ползвателите на системата. Промислени и търговски обекти или обекти, предлагащи съвместни услуги като сгради на железопътни гари, летища, болници, големи къмпинги с интегрирани съоръжения или химически заводи могат да включват затворени разпределителни системи поради специфичното естество на тяхната дейност.

- (31) Разрешителните процедури не следва да водят до административна тежест, несъразмерна на големината и потенциалното влияние на производителите на електроенергия. Прекомерно продължителните разрешителни процедури може да представляват препятствие за достъпа на нови участници до пазара.
- (32) Следва да бъдат взети допълнителни мерки, за да се осигурят прозрачни и недискриминационни тарифи за достъп до мрежите. Тези тарифи следва да са приложими към всички ползватели на системата на недискриминационна основа.
- (33) Директива 2003/54/ЕО въведе изискване държавите-членки да създадат регулатори със специална компетентност. При все това опитът показва, че ефективността на регулиране често е ограничена от липсата на независимост на регулаторите от правителството и на недостатъчните им правомощия и разпоредителна власт. Поради тази причина на заседанието си на 8 и 9 март 2007 г. Европейският съвет прикани Комисията да разработи законодателни предложения за по-нататъшно хармонизиране на правомощията и за укрепване на независимостта на националните регулатори на енергия. Следва да е възможно тези национални регулаторни органи да са едновременно компетентни по отношение на секторите на електроенергия и на природен газ.
- (34) Регулаторите на енергия следва да могат да вземат решения по отношение на всички важни въпроси, свързани с регулирането, за да функционира правилно вътрешният пазар на електроенергия и да бъдат напълно независими от всякакви други обществени или частни интереси. Това не възпрепятства нито съдебния контрол, нито парламентарния надзор в съответствие с конституционното право на държавите-членки. Освен това одобряването на бюджета на регулаторите от националния законодател не представлява пречка за бюджетна автономност. Разпоредбите, свързани с автономността при изпълнението на бюджета, предоставен на регулаторния орган, следва да бъдат прилагани в рамките, определени от националните право и правила за бюджета. Като допринасят за независимостта на националните регулаторни органи от политически или икономически интереси чрез подходяща ротационна схема, държавите-членки следва да могат да вземат надлежно предвид наличните човешки ресурси и състава на съвета.
- (35) За да се осигури ефективен пазарен достъп за всички участници на пазара, включително нови участници, е необходимо въвеждането на недискриминационни и отразяващи

разходите механизми на балансиране. Веднага щом като пазарът на електроенергия придобие достатъчна ликвидност, това следва да бъде постигнато чрез установяването на прозрачни пазарно основани механизми за доставка и закупуване на електроенергия, необходими в контекста на изискванията за балансиране. При отсъствието на подобен ликвиден пазар, националните регулаторни органи следва да играят активна роля за осигуряване на тарифи за балансиране, които са недискриминационни и отразяват разходите. В същото време следва да бъдат осигурени подходящи стимули за балансиране на подаването и поемането на електроенергия и да не се допуска излагането на системата на опасност. Операторите на преносни системи следва да улесняват участието на крайни клиенти и на групи от крайни клиенти в пазарите за резервна енергия и балансиращите пазари.

(36) Националните регулаторни органи следва да бъдат в състояние да определят или одобряват тарифите или методиките, на които се основава изчисляването на тарифите, въз основа на предложение от оператора на преносната система или оператора(ите) на разпределителни системи или въз основа на предложение, договорено между този/тези оператор(и) и ползвателите на мрежата. При изпълнение на тези задачи националните регулаторни органи следва да гарантират, че тарифите за пренос и разпределение са недискриминационни и отразяват разходите, и следва да вземат предвид дългосрочните, маргиналните, избегнатите мрежови разходи от разпределеното производство и мерки за управление на търсенето.

(37) Регулаторите на енергия следва да имат правомощието да издават обвързващи решения спрямо електроенергийните предприятия и да им налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, когато не изпълняват задълженията си или да предлагат на компетентен съд да им налага такива санкции. На регулаторите на енергия следва да бъдат предоставени и правомощия да вземат решения, независимо от прилагането на правилата за конкуренцията, относно въвеждането на подходящи мерки за гарантиране на ползи за клиентите чрез насърчаване на ефективната конкуренция, необходима за правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. Създаването на виртуални електроцентрали — програма за предоставяне на електроенергия, чрез която електроенергийните предприятия се задължават или да продадат, или да осигурят определен обем електроенергия или да предоставят достъп до част от своите производствени мощности, на заинтересовани доставчици за определен период от време — е една от възможните мерки, които може да бъдат използвани за насърчаване на ефективна конкуренция и за гарантиране на правилното функциониране на пазара. На регулаторите на енергия следва също да се предоставят правомощия да допринасят за осигуряването на високи стандарти за универсални и обществени услуги в съответствие с изискванията за отваряне на пазара, за защита на уязвимите клиенти, както и за пълната ефективност на мерките за защита на потребителите. Тези разпоредби следва да не засягат нито правомощията на Комисията относно прилагането на правилата за конкуренция, включително контрола върху сливанията с общностно измерение, нито

правилата за вътрешния пазар, като например свободното движение на капитали. Независимият орган, пред който има право да обжалва дадена страна, засегната от решението на национален регулатор, може да бъде съд или друг правораздавателен орган, упълномощен да осъществява съдебен контрол.

(38) Всяко хармонизиране на правомощията на националните регулаторни органи следва да включва правомощия да предоставят стимули на електроенергийните предприятия и да налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на електроенергийните предприятия, или да предлагат на компетентен съд да наложи такива санкции. Освен това регулаторните органи следва да разполагат с правомощията да изискват съответна информация от електроенергийните предприятия, да провеждат подходящи и достатъчни разследвания и да уреждат спорове.

(39) Вътрешният пазар на електроенергия страда от липсата на ликвидност и прозрачност, което пречи на ефикасното разпределение на ресурсите, предпазването от рискове и навлизането на нови участници на пазара. Съществува необходимост от укрепване на конкуренцията и сигурността на доставките чрез улесняване на интегрирането на нови електроцентрали в електроенергийната мрежа във всички държави-членки, по-специално чрез насърчаване на нови участници на пазара. Доверието в пазара, ликвидността му и броят на участниците трябва да се увеличат и по тази причина трябва да се засили регулаторният надзор над предприятията за доставка на електроенергия. Тези изисквания следва да не засягат действащото право на Общността по отношение на финансовите пазари и следва да бъдат в съответствие с него. Необходимо е регулаторите на енергия и регулаторите на финансови пазари да си сътрудничат, за да могат взаимно да си предоставят възможност за наблюдение на съответните пазари.

(40) Преди приемането от Комисията на насоки за по-подробно определяне на изискванията за съхранение на документацията, Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия, създадена с Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия⁽¹⁾ („Агенцията“) и Европейският комитет на регулаторите на ценни книжа (ЕКРЦК), създаден с Решение 2009/77/ЕО на Комисията⁽²⁾ следва съвместно да обсъждат и да предоставят съвети на Комисията относно съдържанието на насоките. Агенцията и ЕКРЦК следва да си сътрудничат и при по-нататъшното проучване и предоставяне на съвети относно това дали сделките с договори за доставка на електроенергия и на електроенергийни деривати също следва да се подчиняват на изискванията за прозрачност преди или след сключването на сделките и какво следва да е съдържанието на тези изисквания.

(41) Държавите-членки или, когато държавата-членка е предвидила това — регулаторният орган — следва да насърчават съставянето на договори за прекъсваемо снабдяване.

(42) Цялата промишленост и търговия на Общността, включително малките и средни предприятия, както и всички

⁽¹⁾ Вж. страница 1 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽²⁾ ОВ L 25, 29.1.2009 г., стр. 18.

граждани на Съюза, които се ползват от икономическите предимства на вътрешния пазар, следва също така да имат възможността да се ползват от високи нива на защита на потребителите и по-специално на битовите клиенти и, когато държавите-членки смятат за подходящо малките предприятия следва също да имат възможността да се ползват от гаранции за обществени услуги, особено по отношение на сигурност на доставките и разумни тарифи, за целите на справедливостта, конкурентоспособността и косвено — за създаване на заетост. Тези клиенти следва също така да имат достъп до избор, справедливи условия, представителство и механизми за уреждане на спорове.

национално ниво за постигане на високи стандарти на обществени услуги. Държавите-членки следва да предприемат необходимите мерки, за да защитят уязвимите клиенти в условията на вътрешен пазар на електроенергия. Такива мерки може да се различават в зависимост от конкретните условия в съответните държави-членки и може да включват конкретни мерки, свързани с плащането на сметките за електроенергия или по-общи мерки, предвидени в системата за социална сигурност. Когато универсална услуга се предоставя и на малки предприятия, мерките за гарантиране на тази универсална услуга може да се различават според това дали се отнасят за битови клиенти или малки предприятия.

- (43) Почти всички държави-членки решиха да осигурят конкуренция на пазара на производство на електроенергия чрез прозрачна разрешителна процедура. Все пак държавите-членки следва да осигурят възможност за допринасяне за сигурността на доставките чрез въвеждане на тръжна процедура или еквивалентна процедура, в случай че не бъде изградена достатъчна електропроизводствена мощност въз основа на разрешителна процедура. Държавите-членки следва да имат възможността, в интерес на опазването на околната среда и насърчаването на съвсем нови технологии, да организират търгове за изграждане на нови мощности въз основа на публикувани критерии. Такива нови мощности включват, *inter alia*, електроенергия от възобновяеми енергийни източници и комбинирано производство на топлинна енергия и електроенергия.
- (44) В интерес на сигурността на доставките балансът между предлагане и търсене в отделна държава-членка следва да се наблюдава и такова наблюдение следва да бъде последвано от доклад за положението на общностно равнище, като се отчита междусистемният капацитет между зоните. Такова наблюдение следва да се извършва достатъчно своевременно, за да се даде възможност за вземането на подходящи мерки, ако сигурността на доставките е изложена на риск. Изграждането и поддържането на необходимата инфраструктура на мрежата, включително междусистемен капацитет, следва да допринасят за гарантирането на стабилни доставки на електроенергия. Поддържането и изграждането на необходимата мрежова инфраструктура, включително междусистемен капацитет и децентрализирано производство на електроенергия, са важни елементи за осигуряване на стабилни доставки на електроенергия.
- (45) Държавите-членки следва да гарантират, че битовите клиенти и, когато държавите-членки смятат за подходящо, малките предприятия се ползват от правото да им бъде доставяна електроенергия с определено качество при изцяло съпоставими, прозрачни и разумни цени. За да се осигури запазването на високи нива на обществени услуги в Общността, всички мерки, предприети от държавите-членки за постигане на целта на настоящата директива, следва да се нотифицират редовно на Комисията. Комисията следва периодично да публикува доклад, в който се анализират мерките, взети на национално ниво за постигане на целите, свързани с обществените услуги, и се прави сравнение на тяхната ефективност с оглед на даването на препоръки относно мерките, които да бъдат взети на
- (46) Спазването на изискванията за обществени услуги е основно изискване на настоящата директива и е важно в нея да бъдат определени общите минимални стандарти, които да се зачитат от всички държави-членки, които разглеждат целите на защита на потребителите, сигурност на доставките, опазване на околната среда и равностойни нива на конкуренция във всички държави членки. Важно е изискванията за обществени услуги да се тълкуват на национална основа, отчитайки местните обстоятелства и при спазване на правото на Общността.
- (47) Следва да е възможно държавите-членки да определят доставчик, който да действа в краен случай. Този доставчик може да бъде отделът, който се занимава с продажби във вертикално интегрирано предприятие, което изпълнява и функциите на разпределение, при условие че отговаря на изискванията на настоящата директива за отделяне.
- (48) Следва да е възможно мерките, въведени от държавите-членки за постигане на целите за социално и икономическо сближаване, да включват по-специално осигуряването на адекватни икономически стимули, като използват, според случая, всички съществуващи инструменти на национално и общностно равнище. Такива инструменти може да включват механизми за надеждност с цел гарантиране на необходимите инвестиции.
- (49) Доколкото мерките, взети от държавите-членки за изпълнение на задълженията за обществени услуги, представляват държавна помощ съгласно член 87, параграф 1 от Договора, съществува задължение по член 88, параграф 3 от него тези мерки да бъдат нотифицирани на Комисията.
- (50) Необходимо е изискванията за обществена услуга, включително по отношение на универсалната услуга, и общите минимални стандарти, които произтичат от тях, да бъдат още по-строги, за да се гарантира на всички потребители, и по-специално на уязвимите потребители, възможността да извличат ползи от конкуренцията и от справедливите цени. Изискванията за обществена услуга следва да бъдат определени на национално равнище, като се отчитат националните обстоятелства, правото на Общността следва обаче да се зачита от държавите-членки. Гражданите на Съюза и, когато държавите-членки смятат за подходящо — малките предприятия, следва да имат възможността да се ползват от

задължения за обществени услуги, по-специално по отношение на сигурност на доставките и разумни цени. Достъпът до обективни и прозрачни данни за потреблението е ключов аспект на доставките за клиенти. Следователно потребителите следва да имат достъп до данните за тяхното потребление и свързаните с него цени и разходи за услугите, за да могат да отправят покани към конкурентни предприятия за представяне на предложения на базата на тези данни. Потребителите следва също да имат правото да бъдат надлежно информирани за своето потребление на енергия. Авансовите плащания следва да отразяват вероятното потребление на електроенергия, а различните системи за плащане следва да не бъдат дискриминиращи. Информацията за разходите за енергия, предоставяна достатъчно често на потребителите, ще създаде стимули за спестяване на енергия, тъй като ще предостави на клиентите пряка обратна връзка относно ефекта от инвестициите в енергийната ефективност и промяната на поведението. В това отношение пълното изпълнение на Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 г. относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги ⁽¹⁾ ще помогне на потребителите да намалят своите разходи за електроенергия.

- (51) Интересите на потребителите следва да бъдат в основата на настоящата директива, а качеството на услугите следва да бъде основна отговорност на електроенергийните предприятия. Необходимо е съществуващите права на потребителите да бъдат укрепени и гарантирани и те следва да включват по-голяма прозрачност. Защитата на потребителите следва да гарантира, че всички потребители в рамките на Общността се ползват от конкурентния пазар. Държавите-членки, или когато държавата-членка е предвидила това — регулаторните органи, следва да осигуряват прилагането на правата на потребителите.
- (52) На потребителите следва да бъде предоставена ясна и разбираема информация за правата им по отношение на енергийния сектор. Комисията следва да създаде, след консултация със съответните заинтересовани страни, включително държавите-членки, националните регулаторни органи, организациите на потребителите и електроенергийните предприятия, достъпен и лесно разбираем контролен списък за потребителите на енергия, предоставящ на потребителите практическа информация за техните права. Този контролен списък за потребителите на енергия следва да бъде предоставен на всички потребители и да бъде обществено достъпен.
- (53) Енергийната бедност представлява все по-голям проблем в Общността. Държавите-членки, които са засегнати от него и които още не са направили това, следва да разработят национални планове за действие или други подходящи рамки за справяне с енергийната бедност с цел намаляване на броя на засегнатите от енергийна бедност лица. Във всеки случай държавите-членки следва да гарантират необходимите доставки на енергия за уязвимите клиенти. За тази цел може да се използва интегриран подход, например в рамките на социалната политика, и мерките могат да включват социални политики или повишаване на енергийната

ефективност на жилищата. Накрая, настоящата директива следва да дава възможност за прилагане на национални политики в полза на уязвимите клиенти.

- (54) По-голяма защита на потребителите се гарантира чрез наличието на ефективни средства за уреждане на спорове за всички потребители. Държавите-членки следва да въведат бързи и ефективни процедури за обработка на жалби.
- (55) Следва да е възможно въвеждането на интелигентни измервателни системи да се основава на икономическа оценка. Ако заключението от тази оценка е, че въвеждането на такива измервателни системи е икономически оправдано и разходоефективно единствено за потребители с определено количество потребление на електроенергия, държавите-членки следва да могат да вземат това предвид, при въвеждането на интелигентни измервателни системи.
- (56) Пазарните цени следва да създават подходящи стимули за развитие на мрежата и за инвестиции в нови производства на електроенергия.
- (57) Насърчаването на лоялна конкуренция и на лесен достъп за различните доставчици, както и подпомагането на капацитети за нови производства на електроенергия следва да бъде от първостепенно значение за държавите-членки, за да се позволи на потребителите да се възползват в пълна степен от възможностите на либерализирания вътрешен пазар на електроенергия.
- (58) С оглед създаването на вътрешен пазар на електроенергия, държавите-членки следва да насърчават интеграцията на националните си пазари и сътрудничеството между системните оператори на общностно и регионално равнище, като бъдат обхванати също така изолираните системи, които формират електроенергийни острови, които продължават да съществуват в Общността.
- (59) Развитието на истински вътрешен пазар на електроенергия, чрез свързана през Общността мрежа, следва да бъде една от основните цели на настоящата директива, поради което регулаторните въпроси относно трансграничните междусистемни връзки и регионалните пазари следва да бъдат една от основните задачи на регулаторните органи, по целесъобразност в тясно сътрудничество с Агенцията.
- (60) Гарантирането на общи правила за истински вътрешен пазар и широкото снабдяване с електроенергия следва също да бъдат едни от основните цели на настоящата директива. За тази цел реални пазарни цени биха стимулирали трансграничните междусистемни връзки и инвестициите в нови производства на електроенергия, като същевременно водят до сближаване на цените в дългосрочен план.
- (61) Регулаторните органи следва също да предоставят информация относно пазара, за да позволят на Комисията да следи и наблюдава вътрешния пазар на електроенергия и краткосрочното, средносрочното и дългосрочното му

⁽¹⁾ ОВ L 114, 27.4.2006 г., стр. 64.

развитие, включително такива аспекти като производствен капацитет, различни източници на производство на електроенергия, инфраструктури за пренос и разпределение, качество на услугите, трансгранична търговия, управление на претоварването, инвестиции, цени на едро и потребителски цени, ликвидност на пазара, както и подобрения на екологичните показатели и на ефикасността. Националните регулаторни органи следва да докладват на органите по конкуренция и на Комисията относно онези държави-членки, в които цените затрудняват конкуренцията и правилното функциониране на пазара

(62) Доколкото целта на настоящата директива, а именно създаването на напълно работещ вътрешен пазар на електроенергия, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може по-добре да бъде постигната на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.

(63) Съгласно Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия ⁽¹⁾ Комисията може да приема насоки за постигането на необходимата степен на хармонизация. Такива насоки, които представляват обвързващи мерки за изпълнение, също с оглед на някои разпоредби на настоящата директива, са полезен инструмент, който при необходимост може бързо да бъде адаптиран.

(64) Мерките, необходими за изпълнение на настоящата директива, следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията ⁽²⁾.

(65) По-специално на Комисията следва да бъде предоставено правомощие да приеме насоките, необходими за осигуряването на минималната степен на хармонизация, нужна за постигането на целта на настоящата директива. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ с нови несъществени елементи, те трябва да бъдат приети в съответствие с процедура по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.

(66) В съответствие с точка 34 от Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество ⁽³⁾ държавите-членки се насърчават да съставят за себе си и в интерес на Общността техни собствени таблици, илюстриращи, доколкото е възможно, съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране, и да ги направят обществено достояние.

(67) Предвид обхвата на измененията, които се правят с настоящата директива в Директива 2003/54/ЕО, е желателно, от съображения за яснота и рационалност, въпросните разпоредби да бъдат преработени чрез организирането им в единен текст в нова директива.

(68) Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, признати по-конкретно от Хартата на основните права на Европейския съюз,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ, ПРИЛОЖНО ПОЛЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

Предмет и обхват

Настоящата директива установява общите правила за производството, преноса, разпределението и доставката на електроенергия, както и разпоредби относно защитата на потребителите, с оглед на усъвършенстването и интегрирането на конкурентни пазари на електроенергия в Общността. Тя определя правилата, свързани с организацията и функционирането на електроенергийния сектор, свободния достъп до пазара, критериите и процедурите, приложими към организирането на търгове и към предоставянето на разрешения и управлението на системите. Тя урежда също така задълженията за предоставяне на универсална услуга и правата на потребителите на електроенергия и изяснява изискванията по отношение на конкуренцията.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „производство“ означава производството на електроенергия;
2. „производител“ означава физическо или юридическо лице, произвеждащо електроенергия;
3. „пренос“ означава транспортиране на електроенергия по взаимосвързана система със свръхвисоко и високо напрежение с цел да бъде доставена до крайни клиенти или разпределители, като не се включва доставка;
4. „оператор на преносна система“ означава физическо или юридическо лице, което отговаря за експлоатацията на преносната система, за нейната поддръжка и ако е необходимо — за развитието на преносната система на дадена територия, а където е приложимо — за взаимовръзките на тази система с други системи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на системата да покрива разумни искания за пренос на електроенергия;
5. „разпределение“ означава преноса на електроенергия по разпределителни системи с високо, средно и ниско напрежение с цел да бъде доставена до клиенти като не се включва доставка;

⁽¹⁾ Вж. стр. 15 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽²⁾ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

⁽³⁾ ОВ C 321, 31.12.2003 г., стр. 1.

6. „оператор на разпределителна система“ означава физическо или юридическо лице, отговорно за функционирането на разпределителната система, за нейната поддръжка и ако това е необходимо — за развитието на разпределителната система на дадена територия, а ако е приложимо — за взаимовръзките на тази система с други системи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на системата да покрива разумни искания за разпределяне на електроенергия;
7. „клиент“ означава клиент на едро или краен клиент на електроенергия;
8. „клиент на едро“ означава физическо или юридическо лице, което купува електроенергия с цел препродажба в рамките на системата, в която то е установено, или извън нея;
9. „краен клиент“ означава клиент, купуваш електроенергия за собствено ползване;
10. „битов клиент“ означава клиент, купуваш електроенергия за собствена битова консумация, като се изключват търговски или професионални дейности;
11. „небитов клиент“ означава физическо или юридическо лице, купуващо електроенергия, която не е за негови собствени битови нужди, и включва производители и клиенти на едро;
12. „привилегирован клиент“ означава клиент, който е свободен да купува електроенергия от доставчика, който е избрал по смисъла на член 33;
13. „междусистемен електропровод“ означава оборудване, използвано за свързване на електроенергийни системи;
14. „взаимосвързана система“ означава няколко преносни и разпределителни системи, свързани заедно чрез един или повече междусистемни електропроводи;
15. „директна електропроводна линия“ означава или електропроводна линия, свързваща отделен производствен обект с отделен клиент, или електропроводна линия, свързваща производител на електроенергия и електроснабдително предприятие за директно снабдяване на тяхна собственост, дъщерни дружества и привилегировани клиенти;
16. „икономическо предимство“ означава подкреждането на източници на електроснабдяване съобразно икономически критерии;
17. „допълнителна услуга“ означава услуга, необходима за работата на преносна или разпределителна система;
18. „ползвател на система“ означава физическо или юридическо лице, снабдяващо преносна или разпределителна система или снабдявано от нея;
19. „доставка“ означава продажбата, включително препродажбата, на електроенергия на клиенти;
20. „интегрирано електроенергийно предприятие“ означава вертикално или хоризонтално интегрирано предприятие;
21. „вертикално интегрирано предприятие“ означава електроенергийно предприятие или група електроенергийни предприятия, за които едно и също лице или лица са оправомощени, пряко или непряко, да упражняват контрол, и в което предприятието или групата предприятия изпълняват най-малко една от функциите по пренос или разпределение и най-малко една от функциите по производство или доставка на електроенергия;
22. „свързани предприятия“ означава свързани предприятия по смисъла на член 41 от Седма директива 83/349/ЕИО на Съвета от 13 юни 1983 г., приета на основание член 44, параграф 2, буква ж) (*) от Договора, относно консолидираните счетоводни отчети ⁽¹⁾ и/или свързани предприятия по смисъла на член 33, параграф 1 от посочената директива, и/или предприятия, които принадлежат на същите акционери/съдружници;
23. „хоризонтално интегрирано предприятие“ означава предприятие, изпълняващо поне една от функциите по производство за продажба, или пренос, или разпределение, или доставка на електроенергия и друга, различна от електроенергийната, дейност;
24. „тръжна процедура“ означава процедурата, чрез която планираните допълнителни нужди и заместващата мощност се покриват чрез доставки от нова или съществуваща производствена мощност;
25. „дългосрочно планиране“ означава планирането на необходимостта от инвестиции в производствени, преносни и разпределителни мощности на дългосрочна основа, с цел да се посрещнат нуждите на системата от електроенергия и да се гарантират доставките за клиентите;
26. „малка изолирана система“ означава система с консумация под 3 000 GWh през 1996 г., при която под 5 % от годишната консумация се получава чрез свързване с други системи;
27. „изолирана микросистема“ означава система с потребление под 500 GWh през 1996 г., при която няма връзка с други системи;
28. „сигурност“ означава както сигурност на доставките, така и снабдяване с електроенергия и техническа безопасност;
29. „енергийна ефективност/управление на търсенето“ означава глобален или комплексен подход, насочен към повлияване на количеството и времето на електропотребление, за да се намали потреблението на първична енергия и върховете натоварвания, като се даде предимство на инвестиции в мерки за енергийна ефективност или други мерки, като договори за прекъсваемо снабдяване, пред инвестиции за увеличаване на производствената мощност, ако първите са най-ефективната и икономична възможност, отчитайки положителния екологичен ефект от намаленото потребление на енергия и свързаните с това аспекти по отношение на сигурността на доставките и разходите за разпределение;

(*) Заглавието на Директива 83/349/ЕИО е коригирано, за да се отчете преномерирането на членовете на Договора за създаване на Европейската общност в съответствие с член 12 от Договора от Амстердам; първоначалното позоваване е било на член 54, параграф 3, буква ж).

⁽¹⁾ ОВ L 193, 18.7.1983 г., стр. 1.

30. „възобновяеми енергийни източници“ означава възобновяеми неизкопаеми източници на енергия (вятърна, слънчева, геотермална, вълнова, от приливи и отливи, хидроенергия, биомаса, газ от сметища, газ от инсталации за третиране на отпадни води и биогазове);
31. „разпределено производство“ означава производствени обекти, свързани към разпределителната система;
32. „договор за доставка на електроенергия“ означава договор за доставка на електроенергия, но не включва електроенергиен дериват;
33. „електроенергиен дериват“ означава финансов инструмент, посочен в приложение I, раздел B, точка 5, 6 или 7 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти ⁽¹⁾, когато този инструмент е свързан с електроенергията;
34. „контрол“ означава права, договори или всякакви други средства, които самостоятелно или в комбинация и предвид свързаните с тях фактически и правни обстоятелства предоставят възможността за упражняване на решаващо влияние върху дадено предприятие, по-специално чрез:
- a) собственост или право на ползване на всички или част от активите на дадено предприятие;
 - b) права или договори, които предоставят решаващо влияние върху състава, гласуването или решенията на органите на предприятието;
35. „електроенергийно предприятие“ означава всяко физическо или юридическо лице, което изпълнява поне една от следните функции: производство, пренос, разпределение, доставка, или закупуване на електроенергия, и което отговаря за търговски и технически задачи и/или задачи по поддръжката, свързани с тези дейности, но без да се включват крайните клиенти.

ГЛАВА II

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СЕКТОРА

Член 3

Задължения за обществени услуги и защита на клиентите

1. Държавите-членки гарантират, въз основа на своята институционална организация и с необходимото внимание към принципа на субсидиарността, че, без да се засяга параграф 2, електроенергийните предприятия се управляват в съответствие с принципите на настоящата директива, с цел да се постигне конкурентен, сигурен и екологично устойчив пазар на електроенергия, и не упражняват дискриминация спрямо тези предприятия както по отношение на правата, така и по отношение на задълженията.

⁽¹⁾ ОВ L 145, 30.4.2004 г., стр. 1.

2. При пълно зачитане на съответните разпоредби на Договора, по-специално член 86 от него, държавите-членки може да налагат на предприятия, работещи в електроенергийния сектор, в общ икономически интерес, задължения за обществени услуги, които може да се отнасят до сигурността, включително сигурност на доставките, редовността, качеството и цената на доставките и опазването на околната среда, включително енергийна ефективност, енергия от възобновяеми източници и опазване на климата. Такива задължения са ясно определени, прозрачни, недискриминационни, подлежат на проверка и гарантират равни условия на достъп за електроенергийните предприятия от Общността до националните потребители. Във връзка със сигурността на доставките, управлението на енергийната ефективност/търсенето и за изпълнение на екологичните цели, както и на целите по отношение на енергията от възобновяеми източници, както се посочва в настоящия параграф, държавите-членки може да въведат изпълнението на дългосрочно планиране, като вземат предвид възможността трети страни да търсят достъп до системата.

3. Държавите-членки гарантират, че всички битови клиенти, а когато държавите-членки сметнат за подходящо, и малки предприятия (а именно предприятия с по-малко от 50 наети служители и годишен оборот или балансов отчет, който не надвишава 10 милиона евро), се ползват от универсална услуга, т.е. правото да им се доставя електроенергия с определено качество в рамките на тяхната територия на разумни, лесно и ясно съпоставими, прозрачни и недискриминационни цени. За гарантиране на предоставянето на универсална услуга държавите-членки може да определят доставчик, който да действа в краен случай. Държавите-членки налагат на разпределителните дружества задължение да свързват клиенти към своята мрежа при условия и тарифи, определени в съответствие с процедурата, предвидена в член 37, параграф 6. Нищо в настоящата директива не възпрепятства държавите-членки да заздравят пазарната позиция на битови, малки и средни потребители чрез насърчаване на възможностите за доброволно обединяване на представителството за тази категория потребители.

Първа алинея се прилага по прозрачен и недискриминационен начин и не препятства отварянето на пазара, предвидено в член 33.

4. Държавите-членки гарантират правото на всички клиенти да бъдат снабдявани с електроенергия от даден доставчик, при условие че той даде съгласието си, независимо от това в коя държава-членка е регистриран доставчикът, доколкото доставчикът спазва приложимите търговски правила и правила за балансиране. Във връзка с това държавите-членки предприемат всички мерки, необходими, за да гарантират, че административните процедури не дискриминират предприятията за доставка, които вече са регистрирани в друга държава-членка.

5. Държавите-членки гарантират, че:

- a) когато даден клиент, при спазване на договорните условия, пожелае да смени доставчика си, то промяната се извършва от съответния оператор/съответните оператори в срок от три седмици, и
- b) клиентите имат право да получават всички съответни данни за потреблението.

Държавите-членки гарантират, че правата, посочени в букви a) и b) се предоставят на клиентите по дискриминационен начин по отношение на разходи, усилия или време.

6. Когато при изпълнение на задълженията си, установени в параграфи 2 и 3, държавите-членки предоставят финансова компенсация, други форми на компенсация и изключителни права, те го правят по недискриминационен и прозрачен начин.

7. Държавите-членки вземат подходящи мерки за защита на крайните клиенти и по-специално осигуряват адекватни гаранции за защита на уязвими клиенти. Във връзка с това всяка държава-членка определя понятието „уязвими клиенти“, което може да се отнася до енергийна бедност и, *inter alia*, до забраната за спиране на електричеството на такива клиенти в критични моменти. Държавите-членки осигуряват прилагането на правата и задълженията, свързани с уязвимите клиенти. По-специално, те вземат мерки за защитата на крайни клиенти в отдалечени райони. Те осигуряват високи нива на защита на потребителя, особено по отношение на прозрачността относно договорните условия, общата информация и механизмите за уреждане на спорове. Държавите-членки правят необходимото привилегираният клиент действително да има възможност лесно да премине към нов доставчик. По отношение най-малко на битовите клиенти тези мерки включват мерките, предвидени в приложение I.

8. Държавите-членки предприемат подходящи мерки, като например съставяне на национални планове за действие в областта на енергетиката и предоставяне на помощи по линия на системите за социална сигурност, за да гарантират необходимите доставки на електроенергия за уязвими клиенти или предоставяне на помощ за повишаване на енергийната ефективност, с цел справяне с енергийната бедност, при констатирането ѝ, включително в по-широкия контекст на бедността. Тези мерки не възпрепятстват ефективното отваряне на пазара съгласно член 33 или функционирането на пазара и се нотифицират на Комисията, когато е уместно, в съответствие с разпоредбите на параграф 15 от настоящия член. Това нотифициране може да включва също така мерки, предприети в рамките на общата система за социална сигурност.

9. Държавите-членки гарантират, че доставчиците на електроенергия посочват в сметките или заедно с тях и в рекламните материали, предоставяни на крайните клиенти:

- а) дела на всеки енергиен източник в общия горивен състав на доставчика през предходната година по разбираем и на национално равнище ясно съпоставим начин;
- б) като минимум препратка към съществуващи източници за справка, като интернет страници, където е обществено достъпна информацията за въздействието върху околната среда по отношение най-малко на емисиите на CO₂ и радиоактивните отпадъци, резултат от производството на електроенергия от целия горивен състав на доставчика през предходната година;
- в) информация относно техните права по отношение на средствата за уреждане на спорове, които са на тяхно разположение в случай на спор.

По отношение на първа алинея, букви а) и б) с оглед на електроенергия, получена чрез борса или внесена от предприятие, намиращо се извън Общността, може да се използват сумарни цифри, предоставени от борсата или въпросното предприятие през предходната година.

Регулаторният орган или друг компетентен национален орган предприема необходимите мерки, за да гарантира надеждността на информацията, предоставяна от доставчиците на техните клиенти съгласно настоящия член, както и че тя се предоставя на национално равнище по ясно съпоставим начин.

10. Държавите-членки прилагат мерки за постигане на целите за социално и икономическо сближаване и опазване на околната среда, които включват, когато е целесъобразно, мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето и средства за борба с изменението на климата, както и за сигурността на доставките. Такива мерки може да включват по-специално осигуряването на адекватни икономически стимули, като използват, където е подходящо, всички съществуващи средства на национално и на общностно равнище за поддържане и изграждане на необходимата мрежова инфраструктура, включително междусистемен капацитет.

11. С цел насърчаване на енергийната ефективност, държавите-членки или, когато държавата-членка е предвидила това — регулаторният орган — настоятелно препоръчват електроенергийните предприятия да оптимизират потреблението на електроенергия, например посредством предоставяне на услуги по управление на енергията, разработване на иновативни ценообразуващи формули или въвеждане на интелигентни измервателни системи или интелигентни мрежи, когато е целесъобразно.

12. Държавите-членки гарантират създаването на единни точки за контакт с цел предоставяне на потребителите на цялата необходима информация относно техните права, действащото законодателство и средствата за уреждане на спорове на тяхно разположение в случай на спор. Такива точки за контакт могат да са част от пунктове за обща информация за потребителите.

13. Държавите-членки осигуряват наличието на независим механизъм, като например омбудсман по въпросите на енергетиката или орган на потребителите, за осигуряване ефикасно обработване на жалби и извънсъдебно уреждане на спорове.

14. Държавите-членки може да решат да не прилагат разпоредбите на членове 7, 8, 32 и/или 34, доколкото тяхното прилагане би възпрепятствало изпълнението, юридически или практически, на задълженията, наложени на електроенергийните предприятия в името на общия икономически интерес, и доколкото развитието на търговията не би било засегнато до такава степен, че да бъде в противоречие с интересите на Общността. Интересите на Общността включват, *inter alia*, конкуренция по отношение на привилегированите клиенти в съответствие с настоящата директива и с член 86 от Договора.

15. При изпълнението на настоящата директива държавите-членки информират Комисията за всички мерки, приети за изпълнение на задълженията за универсална услуга и за обществени услуги, включително за защита на потребителите и за опазване на околната среда, и за възможния им ефект върху вътрешната и международната конкуренция, независимо дали тези мерки изискват дерогация от настоящата директива или не. Впоследствие държавите-членки информират Комисията на всеки две години за всички промени в тези мерки, независимо дали те изискват дерогация от настоящата директива или не.

16. Като се консултира със съответните заинтересовани страни, включително държавите-членки, националните регулаторни органи, потребителските организации, електроенергийните предприятия и, въз основа на напредъка, постигнат до момента, социалните партньори, Комисията създава ясен и стегнат контролен списък за потребителите на електроенергия, съдържащ практическа информация относно правата им. Държавите-членки гарантират, че доставчиците на електроенергия или операторите на разпределителни системи, в сътрудничество с регулаторния орган, предприемат необходимите мерки за предоставяне на всички техни потребители на екземпляр от контролния списък за потребителите на електроенергия и гарантират, че той е обществено достъпен.

Член 4

Наблюдение на сигурността на доставките

Държавите-членки осигуряват наблюдение по въпросите на сигурността на доставките. Когато държавите-членки преценят това за уместно, те може да делегират тази задача на регулаторните органи, посочени в член 35. Такова наблюдение обхваща по-специално баланса на предлагане и търсене на националния пазар, нивото на очакваното бъдещо търсене и предвижданите допълнителни мощности, които се планират или изграждат, качеството и нивото на поддържане на мрежите, както и мерките за покриване на върхово потребление и справяне с дефицита на един или повече доставчици. На всеки две години до 31 юли компетентните органи публикуват доклад, който представя в общ вид констатациите от наблюдението на тези въпроси, както и мерки, взети или предвидени за решаването им, и своевременно представят този доклад на Комисията.

Член 5

Технически правила

Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това или държавите-членки гарантират определянето и оповестяването на критерии за техническа безопасност и разработването и оповестяването на технически правила, установяващи минималните проектни и оперативни изисквания за свързване към системата от производствени съоръжения, разпределителни системи, оборудване на директно свързани потребители, междусистемни електропроводни вериги и директни електропроводни линии. Тези технически правила осигуряват съвместимостта на системите и са обективни и недискриминационни. По целесъобразност Агенцията може да отправи подходящи препоръки за постигане на съгласуваност на тези правила. Тези правила се нотифицират на Комисията в съответствие с член 8 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. за определяне на процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество ⁽¹⁾.

Член 6

Насърчаване на регионалното сътрудничество

1. Държавите-членки, както и регулаторните органи, си сътрудничат с цел интегриране на националните си пазари на едно или повече регионални равнища, като първа стъпка към създаване на напълно либерализиран вътрешен пазар. По-специално, регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или

държавите-членки насърчават и подпомагат сътрудничеството между операторите на преносни системи на регионално равнище, включително по въпроси от трансграничен характер, с цел създаване на конкурентен вътрешен пазар на електроенергия, стимулират синхронизирането на своите правни, регулаторни и технически рамки и съдействат за интегрирането на изолираните системи, формиращи електроенергийните острови, които продължават да съществуват в Общността. Географските области, обхванати от такова регионално сътрудничество, включват сътрудничество в географските области, определени в съответствие с член 12, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009. Такова сътрудничество може да обхваща други географски области.

2. Агенцията сътрудничи на националните регулаторни органи и операторите на преносни системи, за да се гарантира съгласуваността на регулаторните рамки между регионите с цел създаване на конкурентен вътрешен пазар на електроенергия. Когато Агенцията прецени, че са необходими обвързващи правила относно такова сътрудничество, тя отправя съответните препоръки.

3. Чрез изпълнението на настоящата директива държавите-членки гарантират, че операторите на преносни системи имат една или повече интегрирани системи на регионално равнище, които обхващат две или повече държави-членки с цел разпределяне на капацитет и проверка на сигурността на мрежата.

4. Ако оператори на вертикално интегрирана преносна система участват в съвместно предприятие, създадено за осъществяване на такова сътрудничество, съвместното предприятие въвежда и изпълнява програма за съответствие, в която се определят мерки, които да бъдат взети за да осигурят недопускането на дискриминационно и антиконкурентно поведение. Тази програма за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на целта за недопускане на дискриминационно и антиконкурентно поведение. Тя подлежи на одобрение от Агенцията. Спазването на програмата подлежи на независим контрол от отговорниците по съответствието на операторите на вертикално интегрираната преносна система.

ГЛАВА III

ПРОИЗВОДСТВО

Член 7

Разрешителна процедура за нова мощност

1. Държавите-членки приемат разрешителна процедура за изграждане на нови производствени мощности, която се провежда в съответствие с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии.

2. Държавите-членки установяват критериите за предоставяне на разрешения за изграждане на производствена мощност на тяхна територия. При определяне на подходящи критерии държавите-членки вземат предвид:

- а) безопасността и сигурността на електроенергийната система, съоръженията и прилежащото оборудване;

⁽¹⁾ ОВ L 204, 21.7.1998 г., стр. 27.

- б) защитата на общественото здраве и безопасност;
- в) опазването на околната среда;
- г) използването на земята и избор на площадки за изграждане на обекти;
- д) използването на обществени земи;
- е) енергийната ефективност;
- ж) естеството на първичните източници;
- з) специфичните за кандидата характеристики, като технически, икономически и финансови възможности;
- и) спазването на мерките, приети съгласно член 3;
- й) приносът на производствените мощности за постигане на общата цел на Общността от най-малко 20-процентен дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия в Общността през 2020 г., посочен в член 3, параграф 1 от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници ⁽¹⁾; и
- к) приносът на производствените мощности за намаляване на емисиите.

3. Държавите-членки гарантират, че съществуват специални разрешителни процедури за малко децентрализирано и/или разпределено производство, които отчитат техния ограничен размер и потенциален ефект.

Държавите-членки може да установят насоки за тази специална разрешителна процедура. Националните регулаторни органи или други компетентни национални органи, включително планиращите органи, преразглеждат тези насоки и може да препоръчат изменения.

Когато държавите-членки са установили специални процедури за разрешаване използване на земята, които се прилагат за големи нови инфраструктурни проекти за производствен капацитет, държавите-членки по целесъобразност включват изграждането на нов производствени мощности в обхвата на тези процедури и ги прилагат по недискриминационен начин и в подходяща времева рамка.

4. Разрешителните процедури и критерии се оповестяват публично. Кандидатите биват информирани за основанията за отказ за даване на разрешение. Тези основания трябва бъдат обективни, недискриминационни, добре обосновани и надлежно доказани. Кандидатът има на разположение процедури по обжалване.

Член 8

Обявяване на търгове за нови мощности

1. Държавите-членки гарантират възможността, в интерес на сигурността на доставките, за осигуряване на нова мощност или на мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето чрез тръжна процедура или процедура, равностойна по отношение на прозрачност и недискриминиране, въз основа на публикувани

критерии. Тези процедури обаче може да се предприемат, само когато въз основа на разрешителната процедура производствената мощност, която се изгражда, или мерките за енергийна ефективност/управление на търсенето, които се вземат, не са достатъчни за гарантиране на сигурността на доставките.

2. Държавите-членки може да гарантират възможността, в интерес на опазването на околната среда и насърчаването на изцяло нови технологии, за организиране на търгове за нови мощности въз основа на публикувани критерии. Тези търгове може да се отнасят до нова мощност или мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето. Тръжна процедура обаче може да бъде предприета, само когато въз основа на разрешителната процедура производствената мощност, която се изгражда, или мерките, които са вземат, не са достатъчни за постигането на тези цели.

3. Подробна информация за тръжната процедура за производствена мощност и мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз* поне шест месеца преди крайния срок за представяне на оферти.

Тръжните спецификации се предоставят на всяко заинтересовано предприятие, установено на територията на държава-членка, така че то да разполага с достатъчно време, през което да представи оферта.

С оглед да се осигури прозрачност и недискриминация тръжните спецификации съдържат подробно описание на точните параметри на договора и на процедурата, която да бъде следвана от всички участници в търга, както и изчерпателен списък на критериите, определящи избора на участниците и възлагането на договора, включително стимули, като например субсидии, които се включват в търга. Тези спецификации може да се отнасят и до областите, посочени в член 7, параграф 2.

4. В поканията за представяне на оферти за необходимата производствена мощност следва да се обърне внимание и на офертите за доставка на електроенергия с дългосрочни гаранции от съществувачи производствени мощности, при условие че допълнителните нужди може да бъдат покрити по този начин.

5. Държавите-членки определят институция или публичен орган или частна организация, независими от дейностите по производство, пренос, разпределение и доставка на електроенергия, които може да бъдат регулаторен орган, посочен в член 35, параграф 1, които да отговарят за организацията, наблюдението и контрола на тръжната процедура, посочена в параграфи 1—4 от настоящия член. В случаите, когато операторът на преносната система е напълно независим от други дейности, които не са свързани с преносната мрежа от гледна точка на собствеността, операторът на преносната система може да бъде определен като орган, отговорен за организацията, наблюдението и контрола на тръжната процедура. Този орган или организация предприема всички необходими мерки да осигури поверителността на информацията, която се съдържа в офертите.

⁽¹⁾ ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 16.

ГЛАВА IV

ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ПРЕНОСНАТА СИСТЕМА

Член 9

Отделяне на преносните системи и операторите на преносни системи

1. Държавите-членки гарантират, че, считано от 3 март 2012 г.:
 - а) всяко предприятие, което притежава преносна система, действа като оператор на преносна система;
 - б) едно и също лице или едни и същи лица нямат право:
 - i) да упражняват пряко или непряко контрол върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, както и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат правомощия върху оператори на преносна система или върху преносна система; нито
 - ii) да упражняват пряко или непряко контрол върху оператор на преносна система или върху преносна система, и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат правомощия върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка;
 - в) едно и също лице или едни и същи лица нямат право да определят членове на надзорния съвет, административния съвет или на законно представляващи предприятието органи, на оператор на преносна система или на преносна система, както и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат правомощия върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка; и
 - г) едно и също лице няма право да бъде член на надзорния съвет, административния съвет или на законно представляващи предприятието органи едновременно на предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, и на оператор на преносна система или на преносна система.
2. Правомощията, посочени в параграф 1, букви б) и в), включват по-специално:
 - а) правомощието да се гласува;
 - б) правомощието да се определят членове на надзорния съвет, административния съвет или законно представляващи предприятието органи; или
 - в) притежаването на мажоритарен дял.
3. За целите на параграф 1, буква б) понятието „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ включва „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ по смисъла на Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно

общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽¹⁾, а понятията „оператор на преносна система“ и „преносна система“ включват „оператор на преносна система“ и „преносна система“ по смисъла на същата директива.

4. Държавите-членки може да разрешават дерогации от параграф 1, букви б) и в) до 3 март 2013 г., при условие че операторите на преносни системи не са част от вертикално интегрирано предприятие.

5. Задължението, определено в параграф 1, буква а), се смята за изпълнено, когато две или повече предприятия, притежаващи преносни системи, са създали съвместно предприятие, което действа като оператор на преносна система в две или повече държави-членки по отношение на съответните преносни системи. Друго предприятие не може да бъде част от съвместното предприятие, освен ако не е било одобрено като независим системен оператор съгласно член 13 или като независим преносен оператор за целите на глава V.

6. За прилагането на настоящия член, когато лицето, посочено в параграф 1, букви б, в) и г), е държавата-членка или друг публичен орган, два отделни публични органа, упражняващи контрол върху оператора на преносна система или върху преносна система, от една страна, и върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, от друга страна, не се смятат за едно и също лице или едни и същи лица.

7. Държавите-членки гарантират, че нито посочената в член 16 чувствителна търговска информация, притежавана от оператор на преносна система, който е бил част от вертикално интегрирано предприятие, нито персоналът на този оператор не се прехвърлят към предприятия, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка.

8. Когато на 3 септември 2009 г. преносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие, държава-членка може да вземе решение да не прилага параграф 1.

В този случай тази държава-членка извършва едно от следните действия:

- а) определя независим системен оператор в съответствие с член 13; или
- б) изпълнява разпоредбите на глава V.

9. Когато на 3 септември 2009 г. преносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие и са налице договорености, които гарантират по-ефективна независимост на оператора на преносна система отколкото разпоредбите на глава V, държава-членка може да реши да не прилага параграф 1.

10. Преди дадено предприятие да бъде одобрено или определено за оператор на преносна система по параграф 9 от настоящия член, то се сертифицира в съответствие с процедурите, установени в член 10, параграфи 4, 5 и 6 от настоящата директива и в член 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009, съгласно които Комисията проверява дали наличните договорености ясно гарантират по-ефективна независимост на оператора на преносна система, отколкото разпоредбите на глава V.

⁽¹⁾ Вж. страница 94 от настоящия брой на Официален вестник.

11. Вертикално интегрирано предприятие, притежавашо преносна система, при никакви обстоятелства не се възпира да предприема мерки за изпълнение на изискванията на параграф 1.

12. Предприятията, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка в никакъв случай нямат възможност да контролират пряко или непряко или да упражняват каквито и да било права върху отделените оператори на преносни системи в държавите-членки, за които се прилага параграф 1.

Член 10

Определяне и сертифициране на оператори на преносни системи

1. Преди дадено предприятие да бъде одобрено или определено за оператор на преносна система, то се сертифицира съгласно процедурите, установени в параграфи 4, 5 и 6 от настоящия член и в член 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

2. Предприятията, които притежават преносна система и които са сертифицирани от националния регулаторен орган по отношение на съответствието им с изискванията на член 9, съгласно посочената по-долу процедура за сертифициране, се одобряват и определят от държавите-членки за оператори на преносни системи. Изборът на оператори на преносни системи се нотифицира на Комисията и се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.

3. Операторите на преносни системи уведомяват регулаторния орган относно всякакви планирани сделки, които могат да наложат преценка на спазването от тяхна страна на изискванията на член 9.

4. Регулаторните органи наблюдават постоянното спазване от операторите на преносни системи на изискванията на член 9. Те откриват процедура по сертифициране, за да гарантират това съответствие:

- а) след уведомление от оператора на преносна система съгласно параграф 3;
- б) по собствена инициатива в случаите, когато имат сведения, че планирана промяна на правомощията или влиянието върху собствениците на преносни системи или операторите на преносни системи може да доведе до нарушение на член 9, или когато имат основания да смятат, че такова нарушение вече може да е извършено; или
- в) след мотивирано искане от Комисията.

5. Регулаторните органи взимат решение относно сертифицирането на даден оператор на преносна система в срок от четири месеца от датата на уведомлението от оператора на преносна система или от датата на искането на Комисията. След изтичането на този срок сертификатът се смята за издаден. Изричното или мълчаливото решение на регулаторния орган поражда действително след закриването на процедурата, предвидена в параграф 6.

6. Изричното или мълчаливото решение относно сертифицирането на даден оператор на преносна система се нотифицира незабавно на Комисията от регулаторния орган заедно с цялата свързана с това решение информация. Комисията действа съгласно процедурата, установена в член 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

7. Регулаторните органи и Комисията може да изискват от операторите на преносни системи и от предприятията, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка, всякаква информация, свързана с изпълнението на задълженията им по настоящия член.

8. Регулаторните органи и Комисията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.

Член 11

Сертифициране по отношение на трети държави

1. Когато сертифицирането е поискано от собственик на преносна система или от оператор на преносна система, които са контролирани от лице или лица от трети държава или трети държави, регулаторният орган нотифицира Комисията.

Регулаторният орган също така незабавно нотифицира Комисията за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху преносна система или оператор на преносна система от лице или лица от трета държава или трети държави.

2. Операторите на преносни системи уведомяват регулаторния орган за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху преносна система или оператор на преносна система от лице или лица от трета държава или трети държави.

3. Регулаторният орган приема проект на решение относно сертифицирането на оператор на преносна мрежа в срок от четири месеца от датата на уведомлението от оператора на преносна мрежа. Регулаторният орган отказва сертифицирането му, ако не е било доказано:

- а) дали съответното лице спазва изискванията на член 9; и
- б) пред регулаторния орган или друг компетентен орган, определен от държавата-членка, че сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на доставката на енергия на държавата-членка и на Общността. При разглеждането на този въпрос регулаторният орган или съответно определеният друг компетентен орган вземат предвид:
 - и) правата и задълженията на Общността по отношение на тази трета държава, които произтичат съгласно международното право, включително всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което Общността е страна, и което разглежда въпросите на сигурността на доставката на енергия;

- ii) правата и задълженията на държавата-членка по отношение на тази трета държава, които произтичат съгласно споразумения, сключени с нея, доколкото са съобразени с правото на Общността; и
 - iii) други конкретни данни и обстоятелства в случая и съответната трета държава.
4. Регулаторният орган незабавно нотифицира решението на Комисията, заедно с цялата свързана с него информация.
5. Държавите-членки предвиждат, преди регулаторният орган да приеме решение относно сертифицирането, посочените в параграф 3, буква б) регулаторен орган или определения компетентен орган да поискат становището на Комисията относно това дали:
- а) съответното лице спазва изискванията на член 9; и
 - б) сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на доставките на енергия за Общността.
6. Комисията разглежда искането, посочено в параграф 5, веднага след получаването му. В срок от два месеца след получаване на искането, Комисията предоставя становището си на националния регулаторен орган или на определения компетентен орган, в случай че последният е отправил искането.

При изготвяне на своето становище Комисията може да поиска мнението на Агенцията, съответната държава-членка и заинтересованите страни. В случай че Комисията отправи такова искане, двумесечният срок се удължава с още два месеца.

При отсъствието на становище от страна на Комисията в рамките на срока, посочен в първа и втора алинея, се счита, че Комисията не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган.

7. При извършване на оценката на това дали контролът от лице или лица от трета държава или трети държави ще представлява риск за сигурността на доставката на енергия за Общността, Комисията взема предвид:

- а) конкретните данни в случая и съответната трета държава или трети държави; и
- б) правата и задълженията на Общността по отношение на тази трета държава или трети държави, които произтичат съгласно международното право, включително съгласно всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което Общността е страна, и което засяга въпросите на сигурността на доставката.

8. Националният регулаторен орган приема окончателното си решение относно сертифицирането в срок от два месеца след изтичането на срока, посочен в параграф 6. Когато приема окончателното си решение националният регулаторен орган взема изключително предвид становището на Комисията. При всички случаи държавите-членки имат правото да откажат сертифициране тогава, когато сертифицирането представлява риск за сигурността на доставката на енергия за държавата-членка или за сигурността на доставката на енергия за друга държава-членка. В случаите, когато държавата-членка е определила друг компетентен орган да извърши оценката съгласно параграф 3, буква б), тя може да изиска

от националния регулаторен орган да приеме окончателното си решение в съответствие с оценката на този компетентен орган. Окончателното решение на националния регулаторен орган и становището на Комисията се публикуват заедно. Когато окончателното решение се отклонява от становището на Комисията, съответната държава-членка предоставя и публикува заедно с това решение и съображенията, на които то се основава.

9. Настоящият член по никакъв начин не засяга правото на държавите-членки да осъществяват национален правен контрол за защита на легитимните си интереси, свързани с обществената сигурност, в съответствие с правото на Общността.

10. Комисията може да приеме насоки, определящи подробностите относно процедурата, която да бъде следвана за прилагането на настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.

11. Настоящият член, с изключение на параграф 3, буква а), се прилага и за държавите-членки, които подлежат на дерогация съгласно член 44.

Член 12

Задачи на операторите на преносни системи

Всеки оператор на преносна система отговаря за:

- а) гарантирането на дълготрайния капацитет на системата да покрива търсенето на пренос на електроенергия в разумни граници, експлоатацията, поддръжката и развитието при икономически приемливи условия на сигурни, надеждни и ефективни преносни мрежи, като се отдава необходимото внимание на околната среда;
- б) осигуряването на подходящи средства за изпълнение на задълженията за предоставяне на услуги;
- в) подобряването на сигурността на доставките чрез достатъчен преносен капацитет и надеждност на системата;
- г) управлението на потоците на електроенергия през системата, като се отчитат обмените с други свързани системи. За тази цел операторът на преносната система отговаря за гарантирането на сигурна, надеждна и ефективна електроенергийна система и в тази връзка за осигуряване на наличието на всички необходими допълнителни услуги, включително услуги, предоставяни в отговор на търсенето, доколкото наличието на тези услуги е независимо от друга преносна система, с която неговата система е взаимосвързана;
- д) предоставянето на оператора на която и да е друга система, с която неговата система е свързана, на достатъчно информация за осигуряване на надеждна и ефективна експлоатация, съгласувано развитие и оперативна съвместимост на свързаната система;

- е) недопускането на дискриминация между ползвателите на системата или от ползватели на класове от системата, особено в полза на свързани с него предприятия;
- ж) предоставянето на ползвателите на системата на информация, която им е необходима за ефикасен достъп до системата; и
- з) събирането на такси и приходи за претоварване по механизма за компенсиране между операторите на преносни системи в съответствие с член 13 от Регламент (ЕО) № 714/2009, предоставянето и управлението на достъп на трети страни и предоставянето на обосновка, когато такъв достъп им е отказан, се наблюдават от националните регулаторни органи; при изпълнение на задълженията си съгласно настоящия член, операторите на преносни системи на първо място спомагат за пазарната интеграция.

Член 13

Независим системен оператор

1. В случаите, когато към 3 септември 2009 г. преносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие, държавите-членки може да вземат решение да не прилагат член 9, параграф 1 и да определят независим системен оператор по предложение на собственика на преносната система. Определянето на независим системен оператор подлежи на одобрение от Комисията.
2. Държавата-членка може да одобрява и определя независим системен оператор само когато:
 - а) кандидатът за оператор е показал, че отговаря на изискванията на член 9, параграф 1, букви б), в) и г);
 - б) кандидатът за оператор е показал, че разполага с финансовите, технически, физически и човешки ресурси, необходими за изпълнението на задачите му по член 12;
 - в) кандидатът за оператор се е ангажирал да спазва десетгодишен план за развитие на мрежата, чието изпълнение се контролира от регулаторния орган;
 - г) собственикът на преносна система е доказал способността си да изпълнява задълженията си по параграф 5. За тази цел същият представя всички проекти на договорни споразумения с предприятия-кандидат и с всички други заинтересовани образувания; и
 - д) кандидатът за оператор е доказал способността си да изпълнява задълженията си съгласно Регламент (ЕО) № 714/2009, включително сътрудничеството между оператори на преносни системи на европейско и регионално равнище.
3. Държавите-членки одобряват и определят за независими оператори на системи предприятията, които са сертифицирани от регулаторния орган като отговарящи на изискванията по член 11 и параграф 2 от настоящия член. Прилага се процедурата за сертифициране, предвидена или в член 10 от настоящата директива и член 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009, или в член 11 от настоящата директива.

4. Всеки независим системен оператор отговаря за осигуряването и управлението на достъпа на трети страни, включително за събирането на такси за достъп и претоварване и на приходи от механизма за компенсиране между операторите на преносни системи в съответствие с член 13 от Регламент (ЕО) № 714/2009, както и за експлоатацията, поддръжката и развитието на преносната система и за гарантирането на дълготрайния капацитет на системата да покрива потребление в разумни граници чрез инвестиционно планиране. В рамките на развитието на преносната система независимият оператор на системата отговаря за планирането (включително за разрешителната процедура), изграждането и възлагането на новата инфраструктура. За тази цел независимият оператор на системата действа като оператор на преносна система съгласно разпоредбите на настоящата глава. Собственикът на преносна система не отговаря за предоставянето и управлението на достъпа на трети страни, нито за инвестиционното планиране.

5. Когато бъде определен независим системен оператор, собственикът на преносната система:

- а) осигурява необходимото сътрудничество и помощ на независимия системен оператор при изпълнението на задачите му, включително по-специално цялата необходима информация;
 - б) финансира инвестициите, които независимият системен оператор е решил да направи и които са одобрени от регулаторния орган, или дава съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор. Регулаторният орган одобрява съответните финансови споразумения. Преди това одобрение регулаторният орган се консултира със собственика на преносната система и други заинтересовани страни;
 - в) осигурява покритието на отговорността, свързана с активите на мрежата, с изключение на отговорността, която е свързана със задачите на независимия системен оператор; и
 - г) осигурява гаранциите, необходими за улесняване на финансирането на всички разширения на мрежата с изключение на инвестициите, за които в съответствие с буква б) е дал съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор.
6. Съответният национален орган по конкуренция, действащ в тясно сътрудничество с регулаторния орган, разполага с всички необходими правомощия за ефективен надзор над изпълнението на задълженията на собственика на преносна система съгласно параграф 5.

Член 14

Отделяне на собствениците на преносни системи

1. Когато има определен независим оператор на системата, собственикът на преносна система, който е част от вертикално интегрирани предприятия, е независим поне по отношение на правната си форма, организацията и вземането на решения от други дейности, които не са свързани с преноса.

2. За да се осигури независимостта на собствениците на преносни системи съгласно параграф 1, се прилагат следните минимални критерии:

- а) лицата, отговорни за управлението на собственика на преносната система, не участват в дружествени структури на интегрираното електроенергийно предприятие, отговарящи пряко или непряко за ежедневно функциониране на производството, разпределението и доставката на електроенергия;
- б) вземат се подходящи мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на дружеството собственик на преносната система, се вземат предвид по начин, осигуряващ способността им да действат независимо; и
- в) собственикът на преносната система въвежда програма за съответствие, в която са посочени взетите мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантира, че спазването ѝ се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на тези цели. Лицето или органът, отговарящ за спазването на програмата за съответствие, представя на регулаторния орган годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и който се публикува.

3. Комисията може да приеме насоки за осигуряване на пълно и ефективно изпълнение на изискванията по параграф 2 от настоящия член от собственика на преносна система. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.

Член 15

Диспечериране и балансиране

1. Без да се засягат доставките на електроенергия въз основа на договорни задължения, включително тези, които произтичат от тържните спецификации, операторът на преносната система, когато има такава функция, отговаря за диспечерирането на производствените съоръжения на своята територия и за определяне на ползването на междусистемните електропроводи с други системи.

2. Диспечерирането на производствени съоръжения и използването на междусистемните електропроводи се определя въз основа на критерии, които се одобряват от националните регулаторни органи, които са компетентни и които критерии трябва да бъдат обективни, публикувани и прилагани по недискриминационен начин, осигуряващ нормалното функциониране на вътрешния електроенергиен пазар. Критериите отчитат изискването за икономическо предимство на електроенергията от съществуващи производствени съоръжения или обмените по междусистемни електропроводи и техническите ограничения на системата.

3. Държава-членка изисква от системните оператори да действат в съответствие с член 16 от Директива 2009/28/ЕО при диспечерирането на производствените съоръжения, използващи възобновяеми енергийни източници. Те също така може да поискат от системния оператор да даде приоритет при диспечерирането на производствените съоръжения, произвеждащи комбинирано топлинна енергия и електроенергия.

4. Държава-членка може, с оглед на сигурността на доставките, да даде указание подобен приоритет да се предостави на диспечерирането на производствени съоръжения, използващи местни първични енергийни горивни източници, стига това да не надвишава в една календарна година 15 % от цялата първична енергия, необходима за производство на електроенергията, консумирана в съответната държава-членка.

5. Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки изискват от операторите на преносни системи да спазват минимални стандарти по отношение на поддържането и развитието на преносната система, включително междусистемния капацитет.

6. Операторите на преносни системи осигуряват енергията, която използват за покриване на енергийни загуби и резервна мощност в своята система, в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури, в случаите, когато те имат такава функция.

7. Правилата, приети от операторите на преносни системи за балансиране на електроенергийната система са обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за начисляването на наказателни плащания на ползватели на техните мрежи за енергийни дисбаланси. Редът и условията за предоставянето на такива услуги от операторите на преносни системи, включително правилата и тарифите, се установяват съгласно методика, съвместима с член 37, параграф 6, по недискриминационен и съобразен с разходите начин, като тези условия се публикуват.

Член 16

Поверителност по отношение на операторите на преносни системи и собствениците на преносни системи

1. Без да се засяга член 30 или други правни задължения за разкриване на информация, всеки оператор на преносна система и всеки собственик на преносна система запазва поверителността на чувствителната търговска информация, получена при извършването на дейността му, и предотвратява разкриването по дискриминационен начин на информацията относно собствената си дейност, която може да доведе до търговски предимства. По-специално той не разкрива никаква чувствителна търговска информация на останалите части от предприятието, освен ако това не е необходимо за сключването на търговска сделка. За да се осигури изцяло спазването на правилата за отделяне на информацията, държавите-членки гарантират, че собственикът на преносната система и останалата част от предприятието не използват съвместни служби, като например съвместни правни служби, освен такива с чисто административни или ИТ функции.

2. Операторите на преносни системи нямат право в контекста на продажбите или покупките на електроенергия от свързани предприятия да злоупотребяват с чувствителна търговска информация, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.

3. Информацията, необходима за ефективната конкуренция и ефективното функциониране на пазара се оповестява публично. Това задължение не засяга запазването на поверителността на чувствителната търговска информация.

ГЛАВА V

НЕЗАВИСИМ ПРЕНОСЕН ОПЕРАТОР

Член 17

Активи, оборудване, персонал и самоличност

1. Операторите на преносни системи разполагат с всички човешки, технически, физически и финансови, ресурси, необходими за изпълнение на задълженията им по настоящата директива и по-специално за извършване на дейността по пренос на електроенергия, и по-специално:

- а) активите, необходими за дейността по пренос на електроенергия, включително преносната мрежа, са собственост на оператора на преносната система;
- б) персоналят, необходим за дейността по пренос на електроенергия, включително изпълнението на всички фирмени задачи, се наема на работа от оператора на преносната система;
- в) забранява се наемането на персонал или предоставянето на услуги от и за други части на вертикално интегрираното предприятие. Операторът на преносна система може обаче да предоставя услуги на вертикално интегрираното предприятие, доколкото:
 - i) предоставянето на тези услуги не допуска дискриминиране между ползватели на система, достъпно е за всички ползватели на система при едни и същи условия и ред и не ограничава, нарушава или възпрепятства конкуренцията в производството или доставката; и
 - ii) редът и условията за предоставяне на тези услуги са одобрени от регулаторния орган;
- г) без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно член 20, вертикално интегрираното предприятие предоставя своевременно на оператора на преносната система достатъчни финансови ресурси за бъдещи инвестиционни проекти и/или за подмяна на съществуващи активи вследствие на съответно подходящо искане от оператора на преносната система.

2. Дейността по пренос на електроенергия включва най-малко следните задачи в допълнение към изброените в член 12:

- а) представителството на оператора на преносната система и контакти с трети страни и с регулаторните органи;
- б) представителството на оператора на преносна система в рамките на Европейската мрежа на операторите на преносни системи (ЕМОПС за електроенергия);
- в) осигуряване и управление на достъпа на трети страни на недискриминационна основа спрямо ползватели на системата или групи от ползватели на системата;
- г) събирането на всички свързани с преноса такси, включително такси за достъп, изравнителни такси за допълнителни услуги като например закупуване на услуги (балансиране на разходи, енергия за покриване на загуби);
- д) експлоатацията, поддръжката и развитието на сигурна, ефикасна и икономична преносна система;
- е) инвестиционно планиране, което да осигури дълготрайния капацитет на системата да покрива в разумни граници търсенето и да гарантира сигурността на доставките;
- ж) създаването на подходящи съвместни предприятия, включително с един или повече оператори на преносни системи, енергийни борси и другите съответни участници, с цел да се развива създаването на регионални пазари или да се улеснява процесът на либерализиране; и
- з) всички корпоративни услуги, включително правни услуги, счетоводство и ИТ услуги.

3. Операторите на преносни системи са организирани в правна форма, както е посочено в член 1 от Директива 68/151/ЕИО на Съвета ⁽¹⁾.

4. Операторът на преносна система, чрез своята корпоративна самоличност, комуникации, търговски марки и обекти, не създава объркване по отношение на отделната самоличност на вертикално интегрираното предприятие или която и да било част от него.

5. Операторът на преносна система не споделя ИТ системи или оборудване, обекти и системи за сигурност по отношение на достъпа с никоя част от вертикално интегрираното предприятие, нито използва същите консултанти или външни изпълнители за ИТ системи или оборудване, и системи за сигурност по отношение на достъпа.

6. Отчетите на операторите на преносни системи подлежат на одит от страна на одитор, различен от този на вертикално интегрираното предприятие или на която и да е негова част.

⁽¹⁾ Първа директива 68/151/ЕИО на Съвета от 9 март 1968 г. за съгласуване на гаранциите за защита на интересите на съдружниците и на трети лица, които държавите-членки изискват от дружествата по смисъла на член 58, втора алинея от Договора с цел тези гаранции да станат равностойни на цялата територия на Общността (ОВ L 65, 14.3.1968 г., стр. 8).

Член 18

Независимост на оператора на преносна система

1. Без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно член 20, операторът на преносна система разполага със:

- а) действителни права за вземане на решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие, по отношение на активи, необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на преносната система; и
- б) правомощия да набира средства на капиталовия пазар, по-специално чрез заем или увеличаване на капитала.

2. Операторът на преносна система по всяко време действа така че да гарантира наличността на необходимите му ресурси за изпълнение на дейността по преноса по подходящ и ефективен начин и за развитие и поддръжка на ефективна, сигурна и икономична преносна система.

3. Дъщерни предприятия на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващи функциите по производство или доставка, не притежават пряко или непряко дялово участие в оператора на преносна система. Операторът на преносна система не притежава нито пряко, нито непряко дялово участие в никое дъщерно предприятие на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващо функциите по производство или доставка, нито получава дивиденди или други финансови облаги от това дъщерно предприятие.

4. Цялостната управленска структура и устав на дружеството на оператора на преносна система гарантират ефективната независимост на оператора на преносна система съгласно настоящата глава. Вертикално интегрираното предприятие не определя пряко или непряко конкурентното поведение на оператора на преносна система по отношение на текущите дейности на оператора на преносна система и управлението на мрежата, или по отношение на дейностите, необходими за изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно член 22.

5. При изпълнение на задачите им по член 12 и член 17, параграф 2 от настоящата директива и в съответствие с членове 14, 15 и 16 от Регламент (ЕО) № 714/2009, операторите на преносни системи не упражняват дискриминация спрямо различни лица или образувания, нито ограничават, нарушават или възпрепятстват конкуренцията в производството или доставките.

6. Всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система, включително заеми, предоставяни от оператора на преносна система на вертикално интегрираното предприятие, се осъществяват при пазарни условия. Операторът на преносна система съхранява подробна документация за тези търговски и финансови отношения и при поискване предоставя достъп до нея на регулаторния орган.

7. Операторът на преносна система представя за одобрение от регулаторния орган всички търговски и финансови споразумения с вертикално интегрираното предприятие.

8. Операторът на преносна система информира регулаторния орган за финансовите ресурси, посочени в член 17, параграф 1, буква г), които се предоставят за бъдещи инвестиционни проекти и/или за смяна на съществуващи активи.

9. Вертикално интегрираното предприятие се въздържа от всякакво действие, възпрепятстващо или увреждащо оператора на преносна система при изпълнението на задълженията му съгласно настоящата глава и не изисква от оператора на преносна система да иска разрешение от вертикално интегрираното предприятие, за да изпълнява тези задължения.

10. Предприятие, сертифицирано от регулаторния орган като изпълняващо изискванията по настоящата глава, се одобрява и определя за оператор на преносна система от съответната държава-членка. Прилага се процедурата за сертифициране, предвидена или в член 10 от настоящата директива и член 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009, или в член 11 от настоящата директива.

Член 19

Независимост на персонала и ръководството на оператора на преносна система

1. Решения, свързани с назначаването и подновяването на договори, условията на работа, включително възнаграждението и прекратяването на мандата на лицата, отговарящи за управлението и/или на членовете на административните органи на оператора на преносна система, се вземат от надзорния орган на оператора на преносна система, определен съгласно член 20.

2. Самоличността и условията, които уреждат мандата, продължителността му и прекратяването му за лицата, определени от надзорния орган за назначаване или подновяване на договорите им като отговарящи за оперативното управление и/или като членове на административните органи на оператора на газопреносна система, както и основанията за всяко предлагано решение за прекратяване на такъв мандат, се съобщават на регулаторния орган. Тези условия и решенията, посочени в параграф 1, придобиват обвързваща сила, ако в срок от три седмици след съобщаването им регулаторният орган не е възразил срещу тях.

Регулаторният орган може да възрази срещу решенията, посочени в параграф 1, когато:

- а) възникнат съмнения относно професионалната независимост на лицата, определени като отговарящи за управлението и/или като членове на административни органи; или
- б) в случай на предсрочно прекратяване на мандат, съществуват съмнения относно основанията за това предсрочно прекратяване.

3. В срок от три години преди назначаването им, лицата, отговарящи за управлението и/или членовете на административните органи на оператора на преносна система, които подлежат на условията на настоящия параграф, не са заемали професионален пост или отговорна длъжност, нямали са интереси или делови отношения, пряко или непряко, с вертикално интегрирано предприятие или която и да е част от него, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, и различни от оператора на преносна система.

4. Лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи и служителите на оператора на преносна система, не заемат професионален пост или отговорна длъжност, нямат интереси или делови отношения, пряко или непряко, с която и да е друга част от вертикално интегрираното предприятие или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции.

5. Лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи и служителите на оператора на преносна система, нямат интереси или не получават финансови облаги, пряко или непряко, от която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на преносна система. Тяхното възнаграждение не зависи от дейностите или резултатите на вертикално интегрираното предприятие, различни от тези на оператора на преносна система.

6. На лицата, отговарящи за управлението, и/или на членовете на административните органи на оператора на преносна система се гарантират ефективни права за обжалване пред регулаторния орган срещу предсрочно прекратяване на мандата им.

7. След прекратяването на мандата им в оператора на преносна система лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи не заемат професионален пост или отговорна длъжност, нямат интереси или делови отношения с която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на преносна система, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, за период не по-малък от четири години.

8. Параграф 3 се прилага спрямо мнозинството от лицата, отговорни за управлението, и/или членовете на административните органи на оператора на преносна система.

Лицата, отговорни за управлението, и/или членовете на административните органи на оператора на преносна система, които не подлежат на условията на параграф 3, не са упражнявали управленска или друга значима дейност във вертикално интегрираното предприятие за период от най-малко шест месеца преди назначаването им.

Първа алинея от настоящия параграф и параграфи 4—7 се прилагат по отношение на всички лица, участващи в оперативното управление, както и към тези, които им докладват директно по въпроси, свързани с експлоатацията, поддръжката и развитието на мрежата.

Член 20

Надзорен орган

1. Операторът на преносна система има надзорен орган, натоварен да взема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на акционерите в оператора на преносна система, по-специално решенията, свързани с одобрението на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна система и размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите. Решенията, попадащи в обхвата на компетентност на надзорния орган, изключват тези, които са свързани с текущите дейности на оператора на преносна

система и управлението на мрежата, и с дейностите, необходими за изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно член 22.

2. Надзорният орган е съставен от членове, представляващи вертикално интегрираното предприятие, членове, представляващи акционери на трети страни и, когато съответното законодателство на държавата-членка предвижда това, членове, представляващи други заинтересовани страни, например служителите в оператора на преносна система.

3. Член 19, параграф 2, първа алинея и член 19, параграфи 3—7 се прилагат поне за половината членове на надзорния орган минус един.

Член 19, параграф 2, втора алинея, буква б) се прилага за всички членове на надзорния орган.

Член 21

Програма за съответствие и отговорник по съответствието

1. Държавите-членки гарантират, че операторите на преносни системи въвеждат и изпълняват програма за съответствие, в която се определят мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантират, че спазването на тази програма се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на тези цели. Тя подлежи на одобрение от националния регулатор. Без да се засягат правомощията на регулаторния орган, спазването на програмата се контролира независимо от отговорника по съответствието.

2. Отговорникът по съответствието се назначава от надзорния орган, след одобрение от регулаторния орган. Регулаторният орган може да откаже да одобри назначаването на отговорника по съответствието единствено на основание липса на независимост или на професионална компетентност. Отговорникът по съответствието може да бъде физическо или юридическо лице. Член 19, параграфи 2—8 се прилагат за отговорника по съответствието.

3. Отговорникът по съответствието отговаря за:

- a) наблюдение на изпълнението на програмата за съответствие;
- b) изготвяне на ежегоден доклад, в който се посочват мерките, предприети за изпълнение на програмата за съответствие, и представяне на доклада на регулаторния орган;
- b) докладване пред надзорния орган и отправяне на препоръки относно програмата за съответствие и изпълнението ѝ;
- г) уведомяване на регулаторния орган относно всички значителни нарушения по отношение на изпълнението на програмата за съответствие; и
- д) докладване пред регулаторния орган за всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система.

4. Отговорникът по съответствието представя на регулаторния орган предлаганите решения относно инвестиционния план или отделните инвестиции в мрежата. Това задължение се изпълнява най-късно, когато ръководството и/или компетентният административен орган на оператора на преносна система представи тези документи на надзорния орган.

5. В случай че вертикално интегрираното предприятие на своето общо събрание или чрез гласуване на членовете на определения от него надзорен орган е осуетило приемането на дадено решение, с което е възпрепятствало или забавило инвестиции, които е трябвало да бъдат осъществени през следващите три години съгласно десетгодишния план за развитие на мрежата, отговорникът по съответствието докладва за това пред регулаторния орган, който тогава действа в съответствие с член 22.

6. Условието, които уреждат мандата или условията на заетост на отговорника по съответствието, включително продължителността на неговия мандат, подлежат на одобрение от регулаторния орган. Тези условия осигуряват независимостта на отговорника по съответствието, включително като му осигуряват всички ресурси, които са необходими за изпълнение на задълженията му. По време на своя мандат отговорникът по съответствието не заема друг професионален пост или отговорна длъжност и няма интереси, пряко или непряко, в или с която и да е част от вертикално интегрираното предприятие или с неговите акционери, притежаващи контролен пакет от акции.

7. Отговорникът по съответствието докладва редовно, устно или писмено, пред регулаторния орган и има право да докладва редовно, устно или писмено, пред надзорния орган на оператора на преносна система.

8. Отговорникът по съответствието може да присъства на всички заседания на управителните или административните органи на оператора на преносна система, както и на заседанията на надзорния орган и на общото събрание. Отговорникът по съответствието присъства на всички заседания, на които се разискват следните въпроси:

- а) условията за достъп до мрежата, определени в Регламент (ЕО) № 714/2009, по-специално по отношение на тарифи, услуги, свързани с достъп на трети страни, разпределение на капацитет, управление на претоварването, прозрачност, балансиране и вторични пазари;
- б) проектите, целящи експлоатация, поддръжка и развитие на преносната система, включително междусистемните връзки и инвестициите във връзките;
- в) закупуването или продажбите на енергия, необходими за експлоатацията на преносната система.

9. Отговорникът по съответствието контролира спазването на член 16 от оператора на преносна система.

10. Отговорникът по съответствието разполага с достъп до цялата необходима информация и до помещенията на оператора на преносна система, както и до цялата информация, нужна за изпълнението на неговите задачи.

11. След предварително одобрение от регулаторния орган, надзорният орган може да освободи от длъжност отговорника по съответствието. Той освобождава отговорника по съответствието на основание липса на независимост или на професионални способности, по искане на регулаторния орган.

12. Отговорникът по съответствието има достъп до помещенията на оператора на преносна система, без да е необходимо предварително известие.

Член 22

План за развитие на мрежата и правомощия за вземане на инвестиционни решения

1. Всяка година операторите на преносни системи представят на регулаторния орган десетгодишен план за развитие на мрежата, основан на съществуващото и прогнозираното търсене и предлагане, след консултация с всички заинтересовани страни. Този план за развитие на мрежата съдържа ефикасни мерки с оглед гарантиране на адекватността на системата и сигурността на доставките.

2. По-специално десетгодишният план за развитие на мрежата:

- а) показва на участниците в пазара основната инфраструктура за пренос, която трябва да се изгради или осъвремени през следващите десет години;
- б) съдържа всички инвестиции, за които вече е взето решение, и определя новите инвестиции, които трябва да бъдат направени през следващите три години; и
- в) предвижда график за всички инвестиционни проекти.

3. При изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата операторът на преносна система прави разумни предвиждания за измененията в производството, доставките, потреблението и обмена с други държави, като взема предвид инвестиционните планове за регионални мрежи и мрежи в цялата Общност.

4. Регулаторният орган се консултира с всички настоящи или потенциални ползватели на системата относно десетгодишния план за развитие на мрежата по открит и прозрачен начин. От лицата или предприятията, които твърдят, че са потенциални ползватели на системата, може да бъде поискано да обосноват твърденията си. Регулаторният орган публикува резултата от процеса на консултации, и по-специално възможните нужди от инвестиции.

5. Регулаторният орган проучва дали десетгодишният план за развитие на мрежата обхваща всички нужди от инвестиции, установени в процеса на консултации, и дали той е в съответствие с необвързващия десетгодишен план за развитие на мрежата за цялата Общност (план за развитие на мрежата за цялата Общност), посочен в член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 714/2009. Ако се породят съмнения относно съответствието с необвързващия план за развитие на мрежата в цялата Общност, регулаторният орган се консултира с Агенцията. Регулаторният орган може да поиска от оператора на преносна система да измени своя десетгодишен план за развитие на мрежата.

6. Регулаторният орган наблюдава и оценява изпълнението на десетгодишния план за развитие на мрежата.

7. Освен ако не са налице наложителни причини извън неговия контрол, при обстоятелства, при които операторът на преносна система не извърши инвестиция, която съгласно десетгодишния план за развитие на мрежата е следвало да бъде извършена в следващите три години, държавите-членки гарантират, че от регулаторния орган се изисква да предприеме поне една от следните мерки, които да гарантират извършването на такава инвестиция, ако все още е подходящо да бъде направена въз основа на най-актуалния десетгодишен план за развитие на мрежата:

- а) да поиска от оператора на преносна система да изпълни въпросните инвестиции;
- б) да организира за въпросната инвестиция тръжна процедура, открита за всички инвеститори; или
- в) да задължи оператора на преносна система да приеме увеличение на капитала, за да финансира необходимите инвестиции, и да позволи на независими инвеститори участие в капитала.

При упражняване на правомощията си по първа алинея, буква б) регулаторният орган може да задължи оператора на преносна система да приеме едно или повече от следните:

- а) финансиране от всяка трета страна;
- б) изграждане от всяка трета страна;
- в) изграждане на съответните нови активи самостоятелно;
- г) експлоатация на съответните нови активи самостоятелно.

Операторът на преносна система предоставя на инвеститорите цялата информация, необходима за осъществяване на инвестицията, свързва нови активи с преносната мрежа и като цяло полага всички усилия да улесни изпълнението на инвестиционния проект.

Съответните финансови договорености подлежат на одобрение от регулаторния орган.

8. Когато регулаторният орган е упражнил правомощията си по параграф 7, първа алинея, съответните тарифни разпоредби обхващат разходите по въпросната инвестиция.

Член 23

Правомощия за вземане на решение по отношение на свързването на нови електроцентрали към преносната система

1. Операторът на преносна система определя и публикува прозрачни и ефикасни процедури за недискриминационно свързване на нови електроцентрали към преносната система. Тези процедури подлежат на одобрение от националните регулаторни органи.

2. Операторът на преносна система няма право да откаже свързването на нова електроцентрала въз основа на възможни бъдещи ограничения на съществуващите мощности на мрежата, като например претоварване в отдалечени части на преносната система. Операторът на преносна система предоставя необходимата информация.

3. Операторът на преносна система няма право да откаже нова точка за свързване на основание, че това ще доведе до допълнителни разходи, свързани с необходимото увеличение на капацитета на елементите от системата в непосредствена близост до точката на свързване.

ГЛАВА VI

ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНА СИСТЕМА

Член 24

Определяне на оператори на разпределителни системи

Държавите-членки определят сами или изискват от предприятия, които притежават или отговарят за разпределителни системи, да определят един или повече оператори на разпределителни системи за период от време, който се установява от държавите-членки при отчитане на съображенията за ефективност и икономически баланс. Държавите-членки гарантират, че операторите на разпределителни системи действат в съответствие с членове 25, 26 и 27.

Член 25

Задачи на операторите на разпределителни системи

1. Операторът на разпределителна система е отговорен за гарантиране на дългосрочната способност на системата да отговаря на разумни искания за разпределението на електроенергията, за експлоатацията, поддръжката и развитието при икономически условия на сигурна, надеждна и ефикасна електроразпределителна система на своята територия, като се съобразява надлежно с околната среда и енергийната ефективност.

2. При всички случаи той не трябва да дискриминира ползватели на системата или групи от ползватели на системата, особено в полза на свързаните с него предприятия.

3. Операторът на разпределителна система предоставя на ползвателите на системата информацията, която им е необходима за ефективен достъп до системата, включително за нейното използване.

4. Държавата-членка може да поиска от оператора на разпределителна система при диспечериране на производствените съоръжения да даде приоритет на производствени съоръжения, които използват възобновяеми енергийни източници или отпадъци, или произвеждащи комбинирано топлинна енергия и електроенергия.

5. Всеки оператор на разпределителни системи осигурява енергията, която използва за покриване на енергийни загуби и резервна мощност в своята система, в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури, в случаите, когато има такава функция. Това изискване не засяга използването на електроенергията по договори, сключени преди 1 януари 2002 г.

6. Когато оператор на разпределителна система отговаря за балансирането на разпределителната система, правилата, приети от него за тази цел, са обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за налагане на такси на ползвателите на системата за енергийни дисбаланси на техните мрежи. Редът и условията за предоставянето на такива услуги от операторите на разпределителни системи, включително правилата и тарифите, се установяват съгласно член 37, параграф 6, по недискриминационен и съобразен с разходите начин, като тези условия се публикуват.

7. При планиране на развитието на разпределителната мрежа операторът на разпределителна система обмисля и мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето и/или разпределено производство, които биха могли да заместят необходимостта от модернизиране или подмяна на електроенергийна мощност.

Член 26

Отделяне на операторите на разпределителни системи

1. Когато операторът на разпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие, той е независим поне по отношение на правната си форма, организацията и взимането на решения от други дейности, които не са свързани с разпределението. Тези правила не създават задължение за отделяне на собствеността върху активите на оператора на разпределителна система от вертикално интегрираното предприятие.

2. В допълнение към изискванията по параграф 1, когато операторът на разпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие, той е независим по отношение на организацията и вземането на решения от другите дейности, които не са свързани с разпределението. За да се постигне това, се прилагат следните минимални критерии:

- а) тези лица, които отговарят за управлението на оператора на разпределителна система, не трябва да участват в дружествени структури на интегрираното електроенергийно предприятие, отговарящи, пряко или непряко, за ежедневното управление на производството, преноса или доставката на електроенергия;
- б) следва да се вземат подходящи мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, отговорни за управлението на оператора на разпределителна система, са отчетени по начин, гарантиращ, че тези лица са в състояние да действат независимо;
- в) операторът на разпределителна система трябва да има ефективни права за вземане на решения, независимо от интегрираното електроенергийно предприятие, по отношение на активи, необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата. За да изпълнява тези задачи, операторът на разпределителна система разполага с необходимите ресурси, включително човешки, технически, физически и финансови ресурси. Това не следва да възпрепятства съществуването на подходящи координационни механизми, които

да гарантират защитата на икономическите и управленско-надзорните права на дружеството майка в негово дъщерно дружество по отношение възвръщаемостта върху активите, регулирани непряко в съответствие с член 37, параграф 6. По-специално това дава възможност на дружеството майка да одобрява годишния финансов план или друг равносетен инструмент на оператора на разпределителна система и да поставя глобални ограничения върху равнището на задълженост на дъщерното дружество. Не се допуска дружеството майка да дава указания относно текущата дейност или по отношение на отделни решения, свързани с изграждането или модернизирането на електропроводи на ниво разпределение, които не надвишават условията на одобрения финансов план или равносетен документ; и

- г) операторът на разпределителна система трябва да въведе програма за съответствие, в която са посочени взетите мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантира, че спазването ѝ се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за изпълнението на тази цел. Лицето или органът, отговарящ за наблюдението на програмата за съответствие, отговорникът по съответствието на оператора на разпределителната система, представя на регулаторния орган, посочен в член 35, параграф 1 годишен доклад, в който са посочени взетите мерки и който се публикува. Отговорникът по съответствието на оператора на разпределителната система има пълна независимост и достъп до цялата информация за оператора на разпределителна система и всички свързани с него предприятия, необходима за изпълнението на задачите му.

3. Когато операторът на разпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие, държавите-членки гарантират, че дейността му се следи от регулаторните органи или други компетентни органи, така че да не може да се възползва от вертикалната си интеграция с цел нарушаване на конкуренцията. По-специално вертикално интегрираният оператор на разпределителна система в комуникациите си и при използването на търговската си марка не създава възможност за обръкване относно отделната идентичност на клона за доставка на вертикално интегрираното предприятие.

4. Държавите-членки може да решат да не прилагат параграфи 1, 2 и 3 за интегрирани електроенергийни предприятия, обслужващи по-малко от 100 000 свързани клиенти, или обслужващи малки изолирани системи.

Член 27

Задължения за поверителност на операторите на разпределителни системи

Без да се засяга член 30 или други правни задължения за разкриване на информация, всеки оператор на разпределителна система запазва поверителността на чувствителната търговска информация, получена при извършването на дейността му, и да предотвратява разкриването по дискриминационен начин на информация относно собствената му дейност, която може да доведе до търговски предимства.

Член 28

Затворени разпределителни системи

1. Държавите-членки може да предвидят, че националните регулаторни органи или други компетентни органи класифицират като „затворена разпределителна система“ такава система, която разпределя електроенергия в рамките на географски обособен промишлен или търговски обект или обект с общо ползване на услуги и, без да се засяга параграф 4, не доставя на битови потребители, в случай че:

- а) поради определени технически причини или причини, свързани с безопасността, дейностите или производственият процес на ползвателите на тази система са интегрирани; или
- б) тази система разпределя електроенергия основно на собственика или оператора на системата или на предприятия, свързани с тях.

2. Държавите-членки може да предвидят, че националните регулаторни органи освобождават оператора на затворена разпределителна система от:

- а) задълженията съгласно член 25, параграф 5 да осигурява енергията, която използва за покриване на енергийни загуби и резервна мощност в своята система, в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури;
- б) задължението съгласно член 32, параграф 1 тарифите или методиките, на които се основава тяхното изчисление, да са одобрени преди влизането им в сила в съответствие с член 37.

3. Когато е предоставена дерогация съгласно параграф 2, приложимите тарифи или методиките, на които се основава тяхното изчисление, се преразглеждат и одобряват в съответствие с член 37 по искане на ползвател на затворената разпределителна система.

4. Инцидентно използване на системата от малък брой домакинства, които са наети на работа при собственика на разпределителната система или които имат подобни връзки с него и се намират в границите на зоната, обслужвана от затворена разпределителна система, не изключва предоставяне на освобождаване по параграф 2.

Член 29

Комбиниран оператор

Член 26, параграф 1 не възпрепятства дейността на комбиниран оператор на преносна и разпределителна система, при условие че този оператор спазва разпоредбите на член 9, параграф 1 или членове 13 и 14 или на глава V или попада в обхвата на член 44, параграф 2.

ГЛАВА VII

ОТДЕЛЯНЕ И ПРОЗРАЧНОСТ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ОТЧЕТИ

Член 30

Право на достъп до счетоводните отчети

1. Държавите-членки или компетентният орган, определен от тях, включително регулаторните органи, посочени в член 35 имат

право на достъп до счетоводните отчети на електроенергийните предприятия съгласно член 31, доколкото това е необходимо, за да изпълняват своите функции.

2. Държавите-членки и определеният компетентен орган, включително регулаторните органи, запазват поверителността на чувствителна търговска информация. Държавите-членки може да предвидят разкриване на такава информация, когато това е необходимо, за да могат компетентните органи да изпълняват функциите си.

Член 31

Отделяне на счетоводните отчети

1. Държавите-членки предприемат необходимите стъпки, за да гарантират, че счетоводните отчети на електроенергийните предприятия се водят в съответствие с параграфи 2 и 3.

2. Електроенергийните предприятия, независимо от системата си на собственост или правната си форма, съставят, представят за одит и публикуват своите годишни счетоводни отчети в съответствие с разпоредбите на националното законодателство относно годишните отчети на дружествата с ограничена отговорност, приети в съответствие с Четвърта директива 78/660/ЕИО на Съвета от 25 юли 1978 г., приета на основание член 44, параграф 2, буква ж) (*) от Договора, относно годишните счетоводни отчети за някои видове дружества (¹).

Предприятия, които не са правно задължени да публикуват своите годишни счетоводни отчети, съхраняват в централното си управление копие от тях на разположение на обществеността.

3. При своето вътрешно счетоводство електроенергийните предприятия, водят отделни счетоводни отчети за всяка от дейностите по пренос и разпределение, както те биха ги водили, ако въпросните дейности се извършваха от отделни предприятия, с цел недопускане на дискриминация, кръстосано субсидиране и нарушаване на конкуренцията. Те също така водят и счетоводни отчети, които могат да бъдат консолидирани, за други електроенергийни дейности, които не са свързани с пренос или разпределение. До 1 юли 2007 г. те водят отделни счетоводни отчети за дейностите по доставка на привилегировани клиенти и дейностите по доставка на непривилегировани клиенти. Приходите от собствеността на преносната или разпределителната система се посочва в счетоводните отчети. Когато е подходящо, те водят консолидирани счетоводни отчети за други неелектроенергийни дейности. Вътрешното счетоводство включва баланс и отчет за приходите и разходите за всяка дейност.

4. Одитът, посочен в параграф 2, удостоверява по-специално спазването на задължението за недопускане на дискриминация и кръстосано субсидиране, посочено в параграф 3.

(*) Заглавието на Директива 78/660/ЕИО е коригирано, за да се отчете преномерирането на членовете на Договора за създаване на Европейската общност в съответствие с член 12 от Договора от Амстердам; първоначалното позоваване е било на член 54, параграф 3, буква ж).

(¹) ОВ L 222, 14.8.1978 г., стр. 11.

ГЛАВА VIII

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДОСТЪПА ДО СИСТЕМАТА

Член 32

Достъп на трети страни

1. Държавите-членки осигуряват прилагането на система за достъп на трети страни до преносните и разпределителните системи въз основа на публикувани тарифи, приложими за всички привилегирани клиенти и прилагани обективно и без дискриминация между ползвателите на системата. Държавите-членки гарантират, че тези тарифи или методиките, на които се основава тяхното изчисление, са одобрени преди влизането им в сила в съответствие с член 37 и че тези тарифи и методики — когато само методиките са одобрени — са публикувани преди влизането им в сила.

2. Операторът на преносна или разпределителна система може да откаже достъп, когато липсва необходимия капацитет. Подобен отказ трябва да бъде придружен от надлежно обосновани причини, особено предвид разпоредбите на член 3, като се изхожда от обективни и целесъобразни в техническо и икономическо отношение критерии. Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки гарантират, че тези критерии се прилагат последователно и че ползвателят на системата, на когото е бил отказан достъп, може да се възползва от процедура за уреждане на спорове. Регулаторните органи гарантират също така, когато е подходящо и когато се дава отказ за достъп, че операторът на преносна или разпределителна система предоставя съответната информация за мерките, които биха били необходими за укрепване на мрежата. На страната, поискала тази информация, може да бъде наложена разумна такса, отразяваща разходите за предоставяне на подобна информация.

Член 33

Отваряне на пазара и реципрочност

1. Държавите-членки гарантират, че привилегирваните клиенти включват:

- а) до 1 юли 2004 г. — привилегирваните клиенти, посочени в член 19, параграфи 1—3 от Директива 96/92/ЕО. Държавите-членки публикуват до 31 януари всяка година критериите за определяне на тези привилегирвани клиенти;
- б) от 1 юли 2004 г. — всички небитови клиенти;
- в) от 1 юли 2007 г. — всички клиенти.

2. За недопускане на дисбаланс при отварянето на електроенергийните пазари:

- а) договори за доставка на електроенергия с привилегирван клиент в системата на друга държава-членка не са забранени, ако клиентът се счита за привилегирван и в двете въпросни системи; и

- б) когато сделките, описани в буква а), се отказват поради това, че клиентът е привилегирван само в една от двете системи, Комисията може да задължи, като взема под внимание положението на пазара и общия интерес, отказващата страна да изпълни исканата доставка по искане на държавата-членка, в която се намира привилегирваният клиент.

Член 34

Директни електропроводни линии

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да се позволи:

- а) на всички производители на електроенергия и предприятия за доставка на електроенергия, установени на тяхна територия, да снабдяват своите обекти, дъщерни дружества и привилегирвани клиенти чрез директна електропроводна линия; и
- б) всички привилегирвани клиенти на тяхна територия да бъдат снабдявани чрез директна електропроводна линия от производител и предприятия за доставка.

2. Държавите-членки установяват критериите за предоставянето на разрешения за изграждане на директни електропроводни линии на тяхна територия. Тези критерии трябва да бъдат обективни и недискриминационни.

3. Възможността за доставка на електроенергия чрез директна електропроводна линия, посочена в параграф 1 от настоящия член, не засяга възможността за договаряне на електроенергия в съответствие с член 32.

4. Държавите-членки може да обвържат разрешението за изграждане на директна електропроводна линия с отказ за достъп до системата въз основа, в зависимост от случая, на член 32 или със започване на процедура за решаване на спор съгласно член 37.

5. Държавите-членки може да откажат разрешение за директна електропроводна линия, ако издаването на подобно разрешение би пречило разпоредбите на член 3. Този отказ се придружава от надлежно обосновани съображения.

ГЛАВА IX

НАЦИОНАЛНИ РЕГУЛАТОРНИ ОРГАНИ

Член 35

Определяне и независимост на регулаторните органи

1. Всяка държава-членка определя един-единствен национален регулаторен орган на национално равнище.

2. Параграф 1 от настоящия член не засяга определянето на други регулаторни органи на регионално равнище в рамките на държавите-членки, при условие че има един старши представител, който представлява държавата-членка и осъществява контакти на общностно равнище в рамките на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с член 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 713/2009.

3. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член дадена държава-членка може да определи регулаторни органи за малки системи на географски отделен район, чието потребление през 2008 г. е било по малко от 3 % от общото потребление на държавата-членка, от която е част. Тази дерогация не засяга определянето на един старши представител, който представлява държавата-членка и осъществява контакти на общностно равнище в рамките на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с член 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 713/2009.

4. Държавите-членки гарантират независимостта на регулаторния орган и безпристрастното и прозрачно упражняване на правомощията му. За тази цел, държавата-членка гарантира, че при изпълнението на регулаторни функции, възложени му съгласно настоящата директива и свързаното с нея законодателство, регулаторният орган:

- а) е правно отделен и функционално независим от други публични и частни образувания;
- б) гарантира, че персоналят му и лицата, отговорни за управлението му:
 - i) действат независимо от пазарни интереси; и
 - ii) не търсят или не получават преки инструкции от правителство или друго публично или частно образувание при изпълнение на своите регулаторни функции. Това изискване не засяга тясното сътрудничество, при необходимост, с други релевантни национални органи, нито общите политически насоки, давани от правителството, които не са свързани с регулаторните правомощия и задължения съгласно член 37.

5. За да защитят независимостта на регулаторния орган, държавите-членки по-специално гарантират, че:

- а) регулаторният орган може да взема автономни решения, независимо от всякакви политически органи и разполага със собствени годишни бюджетни кредити, с автономност при изпълнението на предоставения бюджет, както и с достатъчни човешки и финансови ресурси за изпълнение на своите задължения; и
- б) членовете на управителния съвет на регулаторния орган или, при липса на управителен съвет, висшите ръководни служители на регулаторния орган се назначават за определен мандат от пет до седем години, който може да бъде подновен веднъж.

По отношение на първа алинея, буква б), държавите-членки осигуряват подходяща ротационна схема за управителния съвет или висшите ръководни служители. Членовете на управителния съвет или, при липса на управителен съвет, висшите ръководни служители може да бъдат освободени от длъжност по време на мандата си единствено ако вече не отговарят на условията, посочени в настоящия член, или са виновни за закононарушения съгласно националното право.

Член 36

Общи цели на регулаторния орган

При изпълнение на регулаторните функции, посочени в настоящата директива, регулаторния орган взема всички подходящи мерки за постигане на следните цели в рамките на своите задължения и правомощия, установени в член 37, в тясно сътрудничество с други релевантни национални органи, включително органите по конкуренция, когато това е необходимо, без да се засяга тяхната компетентност:

- а) насърчаване, в тясно сътрудничество с Агенцията, с регулаторните органи на другите държави-членки и с Комисията, на развиването на конкурентен, сигурен и устойчив от екологична гледна точка вътрешен пазар на електроенергия в рамките на Общността, както и на действителното отваряне на пазара за всички клиенти и доставчици в Общността, и осигуряване на подходящи условия за ефективната и надеждна експлоатация на електроенергийните мрежи, като се вземат предвид дългосрочните цели;
- б) развиване на конкурентни и добре функциониращи регионални пазари в рамките на Общността за постигане на целите, посочени в буква а);
- в) премахване на ограниченията върху търговията с електроенергия между държавите-членки, което включва развиване на подходящ капацитет за трансграничен пренос, с цел да се отговори на търсенето и да се стимулира интеграцията на националните пазари, с което може да се улесни свободният поток на електроенергия в Общността;
- г) съдействие за постигане, по най-разходоэффективен начин, на развитието на сигурни, надеждни и ефикасни недискриминационни системи, които са ориентирани към потребителите, и насърчаване на съответност на системите и, съгласно общите цели на енергийната политика, енергийната ефективност, както и интеграцията на производство от различен мащаб на електроенергия от възобновяеми енергийни източници и разпределено производство както в преносните, така и в разпределителните мрежи;
- д) улесняване на достъпа до мрежата на производствен капацитет от ново поколение, по-специално отстраняване на пречки, които биха могли да възпрепятстват достъпа на нови участници на пазара и на електроенергията от възобновяеми енергийни източници;
- е) осигуряване на подходящи стимули в краткосрочен и дългосрочен план за операторите и ползвателите на системи, така че да се увеличи ефикасността на системите и да се насърчи интеграцията на пазарите;
- ж) гарантиране, че клиентите се ползват от ефективното функциониране на националния пазар, насърчаване на ефективната конкуренция и съдействие за осигуряване на защита на потребителите;
- з) съдействие за постигане на високи стандарти по отношение на универсалната и обществените услуги за доставка на електроенергия, допринасяне за защитата на уязвимите клиенти и допринасяне за съвместимостта на процесите за обмен на данни, необходими на клиентите за смяна на доставчика.

Член 37

Задължения и правомощия на регулаторния орган

1. Регулаторният орган има следните задължения:

- а) определяне или одобряване, в съответствие с прозрачни критерии, на тарифи за пренос или разпределение или техните методики;
- б) да осигури изпълнението от страна на операторите на преносни и разпределителни системи и, според случая, на собствениците на системи, както и на всички електроенергийни предприятия, на задълженията им съгласно настоящата директива и съответното законодателство на Общността, включително по отношение на въпроси от трансграничен характер;
- в) да си сътрудничи по отношение на въпроси от трансграничен характер с регулаторния(те) орган(и) на съответните държави-членки и с Агенцията;
- г) да спазва и изпълнява всички съответни правно обвързващи решения на Агенцията и на Комисията;
- д) да докладва ежегодно за дейността си и изпълнението на задълженията си пред релевантните органи на държавите-членки, Агенцията и Комисията. Тези доклади съдържат предприетите мерки и получените резултати по отношение на всяко задължение, посочено в настоящия член;
- е) да гарантира, че няма кръстосано субсидиране между дейностите по пренос, разпределение и доставка;
- ж) да наблюдава инвестиционните планове на операторите на преносни системи и да предоставя в годишният си доклад оценка на инвестиционните планове на операторите на преносни системи по отношение на съответствието им с десетгодишния план за развитие на мрежата в цялата Общност, посочен в член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 714/2009; такава оценка може да включва препоръки за изменение на тези инвестиционни планове;
- з) да наблюдава съответствието с нормите за сигурност и надеждност на мрежата и да прави преглед на изпълнението им, както и да определя или одобрява стандартите и изискванията за качество на услугите и доставките или да допринася за това съвместно с други компетентни органи;
- и) да наблюдава равнището на прозрачност, включително на цените на едро, и да гарантира, че електроенергийните предприятия изпълняват задълженията за прозрачност;
- й) да наблюдава степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията в секторите на едро и на дребно, включително на борсите за електроенергия, да следи цените на електроенергията за битовите клиенти, включително системите за авансови плащания, процента на смяна на доставчика, процента на изключване от мрежата, таксите за услугите по поддръжка и изпълнението на тези услуги и жалбите на битовите клиенти, както и да следи за всякакво нарушаване или ограничаване на конкуренцията, включително да предоставя нужната информация и да отнася съответните случаи до органите по конкуренция;

- к) да наблюдава случаите на ограничаващи договорни практики, включително клаузи за изключителност, които могат да възпрепятстват големи небитови клиенти от сключването на договори едновременно с повече от един доставчик или да ограничат избора им да постъпят по този начин, като при целесъобразност, уведомява националните органи по конкуренцията относно такива практики;
- л) да защита договорната свобода по отношение на договорите за прекъсваемо снабдяване, както и по отношение на дългосрочните договори, при условие че те са съвместими с правото на Общността и са в съответствие с политиките на Общността;
- м) да наблюдава времето, за което операторите на преносни и разпределителни системи извършват свързвания към мрежата и ремонти;
- н) да съдейства заедно с други компетентни органи за осигуряване на ефективността и прилагането на мерките за защита на потребителите, включително на определените в приложение I;
- о) да публикува поне веднъж годишно препоръки по отношение на съответствието на цените за доставка с член 3 и да ги изпраща на органите по конкуренция, по целесъобразност;
- п) да гарантира достъп до данни за потреблението на клиентите, за предоставянето, за незадължително ползване в лесно разбираем, хармонизиран на национално равнище формат на данните за потреблението, както и бърз достъп за всички клиенти до такива данни съгласно приложение I, буква з);
- р) да наблюдава прилагането на правилата за функциите и отговорностите на операторите на преносни системи, операторите на разпределителни системи, доставчиците и клиентите и другите участници на пазара съгласно Регламент (ЕО) № 714/2009;
- с) да наблюдава инвестициите в производствени мощности с оглед сигурността на доставките;
- т) да наблюдава техническото сътрудничество между операторите на преносни системи от Общността и от трети държави;
- у) да наблюдава прилагането на защитните мерки, посочени в член 42; и
- ф) да допринася за съвместимостта на процесите на обмен на данни за най-важните пазарни процеси на регионално равнище.

2. Когато дадена държава-членка е предвидила това, задълженията за наблюдение, уредени в параграф 1, може да се осъществяват и от органи, различни от регулаторен орган. В такъв случай информацията, получена от наблюдението, се съобщава на регулаторния орган във възможно най-кратък срок.

Като запазва своята независимост, без да се засяга специфичната си компетентност и като спазва принципите на по-добро регулиране, регулаторния орган се консултира при необходимост с операторите на преносни системи и при необходимост сътрудничи тясно с други релевантни национални органи при изпълнение на задълженията, уредени в параграф 1.

Никое одобрение, дадено от регулаторен орган или от Агенцията съгласно настоящата директива, не засяга каквото и да било надлежно обосновано бъдещо упражняване на правомощията от регулаторния орган в съответствие с настоящия член или каквото и да било санкции, наложени от други релевантни органи или от Комисията.

3. В допълнение към възложените му съгласно параграф 1 от настоящия член задължения, регулаторният орган извършва следните действия след определянето на независим системен оператор съгласно член 13:

- а) наблюдава изпълнението от страна на собственика на преносна система и независимия системен оператор на задълженията им по настоящия член и налага санкции за неизпълнение съгласно параграф 4, буква г);
- б) наблюдава отношенията и комуникациите между независимия системен оператор и собственика на преносна система, за да гарантира изпълнението на задълженията от страна на независимия системен оператор, като по-специално одобрява договорите и действия като орган по уреждане на спорове между независимия системен оператор и собственика на преносна система, разглеждайки всяка жалба, внесена от която и да е от двете страни съгласно параграф 11;
- в) без да се засяга процедурата по член 13, параграф 2, буква в), одобрява по отношение на първия десетгодишен план за развитие на мрежата планираните инвестиции и многогодишния план за развитие на мрежата, представян ежегодно от независимия системен оператор;
- г) гарантира, че събираните от независимият системен оператор тарифи за достъп до мрежите включват възнаграждение за собственика или собствениците на мрежи, което да осигурява достатъчна доходност от активите на мрежата и от новите инвестиции, направени в нея, при условие че тези тарифи са наложени по икономичен и ефективен начин;
- д) има правомощия да извършват проверки, включително без предварително известие, в обектите на собственика на преносна система и на независимия оператор на система; и
- е) наблюдава използването на такси за претоварване, събирани от независимия системен оператор в съответствие с член 16, параграф 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

4. Държавите-членки гарантират, че регулаторните органи разполагат с правомощия, които им позволяват да изпълняват задълженията, посочени в параграфи 1, 3 и 6, ефективно и без забавяне. За тази цел регулаторният орган има най-малко следните правомощия:

- а) да издава обвързващи за електроенергийните предприятия решения;
- б) да извършва разследвания на функционирането на електроенергийните пазари и да взема решения и да налага всички необходими и пропорционални мерки за насърчване на ефективна конкуренция и гарантиране на нормалното функциониране на пазара. При необходимост регулаторният орган има също правомощието да си сътрудничи с националния орган

по конкуренция и с регулаторите на финансовите пазари или с Комисията при провеждане на разследвания, свързани с правото в областта на конкуренцията;

- в) да изисква всякаква информация от електроенергийните предприятия, необходима за изпълнението на задачите му, включително мотиви за отказа да се предостави достъп на трети страни, както и всякаква информация относно необходимите мерки за укрепване на мрежата;
- г) да налага ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на електроенергийните предприятия, които не изпълняват задълженията си съгласно настоящата директива или другите съответни правно обвързващи решения на регулаторния орган или на Агенцията, или да предлага на компетентен съд да наложи такива санкции. Това включва правомощието да налага или да предлага налагането на санкции в размер до 10 % от годишния оборот на оператора на преносна система спрямо същия или в размер до 10 % от годишния оборот на вертикално интегрираното предприятие спрямо същото, в зависимост от случая, ако те не спазват задълженията си съгласно настоящата директива; и
- д) подходящи права за провеждане на разследвания и съответни правомощия за издаване на указания за уреждане на спорове съгласно параграфи 11 и 12.

5. В допълнение към правомощията и задълженията, възложени му съгласно параграфи 1 и 4 от настоящия член, когато оператор на преносна система е определен съгласно глава V, регулаторният орган разполага най-малко със следните правомощия и задължения:

- а) да налага санкции съгласно параграф 4, буква г) за дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;
- б) да наблюдава комуникациите между оператора на преносна система и вертикално интегрираното предприятие, за да се гарантира, че операторът на преносна система изпълнява задълженията си;
- в) да действа като орган по уреждане на спорове между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система по отношение на всяка жалба, подадена съгласно параграф 11;
- г) да наблюдава търговските и финансовите отношения, включително заемите, между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система;
- д) да одобрява всички търговски и финансови споразумения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система, при условие че те са в съответствие с пазарните условия;

- е) да изисква обосновка от вертикално интегрираното предприятие, когато се уведомява от отговорника по съответствието съгласно член 21, параграф 4. Такава обосновка включва по-специално доказателства, че не е имало дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;
- ж) да извършва проверки, включително внезапни проверки, в обектите на вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система; и
- з) да възлага всички или определени задачи на оператора на преносна система на независим системен оператор, определен съгласно член 13, в случай че операторът на преносна система нарушава системно задълженията си съгласно настоящата директива, по-специално в случай на системно дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие.
6. Регулаторните органи отговарят за определянето и одобряването своевременно преди влизането им в сила поне на методиките, използвани за изчисляване или установяване на реда и условията за:
- а) свързването и достъпа до националните мрежи, включително тарифите за пренос и разпределение или методиките за определянето им. Тези тарифи или методики дават възможност да се направят необходимите инвестиции в мрежите по начин, който позволява тези инвестиции да осигурят жизнеспособността на мрежите;
- б) предоставяне на балансиращи услуги, които се осъществяват по най-икономичен начин и осигуряват подходящи стимули за ползвателите на мрежата да балансират захранването и потреблението. Балансиращите услуги се предоставят по справедлив и недискриминационен начин и се основават на обективни критерии; и
- в) достъп до трансгранични инфраструктури, включително процедурите за разпределяне на капацитет и управление на претоварването.
7. Методиките или редът и условията, посочени в параграф 6, се публикуват.
8. При определянето или одобряването на тарифите или методиките и балансиращите услуги регулаторните органи гарантират, че операторите на преносните и разпределителните системи разполагат с подходящи стимули, в краткосрочен и дългосрочен план, за повишаване на ефикасността, насърчаване на интеграцията на пазарите и сигурността на доставките и подкрепа за свързването с това научноизследователски дейности.
9. Регулаторните органи осъществяват наблюдение на управлението на претоварването на националните електроенергийни системи, включително междусистемните електропроводи, както и прилагането на правилата за управление на претоварването. За тази цел операторите на преносни системи или операторите на пазара предоставят на националните регулаторни органи правилата си за управление на претоварването, включително разпределението на капацитета. Националните регулаторни органи може да отправят искане за внасяне на изменения в тези правила.

10. Регулаторните органи имат правомощията да изискват от операторите на преносни и разпределителни системи при необходимост да променят реда и условията, включително тарифите или методиките, посочени в настоящия член, за да се гарантира, че те са пропорционални и прилагани по недискриминационен начин. В случай на забавяне при определянето на тарифите за пренос и разпределение, регулаторните органи разполагат с правомощия да определят или одобряват временни тарифи или методики за пренос и разпределение и да вземат решения относно подходящи компенсаторни мерки, в случай че окончателните тарифи или методики за пренос и разпределение се отклоняват от тези временни тарифи или методики.

11. Страна, която има оплакване срещу оператор на преносна или разпределителна система във връзка със задълженията на този оператор съгласно настоящата директива, може да отнесе жалбата си към регулаторния орган, който, в качеството си на орган по уреждане на спорове, излиза с решение в срок от два месеца след получаване на жалбата. Този срок може да бъде удължен с два месеца, когато регулаторният орган изиска допълнителна информация. Този удължен срок може да бъде удължен допълнително със съгласието на жалбоподателя. Решението на регулаторния орган има обвързваща сила, ако и докато не бъде отменено при обжалване.

12. Всяка страна, която е заинтересована и която има право да подаде жалба срещу решение за методиките, взето съгласно настоящия член, или в случаите, когато регулаторният орган има задължение да проведе консултация относно предложените тарифи или методики, може най-късно в срок от два месеца или в по-кратък срок, предвиден от държавите-членки, от публикуването на решението или предложението за решение, да представи жалба за преразглеждане. Такава жалба няма суспензивен ефект.

13. Държавите-членки създават подходящи и ефективни механизми за регулиране, контрол и прозрачност, за да се избегне злоупотреба с господстващо положение, особено във вреда на потребителите, и всякакви агресивни търговски практики. Тези механизми следва да вземат предвид разпоредбите на Договора и по-специално член 82 от него.

14. Държавите-членки гарантират, че са взети подходящи мерки, включително административни действия или наказателно производство, съгласно националното законодателство, срещу физически или юридически лица, които са отговорни за неспазването на правилата за поверителност, наложени от настоящата директива.

15. Жалбите, посочени в параграфи 11 и 12, не засягат упражняването на правото на обжалване в съответствие с общностното и/или националното право.

16. Решенията на регулаторните органи са напълно мотивирани и обосновани и подлежат на съдебен контрол. Решенията са обществено достъпни, като същевременно се запазва поверителността на чувствителната търговска информация.

17. Държавите-членки гарантират, че на национално равнище съществуват подходящи механизми, съгласно които всяка страна, засегната от решение на регулаторния орган, има право да обжалва пред орган, който е независим от заинтересованите страни и от което и да е правителство.

Член 38

Регулаторен режим при трансгранични въпроси

1. Регулаторните органи осъществяват тесни консултации и сътрудничество помежду си и си предоставят един на друг и на Агенцията всяка информация, необходима за изпълнението на задачите им съгласно настоящата директива. По отношение на обмена на информация получаващият орган гарантира същата степен на поверителност, каквато се изисква от предоставящия орган.

2. Регулаторните органи си сътрудничат най-малкото на регионално равнище за:

- а) насърчаване на постигането на оперативни договорености, които да позволят оптимално управление на мрежата, да насърчат съвместни борси за електроенергия и разпределянето на трансграничен капацитет, както и да позволят адекватно равнище на междусистемен преносен капацитет, включително чрез ново свързване на мрежите, в рамките на региона и между отделните региони, което да даде възможност за развитието на ефективна конкуренция и за подобряване на сигурността на доставките, без дискриминация между предприятията за доставка в различните държави-членки;
- б) координиране на разработването на всички мрежови кодекси за съответните оператори на преносни системи и други участници на пазара; и
- в) координиране на разработването на правилата, ръководещи управлението на претоварването.

3. Националните регулаторни органи имат право да сключват споразумения за сътрудничество помежду си, за да насърчават регулаторното сътрудничество.

4. Посочените в параграф 2 действия се осъществяват в тясно сътрудничество с други релевантни национални органи, когато това е необходимо, без да се засяга тяхната специфична компетентност.

5. Комисията може да приеме насоки относно обхвата на задълженията на регулаторните органи да сътрудничат помежду си и с Агенцията. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.

Член 39

Съответствие с насоките

1. Всеки регулаторен орган и Комисията може да поискат становището на Агенцията относно съответствието на дадено решение, взето от регулаторен орган, с насоките, посочени в настоящата директива или в Регламент (ЕО) № 714/2009.

2. Агенцията предоставя становището си на поискалия го регулаторен орган или съответно на Комисията, както и на взелия решението регулаторен орган в срок от три месеца от датата на получаване на искането.

3. Когато взелият решението регулаторен орган не се съобрази със становището на Агенцията в срок от четири месеца от датата на получаването на това решение, Агенцията информира съответно Комисията.

4. Всеки регулаторен орган може да информира Комисията, когато според него решение, свързано с трансграничната търговия, взето от друг регулаторен орган, не съответства на насоките, посочени в настоящата директива или в Регламент (ЕО) № 714/2009, в срок от два месеца след датата, на която е взето това решение.

5. Когато Комисията, в срок от два месеца след като е била информирана от Агенцията съгласно параграф 3 или от регулаторен орган съгласно параграф 4, или по собствена инициатива в срок от три месеца от датата на решението, прецени, че решението на регулаторен орган предизвиква сериозни съмнения относно съответствието му с насоките, посочени в настоящата директива или в Регламент (ЕО) № 714/2009, Комисията може да реши да проучи допълнително случая. В такъв случай тя приканва регулаторния орган и страните по производството пред същия орган да представят констатациите си.

6. Когато Комисията взема решение да проучи случая допълнително, в срок от четири месеца от датата, на която е взела това решение, Комисията излиза с окончателно решение:

- а) да не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган; или
- б) да изиска от съответния регулаторен орган да оттегли своето решение, ако според нея насоките не са спазени.

7. Когато Комисията не е взела решение да проучи допълнително случая или не е взела окончателно решение в сроковете, определени в параграфи 5 и 6 съответно, се счита, че тя не е повдигнала възражения срещу решението на регулаторния орган.

8. Регулаторният орган се съобразява с решението на Комисията да оттегли решението си в срок от два месеца и информира за това Комисията.

9. Комисията може да приеме насоки, определящи подробностите относно процедурата, която да бъде следвана за прилагането на настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.

Член 40

Съхраняване на документацията

1. Държавите-членки изискват от предприятията за доставка да съхраняват на разположение на националните органи, включително националния регулаторен орган, националните органи по конкуренция и Комисията, за целите на изпълнение на задачите им, за срок от най-малко пет години данните за всички сключени сделки по договори за доставка на електроенергия и електроенергийни деривати с клиенти на едро и оператори на преносни системи.

2. Данните съдържат подробности за елементите на съответната сделка като срок, условията за доставка и плащане, количеството, датите и часовете на изпълнението, цените и начините за идентифициране на съответния клиент на едро, както и точни подробности относно всички открити позиции по договори за доставка на електроенергия и по електроенергийни деривати.

3. Регулаторният орган може да реши да предостави на участниците на пазара елементи от тази информация, при условие че не издава чувствителна търговска информация за конкретни участници на пазара или конкретни сделки. Настоящият параграф не се прилага по отношение на информацията за финансови инструменти, които попадат в обхвата на Директива 2004/39/ЕО.

4. За да гарантира уеднаквеното прилагане на настоящия член, Комисията може да приеме насоки, определящи методите и условията за съхранение на документацията, както и формата и съдържанието на данните, които се съхраняват. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.

5. По отношение на сделките на предприятията за доставка по електроенергийни деривати с клиенти на едро и оператори на преносни системи настоящият член се прилага едновременно с Комисията приеме насоките, посочени в параграф 4.

6. Разпоредбите на настоящия член не създават допълнителни задължения за образуванията, попадащи в обхвата на Директива 2004/39/ЕО, спрямо посочените в параграф 1 органи.

7. В случай, че посочените в параграф 1 органи имат нужда от данни, които се съхраняват от структури, попадащи в обхвата на Директива 2004/39/ЕО, отговорните органи съгласно тази директива предоставят исканите данни на тези органи.

ГЛАВА X

ПАЗАРИ НА ДРЕБНО

Член 41

Пазари на дребно

За да се улесни появата на добре функциониращи и прозрачни пазари на дребно в Общността, държавите-членки гарантират, че функциите и отговорностите на операторите на преносни

системи, операторите на разпределителни системи, предприятията за доставка и клиентите и, ако е необходимо, на други участници на пазара, са определени по отношение на договорните споразумения, задължението към клиентите, правилата за обмен на данни и уреждане на спорове, собствеността върху данните и отговорността за отчитане на показанията.

Тези правила се публикуват, се разработват с цел да улеснят достъпа на клиентите и доставчиците до мрежите и подлежат на преразглеждане от регулаторните органи или от други релевантни национални органи.

Големите небитови потребители имат право да се договарят едновременно с няколко доставчика.

ГЛАВА XI

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 42

Защитни мерки

В случай на неочаквана криза на енергийния пазар и когато физическата безопасност и сигурност на лица, оборудване или съоръжения или целостта на системата са застрашени, дадена държава-членка може временно да вземе необходимите защитни мерки.

Тези мерки трябва да причинят най-малкото възможно смущение във функционирането на вътрешния пазар и не трябва да са по-широки по обхват, отколкото е строго необходимо за преодоляване на внезапно възникналите трудности.

Съответната държава-членка незабавно нотифицира тези мерки на останалите държави-членки и на Комисията, която може да реши, че съответната държава-членка трябва да промени или премахне тези мерки, доколкото те нарушават конкуренцията и влияят негативно върху търговията по начин, който е в разрез с общия интерес.

Член 43

Равнопоставеност

1. Мерките, които държавите-членки може да предприемат съгласно настоящата директива за да гарантират условия на равнопоставеност, съответстват на Договора, най-вече на член 30 от него, и на правото на Общността.

2. Посочените в параграф 1 мерки са пропорционални, недискриминационни и прозрачни. Тези мерки се привеждат в действие единствено след нотификацията и одобрението им от Комисията.

3. Комисията предприема действия по нотификацията, посочена в параграф 2, в срок от два месеца след получаването ѝ. Този срок започва да тече от деня след получаване на пълната информация. В случай, че Комисията не е предприела действия в срок от този двумесечен срок, се счита, че тя не е повдигнала възражения срещу нотифицираните мерки.

Член 44

Дерогации

1. Държавите-членки, които могат да покажат, че след като настоящата директива е влязла в сила, са налице съществени проблеми за функционирането на техните малки изолирани системи, може да кандидатстват за дерогации от съответните разпоредби на глави IV, VI, VII и VIII, както и от глава III, в случаи на изолирани микросистеми, доколкото става въпрос за преустройство, осъвременяване и разширяване на съществуваща мощност, които дерогации може да бъдат предоставени от Комисията. Комисията информира държавите-членки за тези заявления, преди да вземе решение, като взема предвид спазването на поверителността. Това решение се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.

2. Член 9 не се прилага по отношение на Кипър, Люксембург и/или Малта. Също така членове 26, 32 и 33 не се прилагат за Малта.

За целите на член 9, параграф 1, буква б) понятието „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ не включва крайни клиенти, които изпълняват някоя от функциите по производство и/или доставка на електроенергия пряко или чрез предприятия, върху които упражняват контрол, самостоятелно или съвместно, при условие че крайните клиенти, включително техният дял в електроенергията, произвеждана в контролираните предприятия, са, на средногодишна база, нетни потребители на електроенергия и при условие че икономическата стойност на електроенергията, която продават на трети страни, е незначителна спрямо останалата част от икономическата им дейност.

Член 45

Процедура за преразглеждане

В случай че в доклада, посочен в член 47, параграф 6, Комисията достигне до заключението, че предвид ефективния начин, по който е бил осъществен достъпът до мрежата в дадена държава-членка — водещ до ефективен, недискриминационен и свободен достъп до мрежата — определени задължения, наложени от настоящата директива върху предприятията (включително задължения относно правното отделяне на операторите на разпределителни системи) не са пропорционални на поставените цели, въпросната държава-членка може да отправи искане към Комисията за освобождаване от въпросното изискване.

Такова искане се нотифицира своевременно от държавата-членка на Комисията, заедно с цялата необходима информация, която да докаже, че достигнатото заключение в доклада относно гарантирания ефективен достъп до мрежата ще продължи да бъде валидно.

В срок от три месеца от получаването на нотификацията, Комисията приема становище по отношение на искането на съответната държава-членка, и при необходимост, внася предложения в Европейския парламент и в Съвета за изменения в съответните разпоредби на настоящата директива. В предложенията за изменение на настоящата директива Комисията може да предложи освобождаване на въпросната държава-членка от конкретни изисквания, при условие че ако е подходящо, тази държава-членка въведе мерки с равностоен ефект.

Член 46

Комитет

1. Комисията се подпомага от комитет.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1—4 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО, като се вземат предвид разпоредбите на член 8 от него.

Член 47

Докладване

1. Комисията наблюдава и преразглежда прилагането на настоящата директива, и внася в Европейския парламент и в Съвета доклад за цялостния напредък за първи път до 4 август 2004 г., а след това ежегодно. Докладът за напредъка обхваща най-малко следните въпроси:

- а) придобитият опит и постигнатия напредък при създаването на цялостен и напълно работещ вътрешен пазар на електроенергия и пречките, които остават в това отношение, включително аспектите на господство на пазара, концентрация на пазара, агресивните търговски практики или антиконкурентно поведение и последиците от него по отношение на нарушаването на пазарните принципи;
- б) степента, до която изискванията за отделяне и определяне на тарифи, съдържащи се в настоящата директива, са успешни при осигуряването на справедлив и недискриминационен достъп до електроенергийната система на Общността и еквивалентни нива на конкуренция, както и икономическите, екологичните и социалните последици от отварянето на електроенергийния пазар за клиентите;
- в) проучване на въпроси, свързани с нивата на капацитет на системата и сигурността на доставките на електроенергия в Общността, и по-специално съществуващия и планирания баланс между търсене и предлагане, отчитайки физическия капацитет за обмен между областите;
- г) специално внимание се обръща на мерките, взети в държавите-членки за покриване на върхово потребление и справяне с дефицита на един или повече доставчици;
- д) прилагането на дерогацията, предвидена съгласно член 26, параграф 4, с оглед възможно преразглеждане на прага;
- е) обща оценка на напредъка, постигнат по отношение на двустранните отношения с трети държави, които произвеждат и изнасят или пренасят електроенергия, включително напредъка в обединяването на пазара, социалните и екологичните последици от търговията с електроенергия и достъпа до мрежите на тези трети държави;

- ж) необходимостта от възможни изисквания за хармонизиране, които не са свързани с разпоредбите на настоящата директива; и
- з) начина, по който държавите-членки са изпълнили на практика изискванията относно обозначаването на енергията, съдържащи се в член 3, параграф 9, и начина, по който са взети под внимание препоръките на Комисията по този въпрос.

Когато е подходящо, този доклад за напредъка може да включва препоръки по-специално по отношение на обхвата и условията на разпоредбите за етикетиране, включително начина, по който се прави позоваване на съществуващи референтни източници и съдържанието на тези източници, и особено как може да се направи достъпна информация свързана с въздействието върху околната среда поне по отношение на емисиите на CO₂ и радиоактивните отпадъци, резултат от производството на електроенергия от различни енергийни източници, така че да е прозрачна, лесно достъпна и съпоставима в цялата Общност, и за начина, по който могат да бъдат оптимизирани мерките, взети от държавите-членки за контрол на точността на информацията, предоставяна от доставчици, както и какви мерки биха могли да противодействат на отрицателните ефекти от господстващо положение на пазара и пазарна концентрация.

2. На всеки две години посоченият в параграф 1 доклад за напредъка включва и анализ на различните мерки, предприети в държавите-членки за изпълнение на задълженията за обществени услуги, заедно с проверка на ефективността на тези мерки и особено на техния ефект върху конкуренцията на електроенергийния пазар. Когато е подходящо, този доклад може да включва препоръки относно мерките, които трябва да бъдат взети на национално равнище за постигане на високи стандарти на обществени услуги или мерки, предназначени за предотвратяване на затваряне на пазара.

3. До 3 март 2013 г., като част от общия преглед, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета подробен доклад, в който се показва степента, до която изискванията за отделяне съгласно глава V са успели да осигурят пълна и ефективна независимост на операторите на преносни системи, като за показател се използва ефективното и ефикасното отделяне.

4. За целите на оценката си по параграф 3 Комисията взема предвид по-специално следните критерии: справедлив и недискриминационен достъп до мрежата, ефективно регулиране, развитие на мрежата съобразно потребностите на пазара, неопорочени стимули за инвестиране, развитие на междусистемната инфраструктура, ефективна конкуренция на енергийните пазари в Общността и състояние на сигурността на доставките в Общността.

5. Когато е целесъобразно и по-специално в случай че подробен конкретен доклад, посочен в параграф 3, установи, че условията, посочени в параграф 4, не са гарантирани на практика, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета предложения за осигуряване на напълно ефективна независимост на операторите на преносни системи до 3 март 2014 г.

6. Не по-късно до 1 януари 2006 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета подробен доклад, очертаващ напредъка, постигнат при създаването на вътрешния електроенергиен пазар. Този доклад разглежда по-специално:

- наличието на недискриминационен достъп до мрежите;
- ефективното регулиране;
- развитието на междусистемната инфраструктура и състоянието на сигурността на доставките в Общността;
- степента, до която малките предприятия и битовите клиенти се ползват от отварянето на пазарите, особено по отношение на стандартите за обществените услуги и универсалната услуга;
- степента, до която пазарите са отворени на практика за ефективна конкуренция, включително аспекти на господстващо положение на пазара, пазарна концентрация и агресивни търговски практики или антиконкурентно поведение;
- степента, до която клиентите действително променят доставчиците и преговарят тарифите;
- движението на цените, включително цените за доставка, във връзка със степента на отваряне на пазарите; и
- натрупаният опит при прилагането на настоящата директива по отношение на действителната независимост на системните оператори във вертикално интегрираните предприятия, както и дали са разработени други мерки освен функционалната независимост и отделянето на счетоводните отчети, които имат ефект равностоен на правно отделяне.

Когато е уместно, Комисията внася предложения в Европейския парламент и в Съвета, по-специално за да гарантира високи стандарти на обществените услуги.

При необходимост Комисията внася предложения в Европейския парламент и в Съвета, по-специално за да осигури пълна и действителна независимост на операторите на разпределителни системи преди 1 юли 2007 г. Когато е необходимо и в съответствие с правото в областта на конкуренцията, тези предложения включват също мерки за решаване на въпросите, свързани с господстващото положение на пазара, концентрацията на пазара и агресивните търговски практики или антиконкурентно поведение.

Член 48

Отмяна

Директива 2003/54/ЕО се отменя, считано от 3 март 2011 г., без да се засягат задълженията на държавите-членки относно сроковете за транспониране и прилагане на посочената директива. Позоваванията на отменената директива се тълкуват като позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение II.

Член 49

Транспониране

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 3 март 2011 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Държавите-членки прилагат тези мерки от 3 март 2011 г., с изключение на член 11, който се прилага от 3 март 2013 г.

Когато държавите-членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текстовете на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 50

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 51

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 13 юли 2009 година.

За Европейския парламент
Председател
H.-G. PÖTTERING

За Съвета
Председател
E. ERLANDSSON

ПРИЛОЖЕНИЕ I

МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

1. Без да се засягат правилата на Общността относно защитата на потребителите, по-специално Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 г. относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние ⁽¹⁾ и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори ⁽²⁾, мерките, посочени в член 3, трябва да гарантират, че клиентите:

- а) имат право да сключват договор със своя доставчик на електроенергийни услуги, в който се посочва:
- самоличността и адреса на доставчика;
 - предлаганите услуги, предлаганите нива на качество на обслужването, както и времето за първоначално свързване към мрежата;
 - видовете услуги по поддръжката, които се предлагат;
 - средствата, чрез които може да се получи актуална информация за всички приложими тарифи и такси за поддръжка;
 - продължителността на договора, условията за подновяване и прекратяване на услугите и на договора и дали е разрешено оттегляне от договора без такса;
 - договорености за компенсации и възстановяване на суми, които се прилагат, ако не са спазени нивата на качество на договорената услуга, включително неточно и забавено фактуриране;
 - метода за започване на процедури за уреждане на спорове съгласно буква е);
 - информация относно правата на потребителите, включително относно обработката на жалби и цялата информация посочена по тази точка, ясно съобщени чрез фактуриране или на уебсайтовете на електроенергийните предприятия.

Условията са справедливи и предварително добре известни. При всички случаи тази информация следва да се предостави преди сключването или потвърждаването на договора. Когато се сключват договори чрез посредници, информацията, свързана с въпросите, уредени в тази буква, също се предоставя преди сключване на договора;

- б) се уведомяват по подходящ начин за всяко намерение за промяна на договорните условия и са информирани за правото си да се оттеглят, когато бъдат уведомени. Доставчиците на услуги уведомяват абонатите си директно за всяко повишаване на таксите, в подходящ срок не по-късно от един нормален период за съставяне на сметки след като повишението влезе в сила, по прозрачен и разбираем начин. Държавите-членки гарантират, че клиентите са свободни да се оттеглят от договори, ако не приемат новите условия, съобщени им от техния доставчик на електроенергийни услуги;
- в) получават прозрачна информация за приложимите цени и тарифи и за стандартните условия по отношение на достъпа до електроенергийни услуги и ползването им;
- г) получават широк избор на методи на плащане, които не дискриминират неправомерно клиентите. Системите за авансови плащания са справедливи и отразяват адекватно вероятното потребление. Всякакви различия в реда и условията отразяват разходите на доставчика при различните системи за плащане. Общите условия са справедливи и прозрачни. Те са формулирани на ясен и разбираем език и не включват извъндоговорни бариери за упражняването на правата на потребителите, например прекомерна договорна документация. Клиентите са защитени от непотчени и подвеждащи методи на продажба;
- д) не плащат такси при смяна на доставчика;

⁽¹⁾ ОВ L 144, 4.6.1997 г., стр. 19.

⁽²⁾ ОВ L 95, 21.4.1993 г., стр. 29.

- е) ползват се от прозрачни, опростени и евтини процедури за разрешаване на техните жалби. По-специално, всички потребители имат право на добро качество на услугите и обработка на жалби от своя доставчик на електроенергийни услуги. Тези извънсъдебни процедури за уреждане на спорове дават възможност споровете да се решават справедливо и в кратки срокове, за предпочитане в срок до три месеца, и предвиждат, ако това е обосновано, система за възстановяване на суми и/или компенсации. Винаги когато е възможно, те се съобразяват с принципите, изложени в Препоръка 98/257/ЕО на Комисията от 30 март 1998 г. относно принципите, приложими към органите, отговорни за извънсъдебно уреждане на потребителски спорове ⁽¹⁾;
 - ж) са информирани за правата си по отношение на универсалната услуга, когато имат достъп до универсална услуга в съответствие с разпоредбите, приети от държавите-членки, съгласно член 3, параграф 3;
 - з) разполагат с данните за потреблението си и могат по изрично споразумение и без допълнителни разходи да предоставят достъп до тези данни на всяко регистрирано предприятие за доставка. Страната, отговорна за управлението на данните, е длъжна да предостави тези данни на предприятието. Държавите-членки определят формата на данните и процедурата, по която доставчиците и потребителите получават достъп до тях. За тази услуга не се начисляват допълнителни разходи на потребителите;
 - и) са надлежно информирани за действителното потребление на електроенергия и разходите достатъчно често, за да могат да регулират своето потребление на електроенергия. Тази информация се предоставя по подходящ график, който отчита способностите на измерващото оборудване на клиента и въпросния електроенергиен продукт. Икономичността на разходите за тези мерки се отчита с необходимото внимание. За тази услуга не се начисляват допълнителни разходи на потребителите;
 - й) получават окончателна изравнителна сметка при всяка смяна на доставчика на електроенергия не по-късно от шест седмици след смяната на доставчика.
2. Държавите-членки осигуряват въвеждането на интелигентни измервателни системи, които подпомагат активното участие на потребителите на пазара на доставки на електроенергия. Въвеждането на тези измервателни системи може да бъде обект на икономическа оценка на всички дългосрочни разходи и ползи за пазара и индивидуалния потребител или коя форма на интелигентно измерване е икономически оправдана и разходоэффективна и какъв график за тяхното разпределение е осъществим.

Тази оценка се извършва до 3 септември 2012 г.

В зависимост от тази оценка, държавите-членки или компетентен орган, който е определен от тях, изготвят график с краен срок от до 10 години за въвеждането на интелигентни измервателни системи.

Когато е дадена положителна оценка за инсталирането на интелигентни електромери, на най-малко 80 % от потребителите се осигуряват интелигентни измервателни системи до 2020 г.

Държавите-членки или компетентен орган, който е определен от тях, гарантират оперативната съвместимост на измервателните системи, които ще бъдат въведени на тяхна територия, и отдават необходимото внимание на използването на съответни стандарти и най-добри практики, както и на значението на развитието на вътрешния пазар на електроенергия.

⁽¹⁾ ОВ L 115, 17.4.1998 г., стр. 31.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

Директива 2003/54/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1
Член 2	Член 2
Член 3	Член 3
Член 4	Член 4
Член 5	Член 5
—	Член 6
Член 6	Член 7
Член 7	Член 8
Член 10	Член 9
Член 8	Член 10
—	Член 11
Член 9	Член 12
—	Член 13
—	Член 14
Член 11	Член 15
Член 12	Член 16
—	Член 17
—	Член 18
—	Член 19
—	Член 20
—	Член 21
—	Член 22
—	Член 23
Член 13	Член 24
Член 14	Член 25
Член 15	Член 26
Член 16	Член 27
Член 17	Член 29
Член 18	Член 30
Член 19	Член 31
Член 20	Член 32
Член 21	Член 33
Член 22	Член 34
Член 23, параграф 1 (първо и второ изречение)	Член 35
—	Член 36
Член 23 (останала част)	Член 37
—	Член 38
—	Член 39
—	Член 40
—	Член 41
Член 24	Член 42

Директива 2003/54/ЕО	Настоящата директива
—	Член 43
Член 25	—
Член 26	Член 44
Член 27	Член 45
—	Член 46
Член 28	Член 47
Член 29	Член 48
Член 30	Член 49
Член 31	Член 50
Член 32	Член 51
Приложение А	Приложение I

ДИРЕКТИВА 2009/73/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 13 юли 2009 година****относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО****(Текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 47, параграф 2 и членове 55 и 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Вътрешният пазар на природен газ, който постепенно се създава в цялата Общност от 1999 г. насам, е предназначен да предоставя действителен избор за всички потребители в Европейския съюз, били те граждани или предприятия, на нови възможности за развиване на стопанска дейност и по-интензивна трансгранична търговия, за да се постигне повишаване на ефикасността, конкурентни цени, по-високи стандарти на услугите, сигурност на доставките и устойчиво развитие.
- (2) Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽⁴⁾ допринесе значително за създаването на вътрешен пазар на природен газ.
- (3) Свободите, които Договорът гарантира на гражданите на Съюза — *inter alia*, свободното движение на стоки, свободата на установяване и свободата на предлагане на услуги — са постижими единствено в условията на напълно отворен пазар, който позволява на всички потребители свободно да избират своя доставчик и всички доставчици свободно да извършват доставки на своите клиенти.
- (4) Въпреки това понастоящем съществуват препятствия пред продажбата на газ в Общността при условия на равнопоставеност, без дискриминация и пречки. По-специално, все още не съществуват недискриминационен достъп до мрежата и еднакво ефективно ниво на регулаторен надзор във всяка държава-членка.

⁽¹⁾ ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 23.

⁽²⁾ ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 55.

⁽³⁾ Становище на Европейския парламент от 9 юли 2008 г. (все още непубликувано в Официален вестник), обща позиция на Съвета от 9 януари 2009 г. (ОВ С 70 Е, 24.3.2009 г., стр. 37) и позиция на Европейския парламент от 22 април 2009 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Решение на Съвета от 25 юни 2009 г.

⁽⁴⁾ ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 57.

- (5) Съобщението на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавено „Енергийна политика за Европа“, подчертава значението на завършването на вътрешния пазар на природен газ и на създаването на равнопоставени условия за всички установени в Общността предприятия за природен газ. Съобщенията на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавени „Перспективи за вътрешния пазар на газ и електроенергия“ и „Разследване по силата на член 17 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на европейските сектори на газ и електроенергия (окончателен доклад)“, показаха, че действащите правила и мерки не осигуряват необходимата рамка за постигане на целта — добре функциониращ вътрешен пазар.

- (6) Без ефективно отделяне на мрежите от дейностите по производство и доставка („ефективно отделяне“) остава риск от дискриминация не само в експлоатацията на мрежата, но и в стимулите за вертикално интегрираните предприятия да инвестират адекватно в мрежите си.

- (7) Предвидените в Директива 2003/55/ЕО правила за правно и функционално отделяне обаче не доведоха до ефективно отделяне на операторите на газопрепосни системи. Ето защо на заседанието си на 8 и 9 март 2007 г. Европейският съвет прикани Комисията да разработи законодателни предложения за „ефективното отделяне на дейностите по доставка и производство от дейностите по експлоатация на мрежите“.

- (8) Единствено отстраняването на стимулите за вертикално интегрираните предприятия да дискриминират конкурентите си по отношение на достъпа до мрежите и инвестициите може да осигури ефективно отделяне. Отделянето на собствеността, което предполага определянето на собственика на мрежата за системен оператор и независимостта му от свързаните с доставката и производството интереси, е ефективен и стабилен начин за разрешаване на вътрешно присъщия конфликт на интереси и за гарантиране сигурността на доставките. Поради тази причина Европейският парламент, в своята резолюция от 10 юли 2007 г. относно перспективите за вътрешния пазар на газ и електроенергия ⁽⁵⁾, посочи отделянето на собствеността на равнище пренос като най-ефективния инструмент, чрез който да се стимулират инвестиции в инфраструктура по недискриминационен начин, на равнопоставен достъп на нови участници до мрежата и на прозрачност на пазара. Ето защо във връзка с отделянето на собствеността от държавите-членки

⁽⁵⁾ ОВ С 175 Е, 10.7.2008 г., стр. 206.

следва да се изисква да гарантират, че едно и също лице или едни и същи лица нямат право да упражняват контрол върху предприятие за производство или доставка, ако едновременно с това упражняват контрол или каквито и да е права върху оператор на газопреносна система или върху газопреносна система. Обратно, правото на контрол над газопреносна система или оператор на газопреносна система следва да изключва възможността за упражняване на контрол или каквито и да е права по отношение на предприятие за производство или доставка. В тези рамки предприятие за производство или доставка следва да може да притежава миноритарно дялово участие в оператор на газопреносна система или в газопреносна система.

- (9) Всяка система за отделяне следва ефективно да отстранява каквото и да е конфликт на интереси между производители, доставчици и оператори на газопреносни системи, за да се създадат стимули за необходимите инвестиции и да се гарантира достъпът на нови участници на пазара, при условията на прозрачен и ефикасен регулаторен режим, както и да не създава прекалено тежък регулаторен режим за националните регулаторни органи.
- (10) Определението на понятието „контрол“ е заимствано от Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрации между предприятия (Регламент за сливанията на ЕО) ⁽¹⁾.
- (11) Поради факта, че отделянето на собствеността изисква в някои случаи реструктуриране на предприятия, на държавите-членки, които решат да извършат отделяне на собствеността, следва да бъде предоставено допълнително време за прилагане на съответните разпоредби. Освен това, с оглед на вертикалните връзки между секторите на електроенергия и на природен газ, разпоредбите за отделяне на собствеността следва да се прилагат и в двата сектора.
- (12) Във връзка с отделянето на собствеността, за да се гарантира пълната независимост на експлоатацията на мрежите от свързаните с доставката и производството интереси и за да се предотврати обменът на поверителна информация, едно и също лице не следва да бъде член на управителните съвети едновременно на оператор на газопреносна система или газопреносна система и на предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка. По същата причина едно и също лице не следва да има правото да назначава членове на управителните съвети на оператор на газопреносна система или газопреносна система и едновременно с това да упражнява контрол или каквито и да е права върху предприятие за производство или доставка.
- (13) Създаването на системен оператор или на преносен оператор, независими от свързаните с доставката и производството интереси, следва да даде възможност на вертикално интегрирано предприятие да запази собствеността си върху свързаните с мрежите активи, като едновременно с това

изпълнява изискването за ефективно отделяне на интересите, при условие че такъв независим системен оператор или такъв независим преносен оператор изпълнява всички функции на системен оператор, и при наличието на подробни законови разпоредби и засилен регулаторен надзор.

- (14) Когато на 3 септември 2009 г. предприятие, което притежава газопреносна система, е част от вертикално интегрирано предприятие, на държавите-членки следователно следва да бъде предоставен избор между отделяне на собствеността и създаване на системен оператор или преносен оператор, които са независими от свързаните с доставката и производството интереси.
- (15) За да се запазят изцяло интересите на акционерите във вертикално интегрираните предприятия, държавите-членки следва да могат да избират как да прилагат отделянето на собствеността — чрез пряко прехвърляне или чрез разделяне на акциите на интегрираното предприятие на акции на предприятие на мрежата и акции на оставащото предприятие за доставка и производство, при условие че са спазени изискванията за отделяне на собствеността.
- (16) Пълната ефективност на възможните решения за създаване на независим системен оператор или независим преносен оператор следва да се гарантира чрез конкретни допълнителни правила. Правилата за независим преносен оператор осигуряват подходяща регулаторна рамка за гарантиране на лоялна конкуренция, достатъчно инвестиции, достъп за нови участници на пазара и интегриране на пазарите на природен газ. Ефективното отделяне чрез независим преносен оператор следва да се основава на съгласие от организационни мерки и мерки, свързани с управлението на операторите на газопреносни системи, и на съгласие от мерки, свързани с инвестициите, свързването в мрежата на нови производствени мощности и интеграцията на пазарите посредством регионално сътрудничество. Независимостта на оператора на газопреносна система следва също така, *inter alia*, да се гарантира чрез определени „периоди за анализ“, по време на които не се упражнява никаква управленска или друга подобна дейност, предоставяща достъп до същата информация, която е възможно да бъде придобита при упражняването на управленска дейност във вертикално интегрираното предприятие. Моделът на ефективно отделяне чрез независим преносен оператор е в съответствие с изискванията, определени от Европейския съвет на неговото заседание от 8 и 9 март 2007 г.
- (17) С цел развитие на конкуренцията на вътрешния пазар на природен газ, големите небитови потребители следва да могат да избират своите доставчици, както и да сключват договори с няколко доставчика за задоволяване на нуждите си от природен газ. Такива клиенти следва да бъдат защитени срещу клаузи за изключителност в договори, чиято цел е изключване на конкурентни и/или допълнителни оферти.

⁽¹⁾ ОВ L 24, 29.1.2004 г., стр. 1.

- (18) Държава-членка има право да избере пълно отделяне на собствеността на своята територия. Когато дадена държава-членка е упражнила това си право, предприятието няма право да създава независим системен оператор или независим оператор на газопреносна система. Освен това, предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, не може да упражняват пряк или непряк контрол или каквото и да е право върху оператор на газопреносна система от държава-членка, която е избрала пълно отделяне на собствеността.
- (19) Съгласно настоящата директива ще съществуват различни видове организация на вътрешния пазар на природен газ. Мерките, които държавите-членки биха могли да вземат за гарантиране на равнопоставени условия, следва да се основават на първостепенните изисквания от обществен интерес. Комисията следва да бъде консултирана относно съвместимостта на мерките с Договора и правото на Общността.
- (20) Прилагането на ефективно отделяне следва да бъде съобразено с принципа на недискриминация между публичния и частния сектор. За тази цел едно и също лице не следва да има възможност да упражнява контрол или други права, в нарушение на правилата за отделяне на собствеността или избора на независим системен оператор, поотделно или заедно с други лица, върху състава, гласуването или вземането на решения от органите както на операторите на газопреносни системи или газопреносните системи, така и на предприятията за производство или доставка. По отношение на отделяне на собствеността и избора на независим системен оператор, при условие че съответната държава-членка може да покаже, че изискването е спазено, два отделни публични органа следва да са в състояние да контролират дейностите по производство и доставка, от една страна, и дейностите по преноса, от друга страна.
- (21) Напълно ефективното отделяне на дейностите, свързани с мрежата от дейностите по доставка и производство следва да се прилага в цялата Общност, както за предприятия от Общността, така за предприятия извън нея. За да се гарантира, че дейностите по експлоатацията на мрежите и дейностите по доставка и производство остават независими едни от други в цялата Общност, регулаторните органи следва да имат правомощия да отказват сертифициране на оператори на газопреносни системи, които не спазват разпоредбите за отделяне на собствеността. За да се осигури последователното прилагане на тези правила в цялата Общност, регулаторните органи следва в най-голяма степен да отчитат становището на Комисията, когато вземат решения във връзка със сертифицирането. За да се осигури в допълнение спазване на международните задължения на Общността, солидарност и енергийна сигурност в рамките на Общността, Комисията следва да има правото да дава становища за сертифициране по отношение на собственик на газопреносна система или на оператор на газопреносна система, който се контролира от лице или лица от трета държава или трети държави.
- (22) Сигурността на доставките на енергия е основен елемент от обществената сигурност и следователно е неразривно свързана с ефективното функциониране на вътрешния пазар на природен газ и с интегрирането на изолираните пазари на газ на държавите-членки. Газът може да достига до гражданите на Съюза единствено посредством мрежата. Функциониращите отворени пазари на газ, и по-специално мрежите и другите активи, свързани с доставката на газ, са от основно значение за обществената сигурност, за конкурентоспособността на икономиката и за благосъстоянието на гражданите на Съюза. По тази причина лица от трети държави следва да имат възможността да контролират газопреносна система или оператор на газопреносна система, единствено ако отговарят на изискванията за реално отделяне, които се прилагат в рамките на Общността. Без да се засягат международните ѝ задължения, Общността счита, че секторът на газопреносните системи е от голямо значение за нея и за това са необходими допълнителни защитни мерки за опазване на сигурността на енергийните доставки за Общността, с цел да се избегнат всякакви заплахи за обществен ред и обществената сигурност в Общността и за благоденствието на гражданите на Съюза. Сигурността на доставките на енергия за Общността изисква, по-специално, оценка на независимостта на експлоатацията на мрежите, нивото на зависимост на Общността и на отделните държави-членки от доставка на енергия от трети държави, както и на третирането на вътрешната и външната търговия и на инвестициите в областта на енергията в дадена трета държава. Поради това сигурността на доставките следва да бъде оценявана в контекста на фактическите обстоятелства при всеки отделен случай, както и на правата и задълженията, произтичащи от международното право, по-специално от международните споразумения между Общността и съответната трета държава. Когато е уместно, Комисията се насърчава да представи препоръки за договаряне на съответни споразумения с трети държави, които разглеждат въпроса за сигурността на доставките на енергия за Общността, или да включи необходимите въпроси в други преговори с тези трети държави.
- (23) Следва да се вземат допълнителни мерки, за да се осигурят прозрачни и недискриминационни тарифи за достъп до пренос. Тези тарифи следва да бъдат приложими за всички потребители на недискриминационна основа. Когато съоръжение за съхранение, временно съхранение или спомагателна услуга се експлоатира в достатъчно конкурентен пазар, може да бъде позволен достъп на основата на прозрачни и недискриминационни пазарно основани механизми.
- (24) Необходимо е да бъде гарантирана независимостта на системните оператори на системи за съхранение, за да бъде подобрен достъпът на трети страни до съоръжения за съхранение, които са технически и/или икономически нужни, за да им даде се възможност да снабдяват клиентите ефективно. Затова е целесъобразно съоръженията за съхранение да бъдат експлоатирани от образувания, които са правно отделени и притежават реални права за вземане на решения по

отношение на активите, необходими за поддръжката, експлоатацията и развитието на съоръженията за съхранение. Необходимо е също да бъде повишена прозрачността по отношение на капацитета за съхранение, предлаган на трети страни, чрез вменияване на задължението държавите-членки да определят и публикуват недискриминационна и ясна рамка, определяща подходящия регулаторен режим, приложим към съоръженията за съхранение. Това задължение следва да не изисква вземането на ново решение относно режимите за достъп, но следва да води до повишаване на прозрачността по отношение на режима за достъп до съхраняване. Изискванията за поверителност по отношение на чувствителна търговска информация са особено важни, когато става въпрос за данни от стратегическо естество или когато има само един единствен ползвател на съоръжение за съхранение.

(25) Недискриминационният достъп до разпределителната мрежа определя достъпа надолу по веригата до клиентите на дребно. Възможностите за дискриминация по отношение на достъпа и инвестициите на трети страни все пак са от по-малко значение на равнище разпределение, отколкото на равнище пренос, където претоварването и влиянието на свързаните с производството интереси са обикновено по-значителни, отколкото на равнище разпределение. Освен това правното и функционално отделяне на операторите на разпределителни системи съгласно Директива 2003/55/ЕО се изисква едва от 1 юли 2007 г. и въздействието му върху вътрешния пазар на природен газ тепърва следва да се оцени. Действащите правила за правно и функционално отделяне могат да доведат до ефективно отделяне, при условие че бъдат по-ясно определени и правилно прилагани, а спазването им — следено отблизо. За да бъдат създадени условия на равнопоставеност на пазара на дребно, дейностите на операторите на разпределителни системи следва да бъдат наблюдавани, за да не им се дава възможност да се възползват от вертикалната си интеграция по отношение на конкурентното си положение на пазара, особено по отношение на битовите и малките небитови клиенти.

(26) Държавите-членки следва да вземат конкретни мерки за подпомагане на по-широкото използване на биогаз и газ от биомаса, на чиито производители следва да се предоставя недискриминационен достъп до газовата система, при условие че този достъп е постоянно съвместим със съответните технически правила и стандарти за безопасност.

(27) За да се избегне налагането на несъразмерна финансова и административна тежест върху малки оператори на разпределителни системи, държавите-членки следва да имат възможност, където е необходимо, да освобождават съответните предприятия от правните изисквания за отделяне на разпределението.

(28) Когато затворената газоразпределителна система се използва за осигуряване на оптимална ефикасност на интегрирани доставки на енергия, изискващи специфични оперативни стандарти, или затворената газоразпределителна система се поддържа основно за използване от собственика на системата, следва да е възможно освобождаване на оператора на газоразпределителната система от

задължения, които биха представлявали прекомерна административна тежест поради специфичното естество на връзката между оператора на газоразпределителната система и ползвателите на системата. Промислени и търговски обекти или обекти, предлагащи съвместни услуги, като например сгради на железопътни гари, летища, болници, големи къмпинги с интегрирани съоръжения или химически заводи, могат да включват затворени газоразпределителни системи, поради специфичното естество на тяхната дейност.

(29) Директива 2003/55/ЕО въведе изискване държавите-членки да създадат регулатори със специална компетентност. При все това опитът показва, че в много от случаите ефективността на регулиране често е ограничена от липсата на независимост на регулаторите от правителството и на недостатъчните им правомощия и свобода на действие. По тази причина на заседанието си на 8 и 9 март 2007 г. Европейският съвет прикани Комисията да разработи законодателни предложения за по-нататъшна хармонизация на правомощията и за повишаване на независимостта на националните регулатори на енергия. Следва да е възможно тези национални регулаторни органи да са едновременно компетентни по отношение на секторите на електроенергия и на природен газ.

(30) За да функционира правилно вътрешният пазар на природен газ, регулаторите на енергия следва да могат да вземат решения по отношение на всички важни въпроси, свързани с регулирането, и да бъдат напълно независими от каквито и да е други обществени или частни интереси. Това не възпрепятства нито съдебния контрол, нито парламентарния надзор в съответствие с конституционното право на държавите-членки. Освен това одобряването на бюджета на регулатора от националния законодател не представлява пречка за бюджетна автономност. Разпоредбите, свързани с автономността при изпълнението на предоставения му бюджет следва да се прилагат в рамките, определени в националния закон и правила за бюджета. Като допринасят за независимостта на националните регулаторни органи от политически или икономически интереси чрез подходяща ротационна схема, държавите-членки следва да могат да вземат надлежно предвид наличните човешки ресурси и състава на съвета.

(31) За да се осигури ефективен пазарен достъп за всички участници на пазара, включително нови участници, е необходимо въвеждането на недискриминационни и отразяващи разходите механизми на балансиране. Това следва да бъде постигнато чрез установяване на прозрачни пазарно основани механизми за доставка и купуване на газ, необходими в контекста на изискванията за балансиране. Националните регулаторни органи следва да играят активна роля за осигуряване на тарифи за балансиране, които са недискриминационни и отразяват разходите. В същото време следва да бъдат осигурени подходящи стимули за балансиране на подаването и поемането на газ и да не се допуска излагането на системата на опасност.

- (32) Националните регулаторни органи следва да бъдат в състояние да определят или одобряват тарифите или методиките, на които се основава изчисляването на тарифите, въз основа на предложение от оператора на газопреносната система или оператора(ите) на разпределителни системи или оператора на система за втечнен природен газ (ВПГ), или въз основа на предложение, договорено между този/тези оператор(и) и ползвателите на мрежата. При изпълнение на тези задачи националните регулаторни органи следва да гарантират, че тарифите за пренос и разпределение са недискриминационни и отразяват разходите, и следва да вземат предвид дългосрочните, маргиналните, избегнатите мрежови разходи от мерките за управление на търсенето.
- (33) Регулаторите на енергия следва да имат правомощия да издават обвързващи решения спрямо предприятията за природен газ и да им налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, когато не изпълняват задълженията си или да предлагат на компетентен съд да им налага такива санкции. На регулаторите на енергия следва да бъдат предоставени и правомощия да вземат решения, независимо от прилагането на правилата за конкуренция, относно въвеждането на подходящи мерки за осигуряване на ползи за клиентите чрез насърчаване на ефективна конкуренция, необходима за нормалното функциониране на вътрешния пазар на природен газ. Създаването на програми за продажба на права за доставка на газ са една от възможните мерки, които може да бъдат използвани за насърчаване на ефективна конкуренция и за гарантиране на нормалното функциониране на пазара. На регулаторите на енергия следва също да се предоставят правомощия да допринасят за осигуряването на високи стандарти на обществените услуги в съответствие с изискванията за отваряне на пазара, за защита на уязвимите клиенти, както и за пълна ефективност на мерките за защита на потребителите. Тези разпоредби следва да не засягат нито правомощията на Комисията относно прилагането на правилата за конкуренция, включително контрола върху сливанията с общностно измерение, нито правилата за вътрешния пазар, като например свободното движение на капитали. Независимият орган, пред който има право да обжалва дадена страна, засегната от решението на национален регулатор, може да бъде съд или друг правораздавателен орган, упълномощен да осъществява съдебен контрол.
- (34) Всяко хармонизиране на правомощията на националните регулаторни органи следва да включва правомощия да предоставят стимули на предприятия за природен газ и да налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на предприятия за природен газ или да предлагат на компетентния съд да налага такива санкции. Освен това, регулаторните органи следва да разполагат с правомощия да изискват съответна информация от предприятия за природен газ, да провеждат подходящи и достатъчни разследвания и да уреждат спорове.
- (35) Инвестициите в голяма нова инфраструктура следва да бъдат активно насърчавани, като същевременно се гарантира нормалното функциониране на вътрешния пазар на природен газ. За да бъде подсилен положителният ефект на освободените от определени изисквания инфраструктурни проекти върху конкуренцията и сигурността на доставките, следва да се проверява пазарният интерес по време на етапа на планиране на проекта и да се прилагат правилата за управление на претоварването. Когато инфраструктура е разположена в повече от една държава-членка, Агенцията за сътрудничество между енергийните регулатори, създадена с Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия⁽¹⁾ („Агенцията“), следва да разглежда като последна инстанция исканията за освобождаване, за да се отчете в по-висока степен трансграничния им характер и да се улесни административната им обработка. Освен това, предвид изключителния рисков профил, свързан с изграждането на тези освободени големи инфраструктурни проекти, на предприятията със свързани с доставката и производството интереси следва временно да се предостави частична дерогация от прилагането на разпоредбите за отделяне по отношение на съответните проекти. От съображения за сигурност на доставките възможността за временни дерогации следва да се прилага по-специално по отношение на новите търбоводи в рамките на Общността, пренасящи газ от трети държави за Общността. Освобождаванията, предоставени съгласно Директива 2003/55/ЕО продължават да се прилагат до определения срок, както постановява решението за освобождаване.
- (36) Вътрешният пазар на природен газ страда от липсата на ликвидност и прозрачност, което пречи на ефикасното разпределение на ресурсите, предпазването от рискове и навлизането на нови участници на пазара. Доверието в пазара, ликвидността му и броят на участниците трябва да се увеличат и по тази причина трябва да се засили регулаторният надзор над предприятията за газоснабдяване. Тези изисквания следва да не засягат действащото законодателство на Общността относно финансовите пазари и да бъдат в съответствие с него. Необходимо е регулаторите на енергия и регулаторите на финансови пазари да си сътрудничат, за да могат да наблюдават съответните пазари.
- (37) Природният газ се внася в Общността главно и все повече от трети държави. В правото на Общността следва да се вземат предвид характеристиките на природния газ, като например липсата на структурна гъвкавост, която произтича от концентрацията на доставчици, дългосрочните договори или липсата на ликвидност надолу по веригата. Следователно е необходима по-голяма прозрачност, включително и информация за ценообразуването.
- (38) Преди приемането от Комисията на насоки за по-подробно определяне на изискванията за съхранение на документацията, Агенцията и Европейският комитет на регулаторите на ценни книжа (ЕКРЦК), създаден с Решение 2009/77/ЕО на Комисията⁽²⁾ следва обсъждат и да предоставя съвети на Комисията по отношение на съдържанието на насоките. Агенцията и ЕКРЦК следва също да си сътрудничат при

⁽¹⁾ Вж. страница 1 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽²⁾ ОВ L 25, 29.1.2009 г., стр. 18.

по-нататъшното проучване и предоставяне на съвети относно това дали сделките с договори за доставка на газ и с газови деривати също следва да се подчиняват на изисквания за прозрачност преди и/или след сключването на сделките и какво би следвало да е съдържанието на тези изисквания.

(39) Държавите-членки или, когато държава-членка е предвидила това, регулаторният орган следва да насърчават изготвянето на договори за прекъсваемо снабдяване.

(40) В интерес на сигурността на доставките балансът между предлагане и търсене в отделна държава-членка следва да се наблюдава и това наблюдение следва да бъде последвано от доклад за положението на общностно равнище, като се отчита междусистемният капацитет между зоните. Такова наблюдение следва да се извършва достатъчно своевременно, за да се даде възможност за вземане на подходящи мерки, ако сигурността на доставките е изложена на риск. Изграждането и поддържането на необходимата инфраструктура на мрежата, включително на междусистемен капацитет, следва да допринесе за гарантирането на стабилни доставки на газ.

(41) Държавите-членки следва да гарантират, че като се вземат под внимание необходимите изисквания за качеството, биогаз и газ от биомаса или други видове газ получават недискриминационен достъп до газовата система, при положение че този достъп е постоянно съвместим със съответните технически правила и стандарти за безопасност. Тези правила и стандарти следва да гарантират, че е технически възможно и безопасно посочените газове да бъдат вкарани в и транспортирани през системата за природен газ, и следва също да вземат предвид техните химически характеристики.

(42) Дългосрочните договори ще продължат да бъдат важна част от доставките на газ в държавите-членки и следва да се запазят като възможност за предприятията за доставка на газ, доколкото не засягат целта на настоящата директива и са в съответствие с Договора, включително правилата за конкуренция. Следователно е необходимо дългосрочните договори да бъдат взети под внимание при планирането на капацитета за доставка и пренос на предприятията за природен газ.

(43) За да се осигури запазването на високи стандарти на обществени услуги в Общността, всички мерки, взети от държавите-членки за постигане на целите на настоящата директива, следва да се съобщават редовно на Комисията. Комисията следва периодично да публикува доклад, в който се анализират мерките, взети на национално ниво за постигане на целите, свързани с обществените услуги, и се прави сравнение на тяхната ефективност с оглед на даването на препоръки относно мерките, които да бъдат взети на национално ниво за постигане на високи стандарти на обществени услуги. Държавите-членки следва да гарантират, че когато са свързани към газовата система, клиентите са информирани за правата си да получават природен газ за определено качество на разумни цени. Мерките, взети от

държавите-членки за защита на крайните клиенти може да се различават според това дали са предназначени за битовите клиенти или малките и средни предприятия.

(44) Спазването на изискванията за обществени услуги е основно изискване на настоящата директива и е важно в нея да бъдат определени общи минимални стандарти, спазвани от всички държави-членки, определени в настоящата директива, които отчитат целите за обща защита, сигурност на доставките, опазване на околната среда и равностойни нива на конкуренция във всички държави членки. Важно е изискванията за обществени услуги да се тълкуват на национална основа, отчитайки националните обстоятелства и при спазване на правото на Общността.

(45) Следва да е възможно мерките, въведени от държавите-членки за постигане на целите за социално и икономическо сближаване, да включват по-специално осигуряването на адекватни икономически стимули, като според случая използват всички съществуващи инструменти на национално и общностно равнище. Следва да е възможно такива инструменти да включват механизми на отговорност за гарантиране на необходимите инвестиции.

(46) Доколкото мерките, взети от държавите-членки за изпълнение на задълженията за обществени услуги, представляват държавна помощ съгласно член 87, параграф 1 от Договора, съществува задължение по силата на член 88, параграф 3 от него те да бъдат нотифицирани на Комисията.

(47) Необходимо е да бъдат допълнително укрепени изискванията за обществените услуги и общите минимални стандарти, които произтичат от тях, за да се гарантира, че всички клиенти, и по-специално уязвимите клиенти, могат да извлекат ползи от конкуренцията и от наличието на справедливи цени. Изискванията за обществени услуги следва да се определят на национално равнище, като се вземат предвид националните особености; правото на Общността, следва обаче да се спазва от държавите-членки. Гражданите на Съюза, и когато държавите-членки считат за целесъобразно, малките предприятия следва да могат да се ползват от задълженията за обществени услуги, по-специално по отношение на сигурността на доставките и разумните тарифи. Достъпът до обективни и прозрачни данни за потреблението е ключов аспект от доставката за клиентите. По този начин потребителите следва да имат достъп до отнасящите се до тях данни за потреблението и свързаните с него цени и разходи за обслужване, за да могат да приканят конкурентни предприятия да представят предложения въз основа на тези данни. Потребителите следва също да имат правото да бъдат надлежно информирани за своето потребление на енергия. Авансовите плащания следва да отразяват евентуалното потребление на природен газ и различните системи на плащане следва да бъдат недискриминационни. Достатъчно честото предоставяне на информация на потребителите за разходите за енергия ще създаде стимули за спестяване на енергия, тъй като ще даде на клиентите пряка обратна връзка относно ефекта от инвестициите в енергийна ефективност и от промяната на поведението им.

- (48) Интересите на потребителите следва да бъдат в основата на настоящата директива, а качеството на услугите следва да бъде основна отговорност на предприятията за природен газ. Съществуващите права на потребителите трябва да бъдат укрепени и гарантирани и следва да включват по-голяма прозрачност. Защитата на потребителите следва да гарантира, че всички потребители в рамките на Общността се ползват от конкурентния пазар. Държавите-членки или, когато държава-членка е предвидила това — регулаторният орган следва да осигурява прилагането на правата на потребителите.
- (49) На потребителите следва да бъде предоставена ясна и разбираема информация за правата им по отношение на енергийния сектор. Комисията следва да създаде, след консултация със съответните заинтересовани страни, включително държавите-членки, националните регулаторни органи, организациите на потребителите и предприятията за природен газ, достъпен и лесно разбираем контролен списък за потребителите на енергия, предоставящ на потребителите практическа информация за техните права. Този контролен списък за потребителите на енергия следва да бъде предоставен на всички потребители и да бъде обществено достъпен.
- (50) Енергийната бедност представлява все по-голям проблем в Общността. Държавите-членки, които са засегнати от него и все още не са направили това, следва да разработят национални планове за действие или други подходящи рамки за справяне с енергийната бедност, с цел намаляване на броя на засегнатите от енергийната бедност лица. Във всеки случай държавите-членки следва да гарантират необходимите доставки на енергия за уязвимите клиенти. За тази цел може да се използва интегриран подход, например в рамките на социалната политика, и мерките могат да включват социални политики или повишаване на енергийната ефективност на жилищата. Накрая, настоящата директива следва да дава възможност за прилагане на национални политики в полза на уязвимите клиенти.
- (51) По-голяма защита на потребителите се гарантира чрез наличието на ефективни средства за уреждане на спорове за всички потребители. Държавите-членки следва да въведат бързи и ефективни процедури за обработка на жалби.
- (52) Следва да е възможно въвеждането на интелигентни измервателни системи да се основава на икономическа оценка. Ако заключението от тази оценка е, че въвеждането на такива измервателни системи е икономически разумно и разходоефективно единствено за потребители с определено количество потребление на природен газ, държавите-членки следва да могат да вземат това предвид при въвеждането на интелигентни измервателни системи.
- (53) Пазарните цени следва да създават подходящи стимули за развитие на мрежата.
- (54) Насърчаването на лоялна конкуренция и лесен достъп за различните доставчици следва да бъде от първостепенно значение за държавите-членки, за да се позволи на потребителите да се възползват в пълна степен от възможностите на либерализирания вътрешен пазар на природен газ.
- (55) За да бъде повишена сигурността на доставките, като едновременно с това се поддържа дух на солидарност между държавите-членки, по-специално при криза в доставките на енергия, е важно да бъде осигурена рамка за регионално сътрудничество в дух на солидарност. Такова сътрудничество може да разчита първо и предимно, ако държавата-членка реши това, на пазарно основани механизми. Сътрудничеството за насърчаване на регионалната и двустранната солидарност следва да не налага прекомерна тежест и да не води до дискриминация за участниците на пазара.
- (56) С оглед създаването на вътрешен пазар на природен газ, държавите-членки следва да насърчават интеграцията на националните си пазари и сътрудничеството между системните оператори на общностно и регионално равнище, като се включат и изолираните системи, които формират газови острови, които продължават да съществуват в Общността.
- (57) Развитието на истински вътрешен пазар на природен газ чрез свързана през Общността мрежа следва да бъде една от основните цели на настоящата директива, поради което регулаторните въпроси относно трансграничните междусистемни връзки и регионалните пазари, следва да бъдат една от основните задачи на регулаторните органи, по целесъобразност, в тясно сътрудничество с Агенцията.
- (58) Гарантирането на общи правила за истински вътрешен пазар и широкото снабдяване с газ следва също да бъде една от основните цели на настоящата директива. За тази цел реални пазарни цени биха стимулирали трансграничните междусистемни връзки, като същевременно водят до сближаване на цените в дългосрочен план.
- (59) Регулаторните органи следва също да предоставят информация относно пазара, за да позволят на Комисията да следи и наблюдава вътрешния пазар на природен газ и неговото краткосрочно, средносрочно и дългосрочно развитие, включително аспекти като търсене и предлагане, инфраструктура за пренос и разпределение, качество на услугите, трансгранична търговия, управление на претоварването, инвестиции, цени на едро и потребителски цени, ликвидност на пазара, както и подобрения на екологичните показатели и на ефикасността. Националните регулаторни органи следва да докладват на органите по конкуренция и на Комисията относно тези държави-членки, в които цените нарушават конкуренцията и нормалното функциониране на пазара.

- (60) Доколкото целта на настоящата директива, а именно създаването на напълно работещ вътрешен пазар на природен газ, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може по-добре да бъде постигната на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (61) Съгласно Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до газопредавателни мрежи за природен газ ⁽¹⁾ Комисията може да приема насоки за постигане на необходимата степен на хармонизация. Такива насоки, които представляват обвързващи мерки за изпълнение, също с оглед на някои разпоредби на настоящата директива, са полезен инструмент, който при необходимост може бързо да бъде адаптиран.
- (62) Мерките, необходими за изпълнението на настоящата директива, следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията ⁽²⁾.
- (63) По-специално на Комисията следва да бъде предоставено правомощие да приеме насоките, необходими за осигуряването на минималната степен на хармонизация, нужна за постигането на целта на настоящата директива. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива, чрез допълването ѝ с нови несъществени елементи, те трябва да бъдат приети в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.
- (64) В съответствие с точка 34 от Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество ⁽³⁾ държавите-членки се насърчават да съставят за себе си и в интерес на Общността, техни собствени таблици, илюстриращи, доколкото е възможно, съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране, и да ги направят обществено достояние.
- (65) Предвид обхвата на измененията, които се правят с настоящата директива в Директива 2003/55/ЕО, е желателно, от съображения за яснота и рационалност въпросните разпоредби да бъдат преработени чрез организирането им в единен текст в нова директива.
- (66) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз,

⁽¹⁾ Вж. страница 36 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽²⁾ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

⁽³⁾ ОВ С 321, 31.12.2003 г., стр. 1.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ, ОБХВАТ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

Предмет и обхват

1. Настоящата директива установява общи правила за преноса, разпределението, доставката и съхранението на природен газ. Тя определя правилата, свързани с организацията и функционирането на сектора на природен газ, достъпа до пазара, критериите и процедурите, приложими при предоставянето на разрешения за пренос, разпределение, доставка и съхранение на природен газ, както и експлоатацията на системите.
2. Установените от настоящата директива правила за природен газ, включително за втечнения природен газ (ВПП), се прилагат по недискриминационен начин също и към биогаз и газ от биомаса или към други видове газ, доколкото е технически възможно и безопасно тези видове газ да бъдат инжектирани в и транспортирани през система за природен газ.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „предприятие за природен газ“ означава всяко физическо или юридическо лице, което изпълнява поне една от следните функции: производство, пренос, разпределение, доставка, закупуване или съхранение на природен газ, включително на ВПП, и което отговаря за свързаните с тези функции търговски, технически задачи и/или задачи по поддръжка, с изключение на крайните клиенти;
2. „добивна газопроводна мрежа“ означава газопровод или мрежа от газопроводи, които се експлоатират и/или са изградени като част от проект за добив на нефт или газ, или се използват за преноса на природен газ от един или няколко такива проекта до инсталация за преработка, терминал или краен брегови терминал;
3. „пренос“ означава транспортирането на природен газ по мрежа, съставена предимно от тръбопроводи с високо налягане, различна от добивна тръбопроводна мрежа и различна от частта от тръбопроводите с високо налягане, използвана основно предимно в контекста на местното разпределение на природен газ, с оглед на доставката му на клиенти, но не включващо самата доставка;
4. „оператор на газопредавателна система“ означава физическо или юридическо лице, което извършва дейността по пренос и отговаря за експлоатацията, осигурява поддръжката и при необходимост развива газопредавателната система в даден район, и, където е приложимо, взаимовръзките с другите системи, осигурява дългосрочната способност на системата да посреща разумните искания за пренос на газ;

5. „разпределение“ означава преноса на природен газ по местни или регионални мрежи от газопроводи с оглед доставянето му до клиентите като не се включва доставката;
 6. „оператор на газоразпределителна система“ означава физическо или юридическо лице, което извършва дейността по газоразпределение, и което отговаря за експлоатацията, осигурява поддръжката, и при необходимост, развива газоразпределителната система в даден район, и където е приложимо, взаимовръзките с другите системи, и осигурява дългосрочната способност на системата да посреща разумните искания за разпределение на газ;
 7. „доставка“ означава продажбата, включително препродажбата на природен газ, включително ВПГ на клиенти;
 8. „предприятие за доставка“ означава всяко физическо или юридическо лице, което изпълнява функция по доставка;
 9. „съоръжение за съхранение“ означава съоръжение, което се използва за съхранение на природен газ и което е собственост и/или се експлоатира от предприятие за природен газ, включително частта от съоръженията за ВПГ, която се използва за съхранение, но с изключение на частта, която се използва за добивни операции, и с изключение на съоръженията, запазени изключително за оператори на газопреносни системи за осъществяване на дейността им;
 10. „оператор на система за съхранение“ означава физическо или юридическо лице, което изпълнява функция по съхранение и което отговаря за експлоатацията на съоръжението за съхранение;
 11. „съоръжение за ВПГ“ означава терминал, който се използва за втечняването на природен газ, или за внасянето, разтоварването и регазификацията на втечнения природен газ, и включва спомагателни услуги и временно съхранение, необходими за процеса на регазификация и последващата доставка към газопреносната система, но не включва частите от терминалите за ВПГ, които се използват за съхранение;
 12. „оператор на система за ВПГ“ означава физическо или юридическо лице, което изпълнява функция по втечняване на природния газ, или внос, разтоварване, и регазификация на втечнения природен газ, и отговаря за експлоатацията на съоръжението за ВПГ;
 13. „система“ означава всякакви газопреносни мрежи, газоразпределителни мрежи, съоръжения за ВПГ и/или съоръжения за съхранение, които са собственост на и/или се експлоатират от предприятие за природен газ, включително временно съхранение и неговите съоръжения, които предлагат спомагателни услуги и тези на свързаните предприятия, които са необходими за предоставянето на достъп до преноса, разпределението и ВПГ;
 14. „спомагателни услуги“ са всички услуги, необходими за достъпа до и експлоатацията на газопреносната мрежа, газоразпределителната мрежа, съоръженията за ВПГ, и/или съоръженията за съхранение, включително балансиране на товара, смесване и впръскване на инертни газове, но с изключение на съоръженията, резервирани изключително за операторите на газопреносни системи при осъществяване на дейността им;
 15. „временно съхранение“ означава съхранението на газ посредством компресиране в газопреносни и газоразпределителни системи, но с изключение на съоръженията, запазени за операторите на газопреносни системи за осъществяване на функциите им;
 16. „взаимосвързана система“ означава съвкупност от системи, които са свързани помежду си;
 17. „междусистемен газопровод“ означава преносен газопровод, който пресича или се разпростира върху границата между две държави-членки с единствената цел да свърже националните газопреносни системи на тези държави-членки;
 18. „директен газопровод“ означава газопровод като допълнение към взаимосвързаната система;
 19. „интегрирано предприятие за природен газ“ означава вертикално или хоризонтално интегрирано предприятие;
 20. „вертикално интегрирано предприятие“ е предприятие или група предприятия за природен газ, за които едно и също лице или лица са оправомощени, пряко или непряко, да упражняват контрол, и в което предприятието или групата предприятия изпълняват най-малко една от функциите по пренос, разпределение, ВПГ или съхранение и поне една от функциите по производство или доставка на природен газ;
 21. „хоризонтално интегрирано предприятие“ е предприятие, което изпълнява поне една от функциите по добив, пренос, разпределение, доставка или съхранение на природен газ, както и друга не-газова дейност;
 22. „свързано предприятие“ означава свързано предприятие по смисъла на член 41 от Седма директива 83/349/ЕИО на Съвета от 13 юни 1983 г., приета на основание член 44, параграф 2, буква ж) (*) от Договора, относно консолидираните счетоводни отчети (¹), и/или свързано предприятие по смисъла на член 33, параграф 1 от посочената директива, и/или предприятие, което принадлежи на същите акционери;
 23. „ползвател на системата“ означава физическо или юридическо лице, което доставя или получава доставки по системата;
 24. „клиент“ означава клиент на едро или краен клиент на природен газ или предприятие за природен газ, което закупува природен газ;
 25. „битов клиент“ означава клиент, който закупува природен газ за негово собствено битово потребление;
 26. „небитов клиент“ означава клиент, който закупува природен газ, който не е за техни собствени битови нужди;
 27. „краен клиент“ означава клиент, който закупува природен газ за негови собствени нужди;
 28. „привилегирован клиент“ означава клиент, който е свободен да закупи газ от доставчик по свой избор, по смисъла на член 37;
- (*) Заглавието на Директива 83/349/ЕИО е коригирано, за да се вземе предвид преномерирането на членовете на Договора за създаване на Европейската общност в съответствие с член 12 от Договора от Амстердам; първоначалното позоваване е на член 54, параграф 3, буква ж).
- (¹) ОВ L 193, 18.7.1983 г., стр. 1.

29. „клиент на едро“ означава всяко физическо или юридическо лице, различно от оператор на газопреносна и газоразпределителна система, което закупува природен газ с цел препродажба вътре или вън от системата, където е установен;
30. „дългосрочно планиране“ означава планирането на капацитетите за доставка и пренос на предприятия за природен газ в дългосрочен план, с оглед на посрещането на търсенето на природен газ в системата, разнообразяването на източниците и осигуряването на доставки за клиентите;
31. „възникващ пазар“ означава държава-членка, в която първата търговска доставка от първия ѝ дългосрочен договор за природен газ е направена преди не повече от 10 години;
32. „сигурност“ означава сигурност на доставките на природен газ и техническа безопасност;
33. „нова инфраструктура“ означава инфраструктура, която все още не е завършена на 4 август 2003 г.;
34. „договор за доставка на газ“ означава договор за доставка на природен газ, но не включва газов дериват;
35. „газов дериват“ означава финансов инструмент, посочен в приложение I, раздел В, точка 5, 6 или 7 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти ⁽¹⁾, когато този инструмент е свързан с природния газ;
36. „контрол“ означава всички права, договори или всякакви други средства, които самостоятелно или в комбинация и предвид свързаните с тях фактически и правни обстоятелства предоставят възможността за упражняване на решаващо влияние върху предприятие, по-специално чрез:
- а) собственост или право на ползване на всички или част от активите на дадено предприятие;
 - б) права или договори, които предоставят решаващо влияние върху състава, гласуването или решенията на органите на предприятието.

ГЛАВА II

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СЕКТОРА

Член 3

Задължения, свързани с обществени услуги и защита на клиентите

1. Държавите-членки гарантират, въз основа организацията на институциите си и като се зачита надлежно принципа на субсидиарност, че, без да се засяга параграф 2, предприятията за природен газ работят в съответствие с принципите на настоящата директива, с оглед на постигането на конкурентен, безопасен и екологично устойчив пазар на природен газ, и не упражняват дискриминация спрямо тези предприятия, както по отношение на правата, така и по отношение на задълженията.

⁽¹⁾ ОВ L 145, 30.4.2004 г., стр. 1.

2. При пълно зачитане на съответните разпоредби на Договора, и по-специално член 86 от него, държавите-членки може да налагат на предприятията за природен газ, в общ икономически интерес, задължения, свързани с обществени услуги, които може да се отнасят до сигурността, включително сигурност на доставките, редовност, качество и цена на доставките и опазване на околната среда, включително енергийна ефективност, енергия от възобновяеми източници и опазване на климата. Тези задължения са ясно определени, прозрачни, недискриминационни, подлежат на проверка и гарантират равни условия на достъп за предприятия за природен газ от Общността до национални потребители. Във връзка със сигурността на доставките, енергийната ефективност/управлението на търсенето и за изпълнение на целите, свързани с околната среда, и целите за енергия от възобновяеми източници, посочени в настоящия параграф, държавите-членки може да въведат дългосрочно планиране, като вземат предвид възможността трети страни да търсят достъп до системата.

3. Държавите-членки вземат подходящи мерки да защитят крайните клиенти и в частност осигуряват наличието на адекватни защитни мерки за защита на уязвимите клиенти. В тази връзка всяка държава-членка определя понятието „уязвими клиенти“, което може да се отнася до енергийната бедност, *inter alia*, до забраната за изключване на природния газ на тези клиенти в критични моменти. Държавите-членки гарантират прилагането на правата и задълженията, свързани с уязвимите клиенти. По-специално те вземат подходящи мерки, за да защитят крайните потребители в отдалечените райони, които са свързани към газопреносната система. Държавите-членки може да определят доставчик от последна инстанция за потребителите, свързани към газовата система. Те осигуряват високи нива на защита на потребителите, особено що се отнася до прозрачността на условията на договорите, общата информация и механизмите за разрешаване на спорове. Държавите-членки гарантират, че привилегированите клиенти могат практически лесно да преминат към нов доставчик. Поне по отношение на битовите клиенти, тези мерки включват тези, изложени в приложение I.

4. Държавите-членки вземат подходящи мерки, като например съставяне на националните планове за действие в областта на енергията и предоставяне на помощи по линия на системите за социална сигурност, за да гарантират необходимите доставки на газ за уязвими клиенти или предоставяне на помощ за повишаване на енергийната ефективност, с цел справяне с енергийната бедност, при констатиране на наличието ѝ, включително в по-широкия контекст на бедността. Тези мерки не възпрепятстват ефективното отваряне на пазара съгласно член 37 или функционирането на пазара и се нотифицират на Комисията, когато е уместно, в съответствие с параграф 11 от настоящия член. Това нотифициране не включва мерките, взети в рамките на общата система за социална сигурност.

5. Държавите-членки гарантират, че всички клиенти, свързани към газопреносната мрежа, имат право да бъдат снабдявани с газ от доставчик, при наличието на съгласие от доставчика, независимо от държавата-членка, в която доставчикът е регистриран, ако последният съблюдава приложимите търговски правила и правилата за балансиране, при изпълнение на изискванията относно сигурността на доставките. В тази връзка държавите-членки вземат всички мерки, необходими за да гарантират, че административните процедури не съставляват пречка пред вече регистрираните в друга държава-членка предприятия за доставка.

6. Държавите-членки гарантират, че:

- а) когато клиент пожелае да смени доставчика си, при спазване на договорните условия, промяната се извършва от съответния оператор/съответните оператори в рамките на три седмици, и
- б) клиентите имат право да получат всички данни, свързани с потреблението.

Държавите-членки гарантират, че правата, посочени в първа алинея, букви а) и б), се предоставят на всички клиенти по недискриминационен начин във връзка със съответните разходи, усилия или време.

7. Държавите-членки вземат подходящи мерки, за да постигнат целите за социално и икономическо сближаване и защита на околната среда, които могат да включват средства за борба с промените в климата и сигурност на доставките. Тези мерки може да включват по-специално осигуряване на подходящи икономически стимули, като се използват там, където е необходимо, всички налични национални и общностни инструменти, за поддръжката и изграждането на необходимата мрежова инфраструктура, включително междусистемен капацитет.

8. С оглед насърчаване на енергийната ефективност държавите-членки или, когато държава-членка е предвидила това, регулаторният орган настоятелно препоръчва на предприятията за природен газ да оптимизират използването на газ, например чрез предоставяне на услуги за управление на енергията, разработване на иновативни формули за ценообразуване или въвеждане на интелигентни измервателни системи или интелигентни мрежи, където е целесъобразно.

9. Държавите-членки осигуряват наличието на единни точки за контакт, за да предоставят на потребителите цялата необходима информация по отношение на техните права, настоящото законодателство и средствата за уреждане на спорове, с които те разполагат при възникване на спор. Тези точки за контакт могат да бъдат част от общи информационни потребителски точки.

Държавите-членки гарантират наличието на независим механизъм, като омбудсман по въпросите на енергетиката или орган на потребителите, с цел ефективно разглеждане на жалбите и извънсъдебно уреждане на споровете.

10. Държавите-членки може да решат да не прилагат разпоредбите на член 4 за разпределението, доколкото тяхното приложение може да попречи, юридически или практически, на изпълнението на задълженията, наложени на предприятия за природен газ в общ икономически интерес, и доколкото развитието на търговията няма да бъде повлияно до такава степен, че да навреди на интересите на Общността. Интересите на Общността включват, *inter alia*, конкуренция по отношение на привилегированите клиенти в съответствие с настоящата директива и член 86 от Договора.

11. При изпълнението на настоящата директива, държавите-членки информират Комисията за всички мерки, които са приели за изпълнението на задълженията, свързани с обществени услуги, включително защита на потребителите и опазване на околната

среда, и техния възможен ефект върху вътрешната и международната конкуренция, независимо дали тези мерки изискват дерогация от разпоредбите на настоящата директива или не. Впоследствие държавите-членки нотифицират Комисията на всеки две години за всякакви промени в тези мерки, независимо дали те изискват дерогация от настоящата директива или не.

12. След консултация със съответните заинтересовани страни, включително държавите-членки, националните регулаторни органи, организациите на потребителите и предприятията за природен газ, Комисията изготвя ясен и стегнат контролен списък за потребителите на енергия, съдържащ практическа информация за правата на потребителите на енергия. Държавите-членки гарантират, че доставчиците на газ или операторите на газоразпределителни системи, в сътрудничество с регулаторните органи, вземат необходимите мерки за изпращане на всички техни потребители на копие от контролния списък за потребителите на енергия и за осигуряване на обществената му достъпност.

Член 4

Процедура за получаване на разрешение

1. Когато се изисква разрешение (например лиценз, разрешително, концесия, съгласие или одобрение) за изграждането или експлоатацията на съоръженията за природен газ, държавите-членки или всякакви компетентни органи, определени от тях, решават изграждането и/или експлоатацията на такива съоръжения, тръбопроводи и свързаното с тях оборудване на своя територия, в съответствие с параграфи 2—4. Държавите-членки или компетентните органи, определени от тях, могат да дадат разрешение на същата основа и за доставката на природен газ и за клиенти на едро.

2. Когато държавите-членки имат система за разрешаване, те изработват обективни и недискриминационни критерии, които се спазват от предприятията, кандидатстващи за разрешение за изграждането и/или експлоатацията на съоръжения за природен газ или за разрешение за доставка на природен газ. Недискриминационните критерии и процедури за предоставяне на разрешение се публикуват. Държавите-членки гарантират, че процедурите за предоставяне на разрешение по отношение на съоръжения, тръбопроводи и свързано с тях оборудване, са съобразени със значението на проекта за вътрешния пазар на природен газ, където е целесъобразно.

3. Държавите-членки гарантират, че основанията за всеки отказ на разрешение са обективни и недискриминационни и се предоставят на кандидата. Основанията за такива откази се нотифицират на Комисията за информация. Държавите-членки установяват процедура, която дава възможност на кандидата да обжалва такива откази.

4. За развитието на области с ново снабдяване и ефикасна експлоатация като цяло, без да се засягат разпоредбите на член 38, държавите-членки може да откажат да предоставят допълнително разрешение за построяване и експлоатация на газоразпределителни тръбопроводни мрежи в някоя конкретна област, ако такива тръбопроводни системи вече са построени или се предлагат да се построят в тази област и ако съществуващият или предлаганият капацитет не е запълнен.

Член 5

Наблюдение на сигурността на доставките

Държавите-членки осигуряват наблюдение по въпросите на сигурността на доставките. Когато държавите-членки сметнат за целесъобразно, те може да делегират тази задача на регулаторните органи, посочени в член 39, параграф 1. Такова наблюдение обхваща по-специално баланса между търсенето и предлагането на националния пазар, нивото на очакваното търсене в бъдеще и наличното предлагане, предвидените допълнителни капацитети, които са в процес на планиране или изграждане, и качеството и нивото на поддръжка на мрежите, както и мерки за покриване на върховото търсене или за действие в случай на дефицит на един или повече доставчици. Компетентните власти публикуват до 31 юли всяка година доклад, който посочва данните, които са извлечени от наблюдението на тези въпроси, както и мерките, които се предприемат или предвиждат за справянето с проблемите, и своевременно изпращат този доклад на Комисията.

Член 6

Регионална солидарност

1. За да бъде гарантирана сигурността на доставките на вътрешния пазар на природен газ, държавите-членки си сътрудничат с цел засилване на регионалната и двустранната солидарност.

2. Такова сътрудничество обхваща ситуации, които водят или има вероятност да доведат в краткосрочен план до сериозно нарушаване на доставките, засягащо някоя държава-членка. То включва:

- a) координация на националните мерки за спешни ситуации, посочени в член 8 от Директива 2004/67/ЕО на Съвета от 26 април 2004 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на снабдяването с природен газ ⁽¹⁾;
- b) идентифициране и при необходимост развитие или модернизиране на междусистемните връзки за електроенергия и природен газ; и
- в) условия и практически аспекти на предоставянето на взаимна помощ.

3. Комисията и другите държавите-членки биват информирани относно такова сътрудничество.

4. Комисията може да приема насоки относно регионалното сътрудничество в дух на солидарност. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

Член 7

Насърчаване на регионалното сътрудничество

1. Държавите-членки, както и регулаторните органи си сътрудничат с цел интегриране на националните си пазари на едно или повече регионални равнища, като първа стъпка към изграждането на напълно либерализиран вътрешен пазар. По-специално регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки насърчават и улесняват сътрудничеството

между операторите на газопрееносни системи на регионално равнище, включително и по трансгранични въпроси, с цел създаване на конкурентен вътрешен пазар на природен газ, стимулиране синхронизирането на своите правни, регулаторни и технически рамки и улесняване интеграцията на изолираните от газоснабдяване райони, които продължават да съществуват в Общността. Географските области, обхванати от такова регионално сътрудничество, включват сътрудничество в географските области, определени в съответствие с член 12, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009. Такова сътрудничество може да обхваща други географски области.

2. Агенцията си сътрудничи с националните регулаторни органи и с операторите на газопрееносни системи, за да се гарантира съвместимостта на регулаторните рамки между отделните региони, с цел създаване на конкурентен вътрешен пазар на природен газ. Когато Агенцията смята, че са необходими задължителни правила относно това сътрудничество, тя отправя подходящи препоръки.

3. Чрез изпълнението на настоящата директива държавите-членки гарантират, че операторите на газопрееносни системи имат една или повече интегрирани системи на регионално равнище, които обхващат две или повече държави-членки с цел разпределяне на капацитет и проверка на сигурността на мрежата.

4. Когато оператори на вертикално интегрирана газопрееносна система участват в съвместно предприятие, създадено с цел осъществяване на такова сътрудничество, съвместното предприятие въвежда и изпълнява програма за съответствие в която се определят мерки, които да бъдат взети, за да осигурят недопускането на дискриминационно и антиконкурентно поведение. Тази програма за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на целта за недопускане на дискриминационно и антиконкурентно поведение. Тя подлежи на одобрение от Агенцията. Спазването на програмата подлежи на независим контрол от отговорниците по съответствието на операторите на вертикално интегрираната газопрееносна система.

Член 8

Технически правила

Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки осигуряват определянето на критерии за техническа безопасност и разработването и публикуването на технически правила, които определят минималните технически изисквания за проектиране и експлоатация за свързването към системата от съоръжения за ВПГ, съоръжения за съхранение, други газопрееносни или газоразпределителни системи и директни газопроводи. Тези технически правила осигуряват оперативната съвместимост на системите и са обективни и недискриминационни. Агенцията може да отправи подходящи препоръки за постигане на съвместимост на тези правила, където е подходящо. Тези правила се нотифицират на Комисията в съответствие с член 8 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. за определяне на процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество ⁽²⁾.

⁽¹⁾ ОВ L 127, 29.4.2004 г., стр. 29.

⁽²⁾ ОВ L 204, 21.7.1998 г., стр. 37.

ГЛАВА III

ПРЕНОС, СЪХРАНЕНИЕ И ВПГ

Член 9

Отделяне на газопреносни системи и оператори на газопреносни системи

1. Държавите-членки гарантират, че считано от 3 март 2012 г.:

а) всяко предприятие, което притежава газопреносна система, функционира като оператор на газопреносна система;

б) едно и също лице или едни и същи лица нямат право:

i) да упражняват пряко или непряко контрол върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, както и да упражняват пряко или непряко контрол или права върху оператори на газопреносна система или върху газопреносна система; нито

ii) да упражняват пряко или непряко контрол върху оператор на газопреносна система или върху газопреносна система, и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат права върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка;

в) едно и също лице или едни и същи лица нямат право да определят членове на надзорния съвет, административния съвет или на законно представляващи предприятието органи, на оператор на газопреносна система или на газопреносна система, както и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат права върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка; и

г) едно и също лице няма право да бъде член на надзорния съвет, административния съвет или на законно представляващи предприятието органи едновременно на предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, и на оператор на газопреносна система или на газопреносна система.

2. Правомощията, посочени в параграф 1, букви б) и в), включват по-специално:

а) правомощието да се гласува;

б) правото на назначаване на членове на надзорния съвет, управителния съвет или на органите, законно представляващи предприятието, или

в) притежаването на мажоритарен дял.

3. За целите на параграф 1, буква б) понятието „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ включва „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство и доставка“ по смисъла на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ⁽¹⁾, а понятията „оператор на газопреносна система“ и „газопреносна система“ включват „оператор на газопреносна система“ и „газопреносна система“ по смисъла на посочената Директива.

4. Държавите-членки може да разрешават дерогация от параграф 1, букви б) и в) до 3 март 2013 г., при условие че операторите на газопреносни системи не са част от вертикално интегрирани предприятия.

5. Задължението, установено в параграф 1, буква а) от настоящия член, се смята за изпълнено, когато две или повече предприятия, притежаващи газопреносни системи, са създали съвместно предприятие, което действа като оператор на газопреносна система в две или повече държави-членки по отношение на съответните газопреносни системи. Друго предприятие не може да бъде част от съвместното предприятие, освен ако не е било одобрено съгласно член 14 като независим системен оператор или като независим оператор на газопреносна система за целите на глава IV.

6. За прилагането на настоящия член, когато лицето, посочено в параграф 1, букви б, в) и г), е държавата-членка или друг публичен орган, два отделни публични органа, упражняващи контрол върху оператора на газопреносна система или върху газопреносна система, от една страна, и върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, от друга страна, не се смятат за едно и също лице или лица.

7. Държавите-членки гарантират, че нито чувствителна търговска информация, посочена в член 16, притежавана от оператор на газопреносна система, който е бил част от вертикално интегрирано предприятие, нито персоналът на такъв оператор на газопреносна система не се прехвърлят към предприятия, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка.

8. Когато на 3 септември 2009 г. газопреносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие, държава-членка може да вземе решение да не прилага параграф 1.

В този случай съответната държава-членка извършва едно от следните действия:

а) определя независим системен оператор в съответствие с член 14; или

б) изпълнява разпоредбите на глава IV.

9. Когато на 3 септември 2009 г., газопреносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие и са налице договорености, които гарантират независимостта на оператора на газопреносната система по-надеждно в сравнение с разпоредбите на глава IV, държава-членка може да реши да не прилага параграф 1.

⁽¹⁾ Вж. страница 55 от настоящия брой на Официален вестник.

10. Преди едно предприятие да бъде одобрено и определено за оператор на газопреносна система в съответствие с параграф 9 от настоящия член, то бива сертифицирано съгласно процедурите предвидени в член 10, параграфи 4, 5 и 6 от настоящата директива и член 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009, съгласно които Комисията следи наличните договорености ясно да гарантират независимостта на оператора на газопреносната система по по-надежден начин в сравнение с разпоредбите на глава IV.

11. Вертикално интегрирани предприятия, които притежават газопреносна система при никакви обстоятелства не се възпират да предприемат мерки, за да изпълнят изискванията на параграф 1.

12. Предприятия, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка, в никакъв случай нямат възможност да придобият пряк или непряк контрол, или да упражняват каквото и да е право, върху отделени оператори на преносни системи в държави-членки, в които се прилага параграф 1.

Член 10

Определяне и сертифициране на операторите на газопреносни системи

1. Преди дадено предприятие да бъде одобрено или определено за оператор на газопреносна система, то се сертифицира съгласно процедурите, установени в параграфи 4, 5 и 6 от настоящия член и в член 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

2. Предприятията, които притежават газопреносна система и които са сертифицирани от националния регулаторен орган за съответствието им с изискванията на член 9, съгласно процедурата за сертифициране, се одобряват и определят като оператори на газопреносни системи от държавите-членки. Изборът на оператори на газопреносни системи се нотифицира на Комисията и се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.

3. Операторите на газопреносни системи нотифицират регулаторния орган относно всякакви планирани сделки, които може да наложат преоценка на спазването на изискванията на член 9.

4. Регулаторните органи наблюдават постоянното спазване от операторите на газопреносни системи на изискванията на член 9. Те откриват процедура по сертифициране, за да гарантират това съответствие:

- а) след нотификация от оператора на газопреносна система съгласно параграф 3;
- б) по собствена инициатива в случаите, когато имат сведения, че планирана промяна на правата или влиянието върху собственостите на газопреносни системи или операторите на газопреносни системи може да доведе до нарушение на член 9 или когато има основания да смята, че такова нарушение вече може да е извършено; или
- в) след мотивирано искане от Комисията.

5. Регулаторните органи вземат решение относно сертифицирането на даден оператор на газопреносна система в срок от четири месеца от датата на нотификацията от оператора на газопреносна система или от датата на искането на Комисията. След изтичането на този срок сертификатът се смята за издаден. Изричното или мълчаливото решение на регулаторния орган става ефективно единствено след закриването на процедурата, определена в параграф 6.

6. Изричното или мълчаливото решение за сертифицирането на даден оператор на газопреносна система се нотифицира незабавно на Комисията от регулаторния орган заедно с цялата свързана с това решение информация. Комисията действа съгласно процедурата, посочена в член 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009.

7. Регулаторните органи и Комисията може да изискват от операторите на газопреносни системи и от предприятията, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка, всякаква информация, свързана с изпълнението на задълженията им по настоящия член.

8. Регулаторните органи и Комисията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.

Член 11

Сертифициране по отношение на трети държави

1. Когато сертифицирането е поискано от собственик на газопреносна система или от оператор на газопреносна система, които са контролирани от лице или лица от трета държава или трети държави, регулаторният орган нотифицира Комисията.

Регулаторният орган също така незабавно нотифицира Комисията за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху газопреносна система или оператор на газопреносна система от лице или лица от трета държава или трети държави.

2. Операторите на газопреносни системи нотифицират регулаторния орган за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху газопреносна система или оператор на газопреносна система от лице или лица от трета държава или трети държави.

3. Регулаторният орган приема проект на решение относно сертифицирането на оператор на газопреносна система в срок от четири месеца от датата на нотификацията от оператора на газопреносна система. Регулаторният орган отказва сертифицирането, ако не е било доказано:

- а) че съответното лице спазва изискванията на член 9; и
- б) пред регулаторния орган или друг компетентен орган, определен от държавата-членка, че сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на доставките на енергия на държавата-членка и на Общността. При разглеждането на този въпрос регулаторният орган или съответно определеният друг компетентен орган взема предвид:

- i) правата и задълженията на Общността по отношение на тази трета държава, които произтичат съгласно международното право, включително съгласно всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което Общността е страна, и което разглежда въпросите на сигурността на доставките на енергия;
 - ii) правата и задълженията на държавата-членка по отношение на тази трета държава, които произтичат съгласно споразумения, сключени с нея, доколкото са в съответствие с правото на Общността; и
 - iii) други специфични факти и обстоятелства относно случая и съответната трета държава.
4. Регулаторният орган незабавно нотифицира решението на Комисията, заедно с цялата свързана с него информация.
5. Държавите-членки предвиждат, преди регулаторният орган да приеме решение относно сертифицирането, регулаторният орган и/или определен компетентен орган, посочени в параграф 3, буква б), да поискат становището на Комисията относно това дали:
- a) съответното лице спазва изискванията на член 9; и
 - b) сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на доставките на енергия за Общността.
6. Комисията разглежда искането, посочено в параграф 5, веднага след получаването му. В срок от два месеца след получаване на искането, Комисията предоставя становището си на националния регулаторен орган или на определения компетентен орган, в случай че последният е отправил искането.

При изготвяне на своето становище Комисията може да поиска мнението на Агенцията, съответните държави-членки и заинтересованите страни. В случай че Комисията отправи такова искане, двумесечният срок се удължава с два месеца.

При отсъствието на становище от страна на Комисията в рамките на срока, посочен в първа и втора алинея, се счита, че Комисията не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган.

7. При извършване на оценката на това дали контролът от лице или лица от трета държава или трети държави би представлявал риск за сигурността на доставките на енергия за Общността, Комисията взема предвид:

- a) конкретните факти на случая и съответната трета държава или трети държави; и
- b) правата и задълженията на Общността по отношение на тази трета държава или тези трети държави, които произтичат съгласно международното право, включително съгласно всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което Общността е страна, и което засяга въпросите на сигурността на доставките.

8. Националният регулаторен орган приема окончателното си решение относно сертифицирането в рамките на два месеца след изтичането на срока съгласно параграф 6. Когато приема окончателното си решение, националният регулаторен орган взема изключително предвид становището на Комисията. При всички случаи държавите-членки имат правото да откажат сертифициране тогава, когато сертифицирането представлява риск за сигурността на доставките на енергия за държавата-членка или за сигурността на доставките на енергия за друга държава-членка. Когато държавата-членка е определила друг компетентен орган да извърши оценката съгласно параграф 3, буква б), тя може да изиска от националния регулаторен орган да приеме окончателното си решение в съответствие с оценката на този компетентен орган. Окончателното решение на регулаторния орган и становището на Комисията се публикуват заедно. Когато окончателното решение се отклонява от становището на Комисията, съответната държава-членка посочва и публикува, заедно с това решение, основанията за такова решение.

9. Настоящият член по никакъв начин не засяга правото на държавите-членки да осъществяват национален правен контрол за защита на легитимните си интереси, свързани с обществената сигурност, в съответствие с правото на Общността.

10. Комисията може да приеме насоки, определящи подробностите относно процедурата, която да се спазва за прилагането на настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

11. Настоящият член, с изключение на параграф 3, буква а), се прилага и за държавите-членки, които подлежат на дерогация съгласно член 49.

Член 12

Определяне на оператори на системи за съхранение и на системи за ВПГ

Държавите-членки определят или изискват от предприятията за природен газ, които притежават собствени съоръжения за съхранение или съоръжения за ВПГ, да определят един или повече системни оператори за съхранение и за ВПГ за период от време, който да се определи от държавите-членки, в съответствие с изискванията за ефикасност и икономически баланс.

Член 13

Задачи на операторите на газопрееносни системи, на системи за съхранение и/или за ВПГ

1. Всеки оператор на газопрееносна система, на система за съхранение и/или за ВПГ:

- a) експлоатира, поддържа и развива в пазарни условия сигурни, надеждни и ефективни съоръжения за пренос, съхранение и/или ВПГ, с цел осигуряване на отворен пазар, като пази околната среда и предоставя подходящи средства за изпълнение на задълженията, свързани с услугите;

- б) се въздържа от дискриминация между ползватели на системата или групи ползватели на системата, особено в полза на свързаните с него предприятия;
- в) предоставя на операторите на други газопреносни системи, операторите на други системи за съхранение, операторите на други системи за ВПГ, и/или операторите на други разпределителни системи достатъчно информация, за да се гарантира, че транспортът и съхранението на природен газ стават по начин, съвместим със сигурната и ефективна експлоатация на взаимосвързаната система; и
- г) осигурява на ползвателите на системата информацията, която им е необходима за ефикасен достъп до системата.
2. Всеки оператор на газопреносна система осигурява достатъчен трансграничен капацитет, с оглед интегриране на европейската газопреносна инфраструктура, като се удовлетворят всички икономически разумни и технически осъществими искания за капацитет и се вземе предвид сигурността на доставките на газ.
3. Правилата, приети от операторите на газопреносни системи за балансиране на газопреносната система, са обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за таксуване на ползватели на техните мрежи за енергиен дисбаланс. Редът и условията, включително правилата и тарифите, за осигуряването на такива услуги от операторите на газопреносни системи, са постановени съобразно методика, която е съвместима с член 41, параграф 6 по недискриминационен и отразяващ разходите начин, и се публикуват.
4. Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки, може да изискат от операторите на газопреносни системи да се съобразяват с минимални стандарти за поддръжката и развитието на газопреносната система, включително капацитети за създаване на взаимни връзки.
5. Операторите на газопреносни системи набавят енергията, която използват за осъществяване на дейността си, по прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури.
- б) кандидатът за оператор е показал, че разполага с финансовите, техническите, физическите и човешките ресурси, необходими за изпълнението на задачите му по член 13;
- в) кандидатът за оператор се е ангажирал да спазва десетгодишния план за развитие на мрежата, чието изпълнение се контролира от регулаторния орган;
- г) собственикът на газопреносна система е показал способността си да изпълнява задълженията си по параграф 5. За тази цел същият представя всички проекти на договорни споразумения с предприятието-кандидат и с всички други заинтересовани образувания; и
- д) кандидатът за оператор е доказал способността си да изпълнява задълженията си съгласно Регламент (ЕО) № 715/2009, включително сътрудничеството между оператори на газопреносни системи на европейско и регионално равнище.
3. Държавите-членки одобряват и определят за независими системни оператори предприятията, които са сертифицирани от регулаторния орган, че отговарят на изискванията на член 11 и член 14, параграф 2 от настоящия член. Прилага се процедурата за сертифициране по член 10 от настоящата директива и член 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009 или по член 11 настоящата директива.
4. Всеки независим системен оператор отговаря за осигуряването и управлението на достъпа на трети страни, включително за събирането на такси за достъп и претоварване, както и за експлоатацията, поддръжката и развитието на газопреносната система и за осигуряването на дългосрочната способност на системата да отговаря на разумното търсене чрез инвестиционно планиране. Когато разработва газопреносната система, независимият системен оператор отговаря за планирането (включително за процедурите за получаване на разрешения), изграждането и пускането в експлоатация на новата инфраструктура. За тази цел независимият системен оператор действа като оператор на газопреносна система съгласно разпоредбите на настоящата глава. Собственикът на газопреносни системи не отговаря за предоставянето и управлението на достъпа на трети страни, нито за инвестиционното планиране.
5. Когато бъде определен независимият системен оператор, собственикът на газопреносната система:
- а) осигурява необходимото сътрудничество и помощ на независимия системен оператор при изпълнението на задачите му, включително по-специално цялата необходима информация;
- б) финансира инвестициите, които независимият системен оператор е решил да направи и които са одобрени от регулаторния орган, или дава съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор. Регулаторният орган одобрява съответните финансови споразумения. Преди такова одобрение регулаторният орган се консултира със собственика на газопреносната система и други заинтересовани страни;

Член 14

Независими системни оператори

1. Когато на 3 септември 2009 г. газопреносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие, държавите-членки може да вземат решение да не прилагат член 9, параграф 1 и да определят независим системен оператор по предложение на собственика на газопреносната система. Такова определяне подлежи на одобрение от Комисията.
2. Държавата-членка може да одобрява и определя независим системен оператор само когато:
- а) кандидатът за оператор е показал, че отговаря на изискванията на член 9, параграф 1, букви б), в) и г);

- в) осигурява покритието на отговорността, която е свързана с мрежовите активи, с изключение на отговорността, която е свързана със задачите на независимия системен оператор; и
- г) осигурява гаранциите, необходими за улесняване на финансирането на всички разширения на мрежата с изключение на инвестициите, за които в съответствие с буква б) е дал съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор.

6. Съответният национален орган по конкуренция, в тясно сътрудничество с регулаторния орган, разполага с всички необходими правомощия за ефективен надзор над изпълнението на задълженията на собственика на газопреносна система съгласно параграф 5.

Член 15

Отделяне на собствениците на газопреносни системи и операторите на системи за съхранение

1. Собственикът на газопреносна система, в случаите, когато има определен независим системен оператор и операторът на система за съхранение, които са част от вертикално интегрирани предприятия, са независими най-малко по отношение на правната си форма, организацията и вземането на решения от други дейности, които не са свързани с преноса, разпределението и съхранението.

Настоящият член се прилага само по отношение на съоръженията за съхранение, които са технически и/или икономически необходими за осигуряването на ефективен достъп до мрежата за доставка за клиентите съгласно член 33.

2. За да се осигури независимостта на собствениците на газопреносни системи и операторите на системи за съхранение съгласно параграф 1, се прилагат следните минимални критерии:

- а) лицата, отговорни за управлението на собственика на газопреносна система и оператора на система за съхранение, не участват в дружествени структури на интегрираното предприятие за природен газ, отговарящи пряко или непряко за ежедневното функциониране на производството и доставката на природен газ;
- б) вземат се подходящи мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на собствениците на газопреносни системи и на операторите на системи за съхранение, се вземат предвид по начин, осигуряващ способността им да действат независимо;
- в) операторът на система за съхранение притежава ефективни, независими от интегрираното предприятие за природен газ, права за вземане на решения относно активите, които са необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на съоръжения за съхранение. Това не пречи на съществуването на подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата на икономическите и управленските надзорни права на дружеството майка по отношение на възвръщаемостта в нейно дъщерно дружество на активите, регулирани

непряко в съответствие с член 41, параграф 6. По-специално това позволява на дружеството майка да одобрява годишния финансов план, или всеки еквивалентен инструмент, на оператора на система за съхранение и да поставя глобални ограничения върху степента на задължителност на своето дъщерно дружество. На дружеството майка не се разрешава да дава нареждания нито по отношение на ежедневните операции, нито по отношение на отделните решения относно изграждането или модернизирането на съоръженията на съхранение, които не надхвърлят обхвата на одобрения финансов план или еквивалентен инструмент; и

- г) собственикът на газопреносна система и операторът на система за съхранение въвеждат програма за съответствие, в която се определят мерките за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантират, че спазването се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на тези цели. Лицето или органът, отговарящ за спазването на горепосочената програма, представя на регулаторния орган годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и който се публикува.

3. Комисията може да приеме насоки за осигуряване на пълно и ефективно изпълнение на изискванията на параграф 2 от настоящия член от собственика на газопреносна система и оператора на система за съхранение. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

Член 16

Поверителност за операторите на газопреносни системи и собствениците на газопреносни системи

1. Без да се засяга член 30 или други правни задължения за разкриване на информация, всеки оператор на газопреносна система, оператор на система за съхранение и/или за ВПП и всеки собственик на газопреносна система запазва поверителността на чувствителната търговска информация, получена при извършването на дейността си, и предотвратява разкриването по дискриминационен начин на информация за собствената си дейност, която може да доведе до търговски предимства. По-специално той не разкрива никаква чувствителна търговска информация на останалите части от предприятието, освен ако това не е необходимо за сключването на търговска сделка. За да се осигури изцяло спазването на правилата за отделяне на информацията, държавите-членки гарантират също така че собственикът на газопреносната система, включително в случай на комбиниран оператор, операторът на газоразпределителна система и останалата част от предприятието не използват съвместни служби, като съвместни правни служби, освен служби с чисто административни или ИТ функции.

2. Операторите на газопреносни системи, на системи за съхранение и/или за ВПП, в контекста на продажбите или покупките на природен газ от свързани с тях предприятия, нямат право да злоупотребяват с чувствителна търговска информация, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.

3. Информацията, необходима за насърчаването на ефективна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара, се публикува. Това задължение не засяга защитата на чувствителната търговска информация.

ГЛАВА IV

НЕЗАВИСИМ ОПЕРАТОР НА ГАЗОПРЕНОСНА СИСТЕМА

Член 17

Активи, оборудване, персонал и самоличност

1. Операторите на газопреносни системи разполагат с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за изпълнение на задълженията си по настоящата директива и за извършване на дейността пренос на природен газ, по-специално:

- а) активите, необходими за дейността по пренос на природен газ, включително газопреносната система, са собственост на оператора на газопреносната система;
- б) персоналят, необходим за дейността по пренос на природен газ, включително изпълнението на всички фирмени задачи, се наема на работа от оператора на газопреносната система;
- в) забранява се наемането на персонал или предоставянето на услуги от или за други части на вертикално интегрираното предприятие. Операторът на газопреносна система въпреки това може да предоставя услуги на вертикално интегрираното предприятие, доколкото:
 - i) предоставянето на тези услуги не води до дискриминация между ползвателите на системата, те са достъпни за всички ползватели на системата при еднакви условия и не ограничават, не нарушават, нито възпрепятстват конкуренцията при производството или доставката; и
 - ii) редът и условията на предоставянето на тези услуги са одобрени от регулаторния орган;
- г) без да се засягат решенията на надзорния орган по член 20, достатъчно финансови ресурси за текущи и бъдещи инвестиционни проекти и/или за подмяна на съществуващи активи се предоставят своевременно на оператора на газопреносна система от вертикално интегрираното предприятие по съответно искане от оператора на газопреносната система.

2. Дейността по пренос на природен газ включва поне следните задачи в допълнение към изброените в член 13:

- а) представяването на оператора на газопреносната система и контакти с трети страни и с регулаторните органи;

- б) представяването на оператора на газопреносна система в рамките на Европейската мрежа на операторите на газопреносни системи („ЕМОПС за газ“);
- в) предоставянето и управлението на достъпа на трети страни на недискриминационна основа между ползватели на системата или групи от ползватели на системата;
- г) събирането на всички свързани с преноса такси, включително такси за достъп, изравнителни такси за допълнителни услуги като например преработване на природния газ, закупуване на услуги (балансиране на разходи, енергия за покриване на загуби);
- д) експлоатацията, поддръжката и развитието на сигурна, ефикасна и икономична газопреносна система;
- е) инвестиционно планиране, което да осигури дълготрайния капацитет на системата да покрива в разумни граници търсенето и да гарантира сигурността на доставките;
- ж) създаването на подходящи съвместни предприятия, включително с един или повече оператори на газопреносни системи, борси за обмен на природен газ и другите съответни участници с цел да се развива създаването на регионални пазари или да се улеснява процесът на либерализация; и
- з) всички корпоративни услуги, включително правни услуги, счетоводство и ИТ услуги.

3. Операторите на газопреносни системи се организират в правна форма, както е посочено в член 1 от Директива 68/151/ЕИО на Съвета (1).

4. Чрез своята корпоративна самоличност, комуникации, търговски марки и сгради, операторът на газопреносна система не създава объркване по отношение на отделната самоличност на вертикално интегрираното предприятие или на всяка негова съставна част.

5. Операторът на газопреносна система не използва общи ИТ системи или оборудване, сгради и системи за сигурност на достъпа с никоя част от вертикално интегрираното предприятие, нито използва същите консултанти или външни изпълнители за ИТ системи или оборудването, и за системите за сигурност на достъпа.

6. Сметките на операторите на газопреносни системи подлежат на одит от страна на одитор, различен от този на вертикално интегрираното предприятие или на която и да е негова част.

Член 18

Независимост на оператора на газопреносна мрежа

1. Без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно член 20, операторът на газопреносна система разполага с:

(1) Първа директива 68/151/ЕИО на Съвета от 9 март 1968 г. за съгласуване на гаранциите за защита на интересите на съдружниците и на трети лица, които държавите-членки изискват от дружествата по смисъла на член 58, втори параграф от Договора с цел тези гаранции да станат равностойни на цялата територия на Общността (ОВ L 65, 14.3.1968 г., стр. 8).

- а) ефективни права за вземане на решения, независими от вертикално интегрираното предприятие, по отношение на активите, необходими за експлоатацията, поддръжката и развитието на газопреносната система; и
- б) правомощия да набира средства на капиталовия пазар, по-специално чрез заем и увеличаване на капитала.

2. Операторът на газопреносна система по всяко време действа така че да осигури наличността на необходимите му ресурси за изпълнение на дейността по преноса по подходящ и ефективен начин и за развитие и поддръжка на ефективна, сигурна и икономична газопреносна система.

3. Дъщерни предприятия на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващи функциите по производство или доставка, не притежават пряко или непряко дялово участие в оператора на газопреносната система. Операторът на газопреносна система не притежава нито пряко, нито непряко дялово участие в никое дъщерно предприятие на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващо функциите по производство или доставка, нито получава дивиденди или други финансови облаги от това дъщерно предприятие.

4. Цялостната управленска структура и устава на дружеството на оператора на газопреносна система гарантират ефективната независимост на оператора на газопреносна система съгласно настоящата глава. Вертикално интегрираното предприятие не определя пряко или непряко конкурентното поведение на оператора на газопреносна система по отношение на текущите дейности на оператора на газопреносна система и управлението на мрежата, или по отношение на дейностите, необходими за изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно член 22.

5. При изпълнение на задачите им по член 13 и член 17, параграф 2 от настоящата директива, и в съответствие с член 13, параграф 1, член 14, параграф 1, буква а), член 16, параграфи 2, 3 и 5, член 18, параграф 6 и член 21, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 715/2009, операторите на газопреносни системи не упражняват дискриминация спрямо различни лица или образувания, нито ограничават, нарушават или възпрепятстват конкуренцията в производството или доставките.

6. Всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на газопреносна система, включително заеми, предоставяни от оператора на газопреносна система на вертикално интегрираното предприятие, се осъществяват при пазарни условия. Операторът на газопреносна система съхранява подробна документация за тези търговски и финансови отношения и при поискване предоставя достъп до нея на регулаторния орган.

7. Операторът на газопреносна система представя за одобрение от регулаторния орган всички търговски и финансови споразумения с вертикално интегрираното предприятие.

8. Операторът на газопреносна система информира регулаторния орган за финансовите ресурси, посочени в член 17, параграф 1, буква г), които се предоставят за бъдещи инвестиционни проекти и/или за подмяна на съществуващи активи.

9. Вертикално интегрираното предприятие се въздържа от всякакво действие, което възпрепятства или уврежда оператора на газопреносна мрежа при изпълнението на задълженията му съгласно настоящата глава, нито изисква от оператора на газопреносна система да иска разрешение от вертикално интегрираното предприятие, за да изпълнява тези задължения.

10. Предприятие, сертифицирано от регулаторния орган като изпълняващо изискванията по настоящата глава, се одобрява и определя за оператор на газопреносна система от съответната държава-членка. Прилага се процедурата за сертифициране по член 10 от настоящата директива и член 3 от Регламент (ЕО) № 715/2009 или по член 11 от настоящата директива.

Член 19

Независимост на персонала и ръководството на оператора на газопреносна система

1. Решения, свързани с назначаването и подновяването на договори, условията на работа, включително възнаграждението и прекратяването на мандата на лицата, отговарящи за управлението и/или на членовете на административните органи на оператора на газопреносна система, се вземат от надзорния орган на оператора на газопреносна система, определен съгласно член 20.

2. Самоличността и условията, които уреждат мандата, продължителността му и прекратяването му за лицата, определени от надзорния орган за назначаване или подновяване на договорите им като отговарящи за оперативното управление и/или като членове на административните органи на оператора на газопреносна система, както и основанията за всяко предлагано решение за прекратяване на такъв мандат, се нотифицират на регулаторния орган. Тези условия и решенията, посочени в параграф 1, придобиват обвързваща сила само ако в срок от три седмици след нотификацията им регулаторният орган не е възразил срещу тях.

Регулаторният орган може да възрази срещу решенията, посочени в параграф 1, когато:

- а) възникнат съмнения относно професионалната независимост на лицата, определени като отговарящи за управлението и/или като членове на административни органи; или
- б) в случай на предсрочно прекратяване на мандат, съществуват съмнения относно основателността на такова предсрочно прекратяване.

3. В срок от три години преди назначаването на лицата, които отговарят за управлението и/или членовете на административните органи на оператора на газопреносна система, които подлежат на условията на настоящия параграф, те не трябва да са заемали професионален пост или отговорна длъжност, да са имали интереси или делови отношения, пряко или непряко, с вертикално интегрираното предприятие или която и да е част от него, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, различни от оператора на газопреносна система.

4. Лицата, отговарящи за управлението и/или членовете на административните органи и служителите на оператора на газопреносна система, не заемат нито професионален пост, нито отговорна длъжност, нямат интереси, нито делови отношения, пряко или непряко, с която и да е друга част от вертикално интегрираното предприятие или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции.

5. Лицата, отговарящи за управлението и/или членовете на административните органи и служителите на оператора на газопреносна система, нямат интереси, нито получават финансови облаги, пряко или непряко, от която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на газопреносна система. Тяхното възнаграждение не зависи от дейностите или резултатите на вертикално интегрираното предприятие, различни от тези на оператора на газопреносна система.

6. На лицата, отговарящи за управлението и/или на членовете на административните органи на оператора на газопреносна система, се гарантират ефективни права за обжалване пред регулаторния орган срещу предсрочно прекратяване на мандата им.

7. След прекратяването на мандата им в оператора на газопреносна система лицата, отговарящи за управлението и/или членовете на административните органи, не могат да заемат нито професионален пост, нито отговорна длъжност, нямат интереси, нито делови отношения с която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на газопреносна система, нито с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, в продължение на не по-малко от четири години.

8. Параграф 3 се прилага за мнозинството от лицата, отговарящи за управлението и/или членовете на административните органи на оператора на газопреносната система.

Лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи на оператора на газопреносна система, които не попадат в обхвата на разпоредбите на параграф 3, не са упражнявали управленска или друга подобна дейност във вертикално интегрираното предприятие за период от най-малко шест месеца преди назначаването им.

Първа алинея от настоящия параграф и параграфи 4—7 се прилагат за всички лица, участващи в оперативното управление, както и към тези, които им докладват директно по въпроси, свързани с експлоатацията, поддръжката и развитието на мрежата.

Член 20

Надзорен орган

1. Операторът на газопреносна система има надзорен орган, натоварен да взема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на акционерите в оператора на газопреносна система, по-специално решенията, свързани с одобрението на годишните и дългосрочните финансови планове, нивото на задължнялост на оператора на газопреносна система и размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите. Решенията, попадащи в обхвата на компетентност на надзорния орган, изключват тези, които са свързани с текущите дейности на оператора на газопреносна система и управлението на мрежата, и с дейностите, необходими за изготвяне на десетгодишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно член 22.

2. Надзорният орган е съставен от членове, представляващи вертикално интегрираното предприятие, членове, представляващи акционери на трети страни и, когато съответното законодателство на държавата-членка предвижда това, членове, представляващи други заинтересовани страни, например служителите в оператора на газопреносна система.

3. Член 19, параграф 2, първа алинея и член 19, параграфи 3—7 се прилагат поне за половината от членовете на надзорния орган минус един.

Член 19, параграф 2, втора алинея, буква б) се прилага за всички членове на надзорния орган.

Член 21

Програма за съответствие и отговорник по съответствието

1. Държавите-членки гарантират, че операторите на газопреносни системи въвеждат и изпълняват програма за съответствие, в която се определят мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантират, че спазването на тази програма се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на тези цели. Тя подлежи на одобрение от регулаторния орган. Без да се засягат правомощията на националния регулатор, спазването на програмата се контролира независимо от отговорника по съответствието.

2. Надзорният орган назначава отговорник по съответствието, който подлежи на одобрение от регулаторния орган. Регулаторният орган може да откаже да одобри отговорника по съответствието единствено на основание липса на независимост или професионални способности. Отговорникът по съответствието може да бъде физическо или юридическо лице. Член 19, параграфи 2—8 се прилага за отговорника по съответствието.

3. Отговорникът по съответствието отговаря за:

- а) наблюдение на изпълнението на програмата за съответствие;
- б) изготвяне на ежегоден доклад, в който се посочват мерките, предприети за изпълнение на програмата за съответствие, и представяне на доклада на регулаторния орган;
- в) докладване пред надзорния орган и отправяне на препоръки относно програмата за съответствие и изпълнението ѝ;
- г) нотифициране на регулаторния орган относно всички значителни нарушения по отношение на изпълнението на програмата за съответствие; и
- д) докладване пред регулаторния орган за всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на газопреносната система.

4. Отговорникът по съответствието представя на регулаторния орган предлаганите решения относно инвестиционния план или отделните инвестиции в мрежата. Това задължение се изпълнява най-късно когато ръководството и/или компетентният административен орган на оператора на газопрееносната система представи тези документи на надзорния орган.

5. В случай че вертикално интегрираното предприятие на своето общо събрание или чрез гласуване на членовете на определения от него надзорен орган е осуетило приемането на дадено решение, с което е причинило възпрепятстване или забавяне на инвестиции в мрежата, което съгласно десетгодишния план за развитие на мрежата е трябвало да бъде изпълнено през следващите три години, отговорникът по съответствието докладва за това пред регулаторния орган, който предприема мерки в съответствие с член 22.

6. Условието, които уреждат мандата или условията на заетост на отговорника по съответствието, включително и продължителността на мандата му, подлежат на одобрение от регулаторния орган. Тези условия осигуряват независимостта на отговорника по съответствието, включително като му гарантират обезпечаването с всички ресурси, необходими за изпълнението на неговите задължения. По време на своя мандат отговорникът по съответствието не може да заема друга професионална длъжност, да носи отговорност или да има преки или косвени интереси в която и да е част от вертикално интегрираното предприятие или с неговите акционери, притежаващи контролният пакет от акции.

7. Отговорникът по съответствието докладва редовно, устно или писмено, пред регулаторния орган и има право да докладва редовно, устно или писмено, пред надзорния орган на оператора на газопрееносна система.

8. Отговорникът по съответствието може да присъства на всички заседания на управителните или административните органи на оператора на газопрееносната система, както и на заседанията на надзорния орган и на общото събрание. Отговорникът по съответствието присъства на всички заседания, на които се разискват следните въпроси:

- a) условията за достъп до мрежата, определени в Регламент (ЕО) № 715/2009, по-специално по отношение на тарифи, услуги, свързани с достъп на трети страни, разпределение на капацитет, управление на претоварването, прозрачност, балансиране и вторични пазари;
- b) проектите, целящи експлоатация, поддръжка и развитие на газопрееносната система, включително инвестициите в нови газопрееносни връзки, в увеличаване на капацитета и в оптимизиране на съществуващия капацитет;
- в) закупуването или продажбите на енергия, необходими за експлоатацията на газопрееносната система.

9. Отговорникът по съответствието контролира спазването на член 16 от оператора на газопрееносна система.

10. Отговорникът по съответствието разполага с достъп до цялата необходима информация и до помещението на оператора на газопрееносна система, както и до цялата информация, нужна за изпълнението на неговите задачи.

11. След предварително одобрение от регулаторния орган, надзорният орган може да освободи от длъжност отговорника по съответствието. По искане на регулаторния орган, той освобождава от длъжност отговорника по съответствието на основание липса на независимост или на професионални способности.

12. Отговорникът по съответствието има достъп до помещенията на оператора на газопрееносна система, без да е необходимо предварително известяване.

Член 22

План за развитие на мрежата и правомощия за вземане на инвестиционни решения

1. Всяка година операторите на газопрееносни системи представят на регулаторния орган десетгодишен план за развитие на мрежата, основан на съществуващите и прогнозираните търсене и предлагане, след консултация с всички съответни заинтересовани страни. Този план за развитие на мрежата съдържа ефикасни мерки с оглед гарантиране на адекватността на системата и сигурността на доставките.

2. По-конкретно десетгодишният план за развитие на мрежата:

- a) показва на участниците в пазара основната инфраструктура за пренос, която трябва да се изгради или осъвремени през следващите десет години;
- b) съдържа всички инвестиции, за които вече е взето решение, и определя новите инвестиции, които трябва да бъдат направени през следващите три години; и
- в) предвижда график за всички инвестиционни проекти.

3. При изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата операторът на газопрееносната система прави разумни предвиждания за развитието на производството, доставките, потреблението и обмяна с други държави, като взема предвид инвестиционните планове за регионалните мрежи и мрежите в цялата Общност, както и инвестиционните планове за съоръжения за съхранение и съоръжения за регазификация на ВПП.

4. Регулаторният орган се консултира с всички настоящи или потенциални ползватели на системата относно десетгодишния план за развитие на мрежата по открит и прозрачен начин. От лицата или предприятията, които твърдят, че са потенциални ползватели на системата, може да бъде поискано да обосноват твърденията си. Регулаторният орган публикува резултата от процеса на консултации, и в частност възможните нужди от инвестиции.

5. Регулаторният орган проучва дали десетгодишният план за развитие на мрежата обхваща всички нужди от инвестиции, идентифицирани в процеса на консултации, и дали той е в съответствие с необвързващия десетгодишен план за развитие на мрежата в цялата Общност (план за развитие на мрежата в цялата Общност),

посочен в член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 715/2009. Ако се породят съмнения относно съответствието с плана за развитие на мрежата в цялата Общност, регулаторният орган се консултира с Агенцията. Регулаторният орган може да поиска от оператора на газопреносната система да измени своя десетгодишен план за развитие на мрежата.

6. Регулаторният орган наблюдава и оценява изпълнението на десетгодишния план за развитие на мрежата.

7. При обстоятелства, при които операторът на газопреносна система, освен ако не са налице наложителни причини извън неговия контрол, не извърши инвестиция, която съгласно десетгодишния план за развитие на мрежата е следвало да бъде извършена в следващите три години, държавите-членки гарантират, че от регулаторния орган се изисква да предприеме поне една от следните мерки, които да гарантират извършването на такава инвестиция, ако все още е подходящо да бъде направена въз основа на най-новия десетгодишен план за развитие на мрежата:

- а) да поиска от оператора на газопреносна система да извърши въпросните инвестиции;
- б) да организира за въпросната инвестиция тръжна процедура, открита за всички инвеститори; или
- в) да задължи оператора на газопреносна система да приеме увеличение на капитала, за да финансира необходимите инвестиции, и да позволи на независими инвеститори участие в капитала.

При упражняване на правомощията си по първа алинея, буква б) регулаторният орган може да задължи оператора на газопреносната система да приеме едно или повече от следните:

- а) финансиране от всяка трета страна;
- б) изграждане от всяка трета страна;
- в) изграждане на съответните нови активи самостоятелно;
- г) експлоатация на съответните нови активи самостоятелно.

Операторът на газопреносна система предоставя на инвеститорите цялата информация, необходима за осъществяване на инвестицията, свързва нови активи с газопреносната мрежа и като цяло полага всички усилия да улесни изпълнението на инвестиционния проект.

Съответните финансови договорености подлежат на одобрение от регулаторния орган.

8. Където регулаторният орган е упражнил правомощията си по параграф 7, първа алинея, съответните тарифни разпоредби обхващат разходите по въпросната инвестиция.

Член 23

Правомощия за вземане на решение по отношение на свързването на съоръжения за съхранение, на съоръжения за регазификация на ВПГ и на промишлени клиенти към газопреносната система

1. Операторът на газопреносна система е длъжен да определи и публикува прозрачни и ефикасни процедури и тарифи за недискриминационно свързване на съоръжения за съхранение, на съоръжения за регазификация на ВПГ и на промишлени клиенти към газопреносната система. Тези процедури подлежат на одобрение от регулаторния орган.

2. Операторът на газопреносна система няма право да откаже свързването на ново съоръжение за съхранение, съоръжение за регазификация на ВПГ или промишлен клиент на основание, че са възможни бъдещи ограничения на наличния капацитет на мрежата или допълнителни разходи, свързани с необходимото увеличение на капацитета. Операторът на газопреносната система осигурява достатъчен входен и източен капацитет за новите връзки.

ГЛАВА V

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ И ДОСТАВКИ

Член 24

Определяне на оператори на газоразпределителни системи

Държавите-членки определят сами или изискват от предприятия, които притежават или отговарят за газоразпределителни системи, да определят, за срок определен от държавите-членки, съобразявайки се с ефикасността и икономическия баланс, един или повече оператори на газоразпределителни системи и да гарантират, че тези оператори действат в съответствие с членове 25, 26 и 27.

Член 25

Задачи на операторите на газоразпределителни системи

1. Всеки оператор на разпределителна система отговаря за осигуряването на дългосрочната способност на системата да отговаря на разумното търсене на доставки на газ, както и за експлоатацията, поддръжката и развитието при икономически условия на сигурна, надеждна и ефикасна система в своята област, като се съобразява надлежно с околната среда и енергийната ефективност.

2. Независимо от случая, операторът на газоразпределителната система не дискриминира ползвателите или групи ползватели на системата, особено в полза на свързаните с него предприятия.

3. Всеки оператор на газоразпределителна система предоставя на оператора на друга газоразпределителна система, на газопреносна система, на система за ВПГ и/или на система за съхранение, достатъчно информация, за да се гарантира, че транспортът и съхранението на природен газ стават по начин, който е съвместим със сигурната и ефективна работа на взаимосвързаната система.

4. Всеки оператор на газоразпределителна система осигурява на ползвателите на системата информацията, която им е необходима за ефективен достъп до системата, включително и ползването ѝ.

5. Когато оператор на газоразпределителна система отговаря за балансиране на газоразпределителната система, приетите от тях правила за тази цел следва да бъдат обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за таксуване на ползвателите на системата за енергиен дисбаланс. Редът и условията за предоставянето на такива услуги от операторите на газоразпределителни системи, включително правилата и тарифите, се установяват съгласно методика, съвместима с член 41, параграф 6, по недискриминационен и съобразен с разходите начин, като тези условия се публикуват.

Член 26

Отделяне на операторите на газоразпределителни системи

1. Когато операторът на газоразпределителната система е част от вертикално интегрирано предприятие, той е независим поне по отношение на правната си форма, организацията и вземането на решения от други дейности, които не са свързани с разпределението. Тези правила не създават задължение за отделяне на собствеността върху активите на газоразпределителната система от вертикално интегрираното предприятие.

2. В допълнение към изискванията по параграф 1, когато операторът на газоразпределителната система е част от вертикално интегрирано предприятие, той е независим по отношение на организацията и вземането на решения от другите дейности, които не са свързани с разпределението. За да се постигне това, се прилагат следните минимални критерии:

- а) тези лица, които отговарят за управлението на оператора на газоразпределителната система, не трябва да участват във дружествени структури на интегрираното предприятие за природен газ, които отговарят, пряко или непряко, за ежедневната работа по производството, преноса и доставката на природен газ;
- б) следва да се вземат подходящи мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на оператора на газоразпределителната система, се зачитат по начин, който гарантира, че те са способни да действат независимо;
- в) операторът на газоразпределителната система трябва да притежава ефективни права за вземане на решения, независими от интегрираното предприятие за природен газ, относно активите, които са необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата. За да изпълнява тези задачи, операторът на газоразпределителна система разполага с необходимите ресурси, включително човешки, технически, финансови и физически ресурси. Това не следва да възпрепятства съществуването на подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата в дъщерните дружества на икономическите и управленско-надзорните права на дружеството майка по отношение възвръщаемостта върху активите, регулирани непряко в съответствие с член 41, параграф 6. По-специално, това дава възможност на дружеството майка да одобрява годишния финансов план, или еквивалентен инструмент, на оператора на газоразпределителната

система и да поставя глобални ограничения върху нивото на задължителност на дъщерното дружество. Не се допуска дружеството майка да дава указания относно текущата дейност или по отношение на отделни решения, свързани с изграждането или модернизирването на тръбопроводи за разпределение, които не надвишават условията на одобрения финансов план или равностоен документ; и

- г) операторът на газоразпределителната система трябва да въведе програма за съответствие, в която са посочени взетите мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантира, че спазването ѝ се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за изпълнението на тази цел. Лицето или органът, отговарящ за наблюдението на програмата за съответствие, отговорникът по съответствието на оператора на газопреносната система, представя на регулаторния орган посочен в член 39, параграф 1, годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и който се публикува. Отговорникът по съответствието на оператора на газопреносната система има пълна независимост и достъп до цялата информация за оператора на газоразпределителна система и всяко свързано с него предприятие, необходими за изпълнението на задачите му.

3. Когато операторът на газоразпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие държавите-членки гарантират, че дейността му се следи от регулаторните органи или други компетентни органи, така че да не може да се възползва от вертикалната си интеграция с цел нарушаване на конкуренцията. По-специално вертикално интегрираният оператор на газоразпределителна система в комуникациите си и при използването на търговската си марка не създава възможност за объркване относно отделната идентичност на клона за доставка на вертикално интегрираното предприятие.

4. Държавите-членки може да решат да не прилагат параграфи 1, 2 и 3 за интегрирани предприятия за природен газ, които обслужват по-малко от 100 000 свързани клиенти.

Член 27

Задължения за поверителност за операторите на газоразпределителни системи

1. Без да се засяга член 30 или други правни задължения за разкриване на информация, всеки оператор на газоразпределителна система запазва поверителността на търговски чувствителната информация, получена при извършването на дейността му, и предотвратява разкриването по дискриминационен начин на информацията относно собствената му дейност, която може да доведе до търговски предимства.

2. Операторите на газоразпределителни системи, в контекста на продажбите или покупките на природен газ от свързани с тях предприятия, не злоупотребяват с търговски чувствителна информация, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.

Член 28

Затворени газоразпределителни системи

1. Държавите-членки може да предвидят националните регулаторни органи или други компетентни органи да класифицират система за разпределение на газ в географски ограничен промишлен или търговски обект или обект, предлагащ съвместни услуги, която, без да се засяга параграф 4, не снабдява битови клиенти, като затворена газоразпределителна система, ако:

- а) поради специфични технически причини или съображения, свързани със сигурността, функционирането или процесът на производство на ползвателите на тази система са интегрирани; или
- б) тази система разпределя газ основно за собственика или оператора на системата или за свързани с тях предприятия.

2. Държавите-членки може да предвидят възможността националните регулаторни органи да освободят оператора на затворената газоразпределителна система от задълженията по член 32, параграф 1 във връзка с предварителното одобряване на тарифите или методите за изчисляването им, преди влизането им в сила съгласно член 41.

3. При предоставяне на освобождаването съгласно параграф 2, приложимите тарифи или методите за изчисляването им се преразглеждат и одобряват в съответствие с член 41 по искане на ползвател на затворената газоразпределителна система.

4. Инцидентното ползване от малък брой битови клиенти, сдружени в потребителски или други подобни асоциации със собственика на газоразпределителната система и разположени в района, обслужван от затворената газоразпределителна система, не изключва на предоставянето на освобождаване съгласно параграф 2.

Член 29

Комбиниран оператор

Член 26, параграф 1 не възпрепятства дейността на комбиниран пренос, система за ВПП, оператор на системи за съхранение и на газоразпределителна система, при условие че този оператор спазва разпоредбите на член 9, параграф 1 или членове 14 и 15, или глава IV, или попада в обхвата на член 49, параграф 6.

ГЛАВА VI

ОТДЕЛЯНЕ И ПРОЗРАЧНОСТ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ОТЧЕТИ

Член 30

Право на достъп до счетоводните отчети

1. Държавите-членки или всеки компетентен орган, който те определят, включително регулаторните органи, посочени в член 39, параграф 1, и органите, отговорни за разрешаване на спорове, посочени в член 34, параграф 3, доколкото е необходимо за осъществяване на тяхната дейност, имат право на достъп до счетоводните отчети на предприятията за природен газ, както е посочено в член 31.

2. Държавите-членки и всеки компетентен орган, който те посочат, включително регулаторните органи, посочени в член 39, параграф 1, и органите, отговорни за разрешаване на спорове, са длъжни да запазят поверителността на търговски чувствителната информация. Държавите-членки може да предвидят разкриване на такава информация, когато това е необходимо, за да могат компетентните органи да изпълняват функциите си.

Член 31

Отделяне на счетоводните отчети

1. Държавите-членки предприемат необходимите стъпки, за да гарантират, че счетоводните отчети на предприятията за природен газ се водят според разпоредбите на параграфи 2—5 от настоящия член. В случай че предприятията за природен газ се възползват от дерогация от тази разпоредба на базата на член 49, параграфи 2 и 4, те следва поне да водят вътрешното си счетоводство съгласно настоящия член.

2. Предприятията за природен газ, независимо от системата си на собственост или правната си форма, съставят, представят за одит и публикуват своите годишни счетоводни отчети в съответствие с разпоредбите на националното право относно годишните отчети на дружества с ограничена отговорност, приети в съответствие с Четвърта директива 78/660/ЕИО на Съвета от 25 юли 1978 г., приета на основание член 44, параграф 2, буква ж) (*) от Договора, относно годишните счетоводни отчети на някои видове дружества (1).

Предприятията, които не са правно задължени да публикуват годишните си счетоводни отчети, съхраняват копие от тях на разположение на обществеността в централното си управление.

3. Предприятията за природен газ водят във вътрешното си счетоводство отделни счетоводни отчети за всяка от дейностите си по пренос, разпределение, ВПП и съхранение, както би се изисквало от тях, ако въпросните дейности се извършваха от отделни предприятия, с оглед избягване на дискриминация, кръстосано субсидиране и нарушаване на конкуренцията. Те водят също така счетоводни отчети, които може да бъдат консолидирани, за други газови дейности, които не са свързани с пренос, разпределение, ВПП и съхранение. До 1 юли 2007 г. те водят отделни счетоводни отчети за дейностите по доставка на привилегировани клиенти и дейностите по доставка на непривилегировани клиенти. Приходите от собствеността на газопреносната или газоразпределителната мрежа се посочват в счетоводните отчети. Когато е подходящо, те водят консолидирани счетоводни отчети за други дейности, несвързани с природния газ. Вътрешното счетоводство включва баланс и отчет за приходите и разходите за всяка дейност.

4. Одитът, посочен в параграф 2, проверява по-специално дали се спазва задължението за избягване на дискриминация и кръстосано субсидиране, посочено в параграф 3.

(*) Заглавието на Директива 78/660/ЕИО е коригирано, за да се вземе предвид преномерирането на членовете на Договора за създаване на Европейската общност в съответствие с член 12 от Договора от Амстердам; първоначалното позоваване е на член 54, параграф 3, буква ж).

(1) ОВ L 222, 14.8.1978 г., стр. 11.

5. В своето вътрешно счетоводство предприятията уточняват правилата за разпределение на активи и пасиви, разходи и приходи, а така също и за амортизация, без нарушаване на национално приложимите счетоводни правила, които те спазват при изготвянето на отделните счетоводни отчети по параграф 3. Тези вътрешни правила може да се променят само в изключителни случаи. Такива промени се посочват и надлежно обосновават.

6. В годишните счетоводни отчети се отбелязва всяка сделка с определен обем, осъществявана със свързани предприятия.

ГЛАВА VII

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДОСТЪПА ДО СИСТЕМАТА

Член 32

Достъп на трети страни

1. Държавите-членки осигуряват прилагането на система за достъп на трети страни до газопреносната и газоразпределителната система и съоръженията за ВПП, на базата на публикувани тарифи, приложими за всички привилегирани клиенти, включително предприятията за доставка, и които се прилагат обективно и без дискриминация между ползвателите на системата. Държавите-членки гарантират, че тези тарифи или методиките, които определят изчисляването им, са одобрени преди влизането им в сила в съответствие с член 41 от регулаторен орган, посочен в член 39, параграф 1, и че тези тарифи и методиките, когато се одобряват само методиките, са публикувани преди влизането им в сила.

2. Операторите на газопреносни системи, имат достъп, ако е нужно за целта на извършването на дейността им, включително във връзка с трансграничен пренос, до мрежата на други оператори на газопреносни системи.

3. Разпоредбите на настоящата директива не възпрепятстват сключването на дългосрочни договори, при условие че те са съобразени с правилата за конкуренция на Общността.

Член 33

Достъп до съоръжения за съхранение

1. За организиране на достъп до съоръжения за съхранение и до временно съхранение, когато е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата с цел доставка на клиенти, както и за организирането на достъп до спомагателните услуги, държавите-членки могат да изберат едната от двете или и двете процедури, описани в параграфи 3 и 4. Тези процедури действат съгласно обективни, прозрачни и недискриминационни критерии.

Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки определят и публикуват критериите, съгласно които може да бъде определен приложимият режим за достъп до съоръжения за съхранение и до временно съхранение. Те правят обществено достояние или задължават операторите на

газопреносни системи и на системи за съхранение да направят обществено достояние данните относно това кои съоръжения за съхранение или части от тях и какво временно съхранение се предлага съгласно различните процедури, посочени в параграфи 3 и 4.

Задължението, посочено във второто изречение на първа алинея не засяга предвиденото в първа алинея право на избор на държавите-членки.

2. Разпоредбите в параграф 1 не се прилагат за спомагателни услуги и временно съхранение, свързани със съоръжения за ВПП и необходими за процеса на регазификация и последващата доставка към газопреносната система.

3. В случай на договорен достъп държавите-членки или когато държавите-членки са предвидили това, регулаторните органи вземат необходимите мерки, за да могат предприятията за природен газ и привилегированите клиенти вътре или извън територията, покрита от взаимосвързаната система, да договорят достъп до съоръжение за съхранение и до временно съхранение, когато то е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата, както и за организацията на достъп до други спомагателни услуги. Страните са задължени добросъвестно да договорят достъп до съоръжение за съхранение, до временно съхранение и до други спомагателни услуги.

Договорите за достъп до съоръжения за съхранение, до временно съхранение и до други спомагателни услуги се договарят със съответния оператор на система за съхранение или предприятията за природен газ. Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки, изискват от операторите на системи за съхранение и предприятията за природен газ да публикуват основните си търговски условия за използването на съоръжения за съхранение, на временно съхранение и на други спомагателни услуги до 1 януари 2005 г. и веднъж годишно след това.

При изготвянето на условията, посочени във втора алинея, операторите на системите за съхранение и предприятията за природен газ се консултират с ползвателите на системата.

4. В случай на регулиран достъп регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки вземат необходимите мерки, за да предоставят на предприятията за природен газ и привилегированите клиенти вътре или извън територията, покрита от взаимосвързаната система, право на достъп до съоръжения за съхранение, до временно съхранение и до други спомагателни услуги, на базата на публикувани тарифи и/или други условия и задължения за използването на тези съоръжения за съхранение и на временно съхранение, когато това е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата, както и за организацията на достъп до други спомагателни услуги. Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки се консултират с ползвателите на системата при изготвянето на тези тарифи или методиките за изчисляването им. Правото на достъп за привилегировани клиенти може да бъде дадено, като им се предостави възможност да сключат договори за доставка с конкурентни предприятия за природен газ, различни от собственика и/или оператора на мрежата или свързано предприятие.

Член 34

Достъп до добивни тръбопроводни мрежи

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че предприятията за природен газ и привилегированите клиенти, където и да се намират, могат да получат достъп до добивни тръбопроводни мрежи, включително съоръжения, доставящи технически услуги, свързани с такъв достъп, в съответствие с настоящия член, с изключение на частите от такива мрежи и съоръжения, които се използват за местни добивни операции на площадка, където се добива газ. Мерките се нотифицират на Комисията в съответствие с разпоредбите на член 54.

2. Достъпът, посочен в параграф 1, се осигурява по начин, определен от държавата-членка съгласно съответните правни инструменти. Държавите-членки следват целите за честен и открит достъп, постигайки конкурентен пазар на природен газ и избягвайки всякаква злоупотреба с господстващо положение, като вземат под внимание сигурността и редовността на доставките, капацитета, който е или по разумен начин може да стане наличен, и опазването на околната среда. Следните въпроси може да бъдат взети под внимание:

- a) необходимостта да се откаже достъп, когато има несъвместимост на техническите спецификации, която не може да бъде преодоляна по разумен начин;
- b) необходимостта да се избегнат трудности, които не могат да бъдат преодоляни по разумен начин и биха могли да причинят вреда на ефективния, текущ и планиран бъдещ добив на въглеводороди, включително такъв от полета с маргинална икономическа жизнеспособност;
- в) необходимостта да се зачитат надлежно обоснованите разумни нужди на собственика или оператора на добивната тръбопроводна мрежа за пренос и преработка на газ и интересите на всички други потребители на добивната тръбопроводна мрежа или свързани преработващи или манипулационни съоръжения, които може да бъдат засегнати; и
- г) необходимостта да прилагат своите закони и административни процедури, в съответствие със законодателството на Общността, за даването на разрешение за добив или разработване на находища.

3. Държавите-членки осигуряват наличието на процедури за разрешаване на спорове, включително орган, който е независим от страните и има достъп до цялата необходима информация, за да може спорите, свързани с достъпа до добивни тръбопроводни мрежи, да бъдат разрешавани експедитивно, като се вземат под внимание критериите в параграф 2 и броя на страните, които може да вземат участие в договарянето на достъп до такива мрежи.

4. В случай на трансгранични спорове, се прилагат процедурите за разрешаване на спорове на държавата-членка, която има компетентност над добивната тръбопроводна мрежа, която отказва достъп. Когато, при трансгранични спорове, повече от една държава-членка покриват въпросната мрежа, съответните държави-членки се консултират взаимно с оглед осигуряване последователното прилагане на разпоредбите на настоящата директива.

Член 35

Отказ на достъп

1. Предприятията за природен газ може да отказват достъп до системата на базата на липса на капацитет, или когато достъпът до мрежата би могъл да им попречи да изпълняват задълженията за извършване на обществени услуги, посочени в член 3, параграф 2, които са им възложени, или на базата на сериозни икономически и финансови трудности с договори вземане-или-плащане, отчитайки критериите и процедурите, установени в член 48, и алтернативата, избрана от държавата-членка според параграф 1 от същия член. Предоставят се надлежно обосновани основания за такъв отказ.

2. Държавите-членки може да вземат необходимите мерки, за да гарантират, че предприятията за природен газ, които отказват достъп до системата на базата на липса на капацитет или липса на връзка, ще направят необходимите подобрения доколкото това е икономически целесъобразно или когато потенциален клиент има желание да заплати за това. В случаите, когато държавите-членки прилагат член 4, параграф 4, държавите-членки вземат такива мерки.

Член 36

Нова инфраструктура

1. Голяма нова газова инфраструктура, например между-системни газопроводи, съоръжения за ВПП и съоръжения за съхранение, при искане може да бъде освободена за определен период от време от разпоредбите на членове 9, 32, 33 и 34 и член 41, параграфи 6, 8 и 10, при следните условия:

- a) инвестицията следва да поощрява конкуренцията в газовите доставки и да повишава сигурността на доставките;
- b) нивото на риска, свързан с инвестицията, трябва да е такова, че инвестицията не би била направена, ако не се предостави освобождаване;
- в) инфраструктурата следва да е собственост на физическо или юридическо лице, което е отделено, поне по отношение на правната му форма, от операторите, в чиито системи ще се изгражда тази инфраструктура;
- г) трябва да се събират такси от ползвателите на тази инфраструктура; и
- д) освобождаването не трябва да е във вреда на конкуренцията или на ефективното функциониране на вътрешния пазар за природен газ, или на ефективното функциониране на регулираната система, към която се присъединява инфраструктурата.

2. Параграф 1 се прилага и за значително увеличаване на капацитета на съществуваща инфраструктура и за модификации на такава инфраструктура, които дават възможност за развитието на нови източници на газови доставки.

3. Регулаторният орган, посочен глава VIII, може за всеки отделен случай да взема решение за освобождаването, посочено в параграфи 1 и 2.

4. Когато съответната инфраструктура е разположена на територията на повече от една държава-членка, Агенцията може да даде консултативно становище на регулаторните органи на съответните държави-членки, което може да служи като основа за тяхното решение, в срок от два месеца от датата на която искането за освобождаване е било получено от последния от тези регулаторни органи.

Когато всички съответни регулаторни органи постигнат споразумение относно искането за освобождаване в шестмесечен срок от датата на която то е получено от последния от регулаторните органи, те информират Агенцията за тяхното решение.

Агенцията поема задачите, възложени на регулаторните органи на съответните държави-членки съгласно настоящия член:

- а) когато всички съответни регулаторни органи не са постигнали споразумение в срок от шест месеца от датата, на която е поискано освобождаване от последния от тези регулаторни органи; или
- б) при съвместно искане от съответните регулаторни органи.

Всички съответни регулаторни органи може да отправят съвместно искане посоченият в трета алинея, буква а) срок да се удължи с до три месеца.

5. Преди да вземе решение, Агенцията се консултира със съответните регулаторни органи и кандидатите.

6. Дадено освобождаване може да покрие целия или част от капацитета на новата инфраструктура или на съществуващата инфраструктура със значително увеличен капацитет.

При вземането на решение за освобождаване за всеки отделен случай се разглежда необходимостта от налагане на условия относно продължителността на освобождаването и недискриминационния достъп до инфраструктурата. При вземането на решение относно тези условия особено внимание се обръща на допълнителния капацитет, който ще се изгради или на изменението на съществуващия капацитет, на времевия хоризонт на проекта и на националните особености.

Преди да вземе решение за освобождаване регулаторният орган взема решение за правилата и механизмите за управление и разпределяне на капацитета. Правилата изискват всички потенциални ползватели на инфраструктурата да бъдат поканени да изявят интерес при договарянето на капацитет преди извършването на разпределението на капацитета на новата инфраструктура, включително за собствени нужди. Регулаторният орган изисква правилата за управление на претоварването да включват задължението неизползваният капацитет да бъде предлаган на пазара, а ползвателите на инфраструктурата да имат право да търгуват договорения си капацитет на вторичния пазар. При оценката си на критериите, посочени в параграф 1, букви а), б) и ц), регулаторният орган взема предвид резултатите от посочената по-горе процедура за разпределение на капацитет.

Решението за освобождаване, включително всички условия, посочени във втора алинея от настоящия параграф, следва да бъдат напълно обосновани и публикувани.

7. Независимо от параграф 3 държавите-членки може да предвидят техният регулаторен орган или Агенцията, според случая, да представят на съответния орган в държавата-членка, за целите на официално решение, становище по молбата за освобождаване. Това становище се публикува заедно с решението.

8. Регулаторният орган незабавно изпраща на Комисията копие от всяка молба за освобождаване от момента на получаването ѝ. Компетентният орган незабавно нотифицира Комисията за решението и предоставя цялата свързана с него информация. Тази информация може да бъде представена на Комисията в обобщена форма, за да се даде възможност на Комисията да вземе добре обосновано решение. По-специално информацията включва:

- а) подробно изложените основания, на базата на които регулаторният орган е взел решение за предоставяне или отказ за освобождаване, заедно с позоваване на параграф 1, включително съответната(ите) точка(и) от въпросния параграф, на която(ито) се основава такова решение, включително финансовата информация, обосноваваща необходимостта от освобождаване;
- б) предприетия анализ на влиянието върху конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар на природен газ в резултат от предоставянето на освобождаване;
- в) причините за периода от време и дела на общия капацитет на въпросната инфраструктура за газ, за която се предоставя освобождаване;
- г) резултата от консултациите със съответните регулаторни органи, когато освобождаването е свързано с междусистемен тръбопровод; и
- д) приноса на инфраструктурата за диверсификация на доставките на газ.

9. В срок от два месеца, започващ от деня на получаване на нотификацията Комисията може да вземе решение, изискващо от регулаторния орган да измени или отмени решението за освобождаване. Двумесечният срок може да бъде удължен с допълнителен срок от два месеца, когато Комисията търси допълнителна информация. Този допълнителен срок започва да тече от деня след получаването на пълната информация. Първоначалният двумесечен срок може да бъде удължен и по взаимно съгласие на Комисията и регулаторния орган.

Когато изисканата информация не бъде предоставена в срока, предвиден в искането, нотификацията се счита за оттеглена, освен ако преди изтичането му този срок е бил удължен по взаимно съгласие на Комисията и регулаторния орган или ако регулаторният орган е нотифицирал чрез обосновано изявление Комисията, че счита нотификацията за пълна.

Регулаторният орган изпълнява решението на Комисията, като изменя или отменя решението за освобождаване в срок от едни месец, и информира съответно Комисията за това.

Комисията е длъжна да запази поверителността на чувствителната търговска информация.

Одобрението на Комисията на решението за освобождаване губи силата си две години след приемането му, ако в рамките на този период все още не е започнало изграждането на инфраструктурата, и пет години от приемането му, ако инфраструктурата не е въведена в експлоатация, освен ако Комисията реши, че забавянето се дължи на значителни пречки, които са извън контрола на лицето, на което е предоставено освобождаване.

10. Комисията може да приеме насоки за прилагането на условията, предвидени в параграф 1 от настоящия член, и да определи процедурата, която да бъде следвана за прилагането на разпоредбите на параграфи 3, 6, 8 и 9 от настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

Член 37

Отваряне на пазара и реципрочност

1. Държавите-членки гарантират, че привилегированите клиенти включват:

- а) до 1 юли 2004 г. привилегированите клиенти според член 18 от Директива 98/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ ⁽¹⁾. Държавите-членки публикуват до 31 януари всяка година критериите за определяне на тези привилегировани клиенти;

⁽¹⁾ ОВ L 204, 21.7.1998 г., стр. 1.

- б) от 1 юли 2004 г. — всички небитови клиенти;
 - в) от 1 юли 2007 г. — всички клиенти.
2. За да се избегне дисбаланс при отварянето на пазарите на газ:
- а) договори за доставка с привилегирован клиент в системата на друга държава-членка не са забранени, ако клиентът се счита за привилегирован и в двете въпросни системи; и
 - б) когато сделките, описани в буква а), са отказани поради това, че клиентът е привилегирован само в една от двете системи, Комисията може да задължи страната, отказала сделката, като вземе предвид ситуацията на пазара и общия интерес, да извърши доставката на газ по молба на една от държавите-членки на двете системи.

Член 38

Директни газопроводи

1. Държавите-членки вземат всички необходими мерки, за да дадат възможност:
- а) предприятията за природен газ, установени на тяхната територия, да доставят газ на привилегировани клиенти чрез директен газопровод; и
 - б) всеки такъв привилегирован клиент на тяхната територия да получава газ чрез директен газопровод от предприятия за природен газ.
2. В случаи, когато се изисква разрешение (например лиценз, разрешително, концесия, съгласие или одобрение) за изграждането или експлоатацията на директни газопроводи, държавите-членки или посочени от тях компетентни органи излагат критериите за даване на разрешения за построяването или експлоатацията на директни газопроводи на тяхна територия. Тези критерии са обективни, прозрачни и недискриминационни.
3. Държавите-членки може да предоставят разрешение за построяването на директен газопровод или при условията на отказ на достъп до системата на основание член 35, или при условията на откриване на процедура за уреждане на спор по член 41.

ГЛАВА VIII

НАЦИОНАЛНИ РЕГУЛАТОРНИ ОРГАНИ

Член 39

Определяне и независимост на регулаторните органи

1. Всяка държава-членка определя един единствен национален регулаторен орган на национално равнище.

2. Параграф 1 от настоящия член не засяга определянето на други регулаторни органи на регионално равнище в рамките на държавите-членки, при условие че има един старши представител, който представлява държавата-членка и осъществява контакти на общностно равнище в рамките на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с член 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 713/2009.

3. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член дадена държава-членка може да определи регулаторни органи за малки системи на географски отделен регион, чието потребление през 2008 г. е било по-малко от 3 % от общото потребление на държавата-членка, от която е част. Тази дерогация не засяга определянето на един старши представител, който представлява държавата-членка и осъществява контакти на общностно равнище в рамките на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с член 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 713/2009.

4. Държавите-членки гарантират независимостта на регулаторния орган и осигуряват безпристрастното и прозрачно упражняване на правомощията му. За тази цел, държавите-членки гарантират, че при изпълнението на регулаторни функции, възложени му с настоящата директива и свързаното с нея законодателство, регулаторният орган:

- а) е правно отделен и функционално независим от други публични и частни образувания;
- б) гарантира, че персоналът му и лицата, отговорни за управлението му:
 - i) действа независимо от всякакъв пазарен интерес; и
 - ii) не търсят или не получават преки инструкции от правителство или друго публично или частно образувание при изпълнение на своите регулаторни функции. Това изискване не засяга тясното сътрудничество при необходимост с други заинтересовани национални органи, нито даваните от правителството общи политически насоки, които не са свързани с регулаторните правомощия и задължения съгласно член 41.

5. За да защити независимостта на регулаторния орган, държавите-членки по-специално гарантират, че:

- а) регулаторният орган може да взема автономни решения, независимо от всеки политически орган и разполага с отделни годишни бюджетни кредити, с автономност при изпълнението на отпуснатия бюджет, както и с достатъчни човешки и финансови ресурси за изпълнение на своите задължения; и
- б) членовете на съвета на регулаторния орган, или при липсата на съвет, висшите ръководни служители на регулаторния орган се назначават за определен срок от пет до седем години, който може да бъде подновен веднъж.

По отношение на първа алинея, буква б), държавите-членки осигуряват подходяща ротационна схема за съвета или висшето ръководство. Членовете на съвета, или при липсата на съвет, членовете на висшето ръководство може да бъдат освободени от длъжност по време на техния мандат, единствено ако вече не изпълняват условията, установени от настоящия член или са били признати за виновни по закононарушения съгласно националното право.

Член 40

Общи цели на регулаторния орган

При изпълнение на регулаторните функции, посочени в настоящата директива, регулаторния орган взема всички подходящи мерки за постигане на следните цели в рамките на своите задължения и правомощия, установени в член 41, в тясно сътрудничество с други релевантни национални органи, включително органите по конкуренция, когато това е необходимо, без да се засяга тяхната компетентност:

- а) насърчаване, в тясно взаимодействие с Агенцията, регулаторните органи на другите държави-членки и Комисията, на развитието на конкурентен, сигурен и устойчив от екологична гледна точка вътрешен пазар на природен газ в рамките на Общността, както и на ефективното отваряне на пазара за всички клиенти и доставчици в Общността, и осигуряване на подходящи условия за ефективното и надеждно функциониране на газопреносните мрежи, като се отчитат дългосрочните цели;
- б) развиване на конкурентни и добре функциониращи регионални пазари в рамките на Общността за постигане на целите, посочени в буква а);
- в) премахване на ограниченията върху търговията с природен газ между държавите-членки, включително развиване на подходящ капацитет за трансграничен пренос, с цел да се отговори на търсенето и да се стимулира интеграцията на националните пазари, с което може да се улесни свободният поток на природен газ в Общността;
- г) съдействие за постигане по най-разходоэффективен начин на развитието на сигурни, надеждни и ефикасни недискриминационни системи, които са ориентирани към потребителите, съгласно общите цели на енергийната политика, енергийната ефективност, както и интеграцията на широко мащабното, така и на малко мащабното производство на газ, от възобновяеми енергийни източници и разпределено производство както в газопреносните, така и в газоразпределителните мрежи;
- д) улесняване на достъпа до мрежата за нови производствени мощности, по-специално отстраняване на пречки, които биха могли да възпрепятстват достъпа на нови участници на пазара и на газ от възобновяеми енергийни източници;

- е) осигуряване на подходящи стимули в краткосрочен и дългосрочен план за системните оператори и ползвателите на системата, така че да се увеличи ефикасността на системата и да се насърчи интеграцията на пазарите;
- ж) гарантиране на ползи за клиентите чрез ефективното функциониране на националния пазар, насърчаване на ефективна конкуренция и подпомагане гарантирането на защитата на потребителите;
- з) подпомагане за постигане на високи стандарти на обществените услуги за природен газ, спомагане за защитата на уязвимите клиенти и допринасяне за съвместимостта на необходимите процеси на обмен на данни относно смяната на доставчиците от клиентите.

Член 41

Задължения и правомощия на регулаторния орган

1. Регулаторният орган има следните задължения:

- а) да определя или одобрява, в съответствие с прозрачни критерии, тарифи за пренос или разпределение или техни методики;
- б) да осигурява изпълнението от страна на операторите на газопрееносни и газоразпределителни системи и, при необходимост, на собствениците на системи, както и на всички предприятия за природен газ, на задълженията им съгласно настоящата директива и съответното законодателство на Общността, включително по отношение на въпроси от трансграничен характер;
- в) да си сътрудничи по отношение на въпроси от трансграничен характер с регулаторния(те) орган(и) на съответните държави-членки и с Агенцията;
- г) да спазва и изпълнява всички съответни правно обвързващи решения на Агенцията и на Комисията;
- д) да представя ежегоден доклад за дейността си и изпълнението на задълженията си пред компетентните органи на държавите-членки, Агенцията и Комисията. Такъв доклад съдържа предприетите мерки и получените резултати по отношение на всяко задължение, посочено в настоящия член;
- е) да гарантира, че няма кръстосано субсидиране между дейностите по пренос, разпределение, съхранение, ВПП и доставка;
- ж) да наблюдава инвестиционните планове на операторите на газопрееносни системи и да предоставя в годишният си доклад оценка на инвестиционния план на операторите на газопрееносни системи по отношение на съответствието му с план на Общността за развитие на мрежата, посочен в член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 715/2009; тази оценка може да включва препоръки за промяна на инвестиционните планове;
- з) да осъществява наблюдение на съответствието с правилата за сигурност и надеждност на мрежата и да прави преглед на резултатите от минали периоди, както и да определя или одобрява стандартите и изискванията за качество на услугите и доставките или да допринася за постигането на тези цели съвместно с други компетентни органи;
- и) да наблюдава равнището на прозрачност, включително на цените на едро, като гарантира, че предприятията за природен газ, изпълняват задълженията си в това отношение;
- й) да наблюдава степента и ефективността на отварянето на пазара и конкуренцията в секторите на едро и на дребно, включително на борсите за природен газ, да следи цените на природен газ за битовите клиенти, включително и системите за авансови плащания, процента на смяна на доставчика, процента на изключване от мрежата, таксите и извършването на услуги по поддръжка и жалбите на битовите клиенти, както и да следи за всякакво нарушаване или ограничаване на конкуренцията, включително да предоставят нужната информация и да предоставят информация за съответните случаи на органите по конкуренция;
- к) да наблюдава случаите на ограничаващи договорни практики, включително разпоредби за изключителност, които може да възпрепятстват големи небитови потребители да сключват договори едновременно с повече от един доставчик или да ограничат избора им да постъпят по този начин. По целесъобразност, националните регулаторни органи уведомяват националните органи по конкуренция за наличието на такива практики;
- л) да защита свободата на договаряне по отношение на договорите за прекъсваемо снабдяване, както и по отношение на дългосрочните договори, при условие че те са съвместими със законодателството на Общността и с политиките на Общността;
- м) да наблюдава времето, за което операторите на газопрееносните и газоразпределителните системи извършват между-системни връзки и ремонти;
- н) да наблюдава и преразглежда условията за достъп до съоръжения за съхранение, до временно съхранение и до други спомагателни услуги съгласно член 33. В случай че режимът за достъп до съоръжение за съхранение се определя съгласно член 33, параграф 3, тази задача не включва преразглеждането на тарифите;
- о) да подпомага, заедно с други релевантни органи, гарантирането на ефективността и осигуряване прилагането на мерките за защита на потребителите, включително и мерките, посочени в приложение I;
- п) да публикува поне веднъж годишно препоръки относно съответствието на цените за доставка с член 3 и да ги изпраща на органите по конкуренция, когато е уместно;
- р) да гарантира достъп до данни за потреблението на клиентите, предоставянето за незадължително ползване на лесно разбираем хармонизиран на национално равнище формат на данните за потреблението, както и бърз достъп за всички потребители до тези данни съгласно приложение I, буква з);

- с) да наблюдава прилагането на правилата, свързани с функциите и отговорностите на операторите на газопреносни системи, операторите на газоразпределителни системи, доставчиците, клиентите и другите участници на пазара съгласно Регламент (ЕО) № 715/2009;
- т) да наблюдава правилното прилагане на критериите и да определя дали дадено съоръжение за съхранение попада в обхвата на разпоредбите на член 33, параграф 3 или 4;
- у) да наблюдава прилагането на защитните мерки, посочени в член 46; и
- ф) да допринася за съвместимостта на процесите за обмен на данни относно най-важните пазарни процеси на регионално равнище.

2. Когато дадена държава-членка е предвидила това, задълженията за наблюдение, уредени в параграф 1, може да се осъществяват и от органи, различни от регулаторен орган. В този случай информацията, получена от наблюдението, се съобщава на регулаторните органи във възможно най-кратък срок.

Като запазва своята независимост, не засяга специфичната си компетентност и спазва принципите на по-добро регулиране, регулаторният орган се консултира при необходимост с операторите на газопреносни системи и при необходимост си сътрудничи тясно с други релевантни национални органи при изпълнение на задълженията, уредени в параграф 1.

Никое одобрение, дадено от регулаторен орган или от Агенцията съгласно настоящата директива, не засяга каквото и да било надлежно обосновано бъдещо упражняване на правомощията от регулаторния орган в съответствие с настоящия член или каквото и да било санкции, наложени от други релевантни органи или от Комисията.

3. В допълнение към възложените му съгласно параграф 1 от настоящия член задължения, регулаторният орган извършва следните действия след избора на независим системен оператор съгласно член 14:

- а) наблюдава изпълнението от страна на собственика на газопреносна система и независимия оператор на система на задълженията му по настоящия член и налага санкции за неизпълнение съгласно параграф 4, буква г);
- б) наблюдава отношенията и комуникациите между независимия системен оператор и собственика на газопреносната система, за да гарантира изпълнението на задълженията от страна на независимия системен оператор, като по-специално одобрява договорите и действия като орган за уреждане на спорове между независимия системен оператор и собственика на газопреносната система, разглеждайки всяка жалба от която и да е от двете страни съгласно параграф 11;
- в) без да се засяга процедурата по член 14, параграф 2, буква в), одобрява по отношение на първия десетгодишен план за развитие на мрежата планираните инвестиции и многогодишния план за развитие на мрежата, представян ежегодно от независимия системен оператор;

- г) гарантира, че събираните от независимите системни оператори тарифи за достъп до мрежите включват възнаграждение за собственика или собствениците на мрежи, което да осигурява достатъчна доходност от активите на мрежата и от новите инвестиции в нея, при условие че тези тарифи са наложени по икономичен и ефективен начин; и
- д) притежава правомощията да извършва проверки, включително внезапни проверки, в обектите на собственика на газопреносна система и на независимия системен оператор.

4. Държавите-членки гарантират, че регулаторните органи разполагат с правомощията, които им позволяват да изпълняват задълженията, посочени в параграфи 1, 3 и 6 ефективно и без забавяне. За тази цел регулаторният орган има най-малко следните правомощия:

- а) да издава обвързващи решения за предприятията за природен газ;
- б) да извършва разследвания на функционирането на газовите пазари и да взема решения и да налага всички необходими и пропорционални мерки за насърчаване на ефективна конкуренция и гарантиране на нормалното функциониране на пазара. При необходимост регулаторният орган има също правомощието да си сътрудничи с националния орган по конкуренцията и с регулаторите на финансовите пазари или с Комисията при провеждане на разследвания, свързани с правото в областта на конкуренцията;
- в) да изисква всякаква информация от предприятията за природен газ, необходима за изпълнението на задълженията му, включително основанията за всеки отказ за предоставяне на достъп на трета страна, както и информацията относно мерките, необходими за укрепването на мрежата;
- г) да налага ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на предприятията за природен газ, които не изпълняват задълженията си съгласно настоящата директива или другите съответни правно обвързващи решения на регулаторния орган или на Агенцията, или да предлага на компетентен съд да наложи такива санкции. Това включва правомощието да налага или да предлага налагането на санкции на оператора на газопреносна система или на вертикално интегрираното предприятие в размер до 10 % от годишния оборот на оператора на газопреносна система или в размер до 10 % от годишния оборот на вертикално интегрираното предприятие в зависимост от случая, ако те не спазват задълженията си съгласно настоящата директива; и
- д) подходящи права за разследвания и съответни правомощия за предписания за уреждане на спорове съгласно параграфи 11 и 12;

5. В допълнение към задълженията и правомощията, възложени му съгласно параграфи 1 и 4 от настоящия член, когато оператор на газопреносна система е определен съгласно глава IV, на регулаторния орган се предоставят най-малко следните задължения и правомощия:

- а) да налага санкции съгласно параграф 4, буква г) за дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;
- б) да наблюдава комуникациите между оператора на газопреносна система и вертикално интегрираното предприятие, за да се гарантира, че операторът на газопреносна система изпълнява задълженията си;
- в) да действа като орган за уреждане на спорове между вертикално интегрираното предприятие и оператора на газопреносна система по отношение на всяка жалба, подадена съгласно параграф 11;
- г) да наблюдава търговските и финансовите отношения, включително заемите, между вертикално интегрираното предприятие и оператора на газопреносна система;
- д) да одобрява всички търговски и финансови споразумения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на газопреносна система, при условие че те съответстват на условията на пазара;
- е) да изисква обосновка от вертикално интегрираното предприятие когато се нотифицира от отговорника по съответствието съгласно член 21, параграф 4. Тази обосновка включва в частност доказателства, че не е имало дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;
- ж) да извършва проверки, включително внезапни проверки, в обектите на вертикално интегрираното предприятие и оператора на газопреносна система; и
- з) да възлага всички или определени задачи на оператора на газопреносна система на независим системен оператор, определен съгласно член 14, в случай че операторът на газопреносна система системно нарушава задълженията си съгласно настоящата директива, в частност в случай на системно дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие.
6. Регулаторните власти следва да отговарят за фиксирането или одобрението, достатъчно време преди влизането в сила на такива методики, поне на методиките, които се използват за изчисляването или постановяването на условията за:
- а) свързване и достъп до националните мрежи, включително тарифите за пренос и разпределение, както и реда, условията и тарифите за достъп до съоръженията за ВПП. Тези тарифи или методики позволяват да се направят необходимите инвестиции в мрежите и съоръженията за ВПП по начин, който позволява тези инвестиции да обезпечат трайността на мрежите и съоръженията за ВПП;
- б) осигуряване на балансиращи услуги, извършвани по най-икономичния начин и гарантиращи подходящи стимули за потребителите на мрежата, с оглед балансиране на подаването и потреблението на газ. Балансиращите услуги се предоставят по справедлив и недискриминационен начин и се основават на обективни критерии; и
- в) достъп до трансгранични инфраструктури, включително процедурите за разпределяне на капацитет и управление на претоварването.
7. Методиките или редът и условията, посочени в параграф 6, се публикуват.
8. При определянето или одобряването на тарифите или методиките и балансиращите услуги, регулаторните органи гарантират, че операторите на газопреносни системи и на газоразпределителни системи разполагат с подходящи стимули, в краткосрочен и дългосрочен план, за повишаване на ефективността, насърчаване на интеграцията на пазарите и сигурността на доставките и подкрепа за свързаните с това научноизследователски дейности.
9. Регулаторните органи наблюдават управлението на претоварването на националните газопреносни мрежи, включително междусистемните връзки, както и прилагането на правилата за управление на претоварването. За тази цел операторите на газопреносни системи или пазарните оператори представят на националните регулаторни органи техните правила за управление на претоварването, включително разпределянето на капацитета. Националните регулаторни органи могат да изискат промяна на тези правила.
10. Регулаторните органи имат правомощията да изискват от операторите на газопреносни системи, на системи за съхранение, на мрежи за ВПП и на газоразпределителни системи при необходимост да променят реда и условията, включително тарифите и методиките, посочени в настоящия член, за да се гарантира, че те са пропорционални и приложени по недискриминационен начин. В случай че режимът за достъп до съоръжение за съхранение се определя съгласно член 33, параграф 3, тази задача не включва промяна на тарифите. В случай на закъснение при определянето на тарифите за пренос и разпределение, регулаторните органи имат правомощието да определят или одобряват временни тарифи или методи за пренос и разпределение и да вземат решение за подходящи компенсаторни мерки, ако окончателните тарифи или методики се отклоняват от временните тарифи или методи.
11. Страна, която има оплакване срещу оператор на газопреносна система, система за съхранение, за ВПП или газоразпределителна система във връзка със задълженията на оператора съгласно настоящата директива, може да отнесе жалбата си към регулаторния орган, който, действайки като орган за уреждане на спорове, излиза с решение в срок от два месеца от получаване на жалбата. Този срок може да бъде удължен с два месеца, ако регулаторният орган се нуждае от допълнителна информация. Този удължен срок може да бъде удължен допълнително със съгласието на жалбоподателя. Решението на регулаторния орган има обвързваща сила, ако и докато не бъде отменено при обжалване.
12. Всяка страна, която е заинтересована и която има право да подаде жалба срещу решение за методиките, взето съгласно настоящия член, или в случаите, когато регулаторните органи имат задължението да се консултират относно предложените тарифи или методики, може най-късно в срок от два месеца или в по-кратък срок, предвиден от държавите-членки, от публикуването на решението или предложението за решение, да представи жалба за преразглеждане. Такава жалба няма суспензивен ефект.

13. Държавите-членки създават подходящи и ефективни механизми за регулиране, контрол и прозрачност, за да се избегне злоупотреба с господстващо положение, особено във вреда на потребителите, и всякакви агресивни търговски практики. Тези механизми вземат предвид разпоредбите на Договора, и по-специално член 82 от него.

14. Държавите-членки гарантират, че са взети подходящи мерки, включително административни действия или наказателно производство съгласно националното законодателство, срещу физически или юридически лица, които са отговорни за неспазването на правилата за поверителност, наложени от настоящата директива.

15. Жалбите, посочени в параграфи 11 и 12, не засягат упражняването на правата на обжалване съгласно общностното или националното право.

16. Решенията на регулаторните органи са напълно мотивирани, обосновани и подлежат на съдебен контрол. Решенията са обществено достъпни, като същевременно се запазва поверителността на чувствителната търговска информация.

17. Държавите-членки гарантират, че на национално равнище съществуват подходящи механизми, съгласно които всяка страна, засегната от решение на регулаторния орган, има право да обжалва пред орган, който е независим от заинтересованите страни и от всяко правителство.

Член 42

Регулаторен режим по трансгранични въпроси

1. Регулаторните органи осъществяват тесни консултации и си сътрудничат помежду си и предоставят един на друг и на Агенцията всяка информация, необходима за изпълнението на задълженията им съгласно настоящата директива. По отношение на обменяната информация получаващият орган гарантира същата степен на поверителност, каквато се изисква от предоставящия орган.

2. Регулаторните органи си сътрудничат най-малкото на регионално равнище за:

- а) насърчаване на постигането на оперативни договорености, които да позволят оптимално управление на мрежата, да насърчат съвместни борси за природен газ и разпределянето на трансграничен капацитет, както и да позволят подходящо равнище на междусистемен преносен капацитет, включително чрез нови междусистемни връзки, в рамките на региона и между отделните региони, което да даде възможност за развитието на ефективна конкуренция и за подобряване на сигурността на доставките, без да се прави разлика между доставчиците в различните държави-членки;
- б) координиране разработването на всички мрежови кодекси на съответните оператори на газопреносни системи и други участници на пазара; и

- в) координиране разработването на правилата за управление на претоварването.

3. Националните регулаторни органи имат правото да сключват споразумения за сътрудничество помежду си, с цел насърчаване на регулаторното сътрудничество.

4. Посочените в параграф 2 действия се осъществяват в тясно сътрудничество с други релевантни национални органи, когато това е необходимо, без да се засяга тяхната специфична компетентност.

5. Комисията може да приеме насоки относно обхвата на задълженията на регулаторните органи да сътрудничат помежду си и с Агенцията. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

Член 43

Съответствие с насоките

1. Всеки регулаторен орган и Комисията може да поискат становището на Агенцията относно съответствието на дадено решение, взето от регулаторен орган, с насоките, посочени в настоящата директива или в Регламент (ЕО) № 715/2009.

2. Агенцията предоставя становището си на поискалия го регулаторен орган или съответно на Комисията, както и на взелия въпросното решение регулаторен орган в срок от три месеца от датата на получаване на искането.

3. Когато взелият решението регулаторен орган не се съобрази със становището на Агенцията в срок от четири месеца от датата на получаването на това становище, Агенцията информира Комисията за това.

4. Всеки регулаторен орган може да информира Комисията, когато според него решение, свързано с трансгранична търговия, взето от друг регулаторен орган, не съответства на насоките, посочени в настоящата директива или в Регламент (ЕО) № 715/2009, в рамките на два месеца след датата, на която е взето това решение.

5. Когато Комисията, в срок от два месеца след като е била информирана от Агенцията съгласно параграф 3 или от регулаторен орган съгласно параграф 4, или по собствена инициатива в срок от три месеца от датата на решението, прецени, че решението на регулаторен орган предизвиква сериозни съмнения относно съответствието му с насоките, посочени в настоящата директива или в Регламент (ЕО) № 715/2009, Комисията може да реши допълнително да проучи случая. В този случай тя приканва регулаторния орган и страните по производството пред регулаторния орган да представят констатациите си.

6. Когато Комисията взема решение да проучи случая допълнително, в рамките на не повече от четири месеца от датата, на която е взела това решение, Комисията излиза с окончателно решение:

- а) да не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган; или
- б) да изиска от съответния регулаторен орган да отмени своето решение въз основа на това, че насоките не са спазени.

7. Когато Комисията не е взела решение допълнително да проучи случая или не е взела окончателно решение в рамките на сроковете, определени съответно в параграфи 5 и 6, се счита, че тя не е повдигнала възражения срещу решението на регулаторния орган.

8. Регулаторният орган се съобразява с решението на Комисията същият да отменя решението си в срок от два месеца и информира за това Комисията.

9. Комисията може да приеме насоки, определящи подробностите, свързани с процедурата, която да бъде следвана от регулаторните органи, Агенцията и Комисията относно съответствието на решенията, взети от регулаторните органи с насоките, посочени в настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

Член 44

Съхраняване на документацията

1. Държавите-членки изискват от предприятията за доставка да съхраняват на разположение на националните органи, включително регулаторният орган, националните органи по конкуренция и Комисията, с оглед изпълнение на задачите им за срок от най-малко пет години, данните за всички сключени сделки за договори за доставка на газ и на газови деривати с клиенти на едро и оператори на газопреносни системи, както и с оператори на системи за съхранение и за ВПП.

2. Данните съдържат подробности за елементите на съответната сделка като срок, условия за доставка и плащане, количество, дати и часове на изпълнение, цени и начини за идентифициране на съответния клиент на едро, както и определени подробности относно всички открити позиции по договори за доставка на газ и по газови деривати.

3. Регулаторният орган може да реши да предостави на участниците на пазара елементи от тази информация, при условие че не издава чувствителна търговска информация за конкретни участници на пазара или конкретни сделки. Настоящият параграф не се прилага по отношение на информацията за финансови инструменти, които попадат в обхвата на Директива 2004/39/ЕО.

4. За да гарантира уеднаквеното прилагане на настоящия член, Комисията може да приеме насоки, определящи методите и условията за съхранение на документацията, както и формата и съдържанието на данните, които се съхраняват. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ, се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 51, параграф 3.

5. По отношение на сделките на предприятия за доставка с газови деривати с клиенти на едро и оператори на газопреносни системи, както и с оператори на системи за съхранение и за ВПП, настоящият член се прилага едва след като Комисията приеме насоките, посочени в параграф 4.

6. Разпоредбите на настоящия член не създават допълнителни задължения за образуванията, попадащи в обхвата на Директива 2004/39/ЕО, спрямо посочените в параграф 1 органи.

7. В случай, че посочените в параграф 1 органи имат нужда от данни, които се съхраняват от структури, попадащи в обхвата на Директива 2004/39/ЕО, отговорните органи съгласно посочената директива им предоставят исканите данни.

ГЛАВА IX

ПАЗАРИ НА ДРЕБНО

Член 45

Пазари на дребно

С оглед улесняване на появата на добре работещи и прозрачни пазари на дребно в Общността, държавите-членки вземат мерки функциите и отговорностите на операторите на газопреносни системи, операторите на газоразпределителни системи, доставчиците и клиентите и при необходимост на другите участници на пазара да са ясно определени от гледна точка на договорните споразумения, ангажиментите към клиентите, обмена на данни и условията за плащане, собствеността върху данните и отговорността за измерването.

Тези правила се публикуват, се разработват с цел да улеснят достъпа на клиентите и на доставчиците до мрежите и подлежат на преразглеждане от регулаторните органи или от другите компетентни национални органи.

ГЛАВА X

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 46

Защитни мерки

1. В случай на внезапна криза на енергийния пазар, или когато са заплашени физическата безопасност или сигурността на хора, апаратура или инсталации, или целостта на системата, държава-членка може временно да вземе необходимите защитни мерки.

2. Тези мерки следва да причиняват най-малкото възможно смущение на функционирането на вътрешния пазар и не следва да са по-широки по обхват, отколкото е строго необходимо за отстраняването на внезапно възникналите трудности.

3. Съответната държава-членка незабавно нотифицира тези мерки до останалите държави-членки и до Комисията, която може да реши, че съответната държава-членка трябва да промени или премахне тези мерки, доколкото те нарушават конкуренцията и влияят негативно върху търговията по начин, който е в разрез с общите интереси.

Член 47

Равнопоставени условия

1. Мерките, които държавите-членки може да предприемат съгласно настоящата директива за гарантиране на равнопоставени условия, съответстват на Договора, по-специално член 30 от него, и на законодателството на Общността.

2. Посочените в параграф 1 мерки са пропорционални, недискриминационни и прозрачни. Тези мерки се привеждат в действие единствено след тяхното нотифициране на и одобрение от Комисията.

3. Комисията предприема действия вследствие на нотификацията по параграф 2 в рамките на два месеца след получаването ѝ. Този срок започва да тече от деня след получаването на пълната информация. В случай че Комисията не е предприела действия в рамките на този двумесечен срок, се приема, че тя не повдига възражения срещу нотифицираните мерки.

Член 48

Дерогации във връзка със задължения „вземане-или-плащане“

1. Ако предприятие за природен газ срещне или прецени, че би срещнало сериозни икономически и финансови затруднения поради задълженията си от типа „вземане-или-плащане“, поети в един или повече договори за закупуване на газ, то може да изпрати молба за временна дерогация от член 32 на съответната държава-членка или на определения компетентен орган. В съответствие с избора на държавите-членки молбите се представят за всеки отделен случай преди или след отказа за достъп до системата. Държавите-членки може също да предоставят на предприятието за природен газ избор дали да представи молба преди или след отказ за достъп до системата. Когато предприятие за природен газ е отказало достъп, молбата се представя незабавно. Молбите се придружават от цялата относима информация за естеството и обхвата на проблема и за положените от страна на предприятието за природен газ усилия за решаването на проблема.

Ако няма разумни алтернативни решения, и като се вземе предвид параграф 3, държавата-членка или определения компетентен орган може да решат да предоставят дерогация.

2. Държавата-членка или определения компетентен орган нотифицират Комисията незабавно за решението си да се предостави дерогация, заедно с цялата необходима информация, свързана с дерогацията. Тази информация може да бъде представена на Комисията в обобщена форма, за да се даде възможност на Комисията да вземе добре обосновано решение. В срок от осем седмици след получаване на нотификацията, Комисията може да поиска от държавата-членка или определения компетентен орган да измени или отмени решението за предоставяне на дерогация.

Ако държавата-членка или определения компетентен орган не се съобрази с това изискване в рамките на четири седмици, се взема окончателно решение в кратки срокове съгласно процедурата по консултиране, посочена в член 51, параграф 2.

Комисията е длъжна да запази поверителността на чувствителната търговска информация.

3. При взимането на решения за дерогациите, посочени в параграф 1, държавата-членка или определения компетентен орган и Комисията вземат предвид, по-специално, следните критерии:

- а) целта да се постигне конкурентен пазар на газ;
- б) необходимостта да се изпълняват задълженията за предоставяне на обществени услуги и да се обезпечи сигурността на доставките;
- в) позицията на предприятието за природен газ на газовия пазар и фактическото положение на конкуренцията на този пазар;
- г) сериозността на икономическите и финансови трудности, срещани от предприятия за природен газ и предприятия за пренос или привилегировани клиенти;
- д) датите на подписване и условията на въпросния договор или договори, включително степента, до която те включват разпоредби относно пазарни промени;
- е) положените усилия за намиране на решение на проблема;
- ж) степента, до която при поемането на въпросните задължения „вземане-или-плащане“ предприятието е могло разумно да предвиди, като вземе предвид разпоредбите на настоящата директива, че има вероятност да възникнат сериозни трудности;
- з) нивото на свързаност на системата с други системи и степента на оперативна съвместимост на тези системи; и
- и) евентуалните ефекти от предоставянето на дерогация върху точното прилагане на настоящата директива по отношение на гладкото функциониране на вътрешния пазар на природен газ.

Решението по искане за дерогация във връзка с договори „вземане-или-плащане“, сключени преди 4 август 2003 г., не следва да доведе до ситуация, при която е невъзможно да се намерят икономически жизнеспособни алтернативни изходи. Във всички случаи няма да се счита, че съществуват сериозни трудности, когато продажбите на природен газ не са паднали под нивото на минималните гарантирани количества, съдържащи се в договори за закупуване на газ „вземане-или-плащане“, или дотолкова доколкото съответният договор „вземане-или-плащане“ за закупуване на газ може да бъде пригоден, или предприятието за природен газ може да намери алтернативни изходи.

4. Предприятията за природен газ, на които не е предоставена дерогация по параграф 1 от настоящия член, не отказват, нито продължават да отказват достъп до системата поради задължения вземане-или-плащане, поети по договор за закупуване на газ. Държавите-членки осигуряват спазването на съответните разпоредби на членове 32—44.

5. Всяка дерогация, предоставена съгласно горните разпоредби е надлежно обоснована. Комисията публикува решението в *Официален вестник на Европейския съюз*.

6. До 4 август 2008 г. Комисията представя доклад, съдържащ преглед на опита от прилагането на настоящия член, за да могат Европейският парламент и Съветът навреме да обмислят нуждата от промени в него.

Член 49

Възникващи и изолирани пазари

1. Държавите-членки, които не са директно свързани с взаимосвързаната система на никоя друга държава-членка и имат само един основен външен доставчик, може да не прилага членове 4, 9, 37 и/или 38. Предприятие за доставка, което има пазарен дял над 75 %, се смята за основен доставчик. Всяка дерогация изтича автоматично, когато поне едно от условията, посочени в настоящия параграф, вече не е приложимо. Всяка такава дерогация се нотифицира на Комисията.

Кипър може да не прилага членове 4, 9, 37 и/или 38. Такава дерогация изтича от момента, когато Кипър вече не се квалифицира като изолиран пазар.

Членове 4, 9, 37 и/или 38 не се прилагат за Естония, Латвия и/или Финландия дотогава, докато която и да е от тези държави-членки не бъде пряко присъединена към взаимосвързаната система на която и да е държава-членка, различна от Естония, Латвия, Литва и Финландия. Настоящата алинея не засяга дерогациите по първата алинея от настоящия параграф.

2. Държава-членка, която се квалифицира като възникващ пазар, която поради прилагането на настоящата директива би срещнала значителни проблеми, може да не прилага членове 4 и 9, член 13, параграфи 1 и 3, членове 14 и 24, член 25, параграф 5, членове 26, 31 и 32, член 37, параграф 1 и/или член 38. Такава дерогация автоматично изтича от момента, когато държавата-членка вече не се квалифицира като възникващ пазар. Всяка такава дерогация се нотифицира на Комисията.

Кипър може да не прилага членове 4 и 9, член 13, параграфи 1 и 2, членове 14 и 24, член 25, параграф 5, членове 26, 31 и 32, член 37, параграф 1 и/или член 38. Тази дерогация изтича от момента, когато Кипър вече не се квалифицира като възникващ пазар.

3. На датата, когато изтече дерогацията, посочена в параграф 2, първа алинея, определението за привилегирани клиенти води до отваряне на пазара, което се равнява най-малко на 33 % от общото годишно потребление на природен газ на националния газов пазар. Две години по-късно се прилага член 37, параграф 1, буква б), а три години по-късно — член 37, параграф 1, буква в). Докато прилага член 37, параграф 1, буква б), държавата-членка, посочена в параграф 2 от настоящия член, може да реши да не прилага член 32 по отношение на спомагателни услуги и временно съхранение за регазификационния процес и последващата доставка на природния газ към газопреносната система.

4. Когато изпълнението на настоящата директива би причинило значителни проблеми в ограничена географска зона на държава-членка, най-вече що се касае до развитието на газопреносната инфраструктура и основната газоразпределителна инфраструктура, и с оглед насърчаването на инвестициите, държавата-членка може да подаде молба до Комисията за временна дерогация от членове 4 и 9, член 13, параграфи 1 и 3, членове 14 и 24, член 25, параграф 5, членове 26, 31 и 32, член 37, параграф 1 и/или член 38 за подобряване на положението в тази зона.

5. Комисията може да предостави дерогацията, посочена в параграф 4, отчитайки по-специално следните критерии:

- необходимостта от инфраструктурни инвестиции, които няма да са икономически обосновани в конкурентна пазарна среда;
- нивото и перспективите за възвръщаемост на необходимите инвестиции;
- големината и зрелостта на газовата система във въпросната зона;
- перспективите за съответния газов пазар;
- географската площ и характеристиките на въпросната зона или регион, и социално-икономическите и демографските фактори.

За инфраструктура за газ, различна от газоразпределителна инфраструктура може да се предоставя дерогация, само ако в зоната не е създадена никаква газова инфраструктура, или ако газова инфраструктура е създадена преди по-малко от 10 години. Временната дерогация не може да надвишава 10 години от първата доставка на природен газ в зоната.

За газоразпределителна инфраструктура може да се предоставя дерогация за срок, непревишаващ 20 години от момента, когато газ е доставен за пръв път през посочената инфраструктура в областта.

6. Член 9 не се прилага по отношение на Кипър, Люксембург и/или Малта.

7. Комисията информира държавите-членки за молбите, подадени по параграф 4, преди да вземе решение в съответствие с параграф 5, като защита поверителността. Това решение, както и дерогациите, посочени в параграфи 1 и 2, се публикуват в *Официален вестник на Европейския съюз*.

8. Гърция може да не прилага членове 4, 24, 25, 26, 32, 37 и/или 38 от настоящата директива за географските зони и периодите от време, посочени в издадените лицензи преди 15 март 2002 г. и в съответствие с Директива 98/30/ЕО, за развитието и изключителната експлоатация на газоразпределителни мрежи в определени географски зони.

Член 50

Процедура за преразглеждане

В случай че в доклада, посочен в член 52, параграф 6, Комисията достигне до заключението, че предвид ефективния начин, по който е бил осъществен достъпът до мрежата в дадена държава-членка, водещ до ефективен, недискриминационен и свободен достъп до мрежата, определени задължения, наложени от настоящата директива на предприятията (включително задължения относно правното разделяне на операторите на газоразпределителни системи) не са пропорционални на поставените цели, въпросната държава-членка може да отправи искане към Комисията за освобождаване от въпросното изискване.

Такова искане се нотифицира своевременно от държавата-членка на Комисията, заедно с цялата необходима информация, която да докаже, че достигнатото заключение в доклада относно гарантирания ефективен достъп до мрежата ще продължи да бъде валидно.

В рамките на три месеца от получаването на нотификацията, Комисията приема становище по отношение на искането на съответната държава-членка и, при необходимост, внася предложения в Европейския парламент и в Съвета за изменения в съответните разпоредби на настоящата директива. Комисията може да предложи, в предложенията за изменения на настоящата директива, да се освободи съответната държава-членка от специфични изисквания, при положение че ако е подходящо тази държава-членка въведе мерки с равностоен ефект.

Член 51

Комитет

1. Комисията се подпомага от комитет.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат членове 3 и 7 от Решение 1999/468/ЕО, като се вземат предвид разпоредбите на член 8 от него.

3. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1—4 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО, като се вземат предвид разпоредбите на член 8 от него.

Член 52

Докладване

1. Комисията наблюдава и преглежда прилагането на настоящата директива, и представя в Европейския парламент и в Съвета доклад за цялостния напредък за първи път до 31 декември 2004 г., а след това — ежегодно. Докладът за напредъка обхваща най-малко следните въпроси:

- а) натрупания опит и напредъка в създаването на напълно и изцяло действащ вътрешен пазар на природен газ и пречките, които остават в това отношение, включително аспекти на господство на пазара, концентрация на пазара, агресивните търговски практики или антиконкурентно поведение;
- б) предоставените дерогации по настоящата директива, включително изпълнението на дерогацията по член 26, параграф 4 с оглед на възможно преразглеждане на прага;
- в) степента, до която изискванията за отделяне и тарифиране, които се съдържат в настоящата директива, са постигнали успех в осигуряването на справедлив и недискриминационен достъп до газовата система на Общността и еквивалентни нива на конкуренция, както и икономическите, екологичните и социалните последици от отварянето на пазара на природен газ за клиентите;
- г) преглед на въпросите, свързани с нивата на капацитет на системите и сигурността на доставките на природен газ в Общността, и най-вече съществуващия и предвиждания баланс между търсене и предлагане, като се вземат предвид физическите капацитети за обмен между областите и развитието на съоръжения за съхранение (включително въпроса относно пропорционалността на регулирането на пазара в тази област);
- д) ще се обърне специално внимание на мерките, взети в държавите-членки за покриване на върховото потребление и за справяне с дефицита на един или повече доставчици;
- е) обща оценка на постигнатия напредък в двустранните отношения с трети държави, които добиват и изнасят или транспортират природен газ, включително напредъка в пазарното интегриране, търговията и достъпа до мрежите на тези трети страни;
- ж) нуждата от възможни изисквания за хармонизиране, които не са свързани с разпоредбите на настоящата директива.

Когато е необходимо, докладът за напредъка може да включва препоръки и мерки за противодействие на отрицателните последици от господството на пазара и концентрацията на пазара.

В този доклад Комисията, като се консултира с ЕМОПС за газ, може да разгледа и осъществимостта на създаването от операторите на газопреносни системи на единен европейски оператор на газопреносна система.

2. На всеки две години докладът за напредъка, посочен в параграф 1, ще включва също така анализ на различните мерки, предприети от държавите-членки, за да изпълнят задълженията си към обществото, заедно с преглед на ефективността на тези мерки и по-точно ефектът им върху конкуренцията на пазара на природен газ. Където е необходимо, докладът може да включва препоръки за мерките, които да бъдат взети на национално ниво, за да се постигнат високи стандарти за обществени услуги, или мерки за предотвратяване на възбрана на пазара.

3. До 3 март 2013 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета, като част от общия преглед, подробен специфичен доклад, в който се показва степента, до която изискванията за отделяне съгласно глава IV са успели да осигурят пълна и ефективна независимост на операторите на преносни системи, като за показател се използва ефективното и ефикасното отделяне.

4. За целите на оценката си по параграф 3 Комисията взема предвид в частност следните критерии: справедлив и недискриминационен достъп до мрежата, ефективно регулиране, развитие на мрежата, така че да се отговори на пазарните потребности, неопорочени стимули за инвестиране, развитие на междусистемната инфраструктура, ефективна конкуренция в рамките на енергийните пазари на Общността, и състояние на сигурността на доставките в Общността.

5. Когато е целесъобразно, и в частност в случай че подробният конкретен доклад, посочен в параграф 3, установи, че условията, посочени в параграф 4, не са гарантирани на практика, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета предложения за осигуряване на пълна и действителна независимост на операторите на газопреносни системи до 3 март 2014 г.

6. Не по-късно от 1 януари 2006 г. Комисията представя на Европейския парламент и Съвета подробен доклад, който очертава напредъка в създаването на вътрешен пазар на природен газ. Този доклад разглежда по-специално:

- наличието на недискриминационен достъп до мрежите;
- ефективното регулиране;
- развитието на инфраструктура за взаимни връзки, условията за транзит и положението със сигурността на доставките в Общността;
- степента, до която пълните ползи от отварянето на пазара се падат на малките предприятия и битовите клиенти, особено по отношение на стандартите за обществени услуги;
- степента, до която пазарите са отворени на практика за ефективна конкуренция, включително аспекти на господстващо положение на пазара, концентрация на пазара и агресивни търговски практики или антиконкурентно поведение;
- степента, до която клиентите действително променят доставчиците и предоговарят тарифите;

— движението на цените, включително цените за доставка, във връзка със степента на отваряне на пазарите;

— дали съществува ефективен и недискриминационен достъп на трети страни до съоръжения за съхранение на газ, когато е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата;

— натрупания опит при прилагането на настоящата директива по отношение на действителната независимост на системните оператори във вертикално интегрираните предприятия, както и дали са разработени други мерки освен функционалната независимост и отделянето на счетоводните отчети, които имат ефект равностоен на правното отделяне.

Когато е целесъобразно, Комисията представя предложения на Европейския парламент и на Съвета, по-специално за да гарантира високи стандарти за обществените услуги.

Когато е целесъобразно, Комисията представя предложения на Европейския парламент и на Съвета, по-специално за да осигури пълна и ефективна независимост на операторите на разпределителни системи преди 1 юли 2007 г. Когато е необходимо и в съответствие със законодателството в областта на конкуренцията, тези предложения включват също мерки за решаване на проблемите, свързани с господстващото положение на пазара, концентрацията на пазара и агресивните търговски практики или антиконкурентно поведение.

Член 53

Отмяна

Директива 2003/55/ЕО се отменя от 3 март 2011 г., без да се засягат задълженията на държавите-членки относно сроковете за транспониране и прилагане на същата директива. Позоваванията на отменената директива се тълкуват като позовавания на настоящата директива и се четат в съответствие с таблицата на съответствието в приложение II.

Член 54

Транспониране

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 3 март 2011 г. Те незабавно уведомяват Комисията за това.

Те прилагат тези мерки от 3 март 2011 г., с изключение на член 11, който се прилага от 3 март 2013 г.

Когато държавите-членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текстовете на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 56

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Член 55

Влизане в сила

Съставено в Брюксел на 13 юли 2009 година.

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.

За Европейския парламент

Председател

H.-G. PÖTTERING

За Съвета

Председател

E. ERLANDSSON

ПРИЛОЖЕНИЕ I

МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

1. Без да се засягат правилата на Общността относно защитата на потребителите, по-специално Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 г. относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние ⁽¹⁾ и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори ⁽²⁾, мерките, посочени в член 3 трябва да гарантират, че клиентите:

- а) имат право на договор със своя доставчик на газови услуги, който уточнява:
- самоличността и адреса на доставчика;
 - предлаганите услуги, предлаганите нива на качество на обслужването, както и времето за първоначално свързване към мрежата;
 - предлаганите видове услуги по поддръжка;
 - средствата, чрез които може да се получи актуална информация за всички приложими тарифи и такси за поддръжка;
 - продължителността на договора, условията за подновяване и прекратяване на услугите и на договора, както и дали оттеглянето от договора без заплащане на такса е позволено;
 - договорености за компенсации и възстановяване на суми, които се прилагат, ако не са спазени нивата на качество на договорената услуга, включително неточно и закъсняло фактуриране;
 - метода за започване на процедури за уреждане на спорове съгласно буква е); и
 - информация относно правата на потребителите, включително за обработката на жалби и цялата информация, посочена в настоящата точка, която да бъде ясно представена във фактурите или на интернет страниците на предприятията за природен газ.

Условията са справедливи и предварително добре известни. При всички случаи тази информация се предоставя преди сключването или потвърждаването на договора. Когато се сключват договори чрез посредници, информацията, свързана с въпроси, уредени в настоящата точка, се предоставя също и преди сключване на договора;

- б) се уведомяват по подходящ начин за всяко намерение за промяна на договорните условия и са информирани за правото си да се оттеглят, когато бъдат уведомени. Доставчиците на услуги уведомяват абонатите си директно за всяко повишаване на цените, в подходящ срок не по-късно от един нормален период за съставяне на сметки, след като повишението влезе в сила по прозрачен и разбираем начин. Държавите-членки гарантират, че клиентите са свободни да се оттеглят от договори, ако не приемат новите условия, съобщени им от техния доставчик на газови услуги;
- в) получават прозрачна информация за приложимите цени и тарифи и за стандартните условия по отношение на достъпа до газови услуги и ползването им;
- г) получават широк избор на методи на плащане, които не водят до ненужно дискриминиране на потребителите. Системите за авансови плащания са справедливи и отразяват по подходящ начин евентуалното потребление. Всякакви различия в реда и условията отразяват разходите на доставчика при различните системи за плащане. Общите условия са справедливи и прозрачни. Те са формулирани на ясен и разбираем език и не включват извъндоговорни пречки за упражняването на правата на клиентите, например прекомерно обемна договорна документация. Клиентите са защитени от непотчени и подвеждащи методи на продажба;
- д) не плащат такси при смяна на доставчика;
- е) ползват се от прозрачни, опростени и евтини процедури за разрешаване на техните жалби. По-специално всички потребители имат правото на добро обслужване и обработка на жалби от техния доставчик на газови услуги. Тези процедури за извънсъдебно уреждане на спорове дават възможност споровете да се решават справедливо и в кратки срокове, за предпочитане в тримесечен срок, и предвиждат, ако това е обосновано, система на възстановяване на суми и/или компенсации. Винаги когато е възможно, са в съответствие с принципите, изложени в Препоръка 98/257/ЕО на Комисията от 30 март 1998 г. относно принципите, приложими към органите, отговорни за извънсъдебно уреждане на потребителски спорове ⁽³⁾;

⁽¹⁾ ОВ L 144, 4.6.1997 г., стр. 19.

⁽²⁾ ОВ L 95, 21.4.1993 г., стр. 29.

⁽³⁾ ОВ L 115, 17.4.1998 г., стр. 31.

- ж) свързани към газовата система са информирани за правата си да им се доставя, по приложимото национално законодателство, природен газ с определено качество на разумни цени;
 - з) имат на разположение данните за потреблението си и могат по изрично споразумение и без допълнителни разходи да предоставят достъп до тези данни на всяко регистрирано предприятие. Страната, отговорна за управлението на данните, се задължава да предостави тези данни на предприятието. Държавите-членки определят формата на данните и процедурата, по която доставчиците и потребителите получават достъп до тях. За тази услуга не се начисляват допълнителни разходи на потребителите;
 - и) получават надлежна информация за действителното потребление на газ и разходите достатъчно често, за да могат да регулират своето потребление на газ. Информацията се предоставя по подходящ график, който отчита възможностите на измервателното оборудване на клиента. Икономичността на разходите за тези мерки се отчита с необходимото внимание. За тази услуга не се начисляват допълнителни разходи на потребителите;
 - й) получават окончателна изравнителна сметка при всяка смяна на доставчика на природен газ не по-късно от шест седмици след смяната на доставчика.
2. Държавите-членки гарантират прилагането на интелигентни измервателни системи, подпомагащи активното участие на потребителите на пазара за доставка на газ. За прилагането на тези интелигентни измервателни системи може да се наложи да се изготви икономическа оценка на всички дългосрочни разходи и ползи за пазара и отделните потребители или на това, коя форма на интелигентно измерване е икономически разумна и разходноэффективна и в какъв срок може да се разпространи.

Тази оценка се извършва до 3 септември 2012 г.

В съответствие с тази оценка държавите-членки или всеки компетентен орган, който те определят, изготвя график за прилагането на интелигентните измервателни системи.

Държавите-членки или всеки компетентен орган, който те определят, гарантира прилагането на тяхна територия на оперативната съвместимост на тези измервателни системи и отчита надлежно използването на подходящи стандарти, най-добри практики и значението на развитието на вътрешния пазар на природен газ.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

Директива 2003/55/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1
Член 2	Член 2
Член 3	Член 3
Член 4	Член 4
Член 5	Член 5
—	Член 6
—	Член 7
Член 6	Член 8
Член 9	Член 9
Член 7	Член 10
—	Член 11
Член 7	Член 12
Член 8	Член 13
—	Член 14
—	Член 15
Член 10	Член 16
—	Член 17
—	Член 18
—	Член 19
—	Член 20
—	Член 21
—	Член 22
—	Член 23
Член 11	Член 24
Член 12	Член 25
Член 13	Член 26
Член 14	Член 27
Член 15	Член 29
Член 16	Член 30
Член 17	Член 31
Член 18	Член 32
Член 19	Член 33
Член 20	Член 34
Член 21	Член 35
Член 22	Член 36
Член 23	Член 37
Член 24	Член 38
Член 25, параграф 1 (първо и второ изречение)	Член 39
—	Член 40

Директива 2003/55/ЕО	Настоящата директива
Член 25 (останалата част)	Член 41
—	Член 42
—	Член 43
—	Член 44
—	Член 45
Член 26	Член 46
—	Член 47
Член 27	Член 48
Член 28	Член 49
Член 29	Член 50
Член 30	Член 51
Член 31	Член 52
Член 32	Член 53
Член 33	Член 54
Член 34	Член 55
Член 35	Член 56
Приложение А	Приложение I

ЦЕНИ ЗА АБОНАМЕНТ ЗА 2005 г. (без ДДС, с включен разход за стандартна доставка)

Официален вестник на ЕС, серия L+O, единствено на хартиен носител	-а 22 официални езика на ЕС	1 000 EUR за годишен абонамент (*)
Официален вестник на ЕС, серия L+O, единствено на хартиен носител	-а 22 официални езика на ЕС	1 000 EUR за месечен абонамент (*)
Официален вестник на ЕС, серия L+O, на хартиен носител и пълноценно електронно издание на CD-ROM	-а 22 официални езика на ЕС	1 200 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия L, единствено на хартиен носител	-а 22 официални езика на ЕС	700 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия L, единствено на хартиен носител	-а 22 официални езика на ЕС	70 EUR за месечен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия O, единствено на хартиен носител	-а 22 официални езика на ЕС	100 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия O, единствено на хартиен носител	-а 22 официални езика на ЕС	40 EUR за месечен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия L+O, месечно издание на CD-ROM (оборно издание)	-а 22 официални езика на ЕС	500 EUR за годишен абонамент
Притурката към Официален вестник (серия S — Договори за обществени поръчки и процедури по изпитания, серия J и процедури по патенти), CD-ROM, дигитално издание на всички ез.	включени са на 22 официални езика на ЕС	500 EUR за годишен абонамент (+ 30 EUR за месечен абонамент)
Официален вестник на ЕС, серия S — Кодекси	-а език (езици) и актуализация на кодекси	50 EUR за годишен абонамент

(*) Цена на абонамент:	до 35 страници	6 EUR
	от 36 до 64 страници	2 EUR
	над 64 страници	цена, съобразена с броя страниц

Абонамент за Официален вестник на Европейския съюз, издаван на официалните езици на Европейския съюз, може да се -прави за 22 езикови версии. Един абонамент включва серията L (Законодателство) и S (Информация и Юриспруденция).

За всяка езикова версия се прави отделен абонамент.

Съгласно Регламент (ГО) № 999/2005 на Съюза, публикуван в Официален вестник L 158 от 18 юни 2005 г., според който институциите на Европейския съюз временно не са задължени да съставят всички актове -а ирландски език и да ги публикуват на този език. Изданията на Официален вестник на ирландски език се разпространяват отделно.

Абонаментът за притурката към Официален вестник (серия S — Договори за обществени поръчки и процедури по изпитания) включва всички 22 официални езикови версии и един общ многоезиков CD-ROM.

Абонаментът за Официален вестник на Европейския съюз има три вида, след които, да получите актуалните приложения към Официален вестник без допълнително заплащане. Информация за публикуването на приложенията се предоставя чрез съобщения за четателите, включени в Официален вестник на Европейския съюз.

Продажби и абонаменти

Глътаните издания на Службата за публикации могат да бъдат закупени от всички наши търговски представители.

Списъкът на търговските представители е достъпен на адрес:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_bg.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) предлага директен безплатен достъп до законодателството на Европейския съюз. Този интернет сайт дава възможност за справка с Официален вестник на Европейския съюз и включва договорите, законодателството, юриспруденцията и подготвителните законодателни актове.

За подробна информация за Европейския съюз посетете интернет сайта: <http://europa.eu>

Служба за публикации
Publications.europa.eu

СЛУЖБА ЗА ОФИЦИАЛНИ ПУБЛИКАЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
LE SERVICE DES PUBLICATIONS

BG